

Επίσημη Εφημερίδα

των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

ISSN 0250-815X

C 82

39ο έτος

19 Μαρτίου 1996

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

Ανακοίνωση αριθ.	Περιεχόμενα	Σελίδα
	I Ανακοινώσεις	
		
	II Προπαρασκευαστικές πράξεις	
	Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή	
	Σύνοδος του Δεκεμβρίου 1995	
96/C 82/01	Γνωμοδότηση για την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση: — της οδηγίας 76/895/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 23ης Νοεμβρίου 1976 περί του καθορισμού της μέγιστης περιεκτικότητας για τα κατάλοιπα φυτοφαρμάκων επί και εντός των οπωροκηπευτικών — της οδηγίας 86/362/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 24ης Ιουλίου 1986 που αφορά τον καθορισμό των ανωτάτων περιεκτικοτήτων για τα κατάλοιπα φυτοφαρμάκων μέσα και πάνω στα σιτηρά — της οδηγίας 86/363/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 24ης Ιουλίου 1986 που αφορά τον καθορισμό των ανωτάτων περιεκτικοτήτων για τα κατάλοιπα φυτοφαρμάκων πάνω και μέσα στα τρόφιμα ζωικής προέλευσης, και — της οδηγίας 90/642/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 1990 που αφορά τον καθορισμό των ανωτάτων περιεκτικοτήτων για τα κατάλοιπα φυτοφαρμάκων επάνω ή μέσα σε ορισμένα προϊόντα φυτικής προέλευσης, συμπεριλαμβανομένων των οπωροκηπευτικών	1
96/C 82/02	Γνωμοδότηση για την 3η Ετήσια Έκθεση του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου των ΜΜΕ	5

EL

Τιμή: 19,50 Ecu

(συνέχεια στην επόμενη σελίδα)

96/C 82/03	Γνωμοδότηση για: — την ετήσια έκθεση — χρηματοδοτικό μέσο συνοχής 1993/94, και — την ετήσια έκθεση 1994 — Ταμείο Συνοχής — συμπλήρωμα	9
96/C 82/04	Γνωμοδότηση για την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για ένα πολυετές πρόγραμμα προώθησης της αποτελεσματικής χρήσης της ενέργειας στην Κοινότητα — SAVE II.	13
96/C 82/05	Γνωμοδότηση με θέμα την πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για δράσεις που εφαρμόζονται σε αναπτυσσόμενες χώρες στον τομέα του περιβάλλοντος και στο πλαίσιο της μακρόπνους ανάπτυξης	18
96/C 82/06	Γνωμοδότηση για την πρόταση Κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για την κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα των οπωροκηπευτικών	21
96/C 82/07	Γνωμοδότηση για την πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για την κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα των μεταποιημένων προϊόντων με βάση τα οπωροκηπευτικά	30
96/C 82/08	Γνωμοδότηση για την πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προστασία των καταναλωτών όσον αφορά την ένδειξη των τιμών των προϊόντων που προσφέρονται στους καταναλωτές	32
96/C 82/09	Γνωμοδότηση για: — την ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο σχετικά με πολυετές κοινοτικό πρόγραμμα για την τόνωση της ανάπτυξης της ευρωπαϊκής βιομηχανίας περιεχομένου των πολυμέσων και την ενθάρρυνση της χρήσης του περιεχομένου των πολυμέσων στη νεοεμφανιζόμενη κοινωνία των πληροφοριών (INFO 2000), και — την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση πολυετούς κοινοτικού προγράμματος για την τόνωση της ανάπτυξης της ευρωπαϊκής βιομηχανίας περιεχομένου και την ενθάρρυνση της χρήσης του περιεχομένου των πολυμέσων στη νεοεμφανιζόμενη κοινωνία των πληροφοριών (INFO 2000)	36
96/C 82/10	Γνωμοδότηση για τις σχέσεις Ευρωπαϊκής Ένωσης και Νότιας Αφρικής	40
96/C 82/11	Γνωμοδότηση για την άμεση και έμμεση φορολογία	49
96/C 82/12	Γνωμοδότηση για την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με την ποιότητα του νερού που προορίζεται για την ανθρώπινη κατανάλωση	64
96/C 82/13	Γνωμοδότηση για τις σχέσεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Μεξικού	68

II

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Γνωμοδότηση για την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση:

- της οδηγίας 76/895/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 23ης Νοεμβρίου 1976 περί του καθορισμού της μέγιστης περιεκτικότητας για τα κατάλοιπα φυτοφαρμάκων επί και εντός των οπωροκηπευτικών
- της οδηγίας 86/362/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 24ης Ιουλίου 1986 που αφορά τον καθορισμό των ανωτάτων περιεκτικοτήτων για τα κατάλοιπα φυτοφαρμάκων μέσα και πάνω στα σιτηρά
- της οδηγίας 86/363/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 24ης Ιουλίου 1986 που αφορά τον καθορισμό των ανωτάτων περιεκτικοτήτων για τα κατάλοιπα φυτοφαρμάκων πάνω και μέσα στα τρόφιμα ζωικής προέλευσης, και
- της οδηγίας 90/642/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 1990 που αφορά τον καθορισμό των ανωτάτων περιεκτικοτήτων για τα κατάλοιπα φυτοφαρμάκων επάνω ή μέσα σε ορισμένα προϊόντα φυτικής προέλευσης, συμπεριλαμβανομένων των οπωροκηπευτικών

(96/C 82/01)

Στις 10 Ιουλίου 1995, και σύμφωνα με το άρθρο 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την παραπάνω πρόταση.

Το τμήμα περιβάλλοντος, δημόσιας υγείας και κατανάλωσης, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 28 Νοεμβρίου 1995 με βάση την εισηγητική έκθεση της κ. Sánchez.

Στην 331η σύνοδο ολομέλειάς της 20ής και 21ης Δεκεμβρίου 1995 (συνεδρίαση της 20ής Δεκεμβρίου 1995), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Ιστορικό

1.1. Η ανάγκη για τη θέσπιση κοινοτικής νομοθεσίας που θα εναρμονίζει τις εθνικές νομοθεσίες σχετικά με τη χρήση καταλοίπων φυτοφαρμακευτικών προϊόντων, αναγνωρίστηκε από το Συμβούλιο στο ψήφισμά του της 22ας Ιουλίου 1974, καθώς μέχρι εκείνη τη στιγμή τα ανώτατα όρια καταλοίπων (ΑΟΚ) χρησίμευαν ως επιχείρημα υπέρ της προστασίας της υγείας των καταναλωτών, έναντι των πραγματικών τους αποτελεσμάτων, που δεν ήταν άλλα από τη δημιουργία μη δασμολογικών φραγμών μεταξύ των κρατών μελών.

1.2. Η πρώτη κοινοτική ρύθμιση του θέματος ήταν η οδηγία 76/895/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 23ης Νοεμβρίου 1976⁽¹⁾ σχε-

τικά με τον καθορισμό της μέγιστης περιεκτικότητας των οπωροκηπευτικών σε κατάλοιπα φυτοφαρμάκων.

Από την ανάλυση των διατάξεων της ανωτέρω οδηγίας 76/895/ΕΟΚ, διαπιστώνεται, κατά πρώτο λόγο, ότι τα «ανώτατα όρια καταλοίπων» που θεσπίζει δεν αντιπροσωπεύουν πραγματική εναρμόνιση των σχετικών νομικών απαιτήσεων, αφού το άρθρο 3 παράγραφος 2 της οδηγίας επιτρέπει στα κράτη μέλη να θεσπίζουν υψηλότερα όρια στην εθνική τους νομοθεσία.

Συνάγεται, επίσης, ότι το επίπεδο των τεχνικών και επιστημονικών γνώσεων εκείνης της εποχής δεν θα μπορούσε να είναι εφάμιλλο του σημερινού και ότι, κατά συνέπεια, υπεισέρχεται ένας ορισμένος βαθμός παραχωρήσεων στη λήψη αποφάσεων με βάση οικονομικά και κοινωνικά συμφέροντα. Συνολικά, εάν ληφθούν υπόψη οι επιστημονικές γνώσεις και η κοινή γνώμη, όπως έχουν σήμερα, η οδηγία αυτή, παρόλο που τη στιγμή εκείνη αποτελούσε βήμα προόδου, δεν θα μπορούσε να

(¹) ΕΕ αριθ. L 340 της 9. 12. 1976.

χαρακτηρισθεί πλήρως ικανοποιητική σε σχέση με τις κοινωνικές απαιτήσεις και τις απαιτήσεις της αγοράς της ΕΕ.

1.3. Οι οδηγίες του Συμβουλίου 86/362/ΕΟΚ και 86/363/ΕΟΚ της 24ης Ιουλίου 1986⁽¹⁾ για τον καθορισμό της ανώτατης περιεκτικότητας σε κατάλοιπα φυτοφαρμάκων των σιτηρών και των τροφίμων ζωικής προέλευσης αντιστοίχως, αποτελούν ήδη σημαντική πρόοδο προς την κατεύθυνση της πραγματικής εναρμόνισης των εθνικών νομοθεσιών, από την άποψη ότι καθορίζουν συγκεκριμένα ανώτατα όρια καταλοίπων, τα οποία πρέπει να τηρούνται και να ελέγχονται από όλα τα κράτη μέλη.

Αξίζει ιδιαίτερης μνείας το γεγονός ότι η οδηγία 86/363 περιλαμβάνει τη θέσπιση μεγίστων περιεκτικότητας καταλοίπων για το κρέας και τα γαλακτοκομικά προϊόντα.

Διαπιστώνονται, ωστόσο, ορισμένες σημαντικές ελλείψεις σ'αυτές τις οδηγίες. Από τη μία πλευρά, παρότι φαίνεται ότι διευρύνθηκαν με τις μεταγενέστερες τροποποιήσεις των παραρτημάτων τους, η αρχική τους πρόθεση φαίνεται πως ήταν σχεδόν αποκλειστικά η παρεμπόδιση της εμπορίας στην εσωτερική αγορά προϊόντων που περιέχουν κατάλοιπα των απαγορευμένων για γεωργική χρήση φυτοφαρμάκων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά άφηναν ελεύθερα τα κράτη μέλη να εξαγουν τέτοια προϊόντα σε τρίτες χώρες. Εξάλλου, η έλλειψη οιασδήποτε αναφοράς στη συνεκτίμηση των τεχνικών και επιστημονικών γνώσεων οδηγεί στη σκέψη ότι ο καθορισμός των ανώτατων ορίων καταλοίπων παραμένει σε μεγάλο βαθμό πολιτική απόφαση.

1.4. Η οδηγία του Συμβουλίου 90/642/ΕΟΚ της 27ης Νοεμβρίου 1990⁽²⁾ για τον καθορισμό της ανώτατης περιεκτικότητας για τα κατάλοιπα φυτοφαρμάκων σε ορισμένα προϊόντα φυτικής προέλευσης, συμπεριλαμβανομένων των οπωροκηπευτικών, αποτελεί σημαντική πρόοδο σε σχέση με την οδηγία 76/895/ΕΟΚ. Αφενός, εναρμονίζει πραγματικά τις εθνικές νομοθεσίες επ'αυτού του θέματος και, αφετέρου, προβλέπει ότι πρέπει να θεσπίζονται χωριστά ΑΟΚ για τα διάφορα φυτικά προϊόντα ή τις ομάδες φυτικών προϊόντων στην καλλιέργεια ή την επεξεργασία των οποίων ενδέχεται να χρησιμοποιείται η κάθε ενεργός φυτοφαρμακευτική ουσία. Περιλαμβάνει, επίσης, κανόνες σχετικά με τον έλεγχο των καταλοίπων στα φυτικά προϊόντα και ορίζει ότι ισχύουν οι ίδιες απαιτήσεις για τα φυτικά προϊόντα που εξαγονται σε τρίτες χώρες.

Παρά την πρόοδο που συνεπάγεται, και αυτή η οδηγία δεν παύει να παρουσιάζει ελλείψεις. Διαπιστώνεται, κατά πρώτον, ότι καθώς δεν επιβάλλει άμεση εναρμόνιση για όλα τα φυτοφάρμακα, οι διαφορές των ΑΟΚ στις εθνικές νομοθεσίες ενδέχεται να προξενήσουν μεγάλη καθυστέρηση στην πραγματική υλοποίηση της ενιαίας αγοράς φυτικών προϊόντων, πρόβλημα που παραμένει χωρίς δυνατότητα επίλυσης στην περίπτωση των μεταποιημένων φυτικών προϊόντων. Εξάλλου, διατηρεί υψηλό επίπεδο επενέργειας των πολιτικών αποφάσεων

κατά τον καθορισμό των ΑΟΚ και δεν καθιερώνει τεχνικά κριτήρια για τον υπολογισμό τους. Θα μπορούσε να ειπωθεί ότι είναι μια ανεπιτυχής οδηγία, αφού, παρόλο που αποσκοπούσε στην επίτευξη της ενιαίας αγοράς, εν έτει 1995 δεν έχει ακόμη καταργήσει πολλά από τα υπάρχοντα εμπόδια.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Κατά την περίοδο ισχύος όλων των προηγούμενων οδηγιών, περιλαμβανομένων των διάφορων τροποποιήσεών τους, συνάγεται ότι η Επιτροπή, κατά την επεξεργασία των προτάσεών της για τον καθορισμό των ΑΟΚ, εφάρμοξε ορισμένα επιστημονικά κριτήρια τα οποία ικανοποιούσαν πλήρως το Συμβούλιο. Πράγματι, τα ΑΟΚ των προτάσεων της Επιτροπής δεν τροποποιήθηκαν με τη στενή έννοια της λέξης από το Συμβούλιο.

2.2. Με την υιοθέτηση αυτών των οδηγιών, επίσης, κατέστη δυνατό να εντοπισθούν τα προβλήματα που δεν προβλέπονταν στις προηγούμενες οδηγίες. Ας αναφέρουμε, συγκεκριμένα, την υιοθέτηση ανοιχτών θέσεων για εκείνες τις περιπτώσεις κατά τις οποίες δεν υπάρχει κίνδυνος για την υγεία, αλλά δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία για να καθορισθεί οριστικό ΑΟΚ.

2.3. Η διαδικασία της υιοθέτησης των ΑΟΚ από το Συμβούλιο αποτελεί σαφώς εμπόδιο στην καθαντό εφαρμογή των οδηγιών. Κάθε κατάλογος ΑΟΚ που εγκρίνεται προϋποθέτει ότι το προσωπικό της Επιτροπής αφιερώνει σχεδόν ένα έτος για την υποστήριξη της νέας πρότασης οδηγίας και ότι, μετά την υιοθέτησή της, περνά άλλο ένα έτος μέχρι να τεθεί σε ισχύ στα κράτη μέλη. Πρόκειται για μια διαδικασία εξαιρετικά ανελαστική, η οποία μειώνει στο ήμισυ τις δυνατότητες εργασίας της Επιτροπής για τον καθορισμό των ΑΟΚ που πρέπει να θεσπισθούν.

2.4. Μέχρι σήμερα δεν έχει συντελεσθεί καμία πρόοδος όσον αφορά την κάλυψη των μεταποιημένων φυτικών προϊόντων, το επίπεδο κατανάλωσης των οποίων επιβάλλει να παρέχεται, μέσω μιας εναρμονιστικής διάταξης, πλήρης εγγύηση για την υγεία των καταναλωτών. Στην οδηγία 91/414 ορίζεται ότι πρέπει να καλύπτονται τα επίπεδα καταλοίπων στα μεταποιημένα προϊόντα, αλλά δεν περιέχονται διατάξεις ούτε για τον καθορισμό των σχετικών ΑΟΚ ούτε για τον έλεγχό τους. Αν δεν υπάρχουν κοινοτικά ανώτατα όρια για τα κατάλοιπα, διαπιστώνεται ότι ο καταναλωτής δεν διαθέτει πληροφοριακά στοιχεία, οπότε δεν μπορεί να καθοριστεί ποιοί είναι οι λόγοι που έκαναν τις εθνικές αρχές να τα θεσπίσουν, αν δηλαδή είναι λόγοι που συνδέονται με την υγεία ή λόγοι που συνδέονται με την προστασία της οικονομικο-εμπορικής πλευράς του εθνικού τομέα γεωργικών προϊόντων διατροφής.

2.5. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι τα κράτη μέλη εφαρμόζουν, για τα κατάλοιπα των φυτοφαρμάκων, προγράμματα ελέγχου προσαρμοσμένα στις καταναλωτικές συνήθειες των κατοίκων τους. Οι καταναλωτές, ωστόσο, δεν μπορούν να θεωρήσουν

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. L 221 της 7. 8. 1986.

⁽²⁾ ΕΕ αριθ. L 350 της 14. 12. 1990.

ότι καλύπτονται οι απαιτήσεις τους, ενόσω δεν εφαρμόζονται κοινές οδηγίες οι οποίες να λαμβάνουν υπόψη την ποικιλία των συνθηκών και των συνθηκών διαβίωσης του ευρωπαϊκού πληθυσμού και να μην συνεπάγονται αύξηση των δημόσιων δαπανών στα κράτη μέλη, αλλά βελτιστοποίηση των κονδυλίων που διατίθενται προς τούτο. Σήμερα οι εν λόγω έλεγχοι θα μπορούσαν να συντονισθούν με τους ελέγχους που διενεργούνται κατ'εφαρμογήν της οδηγίας 93/99/ΕΟΚ σχετικά με τα μέτρα επίσημου ελέγχου των τροφίμων.

2.6. Εμμέσως παρεμποδίζεται η διαφοροποίηση των καλλιεργειών. Αν γίνει αναλυτική μελέτη των ΑΟΚ που έχουν ήδη θεσπισθεί σύμφωνα με την οδηγία 90/642, μπορεί να διαπιστωθεί ότι οι σημαντικότερες ή οι πιο εκτεταμένες καλλιέργειες στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν ΑΟΚ σχεδόν για όλα τα καλυπτόμενα φυτοφάρμακα, ενώ οι πιο βιοτεχνικές, οι μικρές εκτάσεις καλλιέργειας, οι οποίες στο μέλλον θα αντιπροσωπεύουν ίσως την γεωργική λύση για τις μικρές περιοχές, προβλέπεται ότι θα μείνουν χωρίς μέσα για την προστασία από τα παράσιτα, δεδομένου ότι δεν υπάρχει ιδιωτική έρευνα για τα φυτοφάρμακα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Η κατάσταση αυτή θα είναι ακόμη πιο επισφαλής όταν θα επανεξετασθεί το σύνολο των ΑΟΚ που έχουν θεσπισθεί με την οδηγία 76/895/ΕΟΚ.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Πεδίο εφαρμογής των οδηγιών

Η ΟΚΕ, ενώ συμφωνεί ως προς τις τροποποιήσεις που προτείνει η Επιτροπή για τις υπό εξέταση οδηγίες, επιθυμεί να διατυπώσει τις ακόλουθες παρατηρήσεις:

3.1.1. Η ΟΚΕ θεωρεί θετικό για τα συμφέροντα των καταναλωτών το γεγονός ότι η Επιτροπή επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής των οδηγιών στα αποξηραμένα, τα μεταποιημένα και τα σύνθετα προϊόντα· κατ'αυτόν τον τρόπο, το ΑΟΚ, το οποίο εξαρτάται από τις γεωργικές πρώτες ύλες που χρησιμοποιήθηκαν, θα πρέπει να τηρείται υποχρεωτικά για όλα.

3.1.2. Θεωρεί επίσης θετικό βήμα την εφαρμογή των ΑΟΚ στα προϊόντα που προορίζονται για εξαγωγή σε τρίτες χώρες, μολονότι προβλέπονται εξαιρέσεις από την εφαρμογή του κανόνα αυτού όταν στη νομοθεσία της χώρας προορισμού υπάρχει ειδική μεταχείριση.

3.1.3. Όσον αφορά τη μη εφαρμογή της οδηγίας στα εν λόγω προϊόντα όταν δεν προορίζονται για διατροφή, η ΟΚΕ πιστεύει ότι θα πρέπει να διεξάγεται αυστηρός έλεγχος, ούτως ώστε να αποκλείεται η χρησιμοποίησή τους για ανθρώπινη διατροφή ή ζωοτροφή και να μην είναι δυνατόν σε καμία περίπτωση να δημιουργηθεί, εξαιτίας αυτών των εξαιρέσεων, κίνδυνος για την υγεία των καταναλωτών.

3.2. Καθορισμός των ΑΟΚ (μέγιστη περιεκτικότητα)

3.2.1. Η πρόταση της Επιτροπής να τροποποιηθεί η διαδικασία καθορισμού των ΑΟΚ έχει δύο μεγάλα πλεονεκτήματα: αφενός, ενοποιεί τις διάφορες διαδικασίες που προβλέπονταν σε καθεμία από τις τροποποιούμενες οδηγίες και, αφετέρου, τις απλοποιεί. Στις περιπτώσεις στις οποίες το Συμβούλιο θα πρέπει να παρέμβει, η απόφαση θα λαμβάνεται εντός δεκαπέντε ημερών (επείγουσα διαδικασία) ή, κατ'ανώτατο όριο, εντός τριών μηνών.

3.2.2. Στο σημείο αυτό, η ΟΚΕ επιθυμεί να τονίσει ότι η Επιτροπή παγώνει μια διαδικασία στα πλαίσια της οποίας αναλαμβάνει την εξουσία λήψης αποφάσεως υπό ορισμένες προϋποθέσεις, όσον αφορά την υποβολή στο Συμβούλιο των εγκρίσεων ή τροποποιήσεων των ανώτατων ορίων καταλοίπων, χωρίς να είναι γι'αυτό απαραίτητη η έκθεση της Φυτοϋγειονομικής Επιτροπής, είτε γιατί η επιτροπή αυτή έχει γνωμοδοτήσει αρνητικά, είτε γιατί άφησε να παρέλθουν οι προθεσμίες χωρίς να γνωμοδοτήσει.

Στη διαδικασία αυτή θα έπρεπε να λαμβάνεται υπόψη το περιεχόμενο της οδηγίας, 91/414, η οποία έχει ήδη εξετασθεί και στην οποία γίνεται αναφορά στη διαδικασία ADI (Επιτρεπόμενη Ημερήσια Λήψη).

3.2.3. Άλλο πολύ σημαντικό θέμα είναι ο ορισμός του κράτους μέλους καταγωγής και προορισμού, ώστε να καθοριστούν τα ΑΟΚ εισαγωγής και τα προσωρινά ΑΟΚ, τα οποία έχουν μεγάλη σημασία για ενδεχόμενες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών.

3.3. Επίλυση των διαφορών μεταξύ των κρατών μελών

3.3.1. Μέχρι σήμερα, οι διαφορές που ανέκυπταν μεταξύ των κρατών μελών εξαιτίας των αποκλίσεων των ανώτατων ορίων καταλοίπων που ίσχυαν για τα προϊόντα τους, επιλύονταν με διμερή διαπραγμάτευση και τα κράτη μέλη συμμορφώνονταν εκουσίως με τα αποτελέσματα αυτής της διαπραγματεύσεως.

3.3.2. Η ΟΚΕ θεωρεί πρακτική λύση το σύστημα που περιέχεται στην πρόταση οδηγίας για την επίλυση των διαφορών μεταξύ των κρατών μελών, εφόσον δεν επιδιώκει την εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών για τον καθορισμό των ΑΟΚ· κατ'αυτόν τον τρόπο, μπορεί να προωθηθεί η ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων, ενώ παράλληλα θα εξακολουθεί να προστατεύεται η υγεία των καταναλωτών.

3.3.3. Η ΟΚΕ θεωρεί αδικαιολόγητο το γεγονός ότι μένουν εκτός αυτής της διαδικασίας οι διαφορές που ενδέχεται να προκύψουν σχετικά με τα μεταποιημένα προϊόντα· ζητεί, ως εκ τούτου, να υπαχθούν και αυτά στην αρμοδιότητα της Επιτροπής.

3.3.4. Το σύστημα κρίνεται λογικό κατά το ότι, σε περίπτωση διαφοράς μεταξύ δύο κρατών μελών, η Επιτροπή οφείλει να λάβει υπόψη της την έκθεση που συντάσσουν οι εμπειρογνώμονες των ενδιαφερόμενων χωρών, καθώς η απόφαση που θα

λάβει θα έχει επιπτώσεις σε όλες τις χώρες, από τη στιγμή που θα έχει δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα των ΕΚ.

Πρέπει, επίσης, να τονισθεί ότι ο καλύτερος τρόπος επίλυσης των διαφορών μεταξύ των κρατών μελών θα ήταν να καθιερωθεί ένα σύστημα διαιτησίας κατάλληλο για τα συμφέροντα που πρέπει να προστατευθούν, τα οποία υπερβαίνουν τα συμφέροντα των κρατών μελών.

4. Συμπεράσματα

4.1. Οι καταναλωτές δικαιούνται ένα σύστημα το οποίο θα διασφαλίζει πλήρως την προστασία της υγείας τους, υπεράνω των γενικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4.2. Άλλο αρνητικό στοιχείο είναι ότι η απόφαση για την υιοθέτηση των ΑΟΚ λαμβάνεται σε πολιτικό επίπεδο, όπως και ότι την αρμοδιότητα της απόφασης έχει σχεδόν αποκλειστικά η Επιτροπή. Λόγω, εξάλλου, της έλλειψης ευελιξίας κατά τον καθορισμό των κοινοτικών ΑΟΚ διά της οδού του Συμβουλίου, η πλέον ενδεδειγμένη λύση για τον καθορισμό των ΑΟΚ και τον μετέπειτα έλεγχό τους θα ήταν να ακολουθείται η διαδικασία της Επιτροπής Κανονιστικών Ρυθμίσεων 3B (δίχτυ ασφαλείας), πράγμα που θα εξασφάλιζε επαρκές επίπεδο ελέγχου των πράξεων της Επιτροπής.

4.3. Μεγάλο μέρος της κατανάλωσης λαχανικών γίνεται με τη μορφή μεταποιημένων και σύνθετων προϊόντων. Γι' αυτό θα πρέπει να παρωθηθεί η Επιτροπή να θεσπίσει το συντομότερο δυνατό τους διορθωτικούς συντελεστές που πρέπει να εφαρμοσθούν για τον υπολογισμό των ΑΟΚ στα μεταποιημένα και τα σύνθετα προϊόντα, καθώς επίσης να περιληφθεί και αυτός ο τύπος προϊόντων στις διαδικασίες επίλυσης των διαφορών (οι οποίες διασφαλίζουν την εφαρμογή των άρθρων 30 και 36 της Συνθήκης) και ελέγχων.

4.4. Είναι απαραίτητο να προωθηθεί η διαφοροποίηση των καλλιεργειών, παρόλους τους περιορισμούς που διαπιστώνονται κατά την εφαρμογή των ισχυουσών οδηγιών, διότι, εν όψει των προβλεπόμενων οικονομικών δυσχερειών για την εξασφάλιση ειδικών στοιχείων για τις ελάχιστονες καλλιέργειες, θεωρείται απαραίτητο να αξιοποιηθούν στο έπακρο οι υπάρχουσες έρευνες και οι δυνατότητες προεκβολής ήδη διαθέσιμων στοιχείων σχετικά με άλλες καλλιέργειες σε τρίτες χώρες.

4.5. Η ΟΚΕ θα επιθυμούσε να δώσει η Επιτροπή τη δυνατότητα να εκτελεσθούν ερευνητικά προγράμματα με τα οποία θα καταστεί δυνατό να υπάρχουν διαθέσιμα φυτοφάρμακα, θα αποφευχθούν οι βλάβες στην υγεία των ανθρώπων και θα αναπτυχθούν νέες μέθοδοι καλλιέργειας, ιδίως γεωργικές πρακτικές οι οποίες θα σέβονται το περιβάλλον και θα παρέχουν δυνατότητες ανάπτυξης στις μειονεκτικές περιφέρειες.

Υπ' αυτή την έννοια, κρίνεται σκόπιμη η δημιουργία ενός Διεθνούς Γραφείου για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τα φυτοφάρμακα.

Βρυξέλλες, 20 Δεκεμβρίου 1995.

Ο Πρόεδρος της
Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Carlos FERRER

Γνωμοδότηση για την 3η Ετήσια Έκθεση του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου των ΜΜΕ

(96/C 82/02)

Στις 8 Μαΐου 1995, και σύμφωνα με το άρθρο 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την 3η Ετήσια Έκθεση του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου των ΜΜΕ.

Το τμήμα βιομηχανίας, εμπορίου, βιοτεχνίας και υπηρεσιών στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του, στις 29 Νοεμβρίου 1995 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Pasotti.

Κατά την 331η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 20ής Δεκεμβρίου 1995), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με μεγάλη πλειοψηφία και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Ιστορικό

1.1. Το 1991 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προώθησε, μετά από πρόσκληση για την υποβολή προσφορών που διήρκεσε τρία χρόνια, την πραγματοποίηση ετήσιας έκθεσης σχετικά με την κατάσταση και τις προοπτικές των ΜΜΕ στην ενιαία αγορά.

1.2. Στην πρόσκληση εκλαμβάνεται ως δεδομένο ότι οι αναλύσεις και οι έρευνες για τις ΜΜΕ διεξάγονται ανομοιογενώς ως προς την ποιότητα και την ποσότητα στα κράτη μέλη της Ένωσης.

1.3. Στόχος της έκθεσης είναι η παροχή συντονισμένης επιστημονικής βοήθειας στους πολιτικούς και θεσμικούς φορείς, ζήτημα που έχει διερευνηθεί στις αναλύσεις που πραγματοποιήσαν τα κράτη μέλη και η Κοινότητα, χάρη σε ένα δίκτυο εθνικών οργανισμών. Η εν λόγω βοήθεια θα πρέπει να διατηρήσει μία σωρευτική πολιτιστική ικανότητα διαχρονικών, παρακολουθώντας κατ'έτος τις εξελίξεις ορισμένων κρίσιμων παραγόντων για την επιτυχία ή την αποτυχία των ΜΜΕ.

1.4. Η τρίτη έκθεση σημαδεύει την ολοκλήρωση της πρώτης εντολής που η Επιτροπή ανέθεσε στο εν λόγω δίκτυο. Παρέχεται τώρα η ευκαιρία να πραγματοποιηθεί σφαιρική αξιολόγηση του έργου που έχει επιτευχθεί μέχρι στιγμής.

1.5. Για το λόγο αυτό, κατά τη συνολική αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της έκθεσης είναι απαραίτητο να αξιολογηθεί τόσο η διάρθρωση του δικτύου και ο τρόπος λειτουργίας του, όσο και η διάρθρωση της ίδιας της έκθεσης.

2. Διάρθρωση του δικτύου

2.1. Η οργάνωση του δικτύου είναι σημαντική διότι επηρεάζει ουσιαστικά την ποιότητα του έργου που έχει επιτελεσθεί.

2.2. Στα τρία χρόνια των εργασιών, η μορφή του εξελίχθηκε και ενώ αρχικά χαρακτηριζόταν από εξαιρετικά συγκεντρωτική διαχείριση περί τον κύριο ανάδοχο (main contractor), κατέληξε στην ανάπτυξη στενότερης συνεργασίας μεταξύ των μελών.

2.3. Ο κύριος ανάδοχος εξακολουθεί να εκτελεί καθήκοντα συντονιστού. Συστάθηκε Διευθύνουσα Επιτροπή (Steering Committee) η οποία απαρτίζεται από τρεις εθνικούς οργανισμούς. Κάθε κεφάλαιο της έκθεσης έχει συντονισθεί από έναν από τους οργανισμούς που συγκεντρώνει τα στοιχεία σχετικά με την εθνική κατάσταση στα άλλα κράτη μέλη.

2.4. Οι οργανισμοί είναι και δημόσιοι και ιδιωτικοί. Ένας από τους κρίσιμους παράγοντες της έκθεσης είναι οι δυσκολίες συντονισμού.

3. Διάρθρωση της έκθεσης

3.1. Το Παρατηρητήριο έχει δεχθεί κατά καιρούς ορισμένες υποδείξεις εκ μέρους της Επιτροπής και της ΟΚΕ, η οποία στην τελευταία της γνωμοδότηση είχε διατυπώσει πολλές ειδικές παρατηρήσεις.

3.1.1. Η τρίτη έκδοση της έκθεσης περιλαμβάνει δεδομένα σχετικά με τα δώδεκα κοινοτικά κράτη μέλη συν τις τέσσερις χώρες των οποίων η προσχώρηση βρισκόταν στο στάδιο της ολοκλήρωσης κατά το 1994.

3.1.2. Οι γλώσσες που χρησιμοποιούνται πλέον, μετά την επιλογή της αγγλικής γλώσσας κατά την πρώτη έκθεση, είναι η γαλλική, η γερμανική και η αγγλική. Στην τρίτη έκδοση, η περίληψη που παλαιότερα κυκλοφορούσε χωριστά, ενσωματώνεται πλέον στην έκθεση και ξεχωρίζει χάρη στο διαφορετικό χρώμα των σελίδων της. Η έκθεση και η περίληψη ενδιαφέρουν όλους όσους ασχολούνται με τις δραστηριότητες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στα κράτη μέλη. Για το λόγο αυτό, θα πρέπει να εκδοθούν σε όλες τις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3.2. Από την έως τώρα διάρθρωση της και, κατά συνέπεια, από τη φύση της, η έκθεση εξακολουθεί να διατηρεί εγκυκλοπαιδική δομή το ευμεταχείριστο της οποίας είναι απαραίτητο να αποτελέσει αντικείμενο μελέτης.

3.3. Ο συντονιστής δίνει δικαιολογημένα έμφαση, στην αρχή, στις δυσκολίες επεξεργασίας των δεδομένων αφού δεν υφίσταται κοινό πρότυπο στα κράτη μέλη της Ένωσης. Μία άλλη παρατήρηση που πρέπει να τονισθεί είναι ότι τα δεδομένα δεν είναι σύγχρονα του χρόνου έκδοσης της έκθεσης.

3.4. Η έκθεση χωρίζεται σε 4 τμήματα και 18 κεφάλαια. Τα τμήματα είναι τα εξής:

- 1) Επίδοση των επιχειρήσεων (Business Performance)
- 2) Περιβάλλον των επιχειρήσεων (Business Environment)
- 3) Θεματικές μελέτες (Thema Studies)
- 4) Συμπεράσματα (Conclusions).

4. Γενικές παρατηρήσεις

Από το υλικό που έχει συλλεγεί στην τρίτη έκθεση του Παρατηρητηρίου η ΟΚΕ επιθυμεί να εξαγάγει συμπεράσματα όσον αφορά τις εκτιμήσεις για τους κρίσιμους παράγοντες επιτυχίας ή αποτυχίας των ΜΜΕ, που πρέπει να επισημανθούν στην Επιτροπή ως χαρακτηριστικά σημεία κατά την εφαρμογή προγράμματος ανάπτυξης και ενίσχυσης των ΜΜΕ στην Ενιαία Αγορά και στο Διεθνές Εμπόριο.

Τρεις εισαγωγικές μεθοδολογικές παρατηρήσεις:

4.1. Η πρώτη αφορά τον ορισμό των ΜΜΕ⁽¹⁾. Η ΟΚΕ κρίνει ακατάλληλο τον σήμερα χρησιμοποιούμενο ορισμό των ΜΜΕ προς τον οποίο τείνουν να προσαρμοστούν οι εθνικές νομοθεσίες. Ο ορισμός των ΜΜΕ είναι θέμα σημαντικό και αν η κατάταξη είναι υπέρ του δέον διευρυμένη, το αποτέλεσμα θα είναι να συγκαταταχθούν προς ανάλυση επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν εντελώς διαφορετικά προβλήματα. Η χρησιμοποίηση ακριβέστερης ταξινόμησης των ΜΜΕ θα συνεπιφέρει αναπόφευκτα λιγότερο αξιόπιστο και λιγότερο συγκρίσιμο στοιχεία για τις συγκεκριμένες κατηγορίες επιχειρήσεων, τουλάχιστον κατά τα πρώτα στάδια. Η διάσταση της επιχείρησης ανά απασχολούμενο είναι μια παράμετρος η οποία πρέπει να οριστεί με προσοχή διότι εμπεριέχει διάφορα προβλήματα ανάπτυξης. Είναι σαφές ότι είναι άστοχη η ενσωμάτωση σε μία μόνο ανάλυση μικρών επιχειρήσεων με λιγότερους από πέντε υπαλλήλους, οι οποίες αποτελούν σήμερα την πλειοψηφία των ΜΜΕ, και επιχειρήσεων που υπερβαίνουν το όριο των εκατό εργαζομένων. Και είναι πράγματι ορθό να επισημάνουμε ότι η οργανωτική αναδιάρθρωση μιας επιχείρησης που πρέπει να υπερβεί το όριο των τριάντα υπαλλήλων είναι από τη φύση της διαφορετική από εκείνη στην οποία πρέπει να προβεί μια επιχείρηση με εκατό υπαλλήλους. Σε διαφορετικές διαστάσεις αντιστοιχούν διαφορετικά προβλήματα και πρέπει να εφαρμοστούν διαφορετικά μέσα και λύσεις. Για το λόγο αυτό είναι απαραίτητη η κατανομή του χώρου των ΜΜΕ με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και, κατά συνέπεια, η εξεύρεση λιγότερο γενικών ορισμών, στους οποίους να λαμβάνονται υπόψη οι διαστάσεις των αγορών αναφοράς και η φύση του περιβάλλοντος της επιχείρησης που είναι ιδιαίτερη σε κάθε χώρα της Ένωσης. Η ΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή να μελετήσει γρήγορα και σε βάθος το θέμα, δεδομένου ότι πρόκειται για καθοριστικής σημασίας ζήτημα ώστε να γίνουν σωστές επιλογές οικονομικής πολιτικής.

(1) Επιχειρήσεις που απασχολούν 0-9 άτομα (μικροεπιχειρήσεις) 10-99 άτομα (μικρές επιχειρήσεις), 100-499 άτομα (επιχειρήσεις μεσαίου μεγέθους). Σελίδα 72 της έκθεσης.

4.2. Η δεύτερη μεθοδολογική παρατήρηση αφορά την ανεπαρκή ποιότητα και ομοιογένεια των στοιχείων που διαθέτουμε σήμερα. Η ΟΚΕ εκτιμά την προσπάθεια που κατέβαλε η Επιτροπή για την επίτευξη του στόχου της δράσης του Παρατηρητηρίου ακόμη και με τη δημιουργία ιστορικού αρχείου περισσότερο σαφούς και οργανικού από το σημερινό. Εντούτοις, τα κενά και η ανομοιογένεια των στατιστικών που χαρακτηρίζουν την έκθεση δυσχεραίνουν το έργο της ανάλυσης. Έχει ουσιαστική σημασία να ζητείται η γνώμη της Eurostat σχετικά με τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται στην Έκθεση του Παρατηρητηρίου για να διασφαλίζεται, όποτε είναι δυνατό, η χρησιμοποίηση συγκρίσιμων στοιχείων και για να εντοπίζονται με ορθότητα οι αλλαγές που απορρέουν από τη βελτίωση της μεθοδολογίας. Η ΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή να καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να επιτύχει σύντομα ένα σίγουρο και αξιόπιστο στατιστικό πλαίσιο.

4.3. Η τρίτη παρατήρηση αφορά την ενημέρωση της Έκθεσης. Σε μια ιδιαίτερα δυναμική περίοδο της κοινοτικής οικονομίας, με έντονη αστάθεια της νομισματικής αγοράς, με μη εδραιωμένη ακόμη ανάκαμψη η οποία σε μεγάλο βαθμό οφείλεται στο διεθνές εμπόριο, με ταχεία εξέλιξη και εξίσου ταχεία παρακμή ορισμένων εμπορευματολογικών τομέων, είναι απολύτως αναγκαίο να υπάρχει εξαιρετικά ταχεία ενημέρωση όσον αφορά την ανάλυση των τάσεων των επιχειρήσεων.

Η ενημέρωση αυτή είναι αδύνατη αν η έκθεση πρέπει να αναπαράγει τη σημερινή «εγκυκλοπαιδική» δομή ενώ θα ήταν περισσότερο πρακτική μέσω πιο λακωνικής ενημέρωσης. Η παρούσα γνωμοδότηση της ΟΚΕ προσπαθεί να αναλύσει τις τάσεις που, σε μια έκθεση που εκπονήθηκε βάσει στοιχείων τα οποία έχουν συλλεγεί το 1994, φαίνονται να είναι λιγότερο συγκυριακές και περισσότερο διαρθρωτικές.

Η ΟΚΕ προτείνει την αναδιάρθρωση της διατύπωσης της έκθεσης προς αυτή την κατεύθυνση.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1. Η ΟΚΕ θεωρεί ιδιαίτερα σημαντική την ανάλυση των επιπτώσεων που θα έχει η οικοδόμηση της Ενιαίας Αγοράς στο χώρο των ΜΜΕ. Για το λόγο αυτό εκτιμά την προσέγγιση της έκθεσης που προσανατολίζεται στην ανάλυση του Περιβάλλοντος εντός του οποίου αναπτύσσεται το σύνολο των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, από κοινού με τους κρίσιμους παράγοντες από τους οποίους εξαρτάται η επιτυχία ή η αποτυχία μιας επιχείρησης.

5.2. Στη συνέχεια γίνεται σύνθεση ορισμένων αποτελεσμάτων της έκθεσης όσον αφορά τη σύγκλιση μεταξύ των περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5.2.1. Κατά την περίοδο 1988-1994 το περιβάλλον των επιχειρήσεων βελτιώθηκε συνολικά. Η σύγκλιση ορισμένων οικονομικών μεγεθών στις δώδεκα χώρες της ΕΕ είχε θετικές επιπτώσεις ακόμη και στο περιβάλλον των ΜΜΕ, με διαφορετική ωστόσο ένταση από τη μια χώρα στην άλλη. Για παράδειγμα, η προστιθέμενη αξία σημείωσε μέση ετήσια αύξηση

2,7% χάρη κυρίως στις εξαγωγές που πραγματοποίησαν οι ΜΜΕ είτε άμεσα είτε ως υπεργολάβοι επιχειρήσεων μεγαλύτερων διαστάσεων και περισσότερο διεθνοποιημένων. Εξαιρούνται οι επιχειρήσεις του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιταλίας που διαστρεβλώνουν αρνητικά τις σχετικές στατιστικές.

5.2.2. Η ανάκτηση της παραγωγικότητας που σημειώθηκε σε πολλές επιχειρήσεις περιορίσε τις επιπτώσεις που είχαν οι ΜΜΕ στον τομέα της απασχόλησης. Η συγκρατημένη αύξηση της απασχόλησης αποδίδεται επίσης στην ανεπάρκεια της αγοράς εργασίας η οποία διέπεται από κανόνες καθορισμένους για μεγάλες επιχειρήσεις και είναι ανίκανη να εκμεταλλευτεί τις δυνατότητες των ΜΜΕ.

5.2.3. Η σύγκριση της απόδοσης των ΜΜΕ στην Ευρώπη των Δώδεκα με την απόδοση των ΜΜΕ των πρώην χωρών ΕΖΕΣ αποκαλύπτει τα σαφώς καλύτερα αποτελέσματα που σημειώθηκαν στις πρώτες όσον αφορά την προστιθέμενη αξία, τον κύκλο εργασιών και την απασχόληση. Αντίθετα και στους δύο χώρους σημειώθηκε μείωση του ρυθμού ανάπτυξης. Παρά τη σύγκλιση των γενικών οικονομικών συνθηκών και ορισμένων προδιαγραφών που αφορούν τις ΜΜΕ, εξακολουθεί να υφίσταται διαφορά μεταξύ των δύο χωρών, εξαιτίας κυρίως της αποκλίνουσας συμπεριφοράς που σημειώθηκε σε ορισμένα μεγέθη στις χώρες του νοτίου τμήματος της Ένωσης.

5.3. Ανάλυση ορισμένων κρίσιμων παραγόντων

Οι ακόλουθες εκτιμήσεις προκύπτουν από την ανάλυση των αποτελεσμάτων του 4ου τμήματος της έκθεσης, και ιδιαίτερα από την ανάλυση του θεωρητικού υποδείγματος που περιλαμβάνεται σε αυτό.

5.3.1. Αγορές και ανταγωνισμός

Η ΟΚΕ τονίζει την ανάγκη να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες για την οικοδόμηση μιας υψηλά ανταγωνιστικής αγοράς χωρίς μονοπωλιακές θέσεις ούτε στον τομέα της ζήτησης ούτε στον τομέα της προσφοράς. Αν υπάρχει ένα περιβάλλον επιχειρήσεων το οποίο για να αναπτυχθεί έχει απόλυτη ανάγκη ανταγωνιστικών αγορών, αυτό είναι το περιβάλλον των ΜΜΕ. Οι εν λόγω επιχειρήσεις ευημερούν και αφανίζονται σε μια έντονα ανταγωνιστική αγορά και είναι αδιανόητο να επιβιώσουν όταν οι παρέχοντες αγαθά και υπηρεσίες δεν κινούνται σε αγορές το ίδιο ανταγωνιστικές. Το πρόβλημα δεν συνίσταται στην επιλογή κρατικών ή ιδιωτικών μονοπωλίων, αλλά στο γεγονός ότι σε ανταγωνιστικές αγορές κανείς δεν μπορεί να πληρώσει τη μη αποδοτικότητα που συνεπάγονται τα μονοπώλια και τα καρτέλ, πόσο μάλλον οι ΜΜΕ.

5.3.1.1. Το ίδιο θέμα τίθεται και όσον αφορά τις αγορές των ΜΜΕ: σημειώνεται μια σταδιακή αύξηση των συγκεντρώσεων μέσω συμφωνιών και συγχωνεύσεων στις οποίες ενέχονται μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις, φυσικοί εντολοδότες των ΜΜΕ: ο κίνδυνος συνίσταται στο γεγονός ότι δημιουργείται

έντονα ανταγωνιστική διεθνής αγορά για τις ΜΜΕ και ταυτόχρονα μια αγορά μεγάλων επιχειρήσεων οι οποίες τείνουν σταδιακά να καταλάβουν μη ανταγωνιστική θέση καρτέλ. Εν προκειμένω καθίστανται σαφείς οι δυσκολίες επιβίωσης των ΜΜΕ.

5.3.2. Κεφάλαιο και δημόσια οικονομικά

Για μια ακόμη φορά η ΟΚΕ υπογραμμίζει το γεγονός ότι τα αποτελέσματα της έκθεσης δείχνουν τις μεγάλες δυσκολίες που συναντούν οι ΜΜΕ για την προμήθεια Κεφαλαίου. Τα δεδομένα του προβλήματος είναι γνωστά, έχουν κατ'επανάληψη αποτελέσει αντικείμενο συζητήσεων τόσο σε επιστημονικό όσο και σε πολιτικό επίπεδο, αποτέλεσαν αντικείμενο πολλών γνωμοδοτήσεων της ΟΚΕ, χωρίς ωστόσο να προκύψουν σημαντικά από άποψη ποιότητας ή ποσότητας αποτελέσματα. Η πρόσβαση στην αγορά κεφαλαίων αποτελεί ζήτημα που θέτει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις σε στενή συσχέτιση με το επιχειρησιακό περιβάλλον επί του οποίου επιδρούν και του οποίου υφίστανται την επίδραση, είτε μέσω εθνικών επιλογών (κατά πρώτο λόγο των φορολογικών), είτε ευρωπαϊκών, μέσω της επικουρικότητας και της ικανότητας της Επιτροπής να χαράσσει κατευθύνσεις. Η ΟΚΕ θεωρεί την πρόσβαση σε επιχειρηματικά κεφάλαια καθοριστικής σημασίας μεταβλητή κατά την αξιολόγηση της ποιότητας του επιχειρησιακού περιβάλλοντος. Παράλληλα με ένα συμβατό επίπεδο ανταγωνισμού στον τραπεζικό τομέα θα πρέπει να αναπτυχθούν κατά τρόπο ομοιογενή στα κράτη της Ένωσης, όλα τα μέσα όπως τα Μετοχικά Δάνεια και τα τοπικά χρηματιστήρια των οποίων η παρουσία δεν είναι ομοιόμορφη στα κράτη μέλη. Στόχος πρέπει να είναι η δημιουργία μιας πιστωτικής αγοράς η οποία να περιλαμβάνει πολλούς διαφορετικής φύσεως φορείς ανταγωνιστικούς μεταξύ τους και με διαφοροποιημένα προϊόντα. Σχετικά, η ΟΚΕ επικαλείται την ισχυρή και επεκτατική ερμηνεία του κόσμου των μικρομεσαίων επιχειρήσεων του άρθρου 130 της Συνθήκης.

5.3.3. Το θεωρητικό υπόδειγμα

5.3.3.1. Η ΟΚΕ παρακολουθεί με ενδιαφέρον την οικοδόμηση του θεωρητικού υποδείγματος της Ενιαίας Αγοράς το οποίο παρουσιάζεται στην Έκθεση. Αν επιβεβαιωθεί η επιστημονική του αξιοπιστία, θα καταστεί δυνατό να συναχθούν εξ αυτού ορισμένες ωφέλιμες υποδείξεις για την οικονομική πολιτική.

5.3.3.2. Μια ιδιαίτερα προσεκτική ματιά στους πίνακες 17.6,7,8,9 και κυρίως σε δύο σημαντικούς δείκτες (δημιουργία θέσεων εργασίας και αύξηση της προστιθέμενης αξίας), αποκάλυπτει σαφώς τις επιπτώσεις του οικονομικού περιβάλλοντος στο χώρο των ΜΜΕ.

5.3.3.3. Οι αρνητικοί παράγοντες για την ανάπτυξη και την απασχόληση είναι: ποιότητα των μεταφορών πιστώσεων της δημόσιας διοίκησης και έγκριση κονδυλίων για την Ε&Α (δημόσια δαπάνη), κόστος και αγορά εργασίας, μεσαίο μέγεθος επιχείρησης.

5.3.4. Το θέμα της ποιότητας ή της σύνθεσης της δημόσιας δαπάνης είναι σημαντικό για τις ΜΜΕ αν ληφθεί υπόψη ότι, όσο κι αν αυξηθεί το ποσοστό διεθνοποίησης, γι' αυτές διαδραματίζει ακόμη σημαντικό ρόλο η εθνική αγορά. Η πτυχή αυτή είναι ακόμη πιο κρίσιμη στις χώρες εκείνες όπου η δημοσιονομική πολιτική είναι εκ παραδόσεως περισσότερο επεκτατική. Η τήρηση των κριτηρίων σύγκλισης συνέβαλε στην έντονη μείωση των κονδυλίων του κρατικού προϋπολογισμού που προορίζονται για δαπάνες κατανάλωσης και επενδύσεων. Η εν λόγω μείωση επηρέασε σημαντικά την αγορά προϊόντων των ΜΜΕ. Η ΟΚΕ υποδεικνύει ως σημαντική πτυχή των δημοσιονομικών πολιτικών, που αποσκοπούν στη σταθεροποίηση της ανάκαμψης της κοινοτικής οικονομίας, τη διαφορετική κατανομή των πιστώσεων του προϋπολογισμού (ακόμη και μέσω πιο ρεαλιστικών φορολογικών και νομισματικών πολιτικών) με σαφή δέσμευση να ευνοούν πρωτοβουλίες επενδύσεων.

5.3.5. Οι πολιτικές για την απασχόληση και την αγορά εργασίας αποτελούν ένα καθοριστικής σημασίας στοιχείο. Από το υπόδειγμα που παρουσιάζεται δεν προκύπτουν ενθαρρυντικές εκτιμήσεις όσον αφορά τη χρησιμότητα ενεργητικών και παθητικών πολιτικών στην αγορά εργασίας. Ούτε οι δραστικές πολιτικές που χρησιμοποιούν οι χώρες της Βορείου Ευρώπης ούτε οι πολιτικές που εφαρμόζονται στο νότιο τμήμα και οι οποίες έχουν περισσότερο χαρακτήρα ενίσχυσης επέφεραν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Αντίθετα, συμβάλλοντας καθοριστικά στη σύνθεση της δημόσιας δαπάνης που δεν ευνοεί το περιβάλλον των ΜΜΕ, οι πολιτικές αυτές είχαν αρνητικά αποτελέσματα. Η συζήτηση για τα σημερινά επίπεδα κοινωνικής ασφάλισης και τη λειτουργία της πόρρω απέχει από τη σύνθεση των διαφόρων θέσεων και τούτο ακριβώς οδηγεί στην υιοθέτηση μιας προσέγγισης που να λαμβάνει υπόψη τους στόχους και τα μέσα που υποδεικνύονται στο Λευκό Βιβλίο.

5.3.5.1. Έως τώρα οι ΜΜΕ δεν μπόρεσαν να εκμεταλλευτούν πλήρως τις δυνατότητές τους για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Οι μεγάλων διαστάσεων επιχειρήσεις (ΜΔΕ) είχαν μεγαλύτερη ικανότητα διαχείρισης του εργατικού δυναμικού και σε περιόδους κρίσης προέβησαν σε απολύσεις εργατικού δυναμικού ή σε αναδιαρθρώσεις ή μετεγκαταστάσεις. Οι ΜΜΕ, οι οποίες διαθέτουν μικρότερη ελαστικότητα, διατήρησαν ουσιαστικά τα επίπεδα απασχόλησης. Η ανάκαμψη που επικεντρώνεται στις εξαγωγές προσέλκυσε κατά πρώτο λόγο το ενδιαφέρον των ΜΔΕ λόγω της διεθνοποίησής τους. Με τη

σειρά τους οι ΜΜΕ στηρίχτηκαν περισσότερο στην ανάκτηση της παραγωγικότητας και λιγότερο στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Η σταθεροποίηση της ανάκαμψης, αν γίνει μέσω κατάλληλων δημοσιονομικών πολιτικών και κανόνων αγοράς εργασίας οι οποίοι να προσαρμόζονται περισσότερο στην οργάνωση των ΜΜΕ, θα μπορούσε να συμβάλει σημαντικά στην αύξηση της απασχόλησης.

5.3.5.2. Ειδικά η σημερινή δομή της οικονομικής ανάκαμψης δείχνει ότι χωρίς προσπάθεια εκ μέρους των ΜΜΕ δεν είναι δυνατή η μείωση του ποσοστού ανεργίας. Η ΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή να μελετήσει προσεκτικά το φαινόμενο αυτό, με την εκπόνηση προγράμματος το οποίο να ωθεί τους επιχειρηματίες να θέτουν τις επιχειρήσεις τους στο δρόμο της ανάπτυξης επιλέγοντας, όπου το επιτρέπει η αγορά, να μην παραμείνουν μικροί. Η επιλογή αυτή μπορεί να παραμείνει προσωπική. Δεν πρέπει να είναι εξωτερική υποχρέωση που υπογορεύεται από τεχνικές και πολιτισμικές δυσκολίες κατά την αντιμετώπιση επεκτατικών πολιτικών.

5.3.6. Προσεκτική μελέτη θα πρέπει επίσης να πραγματοποιηθεί όσον αφορά την ικανότητα τεχνολογικής καινοτομίας. Τα κονδύλια του προϋπολογισμού που προορίζονται για την Έρευνα και την Ανάπτυξη (Ε&Α) συνέβαλαν γενικά στην υπεξάιρεση πόρων της δημόσιας δαπάνης που διατίθεται για επενδύσεις και κατανάλωση, μειώνοντας κατά συνέπεια το διατιθέμενο ποσοστό πλούτου των ΜΜΕ. Η εν λόγω μείωση θα ήταν δικαιολογημένη αν οι δαπάνες για την έρευνα συνέβαλαν στην επίτευξη της ανάπτυξης του συνόλου του βιομηχανικού συστήματος. Δυστυχώς, όμως, προορισμός των κεφαλαίων αυτών ήταν η πλήρης ενίσχυση των ΜΔΕ με αποτέλεσμα τη διατάραξη της ισορροπίας έναντι των ΜΜΕ.

5.3.7. Η Έρευνα και Ανάπτυξη που αποτελούν σημαντικό στοιχείο για την προώθηση της ανταγωνιστικότητας, δεν μπορούν να αποτελέσουν δαπάνες που περιορίζονται στη βιομηχανία, αλλά βασική φιλοσοφία που κατευθύνει τις πρακτικές επιχειρηματικής ανάπτυξης σε όλες τις εκδηλώσεις. Για το λόγο αυτό η ΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή να καταβάλει προσπάθειες προκειμένου να επιτευχθεί εκ νέου ισορροπία στην κατανομή των πόρων μέσω της μεγαλύτερης αποτελεσματικότητας των ήδη υφιστάμενων προγραμμάτων καθώς και να αναλάβει δέσμευση συνεργασίας με τα κράτη μέλη και τα ιδρύματα που ασχολούνται με την τεχνολογική έρευνα, ή καλύτερα με την παροχή κινήτρων όσον αφορά την τεχνολογική καινοτομία στις ΜΜΕ. Η πτυχή αυτή, κυρίως στο πλαίσιο της διεθνοποίησης, συνιστά ιδιαίτερα σημαντικό παράγοντα.

Βρυξέλλες, 20 Δεκεμβρίου 1995.

Ο Πρόεδρος της

Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Carlos FERRER

Γνωμοδότηση για:

- την ετήσια έκθεση — χρηματοδοτικό μέσο συνοχής 1993/94, και
- την ετήσια έκθεση 1994 — Ταμείο Συνοχής — συμπλήρωμα

(96/C 82/03)

Στις 20 Ιανουαρίου και στις 20 Ιουνίου 1995, και σύμφωνα με το άρθρο 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ετήσια έκθεση — χρηματοδοτικό μέσο συνοχής 1993/94, και την Ετήσια έκθεση 1994 — Ταμείο Συνοχής — συμπλήρωμα.

Το τμήμα περιφερειακής ανάπτυξης, χωροταξίας και πολεοδομίας, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 8 Δεκεμβρίου 1995 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Mercé Juste.

Κατά την 331η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 20ής Δεκεμβρίου 1995), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η παρούσα γνωμοδότηση εξετάζει από κοινού δύο εκθέσεις της Επιτροπής, εκ των οποίων η μία αναφέρεται στο χρηματοδοτικό μέσο συνοχής και η άλλη στο Ταμείο Συνοχής. Η πρώτη αφορά τις αποφάσεις που έλαβε η Επιτροπή σε συμφωνία με τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη από 1ης Απριλίου 1993 έως 26ης Μαΐου 1994, ημερομηνία ενάρξεως της ισχύος του κανονισμού για την ίδρυση του Ταμείου Συνοχής, που αποτελεί αντικείμενο της 2ης έκθεσης, η οποία καλύπτει την περίοδο από την 26η Μαΐου έως την 31η Δεκεμβρίου 1994.

1.2. Η ίδρυση του Ταμείου Συνοχής είχε προβλεφθεί από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ (άρθρο 130 Δ) με σκοπό τη χρηματοδοτική συμβολή, ενόψει της προώθησης της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, στην πραγματοποίηση έργων στους τομείς του περιβάλλοντος και των διευρωπαϊκών δικτύων σε θέματα υποδομής μεταφορών. Αυτή η χρηματοδοτική ενίσχυση που ανέρχεται σε 15 150 εκατ. Ecu σε τιμές 1992 κατά την περίοδο 1993-99 έχει αποδέχτες την Ιρλανδία, την Ελλάδα, την Ισπανία και την Πορτογαλία.

1.3. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υπενθυμίζει ότι έχει υποστηρίξει τις προτάσεις για τη δημιουργία του χρηματοδοτικού μέσου συνοχής (ΧΜΣ) και την ίδρυση του Ταμείου Συνοχής⁽¹⁾.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της για τη δυνατότητα που της δίνεται να αποφανθεί επί των εκθέσεων αυτών και επιθυμεί, για μία ακόμη φορά, να συμβάλει θετικά στην αποτελεσματικότερη εφαρμογή των διατάξεων που θα διέπουν μελλοντικά το Ταμείο. Επιθυμεί ωστόσο να τονίσει την ανάγκη να υπάρξουν συγκρίσιμα δεδομένα σχετικά με τα χρηματοδοτούμενα έργα στα διάφορα κράτη μέλη.

2.2. Η ΟΚΕ επικροτεί τις εκθέσεις της Επιτροπής οι οποίες περιλαμβάνουν λεπτομερείς παρατηρήσεις και χρησιμότητα στοιχεία αναφορικά με την εφαρμογή του Χρηματοδοτικού Μέσου Συνοχής και του Ταμείου κατά την εξεταζόμενη περίοδο, από τις οποίες διαπιστώνεται η επιτυχής έναρξη των δραστηριοτήτων τους.

2.3. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αναγνωρίζει ότι η Επιτροπή αντιμετώπισε δυσχερείς συνθήκες εργασίας που συνδέονταν, αφενός, με τη νομική αβεβαιότητα η οποία ήταν απόρροια του γεγονότος ότι η Συνθήκη του Μάαστριχτ δεν είχε κυρωθεί ακόμη κατά την έναρξη ισχύος του ΧΜΣ και, αφετέρου, με το ό,τι όλα τα διοικητικά και νομικά μέσα διαχείρισης και ελέγχου του ΧΜΣ θεσπίστηκαν κατ'ανάγκη σε πολύ περιορισμένα χρονικά πλαίσια. Η ΟΚΕ υπογραμμίζει την προσπάθεια που κατέβαλαν επ'αυτού τόσο η Επιτροπή όσο και τα κράτη μέλη.

2.4. Η προσεχής αναθεώρηση του κανονισμού προβλέπεται για πριν τα τέλη του 1999 κι αυτό, παρά την άποψη της ΟΚΕ η οποία είχε εκφράσει την επιθυμία να προσδιορισθεί η ημερομηνία της αναθεώρησης του κανονισμού το 1996. Μέχρι τότε, η Επιτροπή θα πρέπει να υποβάλει ετήσιες εκθέσεις παρακολούθησης του Ταμείου. Η ΟΚΕ συνιστά, προς διευκόλυνση της μελέτης της παρακολούθησης και της αξιολόγησης των ενεργειών του Ταμείου, οι εκθέσεις να συντάσσονται στο εξής με περίοδο αναφοράς το ημερολογιακό έτος. Υπενθυμίζει, επίσης, ότι η καθορισμένη προθεσμία για την παρουσίασή τους είναι έξι μήνες από τη λήξη της υπό μελέτη περιόδου, πράγμα που δεν τηρήθηκε στην έκθεση για το ΧΜΣ. Η ΟΚΕ με λύπη της παρατηρεί ότι η συμπληρωματική έκθεση για το 1994 δεν περιλαμβάνει σφαιρική ανάλυση των παρεμβάσεων από την έναρξη ισχύος του ΧΜΣ.

2.5. Η Επιτροπή αναφέρει στην πρώτη έκθεση τη θετική συμβολή της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής τόσο σε ό,τι αφορά την έγκριση και τη θέση σε λειτουργία του ΧΜΣ όσο και τον ίδιο τον κανονισμό του Ταμείου Συνοχής και τις διατάξεις για την εφαρμογή του. Εντούτοις, η ΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το ότι δεν γίνεται αναφορά στα κύρια σημεία των προγενέστερων γνωμοδοτήσεών της, ενώ αναφέρονται οι τροπολογίες που εισήγαγε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Μελλοντικά, θα επιθυμούσε, σε μελέτες του είδους αυτού να λαμβάνονται υπόψη οι κύριοι προβληματισμοί που θέτει η ΟΚΕ.

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 108 της 19. 4. 1993· ΕΕ αριθ. C 133 της 19. 5. 1994.

2.6. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή έλαβε γνώση της έκθεσης του Ελεγκτικού Συνεδρίου σχετικά με την εφαρμογή του ΧΜΣ. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι τα γενικώς εποικοδομητικά σχόλια που περιλαμβάνει αποβλέπουν σε μια πιο αποτελεσματική και διάφανη διάθεση των πιστώσεων και για το λόγο αυτό πρέπει, στο μέτρο του δυνατού, να ληφθούν υπόψη από την Επιτροπή στο μέλλον.

2.7. Με την επιφύλαξη των παρατηρήσεων που εκτίθενται ανωτέρω και στο τμήμα 3 που ακολουθεί, η ΟΚΕ συγχαίρει την Επιτροπή και τα κράτη μέλη για την πρόοδο που πραγματοποιήσαν κατά την εφαρμογή των μεθόδων του Ταμείου Συνοχής και ιδιαίτερα, διότι διασφάλισαν ότι οι πιστώσεις υποχρεώσεων για τα έτη 1993 και 1994 απορρόφησαν το σύνολο της χρηματοοικονομικής βοήθειας που ήταν διαθέσιμη βάσει του Κοινοτικού Προϋπολογισμού.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Οι εκθέσεις παρουσιάζουν τον τρόπο με τον οποίο έγινε η κατανομή των κονδυλίων ανάλογα με τη φύση τους και στα πλαίσια της «κατάλληλης ισορροπίας» που αναφέρεται στους κανονισμούς που διέπουν το ΧΜΣ και το ΤΣ:

3.1.1. Κατανομή ανά τομέα

	Περιβάλλον σε %	Μεταφορές σε %
1993	39	61
1994	49,8	50,2
1993-1994	44,8	55,2

3.1.2. Κατανομή ανά τομέα και ανά χώρα

	Περιβάλλον σε %		Μεταφορές σε %	
	1993	1994	1993	1994
Ελλάδα	62	60	38	40
Ισπανία	29	51	71	49
Ιρλανδία	39	43	61	57
Πορτογαλία	43	40	57	60

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή κρίνει ότι η κατανομή αυτή, μολονότι ποικίλλει ανάλογα με τα κράτη μέλη, μπορεί να θεωρηθεί ικανοποιητική δεδομένων των δυσχερειών διοικητικής φύσης και προγραμματισμού τις οποίες αντιμετώπισαν τα κράτη μέλη, κυρίως στον τομέα του περιβάλλοντος.

Επιπλέον, ο στόχος της επίτευξης «καλύτερης ισορροπίας» μεταξύ των έργων στο πεδίο των μεταφορών και των έργων στο πεδίο του περιβάλλοντος πρέπει, κατά την άποψη της ΟΚΕ, να αναφέρεται σε περίοδο που ξεπερνά το ημερολογιακό έτος, παρέχοντας ένα ορισμένο περιθώριο ευελιξίας στον καθορισμό των προτεραιοτήτων κάθε κράτους μέλους στη διάρκεια των επόμενων οικονομικών ετών. Στην οπτική αυτή, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εκφράζει την επιθυμία στις

μελλοντικές εκθέσεις να γίνεται αναφορά στην εξέλιξη της σφαιρικής ισορροπίας, λαμβάνοντας υπόψη τις συσσωρευμένες ετήσιες εισφορές για κάθε πεδίο, πράγμα που μελλοντικά θα επιτρέψει την συνολική αξιολόγηση της επίτευξης του στόχου της ισορροπίας των πιστώσεων. Η ΟΚΕ επαναλαμβάνει την επιθυμία της να αυξηθεί το σχετικό μερίδιο του περιβάλλοντος στη διάρκεια των επόμενων ετών. Στο σημείο αυτό, η ΟΚΕ εκφράζει την ευαρέσκειά της για την εκ νέου εξισορρόπηση που άρχισε στην κατανομή των σχεδίων για το 1994, όπως δείχνει η συμπληρωματική έκθεση που υπέβαλε η Επιτροπή.

3.1.3. Κατανομή ανά χώρα

	1993 Πιστώσεις %	1994 Πιστώσεις %	Ενδεικτικός καταμερισμός %
Ελλάδα	17,9	17,9	16-20
Ισπανία	54,9	54,9	52-58
Ιρλανδία	9,1	9,1	7-10
Πορτογαλία	18,1	18,1	16-20

Η ΟΚΕ διαπιστώνει με ικανοποίηση ότι οι πιστώσεις του προϋπολογισμού τόσο για το 1993 όσο και για το 1994, προσεγγίζουν πράγματι το μέσο όρο των φασμάτων ενδεικτικού καταμερισμού και καλεί την Επιτροπή να διατηρήσει την υφιστάμενη κατάσταση και να μην επιτρέψει την μετακίνηση των ετησίων πιστώσεων προς τα άκρα των εν λόγω φασμάτων.

3.2. Όσον αφορά τη κατανομή των πόρων στον τομέα των μεταφορών, τα 4 ενδιαφερόμενα κράτη μέλη αφιέρωσαν, κατά τη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου, περισσότερο του 70 % των πόρων σε σχέδια για τον οδικό τομέα.

Η ΟΚΕ μολονότι αναγνωρίζει ότι οι χώρες αυτές χρειάζεται να εκσυγχρονίσουν και να αναπτύξουν τα οδικά τους δίκτυα, φρονεί ότι θα ήταν επιθυμητό να επιτευχθεί καλύτερη ισορροπία μεταξύ των διαφόρων τρόπων μεταφοράς.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επιθυμεί να επιστήση την προσοχή της Επιτροπής στην ανάγκη να δοθεί προτεραιότητα, μεταξύ των σχεδίων που υποβάλλονται στον τομέα των μεταφορών, σε εκείνα που λαμβάνουν περισσότερο υπόψη την προστασία του περιβάλλοντος.

Όσον αφορά τον τομέα του περιβάλλοντος, η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι ελάχιστο μέρος των πιστώσεων διατίθεται για την προστασία του τη στιγμή μάλιστα που ο τομέας αυτός απειλείται ιδιαίτερα στις χώρες συνοχής.

3.3. Η ΟΚΕ υπογραμμίζει εκ νέου την ειδική κατάσταση των πολύ απομακρυσμένων νησιωτικών περιοχών και καλεί τα κράτη μέλη να λάβουν υπόψη τους τα ειδικά προβλήματα των ζωνών αυτών κατά την επιδίωξη του γενικότερου στόχου σύγκλισης, προκειμένου να λήξει η απομόνωσή τους, δεδομένου ότι συγκαταλέγονται στους σημαντικούς φυσικούς πόρους της Ένωσης.

3.4. Ο καθορισμός των προτεραιοτήτων δράσης όσον αφορά τα ενισχυόμενα έργα εναπόκειται στα κράτη μέλη με την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι διατάξεις του άρθρου 2 του κανονισμού του Συμβουλίου οι οποίες συμπληρώθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Εδιμβούργου το 1992. Οι δύο εκθέσεις περιλαμβάνουν για κάθε χώρα μία γενική ανομοιογενή περιγραφή των σημαντικότερων έργων που χρηματοδοτήθηκαν καθώς και των στόχων που ορίστηκαν σε εθνικό επίπεδο. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι χρηματοδοτήσεις του ΤΣ, με βάση το άρθρο 130 Α της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, γίνονται με στόχο τα έργα και όχι τα προγράμματα, όπως στην περίπτωση των διαρθρωτικών Ταμείων, η ΟΚΕ συνιστά, στις μελλοντικές εκθέσεις, να αξιολογείται η συμβολή των χρηματοδοτηθέντων έργων στην επίτευξη όχι μόνο των εθνικών αλλά και των κοινοτικών στόχων.

3.5. Η ΟΚΕ επικροτεί την πρωτοβουλία της Επιτροπής με τίτλο «Παραμβάσεις για μελέτες και τεχνικά μέτρα στήριξης — τεχνική βοήθεια», για την πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος με στόχο την ενίσχυση της συστηματικής αξιολόγησης των έργων, των συγκεκριμένων κανόνων υλοποίησης και της δυναμικής και πραγματικής επίδρασης που θα ασκήσει η εκτέλεσή τους. Διαπιστώνει, εντούτοις, ότι τα ποσά χρησιμοποίησης της θέσης «Προπαρασκευαστικές μελέτες και τεχνική βοήθεια» είναι πολύ κατώτερα των προβλεπόμενων, πράγμα που θα έπρεπε να δημιουργήσει προβληματισμό σχετικά με τις αιτίες της ελλιπούς χρησιμοποίησής της.

Η ΟΚΕ εκτιμά ότι η συμμετοχή της ΕΤΕ συνέβαλε αποτελεσματικά στο πλαίσιο της αξιολόγησης και της παρακολούθησης των έργων που χρηματοδότησε το ΤΣ. Στο μέτρο του δυνατού η ΟΚΕ θα επιθυμούσε να έχει λεπτομερέστερες πληροφορίες για τις συνεισφορές της ΕΤΕ σχετικά.

3.6. Η ΟΚΕ τονίζει για μία ακόμη φορά την ανάγκη διαβουλεύσεων με τους οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους των κρατών μελών. Η συμμετοχή αυτή πρέπει να πραγματοποιείται σε όλα τα στάδια καθορισμού των προτεραιοτήτων, της εφαρμογής και της παρακολούθησης των χρηματοδοτούμενων έργων. Η ΟΚΕ παραπέμπει σχετικά στις παρατηρήσεις που διατυπώθηκαν αναφορικά με το άρθρο 4 του κανονισμού — πλαίσιο για τα διαρθρωτικά ταμεία⁽¹⁾. Η συμμετοχή αυτή θα επιτρέψει ευκολότερα να υπάρξει ευρύτερη βάση για την επιλογή των έργων, μεγαλύτερη διαφάνεια και αποτελεσματικότητα όσον αφορά τις κοινοτικές επιχορηγήσεις, καλύτερος συντονισμός, σε εθνικό επίπεδο, των έργων που χρηματοδοτούνται από την Κοινότητα και των άλλων έργων, όπως επίσης αυξανόμενη συνοχή των μελλοντικών χρηματοδοτήσεων.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή θεωρεί σκόπιμο να υπάρξουν εκ των προτέρων διαβουλεύσεις στο επίπεδο των οικονομικών και κοινωνικών συμβουλίων στα κράτη μέλη που υπάρχουν οι οργανισμοί αυτοί, στο στάδιο δηλαδή του προσδιορισμού των προτεραιοτήτων σε εθνικό επίπεδο.

3.7. Προκειμένου να διευκολυνθεί η εξέταση του συμβατού των έργων με τους επιδιωκόμενους από το Ταμείο Συνοχής στόχους, ιδιαίτερα στο πεδίο των διευρωπαϊκών δικτύων, η ΟΚΕ θεωρεί ότι είναι χρήσιμο να παρουσιάσει η Επιτροπή

με διαγράμματα ή χάρτες, μια συνολική εικόνα της εξέλιξης των χρηματοδοτούμενων έργων, προκειμένου να επαληθευθεί κατά πόσον οι επενδύσεις που έγιναν στα πλαίσια του Ταμείου αυτού λαμβάνουν δεόντως υπόψη τα δίκτυα που επιλέχθηκαν κατά προτεραιότητα.

3.8. Στις εκθέσεις παρουσιάζεται η έγκριση υπό του ΧΜΣ πολλών έργων ή ομάδων έργων που θεωρούνται μικρά λόγω της αξίας τους, κυρίως στον τομέα του περιβάλλοντος. Η ΟΚΕ, παρότι τάσσεται υπέρ μίας ευελιξίας στο κεφάλαιο αυτό, συνιστά, στο μέτρο του δυνατού, μεγαλύτερη συγκέντρωση των ενισχύσεων, σε συνάρτηση με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε δικαιούχου κρατών.

3.9. Η ενίσχυση από το Ταμείο Συνοχής εξαρτάται από το εάν τα κράτη μέλη διαθέτουν πρόγραμμα που να πληροί τα κριτήρια σύγκλισης όπως ορίζει το άρθρο 104 Γ της Συνθήκης του Μάαστριχτ. Οι διατάξεις περί εξάρτησης από όρους δεν έχουν εφαρμοσθεί στο χρηματοδοτικό μέσο συνοχής. Η έκθεση της Επιτροπής, όπως ορίζεται στο παράρτημα II, σημείο 3 του κανονισμού 792/93, παρουσιάζει εν συντομία τα προγράμματα σύγκλισης των δικαιούχων κρατών, σημειώνοντας την εξέλιξή τους και, ειδικότερα, τα αναφερόμενα στους στόχους μείωσης των δημοσίων ελλειμμάτων.

Επ'αυτού η ΟΚΕ κρίνει σκόπιμο να δοθούν αναλυτικά στις επόμενες εκθέσεις πληροφορίες για την εξέλιξη του δημόσιου ελλείμματος των κρατών μελών, και για τις προβλεπτές συνέπειες των κανόνων περί εξάρτησης από όρους που εγκρίθηκαν κατά τη Διάσκεψη Κορυφής του Εδιμβούργου και οι οποίοι θα τεθούν σε εφαρμογή από το Νοέμβριο του 1995. Η πληροφόρηση αυτή δεν θα πρέπει να επισκιάσει εκείνη της εξέλιξης των προγραμμάτων σύγκλισης.

3.10. Από τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην έκθεση σχετικά με τα κριτήρια βάσει των οποίων τα κράτη μέλη αξιολογούν τα επιλέξιμα έργα αποδεικνύεται η ύπαρξη δυσκολιών στη μεθοδολογία που χρησιμοποιείται, ενώ παράλληλα αποδεικνύεται ότι σε ορισμένες περιπτώσεις απαιτείται βελτίωση των τεχνικών οικονομικής αξιολόγησης που χρησιμοποιούνται, κυρίως στον τομέα του περιβάλλοντος. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την προσέγγιση αυτή και θεωρεί ότι η βελτίωση αυτή πρέπει να γίνει σε συντονισμό με την Επιτροπή ώστε να επιτραπεί μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στα σχέδια.

3.11. Η ΟΚΕ τονίζει ότι είναι απαραίτητο οι αποφάσεις για τη χρηματοδότηση ενός έργου να λαμβάνονται μόνον όταν υπάρχουν επαρκή αναλυτικά στοιχεία υψηλής ποιότητας για την αξιολόγηση του έργου που προτείνει το κράτος μέλος.

Η ΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο, να παρουσιάσει η Επιτροπή γενικές ενδείξεις για το ποσοστό των εγκεκριμένων έργων στο σύνολο των υποβληθέντων όπως επίσης τους κυριότερους λόγους των αρνητικών αποφάσεων. Αυτό θα επιτρέψει αυξανόμενη διαφάνεια και αποτελεσματικότητα κατά την αξιολόγηση και την επιλογή των έργων από την Επιτροπή.

(1) ΕΕ αριθ. C 393 της 31. 12. 1994.

3.12. Η πρόσφατη θέση σε ισχύ του ΤΣ καθιστά ανέφικτη την οριστική αποτίμηση των οικονομικών και κοινωνικών συνεπειών των έργων που χρηματοδοτήθηκαν. Η ΟΚΕ επισημαίνει την ανάγκη διεξαγωγής των μελετών αυτών και θεωρεί σκόπιμο να περιγράφονται λεπτομερέστερα στις μελλοντικές εκθέσεις οι μέθοδοι ανάλυσης που εφαρμόστηκαν και κυρίως οι κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες των έργων που χρηματοδοτήθηκαν από το Ταμείο Συνοχής. Πρωταρχική σημασία θα πρέπει να δοθεί στην ανταγωνιστικότητα, την οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, έχοντάς λάβει υπόψη το επίπεδο της ανεργίας σε ορισμένες χώρες που επωφελούνται από τη συνδρομή του Ταμείου Συνοχής.

3.13. Η παρακολούθηση των έργων αποτελεί βασικό στοιχείο για τη διασφάλιση της καλύτερης διαχείρισης των πόρων. Στο κεφάλαιο για τις επιτροπές παρακολούθησης υπάρχει πρόθεση να δοθεί μία εικόνα αποτελεσματικότητας που ενδεχομένως να ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα, μολονότι με την καθυστέρηση της σύστασής τους, τις ελάχιστες συνεδριάσεις τους και τα διαθέσιμα στοιχεία, αυτό δεν μπορεί ακόμη να διαπιστωθεί. Συμπεραίνεται γενικά για το πρώτο έτος λειτουργίας ότι υπήρξαν τροποποιήσεις και καθυστερήσεις στην εκτέλεση των έργων οι οποίες οφείλονταν κυρίως στο ό,τι τα περισσότερα έργα παρουσιάστηκαν τους τελευταίους μήνες του 1993.

Στη συμπληρωματική έκθεση για το 1994, οι πληροφορίες που δίδονται από την Επιτροπή σε ό,τι αφορά τις επιτροπές παρακολούθησης περιορίζονται σε ένα κράτος μέλος. Η ΟΚΕ συνιστά, στις μελλοντικές εκθέσεις, να αναφέρει η Επιτροπή τους μηχανισμούς παρακολούθησης που έχουν συσταθεί ή που πρόκειται να συσταθούν σε κάθε κράτος μέλος, επισημαίνοντας το επίπεδο της προβλεπόμενης παρέμβασης από πλευράς των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων.

Η ΟΚΕ ελπίζει ότι η Επιτροπή θα δείξει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη λειτουργία των επιτροπών παρακολούθησης, που συστάθηκαν για κάθε δικαιούχο κράτος ανεξάρτητα, και ότι θα παρέχει ευρύτερη ενημέρωση για το περιεχόμενο των συνεδριάσεών τους. Εκτός από την συμμετοχή των εκπροσώπων των περιφερειών στις επιτροπές παρακολούθησης, υπενθυμίζει την ανάγκη να συμμετάσχουν οι οικονομικοί και κοινωνικοί εταίροι στις επιτροπές αυτές. Εκφράζει τη λύπη της που στη σημερινή τους σύνθεση δεν συγκαταλέγονται ακόμη οι εκπρόσωποί τους.

Ελλείπει κάθε άλλης βάσης για τον καθορισμό των προτεραιοτήτων των κρατών, ο ρόλος των επιτροπών παρακολούθησης είναι καθοριστικός και αντικατοπτρίζει ενδιαφέρον όχι μόνον των φορέων, αλλά ευρύτερο.

3.14. Οι αποστολές ελέγχου των χρηματοδοτούμενων έργων που πραγματοποίησε η Επιτροπή ήταν λίγες σε σχέση με το

συνολικό αριθμό των έργων που χρηματοδότησε και τα στοιχεία που παρέχει η έκθεση για τα αποτελέσματά τους δεν επιτρέπουν την εξαγωγή συμπερασμάτων. Δεν γίνεται καμία αναφορά στα συστήματα διαχείρισης και ελέγχου που θεσπίστηκαν στα κράτη μέλη, πράγμα που δυσχεραίνει τον έλεγχο της πορείας των έργων. Η ΟΚΕ ζητεί από την Επιτροπή να καλύψει τις ελλείψεις αυτές εκτελώντας τους ελέγχους αυτούς με πιο συστηματικό τρόπο.

3.15. Απαιτείται τήρηση του κανονισμού κατά γράμμα όσον αφορά την καταπολέμηση των παρατυπιών και την ανάκτηση των αχρεωστήτως καταβληθέντων από το Ταμείο Συνοχής ποσών. Η ΟΚΕ παρατηρεί ότι η Επιτροπή δεν διαπίστωσε ατασθαλίες στο πλαίσιο της χρηματοδότησης των έργων. Καλεί, εντούτοις, την Επιτροπή να δημοσιεύσει στις προσεχείς εκθέσεις τις αναφορές που θα συντάξουν τα κράτη μέλη σύμφωνα με τα όσα ορίζει ο κανονισμός για τις παρατυπίες ή τα σφάλματα που μπορεί να διαπιστωθούν στη διαχείριση των πόρων.

3.16. Οι εκθέσεις παρουσιάζουν αναλυτικά τις διάφορες κατηγορίες ενεργειών ενημέρωσης και δημοσιότητας που πραγματοποίησε η Επιτροπή από τη θέση σε λειτουργία του ΤΣ. Μέτρα αυτού του είδους, που εγγυώνται πολιτική διαφάνεια, είναι πάντα ευπρόσδεκτα και δεν είναι ποτέ αρκετά. Η ΟΚΕ συνιστά να συνεχισθούν και, στο μέτρο του δυνατού, να πολλαπλασιασθούν τα μέτρα αυτά τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό και κοινοτικό επίπεδο.

3.17. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επιμένει στην σημασία του συντονισμού με τα άλλα μέσα διαρθρωτικού χαρακτήρα καθώς και με τα άλλα κοινοτικά προγράμματα (Διαρθρωτικά Ταμεία, LIFE, RTE) και εκφράζει την ικανοποίησή της για τις προσπάθειες της Επιτροπής που αποβλέπουν κυρίως στην αποφυγή καταστάσεων διπλής χρηματοδότησης.

Η ΟΚΕ καλεί τέλος την Επιτροπή να παρουσιάσει, στις μελλοντικές εκθέσεις της, λεπτομερέστερες ενδείξεις για τη συμβολή των άλλων κοινοτικών μέσων στη χρηματοδότηση των έργων που έχουν επιλεγεί για ενίσχυση στα πλαίσια του Ταμείου Συνοχής.

3.18. Προκειμένου να υπάρξει μεγαλύτερη διαφάνεια και ιδιαίτερα καλύτερη ενημέρωση για το αποτέλεσμα των δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του Ταμείου Συνοχής, η ΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να δώσει έμφαση στα μέτρα που σκοπό έχουν να διευκολύνουν τη διάδοση των πληροφοριών. Η διάδοση αυτή πρέπει να είναι η μεγαλύτερη δυνατή και η ΟΚΕ πιστεύει ότι η ενοποιημένη έκθεση που υπέβαλε η Επιτροπή για το 1993-94 μπορεί να αποτελέσει ένα θετικό βήμα προς αυτή την κατεύθυνση.

Βρυξέλλες, 20 Δεκεμβρίου 1995.

Ο Πρόεδρος της

Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Carlos FERRER

Γνωμοδότηση για την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για ένα πολυετές πρόγραμμα προώθησης της αποτελεσματικής χρήσης της ενέργειας στην Κοινότητα — SAVE II

(96/C 82/04)

Στις 20 Δεκεμβρίου 1995, και σύμφωνα με τα άρθρα 130 Σ, παράγραφος 1 και 198, παράγραφος 2, της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την παραπάνω πρόταση.

Το τμήμα ενέργειας, πυρηνικών θεμάτων και έρευνας στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 19 Οκτωβρίου 1995 με βάση εισηγητική έκθεση της κ. Cassina.

Κατά την 331η σύνοδο ολομέλειάς της (συνεδρίαση της 20ής Δεκεμβρίου 1995), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Στις 7 Νοεμβρίου 1995 η Επιτροπή παρουσίασε το έγγραφο COM(95) 225 τελικό το οποίο περιλαμβάνει μια ανακοίνωση για την προώθηση της αποτελεσματικής χρήσης της ενέργειας στην ΕΕ και μια πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με ένα πολυετές πρόγραμμα για την προώθηση της αποτελεσματικής χρήσης της ενέργειας στην ΕΕ, με την ονομασία «SAVE II».

1.2. Η ΟΚΕ εκτιμά την πρωτοβουλία της Επιτροπής και εγκρίνει την πρόταση απόφασης που αφορά το πρόγραμμα «SAVE II» με την επιφύλαξη των παρατηρήσεων που διατυπώνονται στα σημεία 4 και 5.

2. Ιστορικό

2.1. Το πρόγραμμα SAVE (ειδικά μέτρα για την προώθηση της αποτελεσματικής χρήσης της ενέργειας το οποίο στο εξής θα αποκαλείται «SAVE I»)(¹) και θα ολοκληρωθεί εντός του έτους, διαρθρώνεται γύρω από τρεις κύριους άξονες:

- μέτρα τεχνικού χαρακτήρα (αποδοτικότητα του εξοπλισμού)·
- μέτρα χρηματοοικονομικού χαρακτήρα·
- μέτρα που αποσκοπούν στον επηρεασμό της συμπεριφοράς των καταναλωτών.

2.2. Το SAVE I προέβλεπε σειρά κανονιστικών δράσεων, καθώς και προγράμματα στήριξης, για τη συμπλήρωση των μέτρων των κρατών μελών σχετικά με την προώθηση της αποτελεσματικής χρήσης της ενέργειας.

2.3. Το πρόγραμμα SAVE I αφορά στη συνέχιση μιας σειράς δράσεων μη τεχνολογικού χαρακτήρα που είχαν αναπτυχθεί παλαιότερα στην Κοινότητα, όπως οι τομεακοί έλεγχοι με σκοπό τον καθορισμό ειδικών μέσων κατανάλωσης και η υιοθέτηση οδηγιών για την εναρμόνιση των προδιαγραφών των λεβήτων το 1978 και το 1982.

2.4. Πέραν του προγράμματος SAVE I, υφίστανται δράσεις τεχνολογικού χαρακτήρα, όπως εκείνες που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος Joule και Thermie.

2.5. Η ΟΚΕ στη γνωμοδότησή της για το πρόγραμμα SAVE I και για τα μέτρα υλοποίησής του(²) εκτιμούσε ότι:

- η Επιτροπή θα έπρεπε να διασφαλίσει την πραγματοποίηση διαβουλεύσεων με τους παραγωγούς, τους χρήστες, τους καταναλωτές, τους εργαζομένους και τους επαγγελματίες ώστε να συμβάλουν μέσω αυτών στις εργασίες της συμβουλευτικής επιτροπής·
- θα έπρεπε να υποβληθεί νέα πρόταση οδηγίας, με στόχο το συντονισμό των δράσεων των αρχών των κρατών μελών υπέρ της αποτελεσματικής χρήσης της ενέργειας·
- τα αποτελέσματα του προγράμματος θα έπρεπε να ενσωματωθούν στις αποφάσεις γενικής πολιτικής που αφορούν την εσωτερική αγορά ενέργειας και να ληφθούν υπόψη σε ενδεχόμενη αναθεώρηση των υπαρχόντων προγραμμάτων (π.χ. στο πρόγραμμα Thermie)·
- το πρόγραμμα θα έπρεπε να συμβάλει σαφώς στην επίτευξη των στόχων για τη βελτίωση του περιβάλλοντος, την αποτελεσματική χρήση της ενέργειας και την ασφάλεια του εφοδιασμού·
- η πείρα που αποκτήθηκε με το πρόγραμμα πρέπει να τεθεί στη διάθεση τρίτων χωρών, και ιδιαίτερα των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης·
- η συμπεριφορά και, επομένως, η διαπαιδαγώγηση και η ενημέρωση των χρηστών είναι σημαντικές για την ορθολογική χρήση της ενέργειας·
- η παροχή οικονομικών και φορολογικών κινήτρων είναι στρατηγικής σημασίας για την ενίσχυση της αποτελεσματικής εξοικονόμησης ενέργειας·
- θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη σημασία στις έρευνες και τις μελέτες που έχουν γίνει σχετικά με την ενέργεια, καθώς και στον ορισμό «διαχειριστών» ενέργειας.

(¹) ΕΕ αριθ. L 307 της 8. 11. 1991, σ. 34.

(²) ΕΕ αριθ. C 120, της 6. 5. 1991.

2.6. Είναι λυπηρό το γεγονός ότι, στο τελικό κείμενο της Απόφασης του Συμβουλίου για το πρόγραμμα SAVE I, της 29ης Οκτωβρίου 1991, εν μέρει μόνο ελήφθησαν υπόψη οι προτάσεις της ΟΚΕ.

3. Κύρια σημεία του εγγράφου της Επιτροπής

3.1. Το υπό εξέταση έγγραφο περιλαμβάνει μία ανακοίνωση της Επιτροπής, η οποία συνοδεύεται από πρόταση απόφασης του Συμβουλίου, από δημοσιονομικό δελτίο, καθώς και από δελτίο σχετικά με τον αντίκτυπο του προγράμματος στις ΜΜΕ και την απασχόληση.

3.2. Η νομική βάση της πρότασης είναι τα άρθρα 130 Σ της Συνθήκης (τίτλος «Περιβάλλον») και 189 Γ (διαδικασία συνεργασίας).

3.3. Στόχος της πρότασης της Επιτροπής είναι να διασφαλισθεί η συνέχεια του ισχύοντος προγράμματος SAVE, το οποίο πρόκειται να λήξει στις 31 Δεκεμβρίου 1995⁽¹⁾. Ταυτόχρονα, η Επιτροπή ενσωματώνει στην πρότασή της τις εξής νέες δράσεις:

- έλεγχος των προόδων που έχουν επιτευχθεί όσον αφορά την αποτελεσματική χρήση της ενέργειας σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο,
- ειδικές δράσεις υπέρ της ενίσχυσης της συνοχής μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τη χάραξη στρατηγικών για την αποτελεσματική διαχείριση της ενέργειας,
- δράση ειδικά προσανατολισμένη προς τη βελτίωση της διαχείρισης των ενεργειακών πόρων σε περιφερειακό και αστικό επίπεδο,
- δράσεις για την ένταξη της ενεργειακής απόδοσης στα κριτήρια που χρησιμοποιούνται στα ισχύοντα στρατηγικά προγράμματα της Κοινότητας,
- αξιολόγηση και παρακολούθηση όλων των δράσεων που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα.

3.4. Η Επιτροπή θεμελιώνει την πρότασή της:

- στην αξιολόγηση και τις συστάσεις που της υπέβαλε μία ομάδα ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων,
- στη διάσχεψη για το πρόγραμμα SAVE I, που πραγματοποιήθηκε στη Φλωρεντία, στις 26-28 Οκτωβρίου 1994,
- στην πείρα που έχει αποκτηθεί από την εφαρμογή του σημερινού προγράμματος SAVE I και άλλων δράσεων στον τομέα της ενέργειας,
- στην αποτελεσματικότητα του προγράμματος SAVE I όσον αφορά τη συμβολή του στην ορθολογική χρήση των ενεργειακών πόρων, προκειμένου:
 - να σταθεροποιηθούν οι εκπομπές CO₂,
 - να χρησιμεύσει ως παραστάς του Πράσινου Βιβλίου για την ενεργειακή πολιτική,

- να καταδειχθούν τα ενεργειακά αποτελέσματα αυτής της ορθολογικής χρήσης, όπως τονίζεται στο Λευκό Βιβλίο «Ανάπτυξη, ανταγωνιστικότητα, απασχόληση»,
- να συμβάλει στην οικονομική και κοινωνική συνοχή,
- να προωθηθεί η αξιοποίηση των τοπικών πηγών ενέργειας,
- να επιταχυνθεί η διείσδυση τεχνολογιών που ευνοούν την αποτελεσματική χρήση της ενέργειας στην Κοινότητα και σε άλλες χώρες.

3.5. Το σχέδιο απόφασης προτείνει να ενσωματωθούν στις ιδιαίτερες δράσεις του προγράμματος SAVE I οι δράσεις που σήμερα υπάγονται στα προγράμματα PACE⁽²⁾ (Πρόγραμμα Κοινοτικής Δράσης για τη Βελτίωση της Αποτελεσματικότητας κατά τη Χρήση της Ηλεκτρικής Ενέργειας) και PERU (Κοινοτικό Πρόγραμμα Διαχείρισης της Ενέργειας στις Περιφέρειες, τις Πόλεις και τα Νησιά).

3.6. Στο σχέδιο προτείνεται επίσης να ενισχυθούν οι ήδη εφαρμοζόμενες δράσεις που αφορούν:

- την επισήμανση και την τυποποίηση των συσκευών που καταναλώνουν ενέργεια,
- τις πειραματικές δράσεις που πραγματοποιούνται από κατάλληλα δίκτυα,
- τις πειραματικές δράσεις που εστιάζονται σε συγκεκριμένο τομέα,
- τη διάδοση πληροφοριών με τα κατάλληλα δίκτυα.

3.7. Η πρόταση δίδει ιδιαίτερη προσοχή στην αρχή της επικουρικότητας.

3.8. Προβλέπεται κονδύλιο ύψους 150 εκατ. Ecu για πέντε χρόνια.

3.9. Προτείνεται η συνέχιση της δραστηριότητας της συμβουλευτικής επιτροπής του προγράμματος SAVE.

3.10. Η χρηματοδότηση των δράσεων που περιγράφονται στην πρόταση προσδιορίζεται στο άρθρο 4.

3.11. Η Επιτροπή θα καταρτίζει ετησίως κατάλογο προτεραιοτήτων προς εφαρμογή στο πλαίσιο κάθε δράσης.

3.12. Το τρίτο και το τελευταίο έτος εφαρμογής του προγράμματος, η Επιτροπή θα δημοσιεύσει έκθεση σχετικά με τα αποτελέσματα που θα έχουν επιτευχθεί.

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. L 307 της 8. 11. 1991, σ. 34.

⁽²⁾ ΕΕ αριθ. L 157 της 9. 6. 1989.

3.13. Η Επιτροπή προτείνει ως ημερομηνίες έναρξης και λήξης του προγράμματος την 1η Ιανουαρίου 1996 και την 31η Δεκεμβρίου 2000.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1. Το πρόγραμμα SAVE II διαφέρει σε πολλά σημεία από το SAVE I του οποίου, σε γενικές γραμμές, αποτελεί σημαντική εξέλιξη.

4.2. Η ΟΚΕ εκτιμά ότι το SAVE II, ως απόφαση του Συμβουλίου, πρόβλεπε ως νομική βάση το άρθρο 130 Σ, παράγραφος 1, από κοινού με το άρθρο 189 Γ το οποίο προβλέπει την αποκαλούμενη διαδικασία «συνεργασίας» με το ΕΚ.

4.2.1. Το άρθρο 130 Σ πρέπει να ερμηνευθεί σε συνδυασμό με το άρθρο 130 Ρ το οποίο προβλέπει μία σειρά σημαντικών κοινών στόχων, όπως τη διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος και τη συνετή και ορθολογική χρησιμοποίηση των φυσικών πόρων (άρθρο 130 Ρ, 1) και, από άποψη μεθοδολογίας, προβάλλει την ανάγκη να ληφθούν υπόψη, μεταξύ άλλων, οι συνθήκες του περιβάλλοντος στις διάφορες περιοχές, καθώς και η επίδραση των περιβαλλοντικών πολιτικών τόσο στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της Κοινότητας στο σύνολό της, όσο και στην ισόρροπη ανάπτυξη των διαφόρων περιοχών (άρθρο 130 Ρ, 3).

4.3. Η ΟΚΕ, με την ευκαιρία αυτή, υπενθυμίζει το αίτημά της — το οποίο έχει αιτιολογηθεί εκτενώς σε γνωμοδοτήσεις της για την ενεργειακή πολιτική και για το Πράσινο Βιβλίο για την ενεργειακή πολιτική — σχετικά με την προσθήκη κατάλληλου τίτλου «Ενέργεια» στη Συνθήκη⁽¹⁾.

4.4. Με βάση τη στρατηγική που ακολουθεί στις γνωμοδοτήσεις της, η ΟΚΕ εκτιμά ότι οι πρωτοβουλίες σε θέματα ενεργειακής πολιτικής πρέπει να επιδιώκουν, πέρα από το ειδικό πεδίο δράσης, την επίτευξη δύο πρωταρχικών για την ευρωπαϊκή ενοποίηση στόχων: την οικονομική και κοινωνική συνοχή και την αύξηση της απασχόλησης, στο πλαίσιο βιώσιμης ανάπτυξης. Επισημαίνει ωστόσο ότι η αποτελεσματικότητα του προγράμματος SAVE II θα πρέπει να υπολογιστεί λαμβάνοντας επίσης υπόψη τη συμβολή των προβλεπόμενων δράσεων για τη βελτίωση των συνθηκών του περιβάλλοντος και την ορθολογική χρήση των ενεργειακών πηγών στη μείωση της απόκλισης που παρουσιάζουν οι περιφέρειες της ΕΕ στην ανάπτυξή τους, καθώς και στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

4.5. Ακόμη και η διάρθρωση του προγράμματος, με την ενσωμάτωση των προγραμμάτων PACE και PERU, πρέπει να αξιολογηθεί θετικά εφόσον καθίσταται περισσότερο οργανικό το πλαίσιο των πρωτοβουλιών (προσανατολισμός που ήδη ακολουθείται όσον αφορά το PACE) και ενέχονται νέοι στρατηγικοί φορείς όπως οι περιφέρειες, οι επαρχίες και οι δήμοι (PERU). Η ΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι η ορθή εφαρμογή της

αρχής της επικουρικότητας συνεπάγεται την ισόρροπη κατανομή ευθυνών μεταξύ των φορέων λήψεως αποφάσεων σε διάφορα επίπεδα και την ενθάρρυνση δυναμικών μορφών συνεργασίας τους.

4.6. Όσον αφορά τους προβλεπόμενους πόρους, δηλαδή τα 150 εκατ. Ecu σε πέντε έτη, η ΟΚΕ εκτιμά ότι το συνολικό ποσό πρέπει να είναι επαρκές και να αποτελέσει μια καλή βάση για την υλοποίηση σημαντικών δράσεων, υπό τον όρο ότι συμφωνούν με τις στρατηγικής σημασίας προτεραιότητες, και ότι θα ενεργοποιηθούν μέσω κατάλληλων κινήτρων και εγγυήσεων συμπληρωματικοί πόροι από τρίτους. Για το λόγο αυτό η ΟΚΕ ζητά να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην ενεργό συμμετοχή των ΜΜΕ στις προβλεπόμενες δράσεις.

4.6.1. Η ΟΚΕ εφιστά την προσοχή των αρμοδίων αρχών στην ανάγκη να γίνει κατανομή των πιστώσεων μεταξύ των διαφόρων δράσεων η οποία να αντικατοπτρίζει κατά τρόπο σαφή τα κριτήρια προτεραιότητας που τις διέπουν. Κατ'αναλογία, η ΟΚΕ ενώ αποδέχεται ότι πρέπει να διατηρηθεί κάποια ελαστικότητα κατά την εφαρμογή του προγράμματος, προτείνει να κατανεμηθούν οι πιστώσεις κατά τρόπο που να ευνοούνται τα πρώτα χρόνια ώστε να εξασφαλισθεί η στέρεη και καλώς θεμελιωμένη εκκίνηση των προβλεπόμενων δράσεων.

4.6.2. Η ΟΚΕ γνωρίζει το περιεχόμενο της διοργανικής συμφωνίας που προβλέπει τη μη αναφορά του ποσού που κρίνεται απαραίτητο στο κείμενο μιας απόφασης, όταν η απόφαση προβλέπει τη διαδικασία του άρθρου 189 Γ. Εντούτοις, η ΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της διότι τούτο δεν συντελεί ούτε στη σαφήνεια ούτε στη διαφάνεια του κειμένου.

4.7. Η ΟΚΕ εμμένει στο γεγονός ότι η επιτυχία του προγράμματος εξαρτάται, πέρα από τη διαφάνεια των στόχων του και τη συνοχή των μηχανισμών εφαρμογής, και από την ικανότητα διαχείρισης των πόρων, δηλαδή, από τη χρηματοδότηση αποτελεσματικών και συνδυασμένων δράσεων και σχεδίων. Με βάση τις ανωτέρω παρατηρήσεις, η ΟΚΕ εκφράζει ωστόσο κάποιες επιφυλάξεις όσον αφορά τα σημεία που ακολουθούν.

4.8. Η σύσταση επιτροπής που προβλέπεται στο άρθρο 6 της πρότασης απόφασης για να βοηθήσει την Επιτροπή στην εκτέλεση του προγράμματος, αναπαράγει το ίδιο έργο που έκανε και για το SAVE I. Η ΟΚΕ είναι της γνώμης ότι, οι διαρθρωτικές διαφορές μεταξύ του πρώτου και του δεύτερου προγράμματος SAVE θα πρέπει να υφίστανται και στη σύνθεση του οργάνου αυτού, προκειμένου να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα του έργου του.

4.8.1. Δεδομένου ότι το SAVE II έχει ενσωματώσει το πρόγραμμα PERU και δεδομένης της σημασίας της συμμετοχής των κοινωνικών και κοινωνικοεπαγγελματικών φορέων για την επίτευξη των στόχων που προτείνει το πρόγραμμα, η ΟΚΕ θα ήθελε να υποστηρίξει τις εργασίες της επιτροπής που προβλέπει το άρθρο 6, και εκτιμά ότι το ίδιο πρέπει να πράξει και η Επιτροπή των Περιφερειών. Δυστυχώς, το υφιστάμενο

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 393 της 31. 12. 1994, σ. 95 και εξής· ΕΕ αριθ. C 256 της 2. 10. 1995, σ. 34.

σύστημα της επιτροπολογίας δεν φαίνεται να επιτρέπει τέτοιου είδους προσδοκίες. Ωστόσο, η ΟΚΕ δηλώνει ότι είναι πρόθυμη να συνεργαστεί με την Επιτροπή και την εν λόγω επιτροπή κατά τον προσφορότερο τρόπο. Εξάλλου, η ΟΚΕ συμφωνεί απόλυτα με το γεγονός ότι η εν λόγω επιτροπή θα πρέπει να εξασκολληθεί να έχει συμβουλευτικό χαρακτήρα.

4.9. Η ΟΚΕ τονίζει την ανάγκη να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην υπεύθυνη κινητοποίηση όλων όσοι εμπλέκονται, άμεσα ή έμμεσα, στις προβλεπόμενες δράσεις: δημοτικές/αστικές και περιφερειακές διοικήσεις, ιδιωτικές επενδύσεις, κοινωνικοί εταίροι, καταναλωτές, και χρήστες, οι οποίοι θα πρέπει να είναι σε θέση να γνωρίζουν το πρόγραμμα και να αξιολογούν την εφαρμογή του. Υπό αυτό το πρίσμα, είναι ζωτικής σημασίας να επιτευχθεί η ενημέρωση του ευρύτερου δυνατού αριθμού πολιτών.

4.9.1. Χωρίς να προτείνει λεπτομερείς λύσεις, η ΟΚΕ εφιστά την προσοχή των αρμόδιων αρχών, αρχής γενομένης από την Επιτροπή και το Συμβούλιο, στην ανάγκη διασφάλισης, μέσω αποτελεσματικών μηχανισμών και διαφανών διαδικασιών, της μέγιστης δυνατής και σκόπιμης πληροφόρησης του πληθυσμού και όσον αφορά τη χρησιμοποίηση των διαθέσιμων πόρων, δεδομένου ότι η παροχή σαφών και κατανοητών στοιχείων σχετικά με το κόστος και τα οφέλη ενός κοινοτικού προγράμματος συμβάλλει τόσο στην κοινωνική αποδοχή του όσο και, κατά συνέπεια, στην επιτυχία του.

4.10. Εν αντιθέσει με το SAVE I, το SAVE II μεταθέτει το βάρος των πρωτοβουλιών από το νομοθετικό πλαίσιο (οδηγίες) στο πλαίσιο της συνεργασίας των κρατών μελών για την προώθηση των πολιτικών. Οι κανονιστικές πράξεις που θα υλοποιηθούν θα επηρεάσουν τις προθέσεις της Επιτροπής σε περίπτωση έλλειψης συμφωνίας μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερόμενων φορέων. Εν πάση περιπτώσει, η ΟΚΕ εκτιμά ότι οι αποφάσεις που θα προκύψουν από τις διαπραγματεύσεις θα πρέπει να ελεγχθούν προκειμένου να διαπιστωθεί η αποτελεσματικότητά τους και η συνοχή τους με τους στόχους του προγράμματος⁽¹⁾. Εξάλλου, θα πρέπει να συνοδεύονται από συγκεκριμένες ενέργειες για την ενημέρωση του κοινού στο οποίο απευθύνονται οι δράσεις.

4.10.1. Η ΟΚΕ εκτιμά ότι αυτή η αλλαγή προσέγγισης μπορεί να αποβεί παραγωγική, αλλά φαίνεται υπερβολικά ριζοσπαστική και όχι επαρκώς αιτιολογημένη. Η ΟΚΕ υπογραμμίζει ότι, αν και συχνά η εφαρμογή τους παρουσιάζει δυσκολίες, οι οδηγίες έχουν συμβάλει αισθητά τόσο στην προώθηση της αποτελεσματικής χρήσης της ενέργειας όσο και στη μείωση των εκπομπών. Η εκτίμηση αυτή συμπίπτει εξάλλου με εκείνη που περιλαμβάνεται στην έκθεση των ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων⁽¹⁾.

4.10.2. Η ανάπτυξη νομοθετικού πλαισίου και η εφαρμογή του στην πράξη προϋποθέτουν μία σημαντική εργασία που συχνά δεν δικαιολογείται λόγω της δυσκολίας στην εφαρμογή

ειδικών κανονισμών για κάθε χώρα, και πάνω απ'όλα, του ελέγχου της επίτευξής του. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι αναφορικά με την επισήμανση, η καλύτερη μορφή εξασφάλισης της αποτελεσματικότητας είναι να απαιτείται από τους ίδιους τους καταναλωτές. Για το λόγο αυτό, πρέπει να καταβληθεί ειδική προσπάθεια μέσω του SAVE II για να ευαισθητοποιηθούν οι καταναλωτές ενέργειας με τη συμμετοχή των κατασκευαστών και των κοινωνικοεπαγγελματικών οργανώσεων.

4.10.3. Κατά την άποψη της ΟΚΕ, η Επιτροπή πρέπει να καταβάλει προσπάθειες για να μειώσει το σχετικό διασκορπισμό των προγραμμάτων που έχουν εγκριθεί από το SAVE I και να προσανατολιστεί περισσότερο προς ολοκληρωμένες ενέργειες με συμμετοχή εκπροσώπων των διαφόρων τομέων και γεωγραφικών περιοχών. Για να επιτευχθεί αυτό πρέπει να προβλεφθεί στήριξη για την προετοιμασία των προτάσεων, κυρίως όσον αφορά τις ΜΜΕ και τις μικρές διοικητικές μονάδες. Γενικά, σκόπιμο είναι οι διαδικασίες που αφορούν την πρόσβαση στο πρόγραμμα να είναι «προσιτές για το χρήστη» (user friendly).

4.11. Η εντατική χρήση των δικτύων που υπάρχουν ήδη ή που δημιουργήθηκαν ειδικά για το SAVE I, μπορεί να είναι σκόπιμη για να βελτιστοποιηθεί η διαχείριση του προγράμματος, δημιουργεί όμως αμφιβολίες ως προς τις δυσκολίες που υπάρχουν για να φτάσουν οι δράσεις αυτές στους τελικούς αποδέκτες, είτε αυτοί είναι κατασκευαστές εξοπλισμού, είτε καταναλωτές ή ενεργειακές επιχειρήσεις. Η Επιτροπή πρέπει, για το λόγο αυτό, να διασφαλίζει την ελεύθερη πρόσβαση στις πληροφορίες, καθώς και στη χρηματοδότηση που προβλέπεται από το SAVE II, άλλων οργανισμών που διαφέρουν από τα δίκτυα αυτά.

4.11.1. Οι μελέτες και τα πρότυπα πρέπει να διαθέτουν ειδικούς στόχους και μια ορισμένη εξασφάλιση ότι τα αποτελέσματά τους θα χρησιμοποιηθούν αργότερα. Στην περίπτωση των προτύπων πρέπει επιπλέον να εξασφαλισθεί η συμμετοχή των τελικών χρηστών τους προκειμένου να αποφευχθεί η μετατροπή τους σε θεωρητικές ασκήσεις.

4.12. Ένας από τους στόχους του SAVE II είναι να ενισχύσει την καλύτερη χρησιμοποίηση της ηλεκτρικής ενέργειας και προς τούτο είναι σκόπιμο να συμμετάσχουν και οι επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας, οι οποίες συχνά διαθέτουν προγράμματα για τη διαχείριση της ζήτησης.

Οι ίδιες παρατηρήσεις μπορούν να γίνουν και σε σχέση με τις επιχειρήσεις φυσικού αερίου και τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα.

Η ΟΚΕ προτείνει επίσης, στις προκηρύξεις συμβάσεων δημοσίων έργων, να διευκρινίζονται με σαφήνεια τα κριτήρια εξοικονόμησης ενέργειας τα οποία απαιτούνται από τις επιχειρήσεις διαχείρισης και διανομής ενεργειακών πόρων.

4.13. Ο διαχωρισμός μεταξύ προτύπων δράσεων που υποβάλλονται από τα δίκτυα και των δράσεων που αποκαλούνται πρότυπες δράσεις με συγκεκριμένο στόχο, θα πρέπει να καταστεί σαφέστερος.

4.13.1. Τούτο έχει ειδική σημασία στην περίπτωση των προτύπων δράσεων που αποδείχτηκαν επιτυχείς σε καθορισμένες περιοχές και μπορούν να μεταφερθούν σε άλλες. Για το λόγο αυτό, η ΟΚΕ θεωρεί ενδιαφέρον να μεταφερθούν οι εμπειρίες

(1) «THE SAVE PROGRAMME — Evaluation of the European Union Programme (1991-1994) and proposals for future Action (1995-2000)» των Valter Fissamber, Rodney Janssen, Bernard Laponche και Eoin Lees, Νοέμβριος 1994.

από τις ζώνες στις οποίες οι επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας αποδείχτηκαν πιο δεκτικές σ' αυτόν τον τύπο σχεδίων, σε άλλες στις οποίες οι επιχειρήσεις αυτές είναι πιο επιφυλακτικές.

4.14. Όσον αφορά την εκπομπή CO₂, στην παρούσα γνωμοδότηση δεν κρίνεται σκόπιμο να εξεταστεί το λεπτό ζήτημα που αφορά την επιβολή φόρων για τις εκπομπές (εξάλλου το θέμα αυτό αποτελεί αντικείμενο ειδικής γνωμοδότησης που τώρα βρίσκεται στο στάδιο της επεξεργασίας). Η ΟΚΕ επισημαίνει ωστόσο ότι πρέπει να επιτευχθεί αισθητή μείωση των εκπομπών με κάθε μέσο και ότι κατά την εφαρμογή του προγράμματος SAVE II, τα επιμέρους σχέδια θα πρέπει να περιλαμβάνουν ειδικούς στόχους για τη μείωση των εκπομπών CO₂ με προσδιορισμό της ακριβούς ποσότητας και με προσεκτικό έλεγχο εκ των υστέρων.

4.15. Πέρα από την οικονομική και κοινωνική συνοχή γενικά και από τους στόχους για την απασχόληση (που αναφέρονται στο σημείο 4.4), η ΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για τη συνοχή στον ενεργειακό τομέα της ΕΕ και επιθυμεί, κατά την εφαρμογή του προγράμματος, να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια προκειμένου να:

- ευνοηθεί η ορθολογική ανάπτυξη των πόρων και της κατανάλωσης σε ενέργεια που αντιστοιχεί στις ανάγκες των διαφόρων περιοχών, ανάλογα με την κατανάλωση και τις τοπικές δυνατότητες για την ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων που να συνδέονται τόσο με την παραγωγή όσο και με τη διατήρηση και τη λειτουργικότητα των εγκαταστάσεων·
- ληφθούν υπόψη τα διάφορα σημεία εκκίνησης των κρατών μελών και των περιφερειών που παρεμβαίνουν κυρίως σε περιπτώσεις όπου σημειώνεται καθυστέρηση: πράγματι, συχνά, οι μεγαλύτεροι δικαιούχοι των προγραμμάτων αυτών είναι τα πλέον αναπτυγμένα και με τη μεγαλύτερη κατανάλωση κράτη και περιφέρειες που θα μπορούσαν εντούτοις να έχουν και άλλους πόρους·
- ληφθούν υπόψη οι ιδιαίτερα δυσχερείς συνθήκες των νησιών της ΕΕ και να εφαρμοστούν στις περιοχές αυτές οι μηχανισμοί στήριξης που έχουν ήδη προταθεί στη γνωμοδότηση πρωτοβουλίας για την ενεργειακή πολιτική η οποία αναφέρεται στο σημείο 4.3·
- ενημερωθούν και καταρτιστούν οι χρήστες και, γενικά, όλοι οι πολίτες, προκειμένου να γίνει σε όλους συνείδηση ο κίνδυνος που ελλοχεύει και με τον τρόπο αυτό να σημειωθεί σημαντική αλλαγή της συμπεριφοράς τους ώστε να δοθεί έμφαση στην προστασία του περιβάλλοντος.

4.16. Τέλος, η ΟΚΕ συμφωνεί για τη συμμετοχή των ΧΚΑΕ, που είναι υποψήφιος προς ένταξη, στο πρόγραμμα SAVE II, εκτιμά ωστόσο ότι ο μηχανισμός χρηματοδότησης των δράσεων στις οποίες θα συμμετέχουν είναι ιδιαίτερα ασαφής. Η συμμετοχή για τις χώρες αυτές κινδυνεύει να καταστεί ιδιαίτερα δαπανηρή, αν, όπως αναφέρει η Επιτροπή, οι ίδιες οι ΧΚΑΕ πρέπει να προβούν σε ενεργοποίηση ενδογενών πόρων, με

ενδεχόμενη υποστήριξη στο αρχικό μόνο στάδιο μέσω κονδυλίων του προϋπολογισμού διαφορετικών από τα κονδύλια που προβλέπονται για το SAVE II.

4.16.1. Η ΟΚΕ επισημαίνει ότι η προσπάθεια σύγκλισης των οικονομιών των χωρών αυτών με την οικονομία της ΕΕ πρέπει να τύχει ενεργού υποστήριξης και να καταστεί δυνατός ο προγραμματισμός πρωτοβουλιών και μέτρων για μερικά χρόνια. Η ΟΚΕ προτείνει ότι η υποστήριξη των ΧΚΑΕ θα πρέπει να διασφαλιστεί όχι μόνον στην αρχική φάση του προγράμματος, αλλά και αργότερα, αν όχι με άμεσες παρεμβάσεις από τους πόρους της ΕΕ, τουλάχιστον με σαφή και ελεγχμένα κίνητρα που να ευνοούν τις ιδιωτικές επενδύσεις στην περιοχή αυτή προκειμένου να επιτευχθεί ταχεία συνοχή στον τομέα της ενέργειας σε όλη την Ευρώπη: ιδιαίτερα η ΕΤΕ μπορεί να διαδραματίσει στρατηγικής σημασίας ρόλο προς την κατεύθυνση αυτή.

4.16.2. Οι συνέπειες στο περιβάλλον από την κακή χρήση των πόρων και, κυρίως, των πόρων που συνδέονται με την εκπομπή CO₂, δεν περιορίζονται στο εσωτερικό μιας μόνον περιοχής: κατάλληλες επενδύσεις στις υποψήφιες προς ένταξη χώρες θα απέβαιναν προς όφελος της ΕΕ και θα μπορούσαν μάλιστα να συμβάλουν στην επίλυση, μερικώς, ορισμένων ιδιαίτερα σοβαρών προβλημάτων τα οποία αντιμετωπίζουν σήμερα τα κράτη μέλη.

4.17. Εξάλλου, η ΟΚΕ εκφράζει την έκπληξή της που δεν προβλέπεται άνοιγμα της συνεργασίας με τις υποψήφιες προς ένταξη μεσογειακές χώρες, καθώς και με τις χώρες της Μεσογείου γενικότερα.

4.17.1. Πολλοί λόγοι συνηγορούν υπέρ αυτής της κατεύθυνσης και ειδικότερα:

- το γεγονός ότι η γεωγραφική θέση μερικών εξ αυτών (π.χ. Μάλτα και Κύπρος, οι οποίες είναι άλλωστε υποψήφιες προς ένταξη) δημιουργεί σημαντικές δυσκολίες εφοδιασμού και κατά συνέπεια υψηλές δαπάνες·
- το γεγονός ότι ορισμένες άλλες παράγουν ενεργειακές πρώτες ύλες και προμηθεύουν τις χώρες της ΕΕ·
- το γεγονός ότι τα ήδη σημαντικά προβλήματα μόλυνσης που αντιμετωπίζουν άλλες περιοχές της Μεσογείου λόγω της αλόγιστης χρήσης των ενεργειακών πόρων ενδέχεται, αργά ή γρήγορα, να μεταβάλλουν τις περιβαλλοντικές συνθήκες των ίδιων των χωρών της ΕΕ.

4.17.2. Η ΟΚΕ, βάσει των ανωτέρω, και γνωρίζοντας ότι η ΕΕ εκπονεί με τις τρίτες χώρες το πρόγραμμα Synergie (το κόστος του οποίου είναι εξάλλου ελάχιστο για την ΕΕ), εκτιμά ότι το γεγονός ότι δεν ελήφθη υπόψη η ιδιαίτερη σχέση της ΕΕ με τις τρίτες χώρες της Μεσογείου στο πρόγραμμα SAVE μαρτυρεί έλλειψη διορατικής στρατηγικής εκ μέρους της ΕΕ.

4.17.3. Εξάλλου, στο πλαίσιο των αποφάσεων βάσει των οποίων θα εφαρμοστούν τα όσα καθορίστηκαν στη Σύνοδο Κορυφής των Καννών για τις σχέσεις Ευρώπης-Μεσογείου, δεν θα είναι δύσκολη η εξεύρεση πόρων για την υποστήριξη της συμμετοχής των ΤΧΜ στο SAVE II.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1. Στην προτελευταία «αιτιολογική σκέψη» θα πρέπει να προστεθεί ακόμη μία, με αναφορά στις συνδεδεμένες χώρες της Λεκάνης της Μεσογείου. Συνεπώς, η τελική «αιτιολογική σκέψη» θα πρέπει να αναφέρει ότι ακόμη και για τις χώρες αυτές πρέπει να προβλεφθούν πιστώσεις βάσει άλλων κοινοτικών πόρων.

5.2. Άρθρο 3

Θα πρέπει να προστεθεί παράγραφος με αριθμό 4 στην οποία να αναφέρεται ότι η Επιτροπή αναλαμβάνει την ευθύνη να λάβει τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να διασφαλισθεί απο-

τελεσματική συνέργεια μεταξύ των κοινοτικών πόρων και των πόρων που προέρχονται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς.

5.3. Άρθρο 4, παράγραφος 2

Μετά τη φράση «κάθε έτος» θα πρέπει να γίνει αναφορά στο στόχο του άρθρου 1, παρ. 1.

5.4. Άρθρο 7, παράγραφος 1

Θα πρέπει να προβλεφθεί η αποστολή της προσωρινής έκθεσης και στην ΟΚΕ.

5.5. Άρθρο 9

Μετά τη φράση «συνδεδεμένες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης (ΧΚΑΕ)» να προστεθεί η φράση «και της Λεκάνης της Μεσογείου».

Βρυξέλλες, 20 Δεκεμβρίου 1995.

Ο Πρόεδρος της

Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Carlos FERRER

Γνωμοδότηση με θέμα την πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για δράσεις που εφαρμόζονται σε αναπτυσσόμενες χώρες στον τομέα του περιβάλλοντος και στο πλαίσιο της μακρόπνοης ανάπτυξης

(96/C 82/05)

Στις 8 Αυγούστου 1995, και σύμφωνα με το άρθρο 130 Σ της Συνθήκης ΕΚ, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την παραπάνω πρόταση.

Το τμήμα στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 11 Δεκεμβρίου 1995, κατόπιν εισηγητικής έκθεσης του κ. Boissérée.

Η ΟΚΕ στην 331η σύνοδο ολομέλειας της 20ής και 21ης Δεκεμβρίου 1995 (συνεδρίαση της 20ής Δεκεμβρίου 1995), υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Περιεχόμενο και στόχος της πρότασης της Επιτροπής

Η Επιτροπή, στο πλαίσιο του προγράμματος στήριξης δράσεων στις αναπτυσσόμενες χώρες, υπέβαλε πρόταση κανονισμού σχετικά με την προώθηση «δράσεων στον τομέα του περιβάλλοντος στις αναπτυσσόμενες χώρες». Η ενέργεια αυτή σχετίζεται με τη θέση της ΕΕ στη Διάσκεψη του ΟΗΕ για το περιβάλλον και την ανάπτυξη, τον Ιούνιο 1992 στο Ρίο, όπου η Κοινότητα συνυπέγραψε τη συμφωνία για τη βιολογική πολυμορφία, τη μεταβολή του κλίματος, την καταπολέμηση της απερήμωσης και το πρόγραμμα δράσης «Agenda 21», χωρίς, ωστόσο, να

αναλάβει συγκεκριμένες υποχρεώσεις έναντι των αναπτυσσόμενων χωρών. Στόχος της εν λόγω πρότασης οδηγίας είναι να στηρίξει τις συνθήκες που απαιτούνται για την πρόοδο των αναπτυσσόμενων χωρών, σύμφωνα με την «μακρόπνοη ανάπτυξη που σέβεται το περιβάλλον» (βλ. 5ο πρόγραμμα δράσης της ΕΚ) μέσω της χρηματοδότησης σχεδίων.

Η πρόταση κανονισμού προβλέπει τη διάθεση συνολικά 13,2 εκατ. Ecu για το 1995 και 15 εκατ. Ecu για το 1996· η δράση αναμένεται να συνεχισθεί και μετά τη διετία αυτή χωρίς χρονικούς περιορισμούς· θα πρέπει, ωστόσο, να πραγματοποιηθούν ενδεχόμενες διορθώσεις στο σχέδιο με βάση την αποκτηθείσα πρακτική εμπειρία. Όσον αφορά τους σχετικά περιορισμένους

πόρους — σε σύγκριση με το τεράστιο μέγεθος του προβλήματος — η Επιτροπή τους αιτιολογεί με την ύπαρξη συμπληρωματικών δράσεων άλλων διεθνών οργανισμών για διάφορες περιοχές του κόσμου (π.χ. ASEAN, ALA, μέτρα στο πλαίσιο της Σύμβασης του Λομέ). Εξάλλου, το πρόγραμμα έχει σχεδιασθεί ως αρχική βοήθεια για τους δικαιούχους. Η τελική εμβέλεια του θα καθορισθεί μετά την εμπειρία που θα αποκτηθεί κατά την πρώτη διετία.

Τα μέτρα έχουν προσδιορισθεί με τέτοιο τρόπο ώστε να ενσωματώνουν την περιβαλλοντική διάσταση στην αναπτυξιακή διαδικασία στις ενδιαφερόμενες χώρες και αφορούν τους ακόλουθους τομείς:

- διατήρηση της βιολογικής πολυμορφίας·
- διατήρηση του περιβάλλοντος και ειδικότερα του αστικού περιβάλλοντος μέσω της εφαρμογής διαχειριστικών σχεδίων στους τομείς των αποβλήτων, των λυμμάτων, της ρύπανσης της ατμόσφαιρας, κ.λπ.·
- προστασία των ακτών·
- στον τομέα της ενέργειας, χρήση τεχνολογιών που δεν ρυπαίνουν το περιβάλλον·
- βελτίωση των μεθόδων διατήρησης και διαχείρισης του εδάφους.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόταση και παρατηρεί τη σχέση μεταξύ των προτεινόμενων δράσεων και των προτάσεων του 5ου προγράμματος δράσης για το περιβάλλον. Η ΟΚΕ, στο σημείο 5.1 της γνωμοδότησής της για την ενδιάμεση έκθεση του εν λόγω προγράμματος (απόφαση της ΟΚΕ της 25ης Οκτωβρίου 1995 — CES 1177/95), είχε ζητήσει σαφώς την ενσωμάτωση της πολιτικής περιβάλλοντος στην ευρωπαϊκή αναπτυξιακή πολιτική, προκειμένου να προωθηθεί μια «βιώσιμη ανάπτυξη που να σεβεται το περιβάλλον» σε μεγάλο μέρος του κόσμου, χάρη στις δυνατότητες και στις εμπειρίες της Ευρώπης. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι παρόμοια μέτρα προώθησης πρέπει να συμπληρώνονται με έναν κατάλογο οικολογικών προτύπων, ο οποίος θα πρέπει να αποτελεί μέρος της ευρωπαϊκής αναπτυξιακής πολιτικής. Αυτό ισχύει κυρίως για τις ευρωπαϊκές επενδύσεις που πραγματοποιούνται σε αναπτυσσόμενες χώρες.

2.2. Η ΟΚΕ συμφωνεί, επίσης, με τη διπλή νομική βάση που επιλέχθηκε (περιβάλλον και ανάπτυξη).

2.3. Η ΟΚΕ εξέτασε το ζήτημα εάν οι προβλεπόμενες πιστώσεις αρκούν για την υλοποίηση ενός τόσο εκτεταμένου προγράμματος. Σε αναλογία με τον όγκο των προβλεπόμενων πιστώσεων, θα πρέπει, κατ'αρχήν, να πραγματοποιηθεί συγκέντρωση του προγράμματος. Η ΟΚΕ θεωρεί βάσιμη την πρόταση της Επιτροπής να πραγματοποιηθεί μια τέτοια συγκέντρωση αφού εξετασθούν οι εμπειρίες από την αρχική φάση του προγράμματος και θεσπισθούν οι προτεραιότητες από έτος σε έτος. Η ΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για την καθυστερημένη υποβολή του σχεδίου κανονισμού, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να εφαρμοστούν κατά το 1995 οι κανόνες που προβλέπονται για τα μέτρα προώθησης.

Το ίδιο ισχύει και για το εάν θα πρέπει να ζητηθεί συμμετοχή στη χρηματοδότηση από τους δικαιούχους κάθε σχεδίου. Κατ'αρχήν, θα ήταν ορθή μια τέτοια συμμετοχή προκειμένου να διασφαλισθεί ότι θα υλοποιηθούν μόνον πραγματικά χρήσιμα σχέδια, τα οποία ανταποκρίνονται στα ειδικά συμφέροντα των δικαιούχων και για να μπορούν να συνεχιστούν μετά τη λήξη της χρηματοδότησης. Για το θέμα αυτό, όμως, η ΟΚΕ συντάσσεται με την επιχειρηματολογία της Επιτροπής, σύμφωνα με την οποία πρέπει να εξασφαλισθεί ευελιξία κατά την αρχική φάση, εφόσον μάλιστα δεν έχει παρασχεθεί κανένα δικαίωμα για τη χορήγηση των πιστώσεων.

2.4. Η ΟΚΕ δείχνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις εμπειρίες που αποκτώνται κατά τα πρώτα έτη της λειτουργίας του προγράμματος, διότι μπορούν να διαμορφώσουν τη μελλοντική δομή της περιβαλλοντικής προώθησης μιας «βιώσιμης ανάπτυξης» στις αναπτυσσόμενες χώρες. Για το λόγο αυτό, η ΟΚΕ επιθυμεί να της διαβιβασθούν οι εκθέσεις σχετικά με την αποκτηθείσα εμπειρία, καθώς και οι αξιολογήσεις που προγραμματοποιήθηκαν. Η ΟΚΕ θέλει να της δοθεί η ευκαιρία να εκφράσει τη γνώμη της και

- επιθυμεί να συμμετάσχει στις εργασίες για το πρόγραμμα δράσης όχι μόνο λόγω της θέσης της για το περιβάλλον, αλλά
- και λόγω της σημασίας που έχουν τα μέτρα για τους κοινωνικούς και οικονομικούς κύκλους στις αναπτυσσόμενες χώρες, με τους οποίους η ΟΚΕ διατηρεί στενές σχέσεις.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Άρθρο 1

Η ΟΚΕ κατανοεί την «τεχνική συνδρομή» που περιλαμβάνεται στα μέτρα ως εξής: η συμμετοχή εμπειρογνομόνων για την αξιολόγηση των νέων και των ήδη εφαρμοζόμενων μέτρων προβλέπεται προκειμένου να επιτευχθεί συνεργασία μεταξύ Ευρώπης και αναπτυσσόμενων χωρών στον τομέα του περιβάλλοντος.

3.2. Άρθρο 2

Προκειμένου να προσαρμοστεί η διατύπωση της παραγράφου 1, πρώτη περίπτωση με τη διατύπωση της Σύμβασης του Ρίο, το κείμενο πρέπει να έχει ως εξής:

«η διατήρηση της βιολογικής πολυμορφίας με

- α) την προστασία των οικοσυστημάτων, των βιοτόπων, των ειδών και των γενετικών πόρων·
- β) τη διαρκή χρησιμοποίηση των βιολογικών πόρων·
- γ) τον καθορισμό και την αξιολόγηση των πόρων της βιολογικής ποικιλομορφίας.»

Στη δεύτερη περίπτωση, θα πρέπει να προστεθεί η ακόλουθη φράση:

«καθώς και σχέδια σχετικά με τη βελτίωση του εφοδιασμού σε πόσιμο νερό».

Στο άρθρο 2, παράγρ. 2, η ΟΚΕ κατανοεί το κείμενο της δεύτερης περίπτωσης ως εξής: η δημιουργία συστημάτων περιβαλλοντικού δικαίου εναπόκειται στα μέτρα προώθησης.

Εξάλλου, η ΟΚΕ επισημαίνει ότι η «μακρόπνοη ανάπτυξη» και η «ένταξη του περιβάλλοντος στην ανάπτυξη» δεν αποτελούν αλληλοσυμπληρούμενα αιτήματα, αλλά ένα και το αυτό.

3.3. Στο άρθρο 2, παράγρ. 2, δεύτερη περίπτωση πρέπει να συμπεριληφθεί η αξιολόγηση των χρηματοδοτούμενων δράσεων.

3.4. Άρθρο 3

Η ΟΚΕ θεωρεί αυτονόητο ότι η συμμετοχή ιδιωτικών οικονομικών παραγόντων στις προβλεπόμενες δράσεις δεν πρέπει να δημιουργήσει κανένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Εξάλλου, η ΟΚΕ θεωρεί σκόπιμο να προσαρμοστεί η διατύπωση του άρθρου 3 στο περιεχόμενο του άρθρου 251 α, παράγραφος 2, της Συμφωνίας περί τροποποίησης της IV Σύμβασης του Λομέ (4 Νοεμβρίου 1995).

3.5. Άρθρο 4

Όσον αφορά την παράγραφο 3, η ΟΚΕ παρατηρεί ότι, κατ'αρχήν, η χρηματοδοτική συμμετοχή των δικαιούχων της δράσης είναι σε κάθε περίπτωση σκόπιμη (βλ. 2.3 ανωτέρω)· όσον αφορά πρότυπα σχέδια, ωστόσο, θα πρέπει κανονικά να αποφεύγεται.

3.6. Άρθρο 6

Όσον αφορά την παράγραφο 3, είναι σημαντικό να πραγματοποιούνται έλεγχοι και από τους δύο συμμετέχοντες εταίρους. Η ΟΚΕ κρίνει ότι η πραγματοποίηση δημοσιονομικού ελέγχου σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος έχει ιδιαίτερη σημασία κατά την εναρκτήρια φάση του προγράμματος.

3.7. Άρθρο 7

Η ΟΚΕ ενδιαφέρεται ώστε οι εμπειρίες της από τη συνεργασία με τους οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους στις αναπτυσσόμενες χώρες να συμβάλουν στους προβληματισμούς της Επιτροπής και της συμβουλευτικής επιτροπής. Η ΟΚΕ θα καταβάλει προσπάθειες προκειμένου να γίνει το πρόγραμμα γνωστό από τους εταίρους στις αναπτυσσόμενες χώρες.

3.8. Άρθρο 8

Η ΟΚΕ επιθυμεί να έχει πρόσβαση στις εν λόγω εκθέσεις. Η ΟΚΕ επιθυμεί να έχει την ευκαιρία να εκφράζει σχετικά τη γνώμη της (βλ. 2.4).

Βρυξέλλες, 20 Δεκεμβρίου 1995.

Ο Πρόεδρος της

Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Carlos FERRER

**Γνωμοδότηση για την πρόταση Κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για την κοινή οργάνωση αγοράς
στον τομέα των οπωροκηπευτικών**

(96/C 82/06)

Στις 17 Νοεμβρίου 1995, και σύμφωνα με τα άρθρα 43 και 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την παραπάνω πρόταση.

Το τμήμα γεωργίας και αλιείας, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 30 Νοεμβρίου 1995 (εισηγητής: ο κ. Bento Gonçalves).

Κατά την 331η σύνοδο ολομέλειας της 20ής και 21ης Δεκεμβρίου 1995 (συνεδρίαση της 20ής Δεκεμβρίου), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 89 ψήφους υπέρ, 58 κατά και 16 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η ΟΚΕ διαπιστώνει με λύπη ότι η Επιτροπή δεν έχει συμπεριλάβει στην πρότασή της, τις απόψεις που διατύπωσε στη γνωμοδότησή της, της 26ης Ιανουαρίου 1995⁽¹⁾, σχετικά με την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για την εξέλιξη και το μέλλον της κοινοτικής πολιτικής στον τομέα των νωπών οπωροκηπευτικών»⁽²⁾, απόψεις που εξακολουθούν να είναι απόλυτα έγκυρες και επίκαιρες.

1.2. Φρονεί επίσης ότι δε δόθηκε επαρκής δημοσιότητα στην πρόταση της Επιτροπής και έτσι το τμήμα γεωργίας και αλιείας έπρεπε να εργασθεί χωρίς τη μετάφραση της πρότασης σε όλες τις γλώσσες και σε πολύ περιορισμένο χρονικό διάστημα σε σύγκριση με τη σημασία του θέματος.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Αναληφθείσες υποχρεώσεις

2.1.1. Η εξεταζόμενη πρόταση ακολουθεί γενικά τις κατευθυντήριες γραμμές που παρουσίασε η Επιτροπή στην Ανακοίνωσή της χωρίς να λαμβάνει υπόψη, εν μέρει, τις γνωμοδοτήσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, και των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων του τομέα.

2.1.2. Η υπό εξέταση πρόταση της Επιτροπής μόνον μερικώς ακολουθεί τις τρεις βασικές αρχές της ΚΓΠ:

- την ενιαία αγορά,
- τη χρηματοδοτική αλληλεγγύη,
- την κοινοτική προτίμηση,

ούτε συμβαδίζει με τις υποχρεώσεις που ανελήφθησαν στο Κοινό Συμβούλιο που συνεδρίασε το Σεπτέμβριο του 1993 (όπου συναντήθηκαν οι υπουργοί εξωτερικών, εμπορίου και γεωργίας των 12) και το οποίο ενέκρινε την ακόλουθη δήλωση:

«Για τα προϊόντα των οποίων δεν έχουν ακόμη μεταρρυθμιστεί οι Κοινές Οργανώσεις Αγοράς (ΚΟΑ), το Συμβούλιο και η Επιτροπή αναλαμβάνουν την υποχρέωση να υιοθετήσουν τις διατάξεις που είναι αναγκαίες για τη διασφάλιση των γεωργικών εισοδημάτων και της Κοινοτικής Προτίμησης. Θα ληφθούν υπόψη οι όροι και οι αρχές της γεωργίας και της οικονομίας που εφαρμόστηκαν στους άλλους τομείς.»

2.1.2.1. Η δήλωση αυτή προέκυψε από τους προσανατολισμούς και τις συμφωνίες που υιοθετήθηκαν κατά τη μακρά πορεία των συζητήσεων για τη μεταρρύθμιση της ΚΓΠ, με τις οποίες καταβλήθηκε προσπάθεια να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα των πλεονασμάτων της γεωργικής παραγωγής, που βασίζονταν στην στήριξη των τιμών εγγύησης, με υψηλές δαπάνες εις βάρος του προϋπολογισμού και σοβαρές στρεβλώσεις, είτε στην ανταγωνιστικότητα των γεωργοδιατροφικών βιομηχανιών, είτε στο διεθνές εμπόριο. Επετεύχθη πολιτική συναινέση στην κορυφή ότι τα προϊόντα που δεν παρουσίαζαν τις δυσαρμονίες αυτές (περί το 30 % της γεωργικής παραγωγής της ΕΕ), θα υπόκεινταν σε μεταρρύθμιση μετά την υπογραφή των συμφωνιών του Παγκοσμίου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ), και με βάση αρχές σύμφωνες με εκείνες της Μεταρρύθμισης του 1992.

2.1.3. Η πρόταση, εκτός των προαναφερθέντων, προβαίνει επίσης σε διακρίσεις μεταξύ προϊόντων, μεταξύ περιοχών και μεταξύ κρατών μελών, πλήττοντας σφόδρα τους ασθενέστερους οικονομικά πληθυσμούς, χωρίς να δίνει εναλλακτικές λύσεις στο πρόβλημα της μείωσης των εισοδημάτων τους. Η Επιτροπή θα έπρεπε να προτείνει μέτρα άμεσης ενίσχυσης των εισοδημάτων των παραγωγών σ' εκείνες τις περιοχές, ώστε να αντισταθμιστεί η μείωση των τιμών που προκύπτει από την πρότασή της, κυρίως για τα προϊόντα που έχουν μεγάλη στρατηγική σημασία σε τοπικό επίπεδο.

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 102 της 24. 4. 1995.

⁽²⁾ Έγγρ. COM(94) 360 τελικό.

2.1.4. Κόστος της ΚΟΑ

2.1.4.1. Το κόστος της παρούσας ΚΟΑ ανέρχεται σε ποσοστό που μόλις προσεγγίζει το 4 % του προϋπολογισμού του ΕΓΤΠΕ.

2.1.4.2. Η πρόταση δεν αντισταθμίζει τις κοινωνικές, οικονομικές και δημογραφικές συνέπειες που θα προκαλέσει σε ευρείες περιφέρειες της Ευρώπης, και ιδιαίτερα στις μεσογειακές χώρες.

2.1.4.3. Οι δαπάνες για τον τομέα αυτόν στον κοινοτικό προϋπολογισμό, όσον αφορά την ΚΓΠ, είναι τόσο ασήμαντη, ώστε παροπλίζει τα επιχειρήματα σχετικά με τις δαπάνες, όταν λησμονείται η ύπαρξη 1,8 εκατομμυρίου εκμεταλλεύσεων, εκ των οποίων μόλις το 2,5 % είναι μεγαλύτερες από 1,3 εκτάρια και όπου ζουν και εργάζονται εκατομμύρια οικογένειες, με κύριο εισόδημα που βασίζεται στις παραγωγές της ΚΟΑ.

2.1.4.4. Στα ανωτέρω προστίθενται επιπλέον οι επιπτώσεις της εγκατάλειψης μεγάλων περιοχών της ΕΕ και των συνεπόμενων αναγκαστικών μετακινήσεων προς τα μεγάλα πληθυσμιακά, και ήδη κορεσμένα, κέντρα, σε αναζήτηση διεξόδου που έπαψαν να προσφέρουν οι περιφέρειες.

2.1.4.5. Ο αρνητικός προβλεπόμενος αντίκτυπος της ερήμωσης αυτής του εδάφους, στη διαχείριση του περιβάλλοντος και στη διατήρηση των φυσικών πόρων, καταδείχθηκε επαρκώς στη γνωμοδότηση της ΟΚΕ της 26ης Ιανουαρίου 1995 (βλ. σημεία 2.4 έως 2.4.3) και επομένως και η ΟΚΕ θεωρεί αναγκαία τη θέσπιση οικονομικών αντισταθμίσεων, για τη διατήρηση των δραστηριοτήτων που συνδέονται με το περιβάλλον και για τη στήριξη της αγροτικής απασχόλησης.

2.1.4.6. Το κόστος των τροποποιήσεων που προτείνει η παρούσα γνωμοδότηση δεν πρέπει να υπερβαίνει το ποσό που ορίζει ο κοινοτικός προϋπολογισμός.

2.1.5. Σημειώνεται επίσης η ανάγκη να συνεκτιμηθούν οι αναληφθείσες υποχρεώσεις κατά τις διαπραγματεύσεις του ΠΟΕ, και κυρίως η προοδευτική μείωση της Κοινοτικής Προτίμησης. Εντούτοις, η μείωση αυτή δεν μπορεί να επιτρέψει πτώση της παραγωγής του τομέα στην Ευρωπαϊκή Ένωση γενικά σε τιμές μικρότερες του 40 % της κατανάλωσης, το ποσοστό της οποίας αποτελεί το όριο της στρατηγικής παραγωγής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (βλ. σημεία 2.5 και 2.6 της γνωμοδότησης της ΟΚΕ της 26ης Ιανουαρίου 1995)⁽¹⁾.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Τίτλος I — Ταξινόμηση των προϊόντων (άρθρα 2 έως 10)

3.1.1. Η ΟΚΕ επικροτεί, γενικά, τις προδιαγραφές ποιότητας που ορίζονται στην πρόταση της Επιτροπής, άρθρα 2

έως 10, με εξαίρεση τις αναφερόμενες στο εδάφιο α) του σημείου 1 του άρθρου 3 που θα πρέπει να διαγραφεί για να μην προκληθούν στρεβλώσεις στην αγορά.

3.1.2. Οι προδιαγραφές αυτές θα χρησιμεύουν ώστε να υπάρχει μεγαλύτερη διαφάνεια στην αγορά και καλύτερη και σοβαρότερη ενημέρωση των καταναλωτών όσον αφορά την υγιεινή και τις μεθόδους συντήρησης των προϊόντων.

3.1.3. Από πλευράς των καταναλωτών, είναι ανάγκη να πληρούνται οι κανόνες για την επισήμανση και να εφαρμόζονται, κυρίως, σε ό,τι αφορά τη θρεπτική αξία, τη χώρα προέλευσης και ορισμένες άλλες παράκτιες πληροφορίες σχετικές με τα προϊόντα.

3.2. Τίτλος II — Οργανώσεις παραγωγών (άρθρα 11 έως 18)

3.2.1. Η ΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να λάβει υπόψη τις απόψεις που περιέχονται στο σημείο 3.1 της γνωμοδότησης της της 26ης Ιανουαρίου 1995, και να διασφαλίσει μέσω των ΟΠ τον κανονικό ανεφοδιασμό της μεταποιητικής βιομηχανίας.

3.2.1.1. Αξίζει να συμφωνήσουμε με την πρόταση της Επιτροπής, διότι κρίνεται αναγκαία η ενίσχυση του ρόλου των οργανώσεων παραγωγών (ΟΠ) σε μία αγορά με αυξανόμενο ανταγωνισμό και αυξημένη προσφορά, καίτοι γεννώνται ορισμένες αμφιβολίες για το κατά πόσον ο στόχος αυτός μπορεί να επιτευχθεί με την οργανωτική, δημοσιονομική και νομική δομή που αναφέρεται στην πρόταση.

3.2.1.2. Εκατομμύρια αγροτικών οικογενειών σε όλη την Ένωση θα αρχίσουν να εξαρτώνται οικονομικά εξ ολοκλήρου σχεδόν από την καλή λειτουργία των ΟΠ, για τούτο και θα πρέπει να προβλεφθούν και να διασαφηνισθούν ορισμένες πτυχές της οργανωτικής τους δομής και για την αναγνώρισή τους, κυρίως, καθώς και η παρακολούθηση και αρωγή, ο έλεγχος, η διαφάνεια, το επαγγελματικό πνεύμα και η κατάρτιση, η ταχύτητα και η εξασφάλιση της διαθεσιμότητας των δημοσιονομικών πόρων καθώς και η διασφάλιση ότι δεν θα ζημιωθούν τα μέλη των ΟΠ λόγω μη τήρησης ενδεχομένως των υποχρεώσεων οιουδήποτε από τους εταίρους που τις αποτελούν (δημόσιος και ιδιωτικός τομέας).

Συνεπώς θα πρέπει να οριστεί:

- α) το νομικό πλαίσιο των ΟΠ έναντι των άλλων οικονομικών παραγόντων·
- β) οι υποχρεωτικοί κανόνες για τη λογιστική απεικόνιση και η δημοσιότητα των λογαριασμών τους·
- γ) η ανάγκη να επαληθεύονται ή να ελέγχονται οι λογαριασμοί από ορκωτό λογιστή·
- δ) ότι οι δαπάνες αυτές θα χρηματοδοτούνται κατά τα πρώτα έξι μεταβατικά έτη από χρηματοδοτικές ενισχύσεις κατά το 100 % και ότι, κατόπιν, θα υπάρχει συγχρηματοδότηση, μέσω του ταμείου λειτουργίας.

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 102 της 24. 4. 1995.

3.2.1.3. Η οργανωτική δομή που περιγράφεται στην πρόταση είναι άκρως περιοριστική, εκτός του ότι βλέπει ιδιαίτερα τους παραγωγούς και είναι περίπλοκη στην εφαρμογή της, κυρίως για τις ΟΠ που αποτελούνται από μικροκαλλιεργητές σε περιοχές όπου δεν υπάρχει στην ουσία επιχειρησιακή παράδοση.

3.2.1.3.1. Για την επίλυση των προβλημάτων αυτών θα ήταν σκόπιμο τα ταμεία λειτουργίας για τις νέες οργανώσεις παραγωγών να χρηματοδοτούνται κατά 100 % από το ΕΓΤΠΕ κατά την περίοδο που προβλέπεται στο 3.2.1.5 και στη συνέχεια, η συμμετοχή των οργανώσεων στα ταμεία αυτά να αυξηθεί σταδιακά στο 50 %.

3.2.1.3.2. Επίσης, θα ήταν σκόπιμο να χρησιμοποιούνται οι ενισχύσεις του ΕΓΤΠΕ για την κάλυψη των δαπανών διαχείρισης των νεοσύστατων οργανώσεων παραγωγών καθώς και των υφισταμένων ενώσεων παραγωγών στις περιφέρειες στις οποίες καλύπτουν μόνο ένα μικρό τμήμα της παραγωγής.

3.2.1.4. Προγράμματα εφαρμογής (άρθρα 12 έως 14)

3.2.1.4.1. Σύμφωνα με τα όσα υποστηρίζει η ΟΚΕ στη γνωμοδότησή της της 26ης Ιανουαρίου 1995⁽¹⁾, θα πρέπει να συσταθεί ένας ειδικός χρηματοδοτικός μηχανισμός που να στηρίζεται κατά 100 % από το ΕΓΤΠΕ, για να πραγματοποιήσει τις απαιτούμενες αλλαγές μέσω των προγραμματίων προσαρμογής κατά το μεταβατικό στάδιο:

— το μεταβατικό στάδιο πρέπει να διαρκέσει μία πενταετία τουλάχιστον, σύμφωνα με την πρόταση της Επιτροπής κατά την οποία θα προβλέπονται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα μέτρα:

- διόρθωση των διαρθρωτικών ελλείψεων στο πλαίσιο των περιφερειών·
- βελτίωση της οργανωτικής δομής και εμπορίας των ΟΠ·
- στήριξη των συνεταιρισμών μεταξύ ΟΠ και/ή συγγενειότης·
- μετατροπή των εγκαταστάσεων που δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς και εκμετάλλευση των επιτευγμάτων της έρευνας στον τομέα·
- στήριξη της ειδικής παραγωγής ορισμένων μικρο-περιοχών·
- βελτίωση της συλλογής και επεξεργασίας στατιστικών στοιχείων του τομέα.

3.2.1.5. Ταμείο λειτουργίας (άρθρο 15)

3.2.1.5.1. Η μεταβατική περίοδος θα πρέπει να διαρκέσει μία εξαετία.

3.2.1.5.2. Όλες οι αποσύρσεις θα πληρώνονται από το ΕΓΤΠΕ κατά 100 %.

3.2.1.5.3. Το περιεχόμενο της πρότασης θα πρέπει να τροποποιηθεί, ώστε το ταμείο να χωριστεί σε δύο τμήματα:

1. Τμήμα Α, από το οποίο θα πληρώνονται όλες οι αποσύρσεις.
2. Τμήμα Β, από το οποίο θα χρηματοδοτούνται τα λειτουργικά προγράμματα που περιγράφονται στο σημείο 4 του άρθρου 15 και σύμφωνα με τους προς εφαρμογή κανόνες που περιέχονται στα υπόλοιπα άρθρα και ιδιαίτερα στα 16, 17 και 18 και θα περιλαμβάνει την επιδότηση της κατώτερης τιμής στον παραγωγό, όχι μόνον για τα εσπεριδοειδή αλλά και για τα άλλα προϊόντα που προορίζονται για μεταποίηση σύμφωνα με το εδάφιο γ) του σημείου 3 του άρθρου 15.

3.2.1.5.4. Όσον αφορά τις αποσύρσεις, οι τελευταίες θα περιορισθούν στα ακόλουθα ποσοστά:

— κατά το πρώτο έτος, στο 50 % του συνόλου που διέθεσαν στο εμπόριο οι ΟΠ, που θα μειώνεται κατά 5 % για κάθε ένα από τα ακόλουθα έτη, μέχρι επίτευξης ποσοστού 20 % που θα εφαρμοσθεί από το έβδομο έτος, που θα είναι και το πρώτο έτος κανονικής εκμετάλλευσης.

3.2.1.5.5. Η ΟΚΕ επαναλαμβάνει τη σύστασή της για συγχρηματοδότηση, στο πλαίσιο των μεταρρυθμίσεων της ΚΟΑ, της προστασίας των παραγωγών από τις φυσικές καταστροφές, και ειδικότερα μέσω της χορήγησης χρηματικών ενισχύσεων για την καταβολή ασφάλιστρων⁽²⁾ για ζημιές λόγω χαλάζης, παγετού και άλλων και για οικονομική συμμετοχή στην εγκατάσταση προστατευτικών συστημάτων (πλεγμάτων) κατά της χαλάζης και προστατευτικών συστημάτων κατά του παγετού.

3.2.1.6. Ειδικά προϊόντα (άρθρο 17)

3.2.1.6.1. Η ΟΚΕ φρονεί ότι είναι ανάγκη να πραγματοποιηθούν ειδικά προγράμματα που να επιτυγχάνουν εξισορρόπηση του εισοδήματος των γεωργών επί μονίμου βάσεως και να δίνουν τη δυνατότητα βελτίωσης και εκσυγχρονισμού της παραγωγής και εμπορίας σε συγκεκριμένες περιοχές της ΕΕ μέσω ενισχύσεων στη μεταποίηση και το εισόδημα των γεωργών.

3.3. *Τίτλος III — Διεπαγγελματικές οργανώσεις και συμφωνίες (άρθρα 19 έως 21)*

3.3.1. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την πρόταση της Επιτροπής αλλά συνιστά επαγρύπνηση προκειμένου να τηρούνται οι κανόνες της αγοράς και να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαιτερότητες των διαφόρων κρατών μελών και να καταστεί προαιρετική η εφαρμογή τους από αυτά.

3.4. *Τίτλος IV — Καθεστώς παρεμβάσεων (άρθρα 22 έως 29)*

3.4.1. Η ΟΚΕ επαναλαμβάνει, όσον αφορά το καθεστώς των παρεμβάσεων, τη γνώμη του Τίτλου II, σημείο 3.2.1 της

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 102 της 24. 4. 1995.

⁽²⁾ ΕΕ αριθ. C 313 της 30. 11. 1992.

παρούσας γνωμοδότησης, με την οποία προτείνει τις ακόλουθες τροποποιήσεις:

α) σημείο 3 του άρθρου 22

Αύξηση του προτεινόμενου ορίου των προς απόσυρση ποσοτήτων στο 20 % της παραγωγής που μπορεί να τεθεί σε εμπορία, από τις αντίστοιχες οργανώσεις παραγωγών.

β) σημείο 4 του άρθρου 22

Επιμήκυνση της μεταβατικής περιόδου στα έξι έτη, με έναρξη του οριστικού καθεστώτος κανονικής εκμετάλλευσης από την έβδομη περίοδο εμπορίας, συμπεριλαμβανομένης.

γ) άρθρο 25

Ο υπολογισμός για τον καθορισμό της κοινοτικής αποζημίωσης απόσυρσης, ανά προϊόν, θα πρέπει να βασίζεται στο σταθμισμένο μέσο όρο των μέσων τιμών μηνιαίας απόσυρσης, που θα εφαρμοσθεί κατά την περίοδο εμπορίας 1995/96, ενώ θα πρέπει να διαγραφεί η 2η παράγραφος του σημείου 1 του άρθρου 25 της πρότασης.

δ) Θα πρέπει να προσαρμοσθεί ο κατάλογος των προϊόντων του Παραρτήματος II, διότι εξακολουθούν να παραμένουν ουσιαστικά τα ίδια, από την εποχή που η ΕΕ αριθμούσε μόνο 9 κράτη μέλη.

ε) Όλα τα άλλα άρθρα του Τίτλου αυτού πρέπει να προσαρμοσθούν σύμφωνα με τις τροποποιήσεις που προτείνονται για τον Τίτλο II.

3.4.2. Η μεγαλύτερη κατανάλωση οπωροκηπευτικών συμβάλλει στην καλύτερη και υγιέστερη διατροφή του πληθυσμού. Θα ήταν, επομένως, σκόπιμο, να φροντίσει η Επιτροπή για την ευρύτερη πληροφόρηση της κοινής γνώμης σχετικά με τα θρεπτικά και ψυχολογικά οφέλη της αυξημένης κατανάλωσης οπωροκηπευτικών, ώστε να σημειωθεί αύξηση της κατανάλωσης των προϊόντων αυτών και να καταστεί περιττή η παρέμβαση.

3.5. *Τίτλος V — Καθεστώς συναλλαγών με τις τρίτες χώρες (άρθρα 30 έως 36)*

3.5.1. Η ΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για την εφαρμογή των συμφωνιών του ΠΟΕ όσον αφορά την αποτελεσματικότητα του συστήματος τιμών εισόδου, και ιδίως διότι δεν είναι γνωστή η έκταση και το περιεχόμενο των προτιμσιακών συμφωνιών με τις τρίτες χώρες, που περιλαμβάνουν παροχές ευνοϊκότερες από τις συμφωνηθείσες στο πλαίσιο του ΠΟΕ, για τούτο και η Επιτροπή πρέπει να ενθαρρύνει την πληροφόρηση σχετικά με τις προτιμσιακές συμφωνίες που έγιναν στον τομέα

αυτών και την επέκτασή τους σε άλλες χώρες, με εφαρμογή της ρήτηρας του μάλλον ευνοουμένου κράτους.

3.5.2. Κρίνεται θεμελιώδης, για την επιτυχία οιασδήποτε μεταρρύθμισης, η ύπαρξη σαφούς και σταθερού πλαισίου για τις συναλλαγές με τις τρίτες χώρες και υπενθυμίζεται η θέση της ΟΚΕ για τη διατήρηση της κοινοτικής προτίμησης, με βάση τους σαφείς όρους των συμφωνηθέντων στο πλαίσιο του ΠΟΕ.

3.5.3. Η χρηματοδοτική αλληλεγγύη μεταξύ των τομέων της οικονομίας, που προβλέπει η Συνθήκη της Ένωσης, επιβάλλει στην Επιτροπή να αποζημιώνει τους τομείς που θίγονται από πλεονεκτήματα που παρέχονται σε άλλους, είτε οικονομικής, είτε άλλης φύσεως. Ο τομέας των νωπών οπωροκηπευτικών είναι ένας από εκείνους που μπορεί να ζημιωθούν υπερβολικά, και επιβάλλεται η σύσταση ενός μηχανισμού στήριξης του εισοδήματος των παραγωγών, όπως προβλέπεται στο σημείο 2.1.3 της παρούσας γνωμοδότησης.

3.5.4. Η πιθανή πρακτική του κοινωνικού, υγειονομικού και περιβαλλοντικού ντάμπινγκ από πλευράς ορισμένων τρίτων χωρών, ενδέχεται να προκαλέσει στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό που να θίγουν τους ευρωπαίους παραγωγούς και να έχουν σοβαρές επιπτώσεις στους καταναλωτές της ΕΕ καθώς και να εντείνει την ανεργία των αγροτικών πληθυσμών που δεν έχουν πολλές δυνατότητες για επαγγελματικό επαναπροσανατολισμό. Συνεπώς, για να αποφευχθούν οι συνέπειες αυτές θα πρέπει να μελετηθεί η καθιέρωση:

α) αποτελεσματικού και διαφανούς ελέγχου της τιμής εισόδου·

β) το αυτό και για την ποιότητα και την πληροφόρηση σχετικά με τις μεθόδους παραγωγής και συντήρησης που χρησιμοποιούνται·

γ) επισήμανσης των προϊόντων με τις ίδιες απαιτήσεις στις οποίες θα υπόκεινται τα συναφή προϊόντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3.6. *Τίτλος VI — Εθνικοί και κοινοτικοί έλεγχοι (άρθρα 37 έως 40)*

3.6.1. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την ένταση των εθνικών και κοινοτικών ελέγχων και θεωρεί θετική την ίδρυση σώματος ελεγκτών.

3.7. *Τίτλος VII — Γενικές διατάξεις*

3.7.1. Η ΟΚΕ συμφωνεί δικαίως με το περιεχόμενο του Τίτλου αυτού, εκτός των αναφερομένων στην κατάργηση μέρους του Κανονισμού 1035/72, σχετικά με τα ειδικά μέτρα για τους ξηρούς καρπούς με κέλυφος και τα χαρούπια.

Βρυξέλλες, 20 Δεκεμβρίου 1995.

Ο Πρόεδρος της

Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Carlos FERRER

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Οι ακόλουθες τροπολογίες απορρίφθηκαν κατά τη συζήτηση:

Σημείο 1

Να διαγραφούν τα σημεία 1 έως 2.1.1 και να αντικατασταθούν με το ακόλουθο κείμενο:

«1. Εισαγωγή

- 1.1. Η ΟΚΕ επικροτεί, σε γενικές γραμμές, την πρόταση.
- 1.2. Το υφιστάμενο σήμερα καθεστώς για τα οπωροκηπευτικά έχει ενθαρρύνει την πλεονασματική παραγωγή και οδηγεί στην καταστροφή τροφίμων, γεγονός που καθίσταται ολόένα και πιο απαράδεκτο.
- 1.3. Καταστροφές αυτού του είδους δεν θα πρέπει να γίνονται πλέον.
- 1.4. Τα προγράμματα στήριξης θα πρέπει να αποσυνδεθούν από τη στήριξη ειδικών προϊόντων.
- 1.5. Οι παραγωγοί των περιφερειών με ειδικές ανάγκες πρέπει να λαμβάνουν ενίσχυση από το περιφερειακό ταμείο· η ενίσχυση αυτή χρειάζεται να αποσκοπεί στην προστασία του περιβάλλοντος.

2. Γενικές παρατηρήσεις

- 2.1. Όλες οι κατωτέρω παρατηρήσεις της ΟΚΕ υπόκεινται στη γενική επιφύλαξη που διατυπώνεται στο τμήμα 1 ανωτέρω.»

Αιτιολογία

Με το σημερινό καθεστώς επιδοτούνται μόνο 14 είδη από το σύνολο των οπωροκηπευτικών (επιδοτείται π.χ. το κουνουπίδι, αλλά όχι το λάχανο, επιδοτούνται τα ροδάκινα, αλλά όχι τα κεράσια). Το καθεστώς είναι σπάταλο, από την άποψη ότι στηρίζεται στην εκούσια καταστροφή τροφίμων (τη λεγόμενη «απόσυρση»). Τα χρήματα για τις επιδοτήσεις και για την καταστροφή προϊόντων διοχετεύονται στους δικαιούχους μέσω των οργανώσεων των παραγωγών. Όπως έδειξε προσφάτως για μία ακόμη φορά το Ελεγκτικό Συνέδριο⁽¹⁾, οι εθνικές αρχές σε πολλά κράτη μέλη είναι εντελώς ανίκανες να ελέγξουν το περίπλοκο αυτό σύστημα. Το Ελεγκτικό Συνέδριο σημειώνει επίσης ότι, παρόλο που επιτρέπονται και άλλες μέθοδοι απόσυρσης, «στην πράξη τα περισσότερα προϊόντα καταστρέφονται»⁽²⁾. Η κλίμακα της απόσυρσης παρέχεται από την Επιτροπή⁽³⁾ και δείχνει ότι το 1994 αποσύρθηκε π.χ. το 16 % του συνόλου των βερύκοκων και το 6 % των πορτοκαλιών.

Με την αποσύνδεση της στήριξης των παραγωγών από τις επιδοτήσεις των προϊόντων, αυτά τα 14 προϊόντα θα μπορούσαν να επιστρέψουν στην κανονική αγορά που λειτουργεί για όλα τα άλλα οπωροκηπευτικά. Οι γεωργοί και το περιβάλλον θα λαμβάνουν άμεσες ενισχύσεις αν είναι απαραίτητο και έτσι θα αποσοβηθεί μεγάλο μέρος της σπατάλης.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 57, ψήφοι κατά: 64, αποχές: 10.

Σημείο 2.1.3

Να διαγραφεί.

Αιτιολογία

Στην πρόταση δεν γίνεται διάκριση μεταξύ προϊόντων και μεταξύ περιφερειών και κρατών μελών. Σύμφωνα με την πρόταση, θα διατίθενται πιστώσεις για όλα τα προϊόντα και για όλες τις περιφέρειες των κρατών μελών.

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 303, της 14. 11. 1995, κεφάλαιο 2.

⁽²⁾ ΕΕ αριθ. C 303, της 14. 11. 1995, σ. 60, 2.4 (β).

⁽³⁾ «Η κατάσταση της γεωργίας στην ΕΕ», έκθεση για το 1994.

Δεν υπάρχει λόγος να αναμένεται ότι η πρόταση θα οδηγήσει σε γενική πτώση των τιμών και, κατά συνέπεια, δεν υπάρχει ανάγκη χορήγησης αντισταθμίσεων με τη μορφή άμεσων εισοδηματικών ενισχύσεων.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 50, ψήφοι κατά: 70, αποχές: 16.

Σημείο 2.1.4

Να διαγραφούν η 4η και 5η παράγραφος.

Αιτιολογία

Δεν θα πρέπει να αναμένεται ότι θα εγκαταλειφθούν τεράστιες εκτάσεις και ότι θα προκύψει κύμα αναγκαστικής μετανάστευσης. Επίσης, τίποτα δεν οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η πρόταση θα οδηγήσει στη μείωση της παραγωγής και των εξαγωγών και σε απώλεια θέσεων απασχόλησης.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 54, ψήφοι κατά: 63, αποχές: 17.

Σημείο 3.2.1.1

Να προστεθεί το ακόλουθο κείμενο στο τέλος της παραγράφου:

«Ιδιαίτερα δε, οι γεωργοί δεν θα πρέπει να υποχρεούνται να διαθέτουν τα προϊόντα τους υπό την επίβλεψη των οργανώσεων των παραγωγών, αλλά θα πρέπει να είναι ελεύθεροι να ανταποκρίνονται στη ζήτηση.»

Αιτιολογία

Η πρόταση της Επιτροπής, στην οποία ορίζεται ότι οι γεωργοί υποχρεούνται να διαθέτουν 90-100 % της παραγωγής τους σύμφωνα με τους κανόνες των οργανώσεων των παραγωγών, είναι αδικαιολόγητα περιοριστική.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 53, ψήφοι κατά: 66, αποχές: 10.

Να προστεθεί το ακόλουθο νέο σημείο 3.2.1.3.1

«Δεν δικαιολογείται να υποχρεούνται οι παραγωγοί να διαθέτουν το σύνολο της παραγωγής τους — που μπορεί να αποτελείται από διάφορα προϊόντα — σε μία συγκεκριμένη οργάνωση παραγωγών. Άλλοι καθιερωμένοι στην αγορά έμποροι θα πρέπει επίσης να έχουν πρόσβαση στο ταμείο λειτουργίας.»

Αιτιολογία

Σύμφωνα με την πρόταση κανονισμού, οι οργανώσεις των παραγωγών θα καταλάβουν μία ουσιαστικά μονοπωλιακή θέση και αυτό παρά το γεγονός ότι η ίδια η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι έχουν ελλείψεις. Η ΟΚΕ διακατέχεται από ανησυχίες που οφείλονται στα όσα αναφέρονται για τις οργανώσεις των παραγωγών στις προηγούμενες παραγράφους.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 58, ψήφοι κατά: 69, αποχές: 3.

Σημείο 3.2.1.5.1

Να αντικατασταθεί η «εξαετία» με «τετραετία».

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 62, ψήφοι κατά: 70, αποχές: 4.

Σημείο 3.2.1.5.2

Να διαγραφεί το σημείο αυτό και να αντικατασταθεί με το ακόλουθο:

«Η ΟΚΕ αντιτίθεται στην πρόταση σύμφωνα με την οποία τα κράτη μέλη θα μπορούν κατά βούληση να αναλάβουν ένα τμήμα της χρηματοδότησης της απόσυρσης προϊόντων, επειδή αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει σε στρέβλωση του ανταγωνισμού.»

Αιτιολογία

Η χρηματοδότηση κατά 100% από το ΕΓΤΠΕ θα παραμείνει περιορισμένη στα 14 προϊόντα παρέμβασης που αναφέρονται στο παράρτημα 2.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 68, ψήφοι κατά: 75, αποχές: 5.

Σημείο 3.2.1.5.2

Το κείμενο του σημείου αυτού να αντικατασταθεί από τα εξής:

«Η ΟΚΕ συνιστά ένα χρηματοδοτικό σύστημα σύμφωνα με το οποίο το 20% θα είναι κρατική ενίσχυση.»

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 60, ψήφοι κατά: 78, αποχές: 10.

Σημείο 3.2.1.5.3

Να διαγραφεί.

Αιτιολογία

Ο διαχωρισμός του ταμείου λειτουργίας σε ένα τμήμα για τις αποσύρσεις και σε ένα άλλο για τις λοιπές δραστηριότητες παρεμποδίζει άσκοπα την ευελιξία που είναι απαραίτητη για την αξιοποίησή του.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 56, ψήφοι κατά: 74, αποχές: 11.

Σημείο 3.4.1

α) Άρθρο 22, παράγραφος 3

Αντί «20%», να αναγραφεί «10%».

Αιτιολογία

Το ποσοστό της συνολικής παραγωγής που είναι επιλέξιμο για απόσυρση θα πρέπει σταδιακά να μειωθεί.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 66, ψήφοι κατά: 70, αποχές: 2.

Σημείο 3.4.1

Να διαγραφεί το εδάφιο δ).

Αιτιολογία

Η διεύρυνση του παρόντος καταλόγου εκ 14 προϊόντων που επιδέχονται παρέμβαση δεν είναι επιθυμητή.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 65, ψήφοι κατά: 74, αποχές: 6.

Σημείο 3.4.2

Να προστεθεί νέο σημείο 3.4.2 με το εξής περιεχόμενο:

«3.4.2. Άρθρο 29

Το άρθρο αυτό πρέπει να τροποποιηθεί, έτσι ώστε να μην επιτρέπονται οι επιδοτήσεις για καταστροφή προϊόντων. Θα πρέπει, ωστόσο, να προβλεφθεί για τούτο μια π.χ. τετραετής περίοδος προσαρμογής.»

Αιτιολογία

Η καταβολή επιδοτήσεων για την καταστροφή τροφίμων είναι πλέον απαράδεκτη για τους πολίτες της ΕΕ. Ωστόσο, επειδή αυτή η επιλογή αποτελεί σήμερα πολύ μεγάλο μέρος των «αποσύρσεων», πρέπει να δοθεί κάποιος χρόνος για προσαρμογή.

Το άρθρο 29 προβλέπει διάφορους εναλλακτικούς τύπους απόσυρσης.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 69, ψήφοι κατά: 80, αποχές: 4.

Σημείο 3.5.3

Διαγράφεται.

Αιτιολογία

Οποιαδήποτε περιφερειακά μειονεκτήματα επιβάλλεται να αντιμετωπισθούν με περισσότερο ενεργό υποστήριξη των κεφαλαίων λειτουργίας των παραγωγικών οργανώσεων.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 67, ψήφοι κατά: 73, αποχές: 8.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Οι ακόλουθοι σύμβουλοι, παρόντες ή εκπροσωπούμενοι υπερψήφισαν τη γνωμοδότηση της ΟΚΕ:

ABEJON RESA, d'AGOSTINO, ATAIDE FERREIRA, BAEZA SANJUÀN, BAGLIANO, BARROS VALE, BASTIAN, BELABED, BENTO GONÇALVES, BERNABEI, BERNARD, BETELU BAZO, BIES PERE, BLESER, ΜΠΡΕΔΗΜΑ-ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΥ, BRIESCH, BURANI, CAL, CARROLL, CASSINA, CEBALLO HERRERO, CHAGAS, CHEVALIER, COLOMBO, CONNELLAN, DANTIN, DECAILLON, DELAPINA, DRILLEAUD, DUNKEL, EWERT, FARNLEITNER, FERNANDEZ, ΦΩΛΙΑΣ, FORGAS I CABRERA, GAFO FERNANDEZ, KALLIO, KAZAZHΣ, KIELMAN, KIENLE, KONITZER, ΚΟΡΦΙΑΤΗΣ, ΚΟΡΥΦΙΔΗΣ, LAUR, ΛΕΠΙΟΣ, ΛΙΟΛΙΟΣ, LIVERANI, MALOSSE, MANTZOYΡΑΝΗΣ, MARGALEF MASIA, MASUCCI, MAYAYO BELLO, MEGHEN, MENGOZZI, MERCÈ JUSTE, MERIANO, MOLINA VALLEJO, MUÑÍZ GUARDADO, NIELSEN L., NILSSON, NOORDWAL, OLSSON, OSENAT, PANERO FLÓREZ, ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ, PASOTTI, de PAUL de BARCHIFONTAINE, PE, PELLARINI, PELLETIER R., PEZZINI, PRICOLO, QUEVEDO ROJO, RODRIGUEZ de AZERO, RODRIGUEZ GARCIA CARO, SANTIAGO, SANTILLÁN CABEZA, SEQUEIRA, ΣΚΑΑΒΟΥΝΟΣ, STÖLLNBERGER, STRASSER, TIXIER, ΤΣΙΠΙΜΩΚΟΣ, VEVER, VINAY, VOGLER, WILMS, ZAPKINOS, ZUFIAUR NARVAIZA.

Οι ακόλουθοι σύμβουλοι, παρόντες ή εκπροσωπούμενοι καταψήφισαν τη γνωμοδότηση της ΟΚΕ:

ANDREWS, ASPINALL, BARROW, BEALE, BOISSEREE, BROOKES, DAVISON, VAN DIJK, DRIJFHOUT-ZWEITZER, ELSTNER, ENGELN-KEFER, ETTL, FRERICHs, FUCHS, GARDNER, GEUENICH, GIESECKE, GUILLAUME, HAAZE, HAGEN, JANSSEN, JASCHICK, JOHANSEN, KANNISTO, KARGAARD, de KNEGT, KOOPMAN, KRITZ, KUBENZ, LEMMETTY, LEVITT, LINDMARK, LITTLE, LÖNNBERG, LÖW, LYONS, MADDOCKS, MOBBS, MORELAND, MORGAN, NILSEN B., NYBERG, OLAUSSON, PETERSEN, PIETTE, REGNELL, SANDERSON, SARALEHTO, SCHMITZ, SIMPSON, SIRKEINEN, STOKKERS, STRAUSS, STRÖM, WALKER, WESTERLUND, WHITWORTH, WRIGHT.

Οι ακόλουθοι σύμβουλοι, παρόντες ή εκπροσωπούμενοι απείχαν της ψηφοφορίας:

BUNDGAARD, van den BURG, BURKHARD, DE NORRE, ETTY, EULEN, GAUDER, GREEN, HAMRO-DROTZ, HERNÁNDEZ BATALLER, KONTIO, MAIER, PARDON, TÜCHLER, VERHAEGHE, ZÖHRER.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Η άποψη της κατηγορίας των καταναλωτών

Η κατηγορία των καταναλωτών:

- υποστηρίζει τις προτάσεις για τη μείωση των τιμών απόσυρσης και την τελική εξάλειψη των αποσύρσεων·
- αποδέχεται τη διαβάθμιση οπώρων και κηπευτικών αλλά όχι την απομάκρυνση, π.χ., μικρών, φθηνών προϊόντων από την αγορά. Τα προϊόντα αυτά είναι ίσως εκείνα που καταναλωτές με μικρό εισόδημα μπορούν να αγοράζουν·
- απορρίπτει την προτεινόμενη υποχρέωση των παραγωγών να διαθέτουν 9-100% της παραγωγής τους μέσω παραγωγικών οργάνωσεων, και την πρόταση να επιτραπεί στους τελευταίους να αποσύρουν προϊόντα που δεν περιλαμβάνονται ήδη στο καθεστώς καθώς και πρόσθετες ποσότητες μικρών στο μέγεθος προτάσεων. Αντίθετα οι καλλιεργητές πρέπει να διαθέτουν εμπορική ελευθερία για να ανταποκρίνονται στις προτιμήσεις των καταναλωτών·
- αποδέχεται την περιβαλλοντική ενίσχυση προς τους καλλιεργητές και τις άμεσες εισοδηματικές ενισχύσεις για μικροκαλλιεργητές σε περιοχές που υποφέρουν από ιδιαίτερα προβλήματα.

Γνωμοδότηση για την πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για την κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα των μεταποιημένων προϊόντων με βάση τα οπωροκηπευτικά

(96/C 82/07)

Στις 17 Νοεμβρίου 1995, και σύμφωνα με τα άρθρα 43 και 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την παραπάνω πρόταση.

Το τμήμα γεωργίας και αλιείας, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 30 Νοεμβρίου 1995 (εισηγητής: ο κ. Bento Gonçalves).

Κατά την 331η σύνοδο ολομέλειας της 20ής και 21ης Δεκεμβρίου 1995 (συνεδρίαση της 20ής Δεκεμβρίου 1995), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με μεγάλη πλειοψηφία, 22 ψήφους κατά και 15 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Η ΟΚΕ κρίνει ότι η πρόταση της Επιτροπής αντιμετωπίζει με τελείως ανομοιογενή τρόπο το ζήτημα των μεταποιημένων προϊόντων με βάση τα οπωροκηπευτικά. Πράγματι, για τα προϊόντα που αποτελούν το στόχο της ενίσχυσης προτείνονται τρία διαφορετικά συστήματα: ποσόστωση στη βιομηχανία για τις τομάτες, όριο εγγύησης για το αχλάδι και τα ροδάκινα και ενίσχυση της καλλιέργειας της σταφίδας.

2. Επίσης, η ΟΚΕ τμήμα εκφράζει τη λύπη της για την απουσία ειδικής πρότασης για τη μεταποίηση των εσπεριδοειδών και φρονεί ότι η Επιτροπή θα πρέπει να υποβάλει πρόταση για τα προϊόντα αυτά το συντομότερο δυνατόν.

3. Λαμβάνοντας υπόψη την εξέλιξη της παραγωγής στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και την κατάσταση του διεθνούς ανταγωνισμού, η ΟΚΕ θεωρεί σκόπιμο να ενταχθούν τα βερίκοκκα και τα σπαράγγια στο Παράρτημα Ι του προτεινόμενου Κανονισμού.

4. Το τμήμα πιστεύει ότι όλα τα κατώτερα όρια και οι ποσοστώσεις πρέπει να αυξηθούν ενόψει της κατανάλωσης των τριών νέων κρατών μελών, σε συνάρτηση με την αύξηση της παγκόσμιας κατανάλωσης.

5. Λαμβάνοντας υπόψη τα ποικίλα προβλήματα και τις ιδιαιτερότητες των διαφόρων κρατών μελών και της Επιτροπής, καθώς και τις υπάρχουσες αποκλίσεις όσον αφορά τις ποσοστώσεις μεταποιημένων τοματών, η ΟΚΕ θεωρεί απαραίτητη την αναζήτηση συμβιβαστικής λύσης ώστε:

- να μην παρουσιάζονται απώλειες στην ποσόστωση συνολικής μεταποίησης σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση,
- να μη ζημιώνεται κανένα κράτος μέλος από την κατανομή των ποσοστώσεων.

6. Για το σκοπό αυτό, η ΟΚΕ συνιστά το Συμβούλιο και η Επιτροπή να λάβουν υπόψη τις ακόλουθες προτάσεις και δυνατότητες:

6.1. Η ετήσια ποσόστωση της μεταποιημένης τομάτας πρέπει να αυξηθεί τουλάχιστον κατά την ποσότητα που αντιστοιχεί στην κατανάλωση των τριών νέων κρατών μελών και στην αύξηση της παγκόσμιας κατανάλωσης, ώστε να προσεγγίσει την ποσότητα των 7 600 000 τόννων νωπής τομάτας.

6.2. Η ποσόστωση αυτή, όπως αυξήθηκε, θα πρέπει να αποτελέσει το κοινοτικό όριο, και να συνοδεύεται από την επιβολή κυρώσεων, σε περίπτωση υπέρβασης, που θα επιβάλλονται μόνον στο υπεύθυνο για την υπέρβαση κράτος μέλος.

6.3. Θα πρέπει να θεσπισθεί σύστημα αντιστάθμισης ούτως ώστε, όταν ένα κράτος μέλος δεν καλύπτει την καθορισθείσα παραγωγή, η διαφορά να μπορεί να χρησιμοποιείται από άλλο κράτος μέλος. Για να εξασφαλισθεί η επίτευξη του στόχου της 1ης παύλας του σημείου 5, η μη χρησιμοποιηθείσα διαφορά κατά την αυτή εσοδεία θα μπορεί να μεταφέρεται για την επόμενη εσοδεία και να κατανέμεται μεταξύ των κρατών μελών κατ'αναλογία των αρχικών τους ποσοστώσεων.

6.3.1. Γενικά, η συνολική κοινοτική ποσόστωση πρέπει να κατανέμεται ανά κράτος μέλος σε συνάρτηση με τη μέση παραγωγή των τριών τελευταίων ετών, οι εσοδείες των οποίων χαρακτηρίζονταν από κανονικές συνθήκες.

6.3.1.1. Παρά τα προαναφερθέντα και λαμβάνοντας υπόψη τις σοβαρές ζημιές λόγω απώλειας ποσόστωσης που το σύστημα αυτό ενδέχεται να προκαλέσει σε ορισμένα κράτη μέλη, η ΟΚΕ φρονεί ότι θα πρέπει να διατηρηθεί σε αυτά, προσωρινά και κατά το μεταβατικό στάδιο, το δικαίωμα διατήρησης της υφιστάμενης ποσόστωσης. Μετά την πάροδο της προς καθορισμό μεταβατικής περιόδου, η Επιτροπή θα καταρτίσει, σύμφωνα με αντικειμενικά και ενδεδειγμένα κριτήρια, μία πρόταση ρύθμισης της ποσόστωσης σε συνάρτηση με την κατάσταση της παραγωγής και της βιομηχανίας του θιγόμενου κράτους μέλους, που θα υπολογίζεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο σημείο 6.3.1 της παρούσας γνωμοδότησης.

7. Η ΟΚΕ εφιστά την προσοχή στην ανάγκη διασφάλισης της κοινοτικής παραγωγής στις εμπορικές συμφωνίες με τρίτες

χώρες προκειμένου να αποφευχθούν καταστροφικές συνέπειες για την ευρωπαϊκή γεωργία.

Βρυξέλλες, 20 Δεκεμβρίου 1995.

Ο Πρόεδρος της
Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Carlos FERRER

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Οι ακόλουθες τροπολογίες απορρίφθηκαν κατά τη συζήτηση.

Σημείο 3

Να διαγραφεί.

Αιτιολογία

Είναι αντίθετο προς το συνολικό στόχο της μεταρρύθμισης της ΚΓΠ να προστεθούν στον κατάλογο των επιδοτούμενων προϊόντων επιπλέον προϊόντα. Η Επιτροπή έχει επανειλημμένως εξηγήσει για ποιόν λόγο δεν είναι δυνατόν, και δεν πρέπει, να προστεθούν επιπλέον προϊόντα.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 41, ψήφοι κατά: 66, αποχές: 7.

Σημείο 6.1

Να διαγραφεί.

Αιτιολογία

Η παράγραφος αυτή στηρίζεται σε παρανόηση. Οι σχετικές ποσοστώσεις δεν έχουν ουδεμία σχέση με την κατανάλωση στα νέα κράτη μέλη. Οι ποσοστώσεις αυτές γίνονται αιτία να λάβουν οι παραγωγοί επιπλέον επιδοτήσεις για την παραγωγή τους. Ωστόσο, τα νέα κράτη μέλη δεν παράγουν μεταποιημένες τομάτες. Άρα, μία αύξηση των ποσοστώσεων δεν θα ευνοούσε τα νέα κράτη μέλη, παρά θα τα υποχρέωνε να συμβάλουν στο επιπλέον κόστος που θα προέκυπτε.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 46, ψήφοι κατά: 63, αποχές: 10.

Γνωμοδότηση για την πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προστασία των καταναλωτών όσον αφορά την ένδειξη των τιμών των προϊόντων που προσφέρονται στους καταναλωτές

(96/C 82/08)

Στις 8 Αυγούστου 1995, και σύμφωνα με το άρθρο 129Α της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την παραπάνω πρόταση.

Το τμήμα περιβάλλοντος, δημόσιας υγείας και κατανάλωσης, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 28 Νοεμβρίου 1995 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Φωλία.

Κατά την 331η σύνοδο ολομέλειας της 20ής και 21ης Δεκεμβρίου 1995 (συνεδρίαση της 20ής Δεκεμβρίου 1995) η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η προστασία των καταναλωτών με την παροχή σωστής πληροφόρησης σχετικά με την τιμή των προϊόντων που τους προσφέρονται σε επίπεδο λιανικής πώλησης, διέπεται για μεν τα τρόφιμα από την οδηγία 79/581/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 19ης Ιουνίου 1979 για την προστασία των καταναλωτών όσον αφορά την αναγραφή των τιμών των τροφίμων⁽¹⁾, όπως αυτή τροποποιήθηκε από την οδηγία 88/315/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 7ης Ιουνίου 1988⁽²⁾, για δε τα μη edώδιμα προϊόντα από την οδηγία 88/314/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 7ης Ιουνίου 1988 για την προστασία των καταναλωτών όσον αφορά την αναγραφή των τιμών των μη edώδιμων προϊόντων⁽³⁾. Σχετική είναι και η οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 95/58/ΕΚ της 20ής Νοεμβρίου 1994⁽⁴⁾, η οποία τροποποιεί τις προαναφερθείσες οδηγίες (παρατείνει κατά βάση την ισχύ των οδηγιών αυτών κατά δύο έτη).

1.2. Το σημείο εκκίνησης για τη σύνταξη της παρούσας γνωμοδότησης ήταν η πεποίθηση ότι τα συμφέροντα όλων των εμπλεκόμενων στον χώρο της αγοράς, δηλαδή παραγωγών, εμπόρων, καταναλωτών, εξυπηρετούνται κατά τον καλύτερο τρόπο όταν στην αγορά επικρατούν συνθήκες διαφάνειας και καλής λειτουργίας. Η προσέγγιση αυτή παρέχει τις κατευθυντήριες γραμμές για την εξεύρεση ισορροπων λύσεων για την προώθηση των δικαιολογημένων, αλλά αντιτιθεμένων, συμφερόντων των παραπάνω εμπλεκόμενων ομάδων.

1.3. Άλλωστε, είναι δεδομένο ότι η διαφάνεια της αγοράς και η σωστή πληροφόρηση προωθούν την προστασία των καταναλωτών και τον υγιή ανταγωνισμό μεταξύ επιχειρήσεων και μεταξύ αγαθών. Επίσης, δεδομένο είναι ότι οι παραγωγοί και οι έμποροι είναι και αυτοί καταναλωτές. Τέλος, ότι οι δραστηριότητες των καταναλωτών, των εμπόρων και των παραγωγών, βρίσκονται συνεχώς σε πλήρη αλληλεξάρτηση.

2. Παρούσα κατάσταση

2.1. Υφίσταται γενική υποχρέωση αναγραφής της τιμής πώλησης και της τιμής ανά μονάδα μέτρησης των προϊόντων

που πωλούνται λιανικώς. Στόχος είναι να παρέχεται στους καταναλωτές η ενημέρωση που απαιτείται για τη σύγκριση των τιμών ομοειδών προϊόντων.

2.2. Εντούτοις, κατά τα επτά τελευταία έτη, αποδείχθηκε ότι οι διατάξεις των οδηγιών που αφορούν τις τυποποιημένες σειρές, αλλά και τις εξαιρέσεις, ήταν τόσο πολύπλοκες που ορισμένες χώρες δεν τις μετέφεραν στην εθνική τους νομοθεσία.

2.3. Οι εξαιρέσεις αυτές είναι οι εξής:

- Όταν τα προϊόντα πωλούνται σε τυποποιημένες κοινοτικές σειρές·
- Τα κράτη μέλη δύνανται να εξαιρέσουν ορισμένες κατηγορίες προϊόντων·
- Τα κράτη μέλη δύνανται να εξαιρέσουν κατηγορίες προσσκευασμένων σε προκαθορισμένες ποσότητες προϊόντων, οι οποίες δεν περιλαμβάνονται στα παραρτήματα των οδηγιών·
- Τα κράτη μέλη δύνανται να εξαιρέσουν κατηγορίες προϊόντων όταν η αναγραφή της τιμής ανά μονάδα μέτρησης είναι χωρίς ουσία·
- Εξαιρέσεις επιτρέπονται για τα προϊόντα που πωλούνται από μικρούς λιανοπωλητές όταν η υποχρέωση θεωρείται ότι επιβαρύνει υπερβολικά ή είναι πρακτικά δύσκολη.

2.4. Λόγω των προαναφερθεισών δυνατών εξαιρέσεων και της μη ομόφωνης αποδοχής των τυποποιημένων σειρών ως εναλλακτικής λύσης στην τιμή ανά μονάδα μέτρησης, φθάσαμε στο σημείο ορισμένα κράτη μέλη να αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην εφαρμογή των ρυθμίσεων περί αναγραφής των τιμών εντός της προθεσμίας που έληγε την 6η Ιουνίου 1995.

2.5. Είναι παρήγορο το γεγονός ότι η Επιτροπή εκτίμησε την κατάσταση και συνειδητοποίησε ότι, πρώτον, η προθεσμία θα έπρεπε να παραταθεί και, δεύτερον, ότι θα έπρεπε να γίνουν

(¹) ΕΕ αριθ. L 158 της 26. 6. 1979, σ. 19.

(²) ΕΕ αριθ. L 142 της 9. 6. 1988, σ. 23.

(³) ΕΕ αριθ. L 142 της 9. 6. 1988, σ. 19.

(⁴) ΕΕ αριθ. L 299 της 12. 12. 1995, σ. 11.

ορισμένες σημαντικές αλλαγές στους ισχύοντες κανόνες προς όφελος της αρχής της επικουρικότητας και του δικαιώματος των καταναλωτών στην πληροφόρηση όσον αφορά τις τιμές.

2.6. Προκειμένου να βρεθεί ένας κοινός παρονομαστής στις συγκρουόμενες απόψεις και επιθυμίες των κρατών μελών χωρίς να υπονομευθούν τα δικαιώματα των καταναλωτών, η Επιτροπή βρήκε μια λύση σαν «το αυγό του Κολόμβου»· δηλαδή, να προτείνει «αποσύνδεση της τιμής ανά μονάδα μέτρησης από την τιμή της σειράς».

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η πρόταση (απλουστευμένης) οδηγίας για την αναγραφή των τιμών προϊόντων που προσφέρονται στους καταναλωτές:

— Καθιερώνει γενική υποχρέωση αναγραφής της τιμής πώλησης και της τιμής ανά μονάδα μέτρησης σε τρόφιμα και μη εδώδιμα προϊόντα που διατίθενται σε επίπεδο λιανικής πώλησης (άρθρα 1, 3 της πρότασης οδηγίας).

— Προβλέπει δυνατότητα εξαίρεσης για προϊόντα που η αναγραφή τιμής μονάδος θα ήταν άσκοπη (άρθρο 6, παράγραφος 1 οδηγίας) και για προϊόντα, τα οποία πωλούνται με το κομμάτι (άρθρο 6, παράγραφος 2 της πρότασης οδηγίας).

— Καταργεί την υφιστάμενη εξάρτηση της αναγραφής τιμής μονάδος από την ύπαρξη προκαθορισμένων σειρών υποσυσκευασίας, έτσι ώστε και για τα προσυσκευασμένα σε προκαθορισμένες ποσότητες προϊόντα («σειρές») να υπάρχει γενική υποχρέωση αναγραφής της τιμής μονάδος μέτρησης.

3.2. Η ΟΚΕ θεωρεί απολύτως ορθή την επιλογή του άρθρου 129Α, παράγραφος 2, της Συνθήκης, ως νομικής βάσης για την πρόταση οδηγίας.

3.3. Αναγνωρίζεται η άμεση ανάγκη εφαρμογής συστήματος παροχής ακριβούς, διαφανούς και μη διφορούμενης πληροφόρησης για τις τιμές προϊόντων που πωλούνται λιανικά.

3.4. Η τιμή πώλησης και η τιμή ανά μονάδα μέτρησης δεν πρέπει να αναγράφονται υποχρεωτικά επάνω στο πωλούμενο προϊόν, αλλά πρέπει να υπάρχει δυνατότητα αναγραφής τους και επάνω στο ράφι ή στην «γόνδολα». Ειδικά για τους μικρούς λιανοπωλητές, οι οποίοι συχνά στερούνται ραφιών και «γόνδολας», πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα αναγραφής των δύο τιμών ομάδων ομοειδών προϊόντων σε τιμοκατάλογο τοποθετημένο σε ευχερώς ορατό σημείο του καταστήματος.

3.5. Όσον αφορά την αναγραφή των τιμών μετά την εισαγωγή του ενιαίου κοινοτικού νομίσματος, και κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, η οποία σήμερα προβλέπεται να είναι εξάμηνη, οπότε θα πρέπει προσωρινά οι τιμές να αναγράφονται ταυτοχρόνως και στο εθνικό και στο κοινοτικό νόμισμα, προτείνεται η καθιέρωση αναγραφής τριών τιμών:

— τιμή πώλησης στο εθνικό νόμισμα,

— τιμή πώλησης στο ενιαίο κοινοτικό νόμισμα,

— τιμή ανά μονάδα μέτρησης στο ενιαίο κοινοτικό νόμισμα.

3.6. Το σύστημα αυτό κρίνεται επαρκές δεδομένου ότι συγκρίνοντας τιμές μονάδος εκφρασμένες στο ίδιο νόμισμα εξάγεται σαφές συμπέρασμα, ασχέτως νομίσματος. Επίσης συμβάλλει στην καλύτερη και γρηγορότερη προσαρμογή των πολιτών στην καθιέρωση του ενιαίου κοινοτικού νομίσματος.

3.7. Αν και η σχέση τιμής μονάδος και σειρών καταργείται, εντούτοις, παραγωγοί και διακινητές που ήδη έχουν καθιερώσει υποσυσκευασίες βάσει σειρών, μπορούν να συνεχίσουν να τις χρησιμοποιούν, υπό το καθεστώς, βεβαίως, της υπό υιοθέτηση νέας οδηγίας όσον αφορά την αναγραφή τιμής μονάδος.

Εξάλλου, καλείται η Επιτροπή να συνεχίσει τις προσπάθειές της για ενίσχυση εκείνων των επιχειρηματικών κλάδων ή επιχειρήσεων, οι οποίοι ήδη ξεκίνησαν την καθιέρωση των προταθεισών ευρωπαϊκών σειρών και επιθυμούν την περαιτέρω ανάπτυξή τους.

3.8. Στο πλαίσιο του άρθρου 6, παράγραφος 3, της πρότασης οδηγίας, η ΟΚΕ προτείνει τα κράτη μέλη να έχουν, όχι απλώς το δικαίωμα, αλλά την υποχρέωση να καθιερώσουν ως προς τα μη εδώδιμα προϊόντα ένα θετικό πίνακα (κατάλογο) προϊόντων, δηλαδή, ένα πίνακα προϊόντων, για τα οποία θα ισχύει υποχρέωση αναγραφής της τιμής μονάδος. Ένας πρακτικός τρόπος θα μπορούσε να είναι η αναφορά κάθε είδους με βάση τον αριθμό του Κοινού Κοινοτικού Δασμολογίου (NIMEXE). Κατ' αυτό τον τρόπο, αφενός μεν, θα υπάρχει ένα κοινό σημείο αναφοράς για όλες τις χώρες μέλη, αφετέρου δε, κάθε νέο προϊόν που παράγεται ή εισάγεται, παίρνει αμέσως τον αριθμό του και αυτομάτως περιλαμβάνεται στον πίνακα ή εξαιρείται από αυτόν.

Επειδή, εξάλλου, υπάρχει ο κίνδυνος τα κράτη μέλη να περιλάβουν διαφορετικά προϊόντα στον πίνακα αυτόν, δηλαδή, να κάνουν χρήση της δυνατότητας που τους παρέχει η διάταξη του άρθρου 6, παράγραφος 3, κατά τέτοιο τρόπο, ώστε τελικά το επίπεδο προστασίας του καταναλωτή να διαφέρει σημαντικά από χώρα σε χώρα, πράγμα το οποίο δεν ανταποκρίνεται στο πνεύμα της πρότασης οδηγίας, η ΟΚΕ καλεί την Επιτροπή και το Συμβούλιο να μελετήσουν το πρόβλημα και να βρει τρόπους, νομικούς ή άλλους, με τους οποίους να πείθονται τα κράτη μέλη να τηρούν το ελάχιστο κοινό επίπεδο προστασίας, το οποίο προϋποθέτει η πρόταση οδηγίας. Στο έργο της αυτό, η Επιτροπή βεβαίως θα μπορεί λ.χ. να στηριχθεί στα κριτήρια εξαίρεσης που καθιερώνονται από τις διατάξεις των

παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 6 της πρότασης οδηγίας (προϊόντα για τα οποία η αναγραφή της τιμής ανά μονάδα μέτρησης δεν έχει έννοια, προϊόντα για τα οποία μια τέτοια αναγραφή δεν αποτελεί επαρκή πληροφόρηση ή μπορεί να προκαλέσει σύγχυση κ.λπ.).

3.9. Αν και η επιπλέον τετραετής περίοδος προσαρμογής για τις μικρές επιχειρήσεις (άρθρο 7 της πρότασης οδηγίας) κρίνεται αποδεκτή και δικαιολογημένη, εντούτοις πρέπει να τονισθούν τα ακόλουθα: Επειδή οι αντιρρήσεις από πλευράς μικρών επιχειρήσεων οφείλονται στον υπερβολικό «φόβο του αγνώστου», η ΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή:

1) να χρηματοδοτήσει ένα πρόγραμμα ενημερώσεως των μικρών λιανοπωλητών, το οποίο θα διαχειρισθούν και θα υλοποιήσουν σε κάθε κράτος μέλος η αρμόδια εθνική συνομοσπονδία εμπόρων ή οι αρμόδιες εθνικές συνομοσπονδίες εμπορίου. Η Επιτροπή θα συνεργάζεται με την αρμόδια συνομοσπονδία ή τις αρμόδιες συνομοσπονδίες και θα εποπτεύει και θα ελέγχει αυτές ως προς την υλοποίηση των προγραμμάτων αυτών.

2) Με δική της ευθύνη και δαπάνη, αλλά και σε συνεργασία με την εκάστοτε αρμόδια εθνική συνομοσπονδία εμπόρων ή τις εκάστοτε αρμόδιες εθνικές συνομοσπονδίες εμπόρων, να προετοιμάσει ενημερωτικά φυλλάδια που θα απευθύνονται στους μικρούς λιανοπωλητές στα οποία με απλό, πρακτικό και κατανοητό τρόπο θα δίνονται εξηγήσεις και θα προτείνονται λύσεις στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν.

3.10. Πρέπει να γίνει σαφές ότι η παράταση που δίδεται μέχρι την 6η Ιουνίου 1997 σε σχέση με την υποχρέωση των κρατών μελών να συμμορφωθούν προς την οδηγία (άρθρο 10, παράγραφος 1 της πρότασης οδηγίας) δεν είναι διετής, όπως εσφαλμένα θεωρείται από την Επιτροπή, αφού ο χρόνος που θα μεσολαβήσει από τη δημοσίευση της νέας οδηγίας μέχρι τις 6 Ιουνίου 1997 μάλλον στον ένα χρόνο προσεγγίζει. Η ΟΚΕ ζητεί από την Επιτροπή να βρει τον κατάλληλο νομικό τρόπο, με τον οποίο θα εξασφαλισθεί ότι η διετία θα είναι πραγματική διετία και όχι πλασματική. Παράλληλα, να περιληφθεί στην οδηγία διάταξη, σύμφωνα με την οποία να καλούνται τα κράτη μέλη να ενσωματώσουν την οδηγία στην εθνική τους νομοθεσία εντός έξι (6) μηνών από τη δημοσίευσή της.

3.11. Στο πλαίσιο του άρθρου 11 της πρότασης οδηγίας προτείνεται στην Επιτροπή της ΕΕ η εκπόνηση τριών εκθέσεων περί της εφαρμογής των διατάξεων της οδηγίας. Εκτός των ήδη δύο προβλεπόμενων, να υπάρξει και μία έκθεση ένα χρόνο μετά την ημερομηνία θέσης σε ισχύ της οδηγίας. Τούτο θα βοηθήσει ουσιαστικά στην έγκαιρη και σωστή εφαρμογή της οδηγίας στο σύνολο των εμπορικών επιχειρήσεων (μεγάλων, μεσαίων και μικρών).

3.12. Η ΟΚΕ επιθυμεί να συμμετάσχει ενεργώς στη σύνταξη των τριών παραπάνω εκθέσεων.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Το άρθρο 11 της πρότασης οδηγίας διαμορφώνεται ως εξής:

«1. Ένα έτος μετά την ημερομηνία που προβλέπεται στο άρθρο 10, παράγραφος 1, η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην ΟΚΕ μια πρώτη έκθεση περί εφαρμογής των διατάξεων της παρούσας οδηγίας.

2. Δύο έτη μετά την ημερομηνία που προβλέπεται στο άρθρο 10, παράγραφος 1, η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην ΟΚΕ δεύτερη έκθεση περί της εφαρμογής των διατάξεων της παρούσας οδηγίας.

3. Τέσσερα έτη μετά την ημερομηνία που προβλέπεται στο άρθρο 10, παράγραφος 1, η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην ΟΚΕ τρίτη έκθεση περί της εφαρμογής των διατάξεων της παρούσας οδηγίας.»

5. Περίληψη της γνωμοδότησης

5.1. Η προστασία των καταναλωτών με την παροχή σωστής πληροφόρησης όσον αφορά την τιμή λιανικής πώλησης διέπεται από την οδηγία 79/581/ΕΟΚ όπως τροποποιήθηκε από την 88/315/ΕΟΚ, από την οδηγία 88/314/ΕΟΚ και από την οδηγία 95/58/ΕΚ που τροποποιεί τις παραπάνω οδηγίες.

5.2. Το σημείο εκκίνησης για την ΟΚΕ για τη σύνταξη της παρούσας γνωμοδότησης ήταν η πεποίθηση ότι τα συμφέροντα όλων των εμπλεκόμενων στον χώρο της αγοράς εξυπηρετούνται καλύτερα όταν επικρατούν συνθήκες διαφάνειας και καλής λειτουργίας. Άλλωστε, αυτές οι συνθήκες προστατεύουν εξίσου τον καταναλωτή και τον υγιή ανταγωνισμό.

5.3. Η ΟΚΕ αποδέχεται την απεξάρτηση της υποχρέωσης αναγραφής τιμής μονάδος από την ύπαρξη των «σειρών».

5.4. Η ΟΚΕ ζητά οι τιμές πώλησης και ανά μονάδα μέτρησης να μπορούν να αναγράφονται όχι μόνον και στο ράφι, αλλά επίσης και σε συγκεντρωτικό τιμοκατάλογο αναρτημένο σε ευχερώς ορατό σημείο του καταστήματος, όταν πρόκειται για μικρούς λιανοπωλητές.

5.5. Για την μεταβατική περίοδο της εισαγωγής του ενιαίου κοινοτικού νομίσματος, η ΟΚΕ προτείνει την αναγραφή τριών τιμών ανά προϊόν:

α) τιμή πώλησης στο εθνικό νόμισμα,

β) τιμή πώλησης στο ενιαίο κοινοτικό νόμισμα,

γ) τιμή ανά μονάδα μέτρησης στο ενιαίο κοινοτικό νόμισμα.

5.6. Για όσους έχουν ήδη καθιερώσει υποσυσκευασίες βάσει σειρών, η ΟΚΕ προτείνει να συνεχίσουν την χρήση τους ενδεικνύοντας και την τιμή ανά μονάδα μέτρησης.

5.7. Η ΟΚΕ ζητά από τα κράτη μέλη να έχουν την υποχρέωση σύνταξης θετικής κατάστασης προϊόντων για τα οποία θα ισχύει η υποχρεωτική αναγραφή τιμής μονάδας μέτρησης, αφού η Επιτροπή προβλέψει εκείνες τις δικλείδες ασφαλείας που θα αποτρέψουν μεγάλες διαφορές περιεχομένων στους καταλόγους μεταξύ κρατών μελών.

Η ΟΚΕ προτείνει ως πρακτικό και ομοιόμορφο τρόπο σύνταξης την χρήση του αριθμού του Κοινού Κοινοτικού Δασμολογίου (NIMEXE) για κάθε προϊόν.

5.8. Για να ξεπεραστούν τα προβλήματα που οι μικροί λιανοπωλητές θα αντιμετωπίσουν, η ΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή να χρηματοδοτήσει:

- α) προγράμματα ενημέρωσης των μικρών λιανοπωλητών,
- β) την σύνταξη και έκδοση ενημερωτικών φυλλαδίων με τους ιδίους αποδέκτες.

5.9. Η ΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή να βρεί τους κατάλληλους τρόπους ώστε η διετής περίοδος προσαρμογής στην νέα οδηγία να αρχίζει από την ημερομηνία δημοσίευσης της και όχι από της 7ης Ιουνίου 1995.

Επίσης, να ληφθούν εκείνα τα μέτρα τα οποία θα υποχρεώσουν τα κράτη μέλη να συμπεριλάβουν την οδηγία στις εθνικές νομοθεσίες τους εκτός έξι μηνών από την ημερομηνία δημοσίευσης των.

5.10. Η ΟΚΕ προτείνει να εκπονηθούν τρεις και όχι δύο εκθέσεις για την εφαρμογή των διατάξεων της οδηγίας, με τη δική της ενεργό συμμετοχή: η πρώτη ένα έτος, η δεύτερη δύο έτη και η τρίτη τέσσερα έτη μετά την ημερομηνία δημοσίευσης της οδηγίας.

Βρυξέλλες, 20 Δεκεμβρίου 1995.

Ο Πρόεδρος της

Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Carlos FERRER

Γνωμοδότηση για:

- την ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο σχετικά με πολυετές κοινοτικό πρόγραμμα για την τόνωση της ανάπτυξης της ευρωπαϊκής βιομηχανίας περιεχομένου των πολυμέσων και την ενθάρρυνση της χρήσης του περιεχομένου των πολυμέσων στη νεοεμφανιζόμενη κοινωνία των πληροφοριών (INFO 2000), και
- την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση πολυετούς κοινοτικού προγράμματος για την τόνωση της ανάπτυξης της ευρωπαϊκής βιομηχανίας περιεχομένου και την ενθάρρυνση της χρήσης του περιεχομένου των πολυμέσων στη νεοεμφανιζόμενη κοινωνία των πληροφοριών (INFO 2000)⁽¹⁾

(96/C 82/09)

Στις 14 Σεπτεμβρίου 1995, και σύμφωνα με το άρθρο 130 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με τις παραπάνω προτάσεις.

Το τμήμα βιομηχανίας, εμπορίου, βιοτεχνίας και υπηρεσιών, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 29 Νοεμβρίου 1995, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Pellarini.

Κατά την 331η σύνοδο ολομέλειας της (συνεδρίαση της 21ης Δεκεμβρίου 1995), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Το πρόγραμμα αυτό, το οποίο συνιστά συνέχεια του προγράμματος Impact, έχει ως στόχο να συμβάλει τόσο στην ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών πολυμέσων (Πολυμέσα: Ο συνδυασμός κειμένου, γραφικών παραστάσεων, εικόνων, ήχου και άλλων «μέσων» σε ψηφιακή παρουσίαση) όσο και στην τόνωση της ζήτησης των εν λόγω προϊόντων και υπηρεσιών: το πρόγραμμα INFO 2000 θα καλύψει την περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 1996 έως την 31η Δεκεμβρίου 1999 και θα χρηματοδοτηθεί με 100 εκατ. Ecu.

1.2. Η βιομηχανία περιεχομένου της πληροφόρησης αφορά τις έντυπες εκδόσεις (εφημερίδες, βιβλία, εκδόσεις εν γένει), τις ηλεκτρονικές εκδόσεις (βάσεις δεδομένων, υπηρεσίες διαλογικής τηλεοπτικογραφίας (videotex) και τηλεακουστικογραφίας (audiotex), σύμπυκνοι δίσκοι (CD), ηλεκτρονικά παιχνίδια, κ.λπ.), και τον οπτικοακουστικό τομέα (τηλεόραση, ραδιόφωνο, κινηματογράφος).

1.3. Στην ΕΕ, το 1994, αυτός ο τομέας της βιομηχανίας πραγματοποίησε κύκλο εργασιών που υπολογίζεται σε περίπου 150 δισ. Ecu και απασχόλησε περισσότερους από 2 εκατομμύρια εργαζόμενους.

1.4. Το πρόγραμμα προβλέπει τρεις γραμμές δράσης:

- τόνωση της ζήτησης και ευαισθητοποίηση του κοινού
- αξιοποίηση των πληροφοριών του δημόσιου τομέα στην Ευρώπη
- κινητοποίηση του ευρωπαϊκού δυναμικού πολυμέσων.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Οι πάντες συμφωνούν, πλέον, ότι η δημιουργία μιας καθολικής υποδομής πληροφοριών θα έχει επιπτώσεις στις

εθνικές οικονομίες, στην αγορά και στην ποιότητα ζωής του κάθε πολίτη, αντίστοιχες με εκείνες που επέφερε η βιομηχανική επανάσταση στην αγροτική κοινωνία του 18ου αιώνα.

2.1.1. Το ερώτημα που τίθεται συνίσταται στο εάν και κατά πόσον η σημερινή κοινωνία είναι διατεθειμένη να υποστεί τις συνέπειες μίας συναφούς εξέλιξης επαφιόμενη απλώς στις τάσεις της αγοράς, ή εάν θα θεωρήσει προτιμότερο να κατευθύνει με ευελιξία και να ελέγχει την εν λόγω διαδικασία.

2.1.2. Το ενδεχόμενο αυτό φαίνεται εφικτό δεδομένου ότι, θεωρητικά, σήμερα διαθέτουμε γνώσεις, ικανότητα πρόβλεψης και τεχνολογικά ανεπτυγμένα μέσα που μας παρέχουν τη δυνατότητα να διαμορφώνουμε σενάρια και πρότυπα ευρείας κλίμακας, τα οποία να δύνανται να ανταποκρίνονται ικανοποιητικά σε μία μελλοντική πραγματικότητα και να εκσυγχρονίζονται διαρκώς, κατά τρόπο ώστε να είμαστε σε θέση να κατανοούμε καλύτερα τα προς αντιμετώπιση προβλήματα.

2.2. Επιπλέον, ορισμένες ενδείξεις που συνηγορούν υπέρ της διενέργειας εκτενέστερης μελέτης προέρχονται είτε από τους κοινωνικούς φορείς όπως, παραδείγματος χάρη, οι συνδικαλιστικές οργανώσεις των εργαζομένων, οι ενώσεις των καταναλωτών και οι επιχειρηματικές οργανώσεις, είτε από προηγμένα κράτη, όπως οι ΗΠΑ ή η Ιαπωνία.

2.2.1. Οι πάντες προβληματίζονται κυρίως όσον αφορά τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και, κατά συνέπεια, τις δυνατότητες απασχόλησης, εντούτοις όμως δίδεται έμφαση — ανάλογα με διάφορες ευαισθησίες και συμφέροντα — σε άλλα θέματα, όπως ο ρόλος των δημόσιων υπηρεσιών τόσο για την προάσπιση της πολιτιστικής κληρονομιάς όσο και για την παροχή αμιγώς καθολικής υπηρεσίας, η πρόσβαση στις πληροφορίες, η προστασία της ιδιωτικής ζωής και η διατήρηση του κόστους για τους χρήστες, η θέσπιση σαφών κανόνων όσον αφορά την τυποποίηση, τη χορήγηση αδειών, τους όρους θεμιτού ανταγωνισμού και τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 250 της 26. 9. 1995, σ. 4.

2.2.2. Οι ΗΠΑ, έπειτα από μία περίοδο μεγάλου ενθουσιασμού και άνθησης άπειρων πρωτοβουλιών, επιδεικνύουν σήμερα εξαιρετική σύνεση, δεδομένου ότι η αβεβαιότητα επί κανονιστικών θεμάτων παραμένει σημαντικότερη για τις αμερικανικές επιχειρήσεις.

2.2.2.1. Σε επιβεβαίωση των ανωτέρω, ορισμένες από τις μεγαλύτερες συγχωνεύσεις επιχειρήσεων της βιομηχανίας της πληροφορικής που ανακοινώθηκαν ποτέ δεν έχουν ακόμη οριστικοποιηθεί και, από την άλλη πλευρά, ο ρυθμός υπαγορεύεται από τα σχέδια νομοθετικής μεταρρύθμισης στον τομέα των τηλεπικοινωνιών.

2.2.3. Στην Ιαπωνία, η άσκηση του μονοπωλιακού ελέγχου των αγορών εκ μέρους της NTT και της KDD δεν επέφερε γενική μείωση του κόστους και, εν τέλει, επιβράδυνε τη διαδικασία διάδοσης των νέων υπηρεσιών.

2.2.3.1. Προκειμένου να αντιμετωπίσει την κατάσταση, η ιαπωνική κυβέρνηση προέβη πρόσφατα στη σύσταση ομάδας εργασίας σχετικά με την πολιτική της πληροφόρησης και διάκειται ευνοϊκά στη διενέργεια επαφών, ιδίως με την ΕΕ.

2.3. Η ΕΕ έθεσε ως στόχο της την ελευθέρωση όλων των τηλεπικοινωνιακών υποδομών και υπηρεσιών έως την 1η Ιανουαρίου 1998.

2.3.1. Παράλληλα, δεσμεύθηκε να υιοθετήσει ένα ρυθμιστικό πλαίσιο για τον καθορισμό ορισμένων κοινών αρχών, όπως η καθολική υπηρεσία, η χορήγηση αδειών, οι όροι θεμιτού ανταγωνισμού, η τυποποίηση, η προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, η προστασία της ιδιωτικής ζωής, κ.ά.

2.3.2. Εάν η εν λόγω διαδικασία ελευθέρωσης είναι αναγκαία για την υλοποίηση της κοινωνίας των πληροφοριών, η ΕΕ οφείλει να αποδείξει έμπρακτα την πολιτική της βούληση να κατευθύνει τη διαδικασία αυτή θέτοντας κατ'αρχήν τάχιστα σε εφαρμογή, αφενός, ένα ρυθμιστικό πλαίσιο προσαρμοσμένο στη νέα τεχνολογική και εμπορική πραγματικότητα και, αφετέρου, τα πολυετή κοινοτικά προγράμματα που αποσκοπούν να προωθήσουν την ανάπτυξη των σχετικών τομέων.

2.4. Στις 13 Ιουλίου 1995, η Επιτροπή διοργάνωσε ένα φόρουμ, απαρτιζόμενο από ευρωπαίους εμπειρογνώμονες, με αποστολή να μελετήσει και να προβεί σε παρατηρήσεις και σχόλια σχετικά με τα ποικίλα θέματα που άπτονται της μελλοντικής «κοινωνίας των πληροφοριών».

2.4.1. Συνοπτικά, τα θέματα αυτά αφορούν τις επιπτώσεις στην οργάνωση της εργασίας, την προάσπιση της δημοκρατίας, την ποιότητα και τη διαφάνεια των δημόσιων υπηρεσιών, τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και την προστασία της ιδιωτικής ζωής, την ελεύθερη πρόσβαση, την πολιτισμική διάσταση κ.ά.

2.4.2. Από πρακτική άποψη, αυτή η φιλόδοξη και δύσκολη αποστολή συνίσταται στην κατά το δυνατόν ακριβέστερη περιγραφή των μελλοντικών σεναρίων για την κοινωνία των πληροφοριών, μέσω του ακριβούς καθορισμού των δυνατοτήτων, των κινδύνων, των φραγμών και των στρατηγικών στόχων, προκειμένου να μπορέσει η Επιτροπή να δράσει κατά τον αποτελεσματικότερο τρόπο.

2.4.3. Τα θέματα που αναπτύσσονται στο φόρουμ έχουν αξιοσημείωτη πολιτική σημασία όσον αφορά τον καθορισμό του ρυθμιστικού πλαισίου και, ταυτόχρονα, συνδέονται με τους στόχους που έχουν τεθεί στο πλαίσιο του προγράμματος INFO 2000.

3. Παρατηρήσεις σχετικά με το πρόγραμμα INFO 2000

3.1. Η ΟΚΕ συμμερίζεται την ανάγκη ενίσχυσης των κοινοτικών προγραμμάτων στους τομείς των τεχνολογιών της πληροφόρησης και των τηλεπικοινωνιών, με συγκεκριμένη παρέμβαση στον τομέα της βιομηχανίας περιεχομένου, λαμβανομένων κυρίως υπόψη των σημαντικών ευρωπαϊκών δυνατοτήτων όσον αφορά τις πολιτισμικές αξίες και την ιστορική παράδοση οι οποίες, συνέβαλαν στο να καταστεί η γηραιά ήπειρος πολιτισμικό, οικονομικό και κοινωνικό πρότυπο αναφοράς, μέχρι τις αρχές του εικοστού πρώτου αιώνα.

3.1.1. Εντούτοις, τα χαρακτηριστικά αυτά αποτελούν ταυτόχρονα φραγμό για την ανάπτυξη και τη διάδοση των νέων πολιτισμικών προτύπων που στηρίζονται στη διαρκώς καλύτερη χρήση των νέων ψηφιακών τεχνολογιών, δεδομένου, παραδείγματος χάρι, ότι ακόμη και σε περίπτωση ύπαρξης ενιαίας αγοράς — οι ευρωπαίοι πολίτες θα πρέπει να αποδεχθούν επίσης την πολυγλωσσία, την ανομοιογένεια των νομοθετικών συστημάτων, τις σημαντικές διαφορές ως προς το κόστος και την τιμολόγηση των διαφόρων υπηρεσιών.

3.1.2. Σε αυτό το πλαίσιο, η τόνωση της βιομηχανίας περιεχομένου των πολυμέσων συνιστά, κατά συνέπεια, ένα αναγκαίο βήμα στο οποίο πρέπει να προβούν όχι μόνον οι επιχειρήσεις, αλλά και η Δημόσια Διοίκηση, τα σχολεία, η έρευνα και οι μεμονωμένοι πολίτες.

3.2. Το κοινοτικό πρόγραμμα INFO 2000 θέτει ως στόχο να παρεμβαίνει — από κοινού με τα υπόλοιπα κοινοτικά προγράμματα που περιλαμβάνονται στο 4ο Πρόγραμμα Πλάνο — με στόχο τόσο την αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων της βιομηχανίας περιεχομένου στην Ευρώπη όσο και τη μείωση ορισμένων από τις αδυναμίες της.

3.2.1. Στη διατύπωση των μακροπρόθεσμων στρατηγικών στόχων και των γραμμών δράσης του εν λόγω προγράμματος εμπεριέχεται η επιβεβαίωση των βασικών αξόνων του σχεδίου: ακριβέστερη εστίαση των στόχων στον κρίσιμο τομέα της ανάπτυξης της ευρωπαϊκής βιομηχανίας περιεχομένου, και όχι στο σύστημα των υπηρεσιών πληροφόρησης το οποίο απλώς συνιστά έναν από τους σημαντικότερους τομείς, όχι όμως το μοναδικό.

3.3. Λαμβανομένων υπόψη των προηγούμενων εκτιμήσεων που απορρέουν από την ανάγνωση της Ανακοίνωσης της Επιτροπής στην οποία παρουσιάζεται η πρόταση προγράμματος, δημιουργείται η εντύπωση ότι υφίσταται κάποια δυσαρέσκεια οφειλόμενη σε τέσσερις τουλάχιστον λόγους.

3.3.1. Η Επιτροπή χαρακτηρίζει μεν τη βιομηχανία περιεχομένου ως μία από τις καίριες συνιστώσες της κοινωνίας των πληροφοριών, αφού όμως περιγράψει τη διάρθρωσή της από άποψη παραγωγής και απασχόλησης και τη σημασία της για την ανάπτυξη της κοινωνίας του μέλλοντος, δεν ασχολείται με την εξέταση των οικονομικών και κοινωνικών συνεπειών που ενδέχεται να προκληθούν, λόγω χάρι, από την επιρροή που δύνανται να ασκήσουν οι μεγάλοι εκδοτικοί οίκοι, την

πιθανή συγκέντρωση των μέσων μαζικής επικοινωνίας, τις σοβαρές αμφιβολίες σχετικά με τη δυνατότητα της προστασίας μιας πραγματικής πολυφωνίας στην ενημέρωση.

3.3.2. Στο κείμενο επανέρχονται συχνά όροι, όπως ελευθέρωση, άρση των ελέγχων, ανταγωνιστικότητα και ελεύθερος ανταγωνισμός, αλλά δεν γίνεται σχεδόν ποτέ — ή γίνεται επί τροχάδην — λόγος για τους απαιτούμενους κανόνες, ούτε καν σε σχέση με το ελάχιστο ρυθμιστικό πλαίσιο που έχει εξαγγελθεί εδώ και καιρό, θεωρώντας ως σχεδόν βέβαιο το γεγονός ότι τα πρότυπα θα καθορισθούν σε εύθετο χρόνο.

3.3.2.1. Η στάση αυτή δημιουργεί μια επαμφοτερίζουσα εικόνα της κατάστασης, δεδομένου ότι, αντιθέτως, ένας σημαντικός αριθμός σχεδίων του προγράμματος στρέφεται στην εξέταση προτύπων και κανόνων (βλ. π.χ. συγγραφικά δικαιώματα και δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας).

3.3.3. Όσον αφορά το ύψος των χρηματοδοτήσεων, από μια απλή διαίρεση του συνολικού ποσού δια του αριθμού των υποτιθέμενων σχεδίων προκύπτει ένα μέσο ποσό της τάξεως των 250 000 Ecu ανά σχέδιο, ποσό, το οποίο είναι περιττό να σημειωθεί, ότι κρίνεται ανεπαρκές — παρότι ενδέχεται να κυμανθεί αναλόγως του σχεδίου — δημιουργεί δυστυχώς όμως την εντύπωση άσκοπης χορήγησης των κοινοτικών ενισχύσεων.

3.4. Η τελευταία διαπίστωση η οποία δημιουργεί πολλά ερωτηματικά, αφορά την ανισορροπία μεταξύ του συνοπτικού χαρακτήρα του κειμένου της πρότασης απόφασης του Συμβουλίου και της πληθώρας των παραρτημάτων, γεγονός το οποίο θα πρέπει να συνδυασθεί τόσο με τα γραφειοκρατικά κωλύματα όσο και με τη σημαντική διακριτική ευχέρεια κατά την επιλογή των μεμονωμένων σχεδίων.

4. Παρατηρήσεις σχετικά με τις γραμμές δράσης του προγράμματος

4.1. Πέραν της περιορισμένης συνολικής χρηματοδότησης — για την οποία έχει ήδη γίνει λόγος — και η επί τους εκάτο κατανομή μεταξύ των διαφόρων γραμμών δράσης φαίνεται μη ισορροπημένη, δεδομένου ότι θα έπρεπε, εάν χρειασθεί, να προτιμηθεί κατά σειρά προτεραιότητας η δράση 3 (η οποία αφορά το ευρωπαϊκό δυναμικό πολυμέσων) μέσω της απόσπασης κονδυλίων από τη δράση 1 (τόνωση της ζήτησης και ευαισθητοποίηση του κοινού), από την άποψη ότι η εν λόγω δράση θα μπορούσε να περιοριστεί περισσότερο χρονικά και είναι βέβαιο ότι έχει χαμηλότερο κόστος.

4.1.1. Η προαναφερθείσα εκτίμηση μπορεί να υποστηριχθεί λαμβάνοντας, παραδείγματος χάρη, υπόψη την επιρροή που έχει ήδη αποκτήσει η διάδοση του Internet ως μέσου πληροφόρησης.

4.2. Εφόσον δεν έχει προβλεφθεί διαχωρισμός των δράσεων με συγκεκριμένη παρέμβαση στην παραγωγή περιεχομένου από τις δράσεις που αφορούν τους μηχανισμούς και τους κανόνες της αγοράς, η δημιουργία μίας ιδιαίτερης γραμμής δράσης με στόχο τον περιορισμό των αδυναμιών της Ευρώπης στον εν λόγω τομέα θα μπορούσε να ενισχύσει ακόμη περισσότερο το πρόγραμμα.

4.2.1. Ειδικότερα, η χάραξη πολιτικών για την πρόσβαση (2.1), η εμπορική εκμετάλλευση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας πολυμέσων (3.2), η διάδοση της χρήσης προτύπων περιεχομένου των πολυμέσων (4.2), συνιστούν στοιχεία για την τεχνική και κανονιστική υποστήριξη της διαρθρωτικής αδυναμίας της Ευρώπης — που οφείλεται στον πολιτικό, οικονομικό και γλωσσικό κατακερματισμό της — τα οποία θα μπορούσαν να συγκεντρωθούν σε μία ενιαία δράση.

4.3. Δράση 1 — Τόνωση της ζήτησης και ευαισθητοποίηση του κοινού

4.3.1. Στην Ανακοίνωσή της σχετικά με τη «Μεθοδολογία για την υλοποίηση εφαρμογών της κοινωνίας των πληροφοριών» (έγγρ. COM(95) 224 τελικό), η Επιτροπή δίδει έμφαση στις υπηρεσίες κοινής ωφελείας και δηλώνει ότι η προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στις υπηρεσίες που ζητούν οι χρήστες· επιπλέον, διευκρινίζει ότι οι πρωτοβουλίες θα πρέπει να αποσκοπούν στην ικανοποίηση δεδομένων ή δυνητικών αναγκών.

4.3.2. Επομένως, η Επιτροπή θα πρέπει επίσης να εκπονήσει τάχιστα μελέτες για τον καθορισμό των αναγκών, δεδομένου ότι το πρόγραμμα INFO 2000 δεν πρέπει να περιοριστεί απλώς σε τόνωση και ευαισθητοποίηση της ζήτησης για τα νέα προϊόντα.

4.3.3. Εξάλλου, απαιτείται η διενέργεια εκτεταμένων ερευνών για τη διάθεση στην αγορά (μάρκετινγκ), τις οποίες μόνον ορισμένες μεγάλες επιχειρήσεις θα μπορούσαν να πραγματοποιήσουν, προκειμένου να καταστεί δυνατό να ενταχθούν και οι ΜΜΕ στην αγορά υπό ανεκτές συνθήκες ανταγωνισμού.

4.3.4. Πρέπει, πράγματι, να γνωρίζουμε ότι εάν η Επιτροπή επιθυμεί να ενισχύσει κατά πρώτο λόγο τις ΜΜΕ — γεγονός το οποίο συνιστά γενική πολιτική κατεύθυνση πολλών δράσεων της ΕΕ — θα πρέπει επίσης να τους χορηγήσει στοιχεία πληροφόρησης, δεδομένου ότι είναι αδιανόητο να αναλάβουν οι ΜΜΕ, οι οποίες δεν διαθέτουν τα απαιτούμενα μέσα για τη διενέργεια συναφούς έρευνας, πολυδάπανες πρωτοβουλίες χωρίς να γνωρίζουν εάν και κατά πόσον οι πρωτοβουλίες αυτές ενδιαφέρουν την αγορά.

4.3.5. Μία άλλη κατεύθυνση προς την οποία πρέπει να στραφούμε αφορά τη συγκράτηση του κόστους και των τιμών και την ανάγκη διασφάλισης της μέγιστης δυνατής διαφάνειας για τους χρήστες, ακόμη και στην περίπτωση του πρόσθετου κόστους των υπηρεσιών και των εξαρτημάτων, δεδομένου ότι το χαμηλό κόστος ενός προϊόντος είναι πολύ σημαντικότερο από μία ευρεία ενημερωτική εκστρατεία για την αποδοχή του από την αγορά.

4.3.6. Όσον αφορά το χρόνο και τις σχετικές χρηματοδοτήσεις, η δράση αυτή θα πρέπει να επικεντρωθεί περισσότερο στην πρώτη διετία, δεδομένου ότι έχει προπαρασκευαστικό χαρακτήρα έναντι των υπολοίπων, έτσι ώστε να προετοιμάσει το έδαφος για τις πρώτες παραγωγές που αναμένονται έπειτα από μία τριετία.

4.3.7. Είναι πράγματι δυνατό να υποστηριχθούν οι ήδη προβλεπόμενες δράσεις από δράσεις με στόχο την ανάπτυξη και την ενθάρρυνση τόσο της αγοράς, όσο και της χρήσης των προϊόντων και των υπηρεσιών πολυμέσων — συμπεριλαμβανομένων και των υπηρεσιών κατάρτισης και παροχής συμβουλών — μέσω του προσανατολισμού τους όχι μόνον στην αγορά των ΜΜΕ, αλλά και στην καταναλωτική αγορά η οποία, σύμφωνα με πολυάριθμους αναλυτές, θα αποτελέσει μία από τις σημαντικότερες ευκαιρίες για τα πολυμέσα.

4.3.8. Σε αυτό το πλαίσιο, θα πρέπει να ενισχυθεί ο ρόλος τόσο της σχολικής και πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, όσο και της επαγγελματικής κατάρτισης.

4.4. Δράση 2 — Αξιοποίηση των πληροφοριών του δημόσιου τομέα

4.4.1. Όσον αφορά την εν λόγω γραμμή δράσης, προβλέπεται μεν ευρύ φάσμα σχεδίων, αλλά, προκειμένου να αναταθεί ενεργότερος ρόλος στις δημόσιες αρχές στον τομέα των κοινωνικών συμφερόντων, θα πρέπει να αναπτυχθούν κατά προτεραιότητα δράσεις υποστήριξης για τα σχέδια:

- Παροχής υπηρεσιών πολυμέσων προς τους κατοίκους των πόλεων, σχέδια τα οποία οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης πολλών ευρωπαϊκών πόλεων είτε έχουν ήδη αρχίσει να εφαρμόζουν είτε έχουν προγραμματίσει να εφαρμόσουν, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής — κυρίως στις μεγαλουπόλεις — και τη μείωση του κόστους και του χρόνου που αφιερώνει κάθε κάτοικος για τη διεκπεραίωση των επαφών του με τις αρχές της πόλης του.
- Διαλογικά προγράμματα στον τομέα της υγείας για την ενημέρωση και την παροχή συμβουλών σε ιατρούς και ασθενείς.
- Προγράμματα υποστήριξης στον τομέα της διαρκούς κατάρτισης.
- Ειδικά ενημερωτικά προγράμματα για τις περιφερειακές ενισχύσεις προς τις επιχειρήσεις.

4.4.2. Τέτοιον είδους σχέδια δύνανται να δημιουργήσουν ευκαιρίες όχι μόνο για την ανάπτυξη της βιομηχανίας περιεχομένου, αλλά και για την περαιτέρω διάδοση της παιδείας των πολυμέσων, δια της παροχής πρακτικών λύσεων σε προβλήματα της καθημερινής ζωής.

4.4.3. Στόχος είναι η ενίσχυση ορισμένων προγραμμάτων του 4ου Προγράμματος Πλαισίου τα οποία αφιέρωσαν ειδικές δράσεις στο ζήτημα αυτό (π.χ. το πρόγραμμα Telematics και το υποπρόγραμμα TURA), σε συνδυασμό με χώρους και μέσα ανεξάρτητα της ζήτησης.

4.5. Δράση 3 — Κινητοποίηση του ευρωπαϊκού δυναμικού πολυμέσων

4.5.1. Σε αυτή την περίπτωση, τα αποτελέσματα θα μπορούσαν να ενισχυθούν μέσω της αύξησης των πόρων που διατίθενται στο πλαίσιο του προγράμματος, ιδίως για τη δράση 3.1 (που αφορά τη διευκόλυνση της παραγωγής υψηλής ποιότητας ευρωπαϊκού περιεχομένου των πολυμέσων). Για το σκοπό αυτό, θα ήταν ενδεδειγμένη η επανεξέταση της κατανομής των πόρων μεταξύ των διαφόρων δράσεων — όπως αναφέρθηκε

ήδη στο σημείο 4.1 — προκειμένου να αυξηθεί το μερίδιο που προορίζεται για την κινητοποίηση του ευρωπαϊκού δυναμικού πολυμέσων.

4.6. Δράσεις υποστήριξης

4.6.1. Όσον αφορά τις δράσεις υποστήριξης, θα μπορούσε να επιδιωχθεί η συμμετοχή στις προβλεπόμενες ενέργειες του δικτύου των Ευρωπαϊκών Επιστημονικών και Τεχνολογικών Πάρκων και των Κέντρων Επιχειρήσεων και Καινοτομίας (BIC), τα οποία διαθέτουν σημαντικές ικανότητες και εμπειρία δεδομένου ότι ασχολούνται εδώ και καιρό με τη μετάδοση των γνώσεων και των καινοτομιών στον τομέα της βιομηχανίας. Σε αυτό το πλαίσιο, θα μπορούσαν να προβλεφθούν δράσεις υποστήριξης για τα σχέδια των Πάρκων που έχουν ως αντικείμενο την ανάπτυξη του περιεχομένου και των υπηρεσιών πολυμέσων.

4.7. Κατάρτιση

4.7.1. Η ΟΚΕ εκφράζει την απογοήτευσή της για το γεγονός ότι το υπό εξέταση πρόγραμμα δεν ασχολείται ιδιαίτερα με το πρόβλημα της κατάρτισης, με τη δικαιολογία ότι το ζήτημα αυτό αφορά άλλα κοινοτικά προγράμματα.

4.7.2. Ωστόσο, τίθεται ένα ιδιαίτερο πρόβλημα για τους κατασκευαστές και για τους δημιουργούς περιεχομένου πολυμέσων, όχι τόσο στην περίπτωση των νέων, οι οποίοι εκ φύσεως έχουν μεγαλύτερη ικανότητα πρόσβασης, αλλά στην περίπτωση των μεγαλύτερων σε ηλικία ατόμων που χρειάζονται επανεκπαίδευση κυρίως όσον αφορά τη χρήση των νέων τεχνολογιών και μεθόδων παραγωγής, προκειμένου να αξιοποιήσουν την αποκτηθείσα εμπειρία.

4.7.3. Ως εκ τούτου, η ΟΚΕ εκτιμά ότι πρέπει να προβλεφθεί ειδικό πρόγραμμα κατάρτισης και καλεί την Επιτροπή να αναθέσει στο Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης την εξέταση των διαφόρων παραμέτρων του ζητήματος της κατάρτισης, σε αυτό το πλαίσιο.

5. Συμπεράσματα

5.1. Σε γενικές γραμμές η ΟΚΕ εκφράζει το φόβο της ότι η Επιτροπή υποτιμά τις κοινωνικοοικονομικές συνέπειες που μπορούν να προκύψουν από την υπερβολική συγκέντρωση των μέσων μαζικής επικοινωνίας ή από την ανικανότητα να εξασφαλισθεί η πολυμέρεια των πηγών πληροφόρησης.

5.2. Ενώ από τη μία πλευρά οι αρχές της φιλελευθροποίησης, ανταγωνιστικότητας, κλπ. υποστηρίζονται ενεργώς από την Επιτροπή, από την άλλη είναι άκρως ανησυχητικό το ότι δεν έχουν ακόμη προσδιοριστεί οι προδιαγραφές που πρέπει να ισχύουν στο κανονιστικό πλαίσιο.

5.3. Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει πλήρως τους στόχους του προγράμματος INFO 2000, και εγκρίνει το περιεχόμενό τους στις γενικές γραμμές τους. Ωστόσο λαμβάνοντας υπόψη τη συζήτηση επί του θέματος, διαπιστώνει με λύπη της ότι, κατ'ουσίαν, το σχέδιο προγράμματος δεν ανταποκρίνεται πλήρως στους εξαγγελθέντες στόχους, δεδομένου ότι ορισμένες φορές η συνολική εντύπωση είναι συγκεχυμένη, και το πεδίο δράσης μη καθορισμένο επακριβώς.

5.4. Η ΟΚΕ, παρότι αναγνωρίζει τόσο τις δυσκολίες που συνεπάγεται η εξέταση του θέματος του περιεχομένου της πληροφόρησης όσο και τους κινδύνους που ενδέχεται να προκύψουν σε περίπτωση εξαιρετικής απλοποίησης των προβλημάτων, εκτιμά ότι οι κανόνες της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας των προτεινόμενων παρεμβάσεων δεν εφαρμόστηκαν απόλυτα σε αυτή την περίπτωση.

5.5. Για τους προαναφερθέντες λόγους και αναγνωρίζοντας τη σημασία και τη σκοπιμότητα να αναληφθεί τάχιστα μία κοινοτική πρωτοβουλία στον τομέα της βιομηχανίας περιεχομένου των πολυμέσων, η ΟΚΕ, υπό το φως των προηγούμενων παρατηρήσεων, καλεί την Επιτροπή να επαναδιευκρινίσει με τη μέγιστη δυνατή σαφήνεια τα ακόλουθα σημεία.

5.5.1. Λαμβανομένου υπόψη του στενού συσχετισμού με άλλα κοινοτικά προγράμματα που άπτονται του τομέα της

πληροφόρησης, η ΟΚΕ εκτιμά ότι το πρόγραμμα INFO 2000 πρέπει να σχεδιασθεί ως μέσο για τη βελτίωση του συνολικού συντονισμού.

5.5.2. Λαμβανομένης υπόψη της περιορισμένης χρηματοδότησης, θα πρέπει να τροποποιηθεί — τουλάχιστον για αυτή την πρώτη τετραετία — η ποσοστιαία κατανομή της προαναφερθείσας χρηματοδότησης μεταξύ των διαφόρων γραμμών δράσης, με στόχο να αξιοποιηθούν στο έπακρο οι ευρωπαϊκές δυνατότητες (βλ. σημ. 4.1, 4.2, 4.3.6 και 4.5).

5.5.3. Προκειμένου να μην υπάρξει κίνδυνος διασκορπισμού των περιορισμένων κονδυλίων και, ταυτόχρονα, να επιδιωχθεί η βέλτιστη αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων, απαιτείται να μειωθεί στο ελάχιστο ο αριθμός των ενδεχόμενων σχεδίων βάσει κριτηρίων λειτουργικότητας και δίδοντας προτεραιότητα στην κοινωνική τους διάσταση (βλ. σημ. 3.3.3, 4.3.2 και 4.4.1).

Βρυξέλλες, 21 Δεκεμβρίου 1995.

Ο Πρόεδρος της

Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Carlos FERRER

Γνωμοδότηση για τις σχέσεις Ευρωπαϊκής Ένωσης και Νότιας Αφρικής

(96/C 82/10)

Στις 30 Μαρτίου 1995 και σύμφωνα με το άρθρο 23, παράγραφος 3 του Εσωτερικού Κανονισμού, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση για το παραπάνω θέμα.

Το τμήμα εξωτερικών σχέσεων, εμπορικής και αναπτυξιακής πολιτικής, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 10 Νοεμβρίου 1995 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Schunk.

Κατά την 331η σύνοδο ολομέλειας που διεξήχθη την 20ή και 21η Δεκεμβρίου 1995 (συνεδρίαση της 20ής Δεκεμβρίου 1995), η ΟΚΕ υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η συνεργασία Ευρωπαϊκής Ένωσης και Νότιας Αφρικής βασίζεται επί του παρόντος σε μια προσωρινή συμφωνία που υπογράφηκε τον Οκτώβριο 1994. Παράλληλα, η Νότια Αφρική συμπεριλήφθηκε στο νέο Σύστημα Γενικευμένων Προτιμήσεων (ΣΓΠ). Ύστερα από τον επίσημο τερματισμό του συστήματος φυλετικών διακρίσεων στη Νότια Αφρική και την άρση όλων των κυρώσεων, η Ευρωπαϊκή Ένωση αποφάσισε, βάσει μιας κατευθυντήριας συμβατικής δομής, να αναπτύξει περαιτέρω τις μελλοντικές σχέσεις με τη Νότια Αφρική. Μια τέτοια συμφωνία θα πρέπει να συμβάλει στην περιφερειακή ενσωμάτωση της Νότιας Αφρικής, στη διασφάλιση της ειρήνης και στην οικοδόμηση της εμπιστοσύνης στο νότιο τμήμα της Αφρικής.

Παράλληλα διαπιστώνεται ότι μετά τη διεξαγωγή των πρώτων γενικών και ελεύθερων εκλογών στη Νότια Αφρική, τον Απρίλιο 1994, τα κράτη μέλη συμμετέχουν έντονα στην αναπτυξιακή συνεργασία. Λόγω των σοβαρών δυσχερειών που αντιμετωπίζει η νέα νοτιοαφρικανική κυβέρνηση, η συμβολή αυτή είναι ανεκτίμητη.

1.2. Η παρούσα γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής επιδιώκει να υποστηρίξει τη διεξαγωγή, το συντομότερο δυνατό, διαπραγματεύσεων που θα οδηγήσουν στην υιοθέτηση πρωτοκόλλου στη Σύμβαση του Λομέ και στην υπογραφή διμερούς συμφωνίας εμπορίου και συνεργασίας.

Η ΕΕ πρέπει να συνδράμει τη Νότια Αφρική στην προσπάθειά της να υπερνικήσει τις επιπτώσεις από το σύστημα των διακρίσεων που διήρκεσε αρκετές δεκαετίες. Η ΟΚΕ συνιστά να συμπεριληφθεί στη μελλοντική συμφωνία η συνήθης ρήτρα για τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Όπως ισχύει και στη νέα διατύπωση του άρθρου 5 της Σύμβασης Λομέ, η εν λόγω ρήτρα θα συμπληρώσει την έννοια της καλής διακυβέρνησης (good governance). Η δημοκρατική Νότιος Αφρική θα πρέπει εξ αρχής να δώσει ιδιαίτερη προσοχή στη διασφάλιση των θεσμικών και νομοθετικών προϋποθέσεων για διαφανή και ελεγχόμενη οικονομική διαχείριση. Η ΕΕ θα μπορούσε να παράσχει τη βοήθειά της στο θέμα αυτό. Η αξιοπιστία της θα αυξηθεί σημαντικά εάν καταβάλει προσπάθειες για την εξάλειψη ρυθμίσεων και πρακτικών που συντηρούν και προωθούν τη διαφθορά στα κράτη μέλη.

Επείγον έργο της νοτιοαφρικανικής κυβέρνησης είναι να επανορθώσει σε μεγάλο βαθμό την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας και, παράλληλα, να εξετάσει το ζήτημα της ικανότητας συναίνεσης σε μια κοινωνία όπου το χάσμα μεταξύ «πρώτου» και «τρίτου» κόσμου είναι πολύ έντονο. Η εξέταση αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα βασικά ζητήματα της συμβίωσης και τα κύρια σημεία της μελλοντικής πολιτικής της «νέας Νότιας Αφρικής».

1.3. Η ΟΚΕ πραγματοποιεί έναν εντατικό και σφαιρικό πολιτικό διάλογο με τους ομόλογούς της του NEDLAC (εθνικό συμβούλιο οικονομίας και ανάπτυξης) προκειμένου να υποστηρίξει τις προσπάθειες της νοτιοαφρικανικής κυβέρνησης στον τομέα της ανάπτυξης, της ασφάλειας και της ειρήνης στην ίδια τη χώρα και στο νότιο τμήμα της Αφρικής.

Ο πολιτισμός και η ιστορία συνδέουν με πολλούς τρόπους την Ευρώπη με τη Νότια Αφρική. Η καταπολέμηση του ρατσισμού και των διακρίσεων κατά των γυναικών και των μειονοτήτων αποτελεί κοινό αίτημα. Η Ευρώπη, με το κοινωνικό και οικολογικό αναπτυξιακό της πρότυπο μπορεί να συμβάλει σε μια ανταλλαγή μεταξύ των διαφορετικών πολιτισμών, οδηγούμενη από την κοινή ταυτότητα στο πλαίσιο της δημοκρατίας και της ανεκτικότητας. Μια κοινή δέσμευση υπέρ της θέσπισης μιας οικολογικής και κοινωνικής ρήτρας θα αποτελούσε θαρραλέα κοινή ένδειξη εμπιστοσύνης για το μέλλον της Νότιας Αφρικής και του νότιου τμήματος της Αφρικής και κατά της απαισιόδοξης άποψης περί «χαμένης ηπείρου».

2. Οι μέχρι σήμερα σχέσεις ΕΕ και Νότιας Αφρικής (παράλληλα με τις διμερείς σχέσεις που διατηρούσαν τα κατ'ιδίαν κράτη μέλη)

2.1. Μέχρι τον Απρίλιο 1994

Λόγω του καθεστώτος των φυλετικών διακρίσεων, η ΕΚ ακολούθησε για δεκαετίες αυστηρή πολιτική επιβολής κυρώσεων κατά της Νότιας Αφρικής. Ως μέτρο κατά των φυλετικών διακρίσεων, η ΕΚ εισήγαγε το 1977 ένα κώδικα συμπεριφοράς υπόψη των επιχειρήσεων των κρατών μελών της. Επιπλέον, υποστήριζε τις προσπάθειες των γειτονικών κρατών του νοτίου τμήματος της Αφρικής να περιορίσουν την οικονομική εξάρτησή τους από τη Νότια Αφρική. Αντίστοιχα, συστάθηκε το 1980 η Νοτιοαφρικανική Αναπτυξιακή Κοινότητα (SADC) [Στα αγγλικά: Southern African Development Community (SADC)].

Δεδομένου ότι το 1985 επιβλήθηκαν έκτακτα μέτρα στη Νότια Αφρική, οι υπουργοί εξωτερικών της ΕΕ αντέδρασαν με μια διπλή πολιτική περιοριστικών και θετικών μέτρων.

2.1.1. Η κυβέρνηση της Νότιας Αφρικής τέθηκε υπό οικονομική, διπλωματική και ηθική πίεση: διακόπηκε κάθε συνεργασία σε στρατιωτικό επίπεδο και στον πολιτιστικό, αθλητικό και οικονομικό τομέα. Το 1986 επεβλήθη απαγόρευση των επενδύσεων και της εισαγωγής προϊόντων σιδήρου και χάλυβα καθώς και χρυσών νομισμάτων. Τα μέτρα αυτά άρθθηκαν το φθινόπωρο 1992 λόγω των πολιτικών μεταρρυθμίσεων.

2.1.2. Παράλληλα, η ΕΚ συμφώνησε με αρχηγούς νοτιοαφρικανικών εκκλησιών τη θέσπιση ειδικού προγράμματος υπέρ των θυμάτων των φυλετικών διακρίσεων. Το πρόγραμμα κάλυπτε τους τομείς της αγωγής και της εκπαίδευσης και παρείχε ανθρωπιστική και κοινωνική βοήθεια, νομική αρωγή και οργάνωση.

Το ειδικό αυτό πρόγραμμα απετέλεσε τη μεγαλύτερη αναπτυξιακή πρωτοβουλία που είχε αναλάβει η ΕΕ για μία χώρα. Επρόκειτο για μοναδικό εγχείρημα διότι τη διαχείριση του συνόλου των πόρων ανέλαβαν μη κυβερνητικές οργανώσεις. Μεταξύ 1986 και Οκτωβρίου 1991, η ΕΚ διέθεσε 130,7 εκατ. Ecu για 402 σχέδια. Οι πόροι αυτοί συγκεντρώθηκαν και διοχετεύθηκαν μέσω της Kagiso Trust, των εκκλησιών και των εργατικών σωματείων.

Με την πολιτική και οικονομική μεταβολή, το πρόγραμμα προσαρμόστηκε στις νέες εξελίξεις. Έτσι, τον Φεβρουάριο 1991, η ΕΕ εγκαινίασε στην Πραιτώρια ένα γραφείο συντονισμού προκειμένου να συνεργαστεί αποτελεσματικότερα με τους παραδοσιακούς εταίρους και να επεκτείνει τις πρωτοβουλίες.

2.2. Από τον Απρίλιο 1994

Μετά την επίσημη κατάργηση των φυλετικών διακρίσεων στη Νότιο Αφρική τέθηκε σε λειτουργία ο μηχανισμός για τη δημιουργία μιας συμβατικής βάσης για τις μελλοντικές σχέσεις με τη Νότια Αφρική. Ήδη κατά τη διάρκεια των μεταβολών από το 1990 έως τις εκλογές του 1994, είχαν αναληφθεί διερευνητικές συνομιλίες.

2.2.1. Στις 19 Απριλίου 1994, η ΕΕ δήλωσε ότι είναι έτοιμη να συνεργαστεί με τη Δημοκρατία της Νότιας Αφρικής. Κατά τη διάρκεια της πρώτης κοινής Διάσκεψης Υπουργών Εσωτερικών της ΕΕ και των χωρών του νοτίου τμήματος της Αφρικής στις 6 και 7 Σεπτεμβρίου 1994, μετά την προσχώρηση της Νότιας Αφρικής στην περιφερειακή οργάνωση SADC, αναλήφθηκε δέσμευση για εκτεταμένο διάλογο και ενισχυμένη οικονομική συνεργασία. Παράλληλα, συστάθηκε κοινή ομάδα εργασίας.

2.2.2. Τον Οκτώβριο 1994 υπογράφηκε προσωρινή συμφωνία με δήλωση πρόθεσης και από τις δύο πλευρές «να ενισχύσουν τις σχέσεις τους για την επίτευξη μιας κοινωνικά και οικονομικά αρμονικής, ισόρροπης και βιώσιμης ανάπτυξης».

Έως τον Αύγουστο 1994, οι εμπορικές σχέσεις της Νότιας Αφρικής με την ΕΕ υπόκειντο στο καθεστώς του πλέον ευνοούμενου εταίρου. Όμως, μόνο ένα πολύ μικρό τμήμα των νοτιοαφρικανικών εξαγωγών μπορούσε να επωφεληθεί από αυτό. Ιδιαίτερα σημαντικοί τομείς για τη Νότιο Αφρική όπως τα γεωργικά προϊόντα, είτε υπέκειντο σε περιορισμούς μετά τη θέση σε ισχύ του νέου συστήματος γενικευμένων προτιμήσεων (ΣΓΠ), είτε επιβαρύνονταν με τέλη εισαγωγής. Για το λόγο αυτό, η Νότια Αφρική εξέφρασε τη λύπη της για την εκ των πραγμάτων «διάκριση» που πραγματοποιείται εις βάρος ορισμένων χωρών ΑΚΕ με υψηλότερο δείκτη ανθρώπινης ανάπτυξης (HDI) όσον αφορά σημαντικά προϊόντα εξαγωγών.

Στις 5 Ιουλίου 1995, η ΕΕ αποφάσισε να παραχωρήσει στη Νότιο Αφρική ορισμένες προτιμήσεις στο γεωργικό τομέα, τον πλέον ευαίσθητο τομέα των τρεχουσών διαπραγματεύσεων (ΣΓΠ για το 66 % των επίμαχων αγροτικών προϊόντων, χωρίς ωστόσο να παραχωρείται καμία ελεύθερη τελωνειακή πρόσβαση). Όμως, περιλαμβάνεται μόνο το 25 % όλων των αγροτικών προϊόντων. Στις 23 Οκτωβρίου 1995, το Συμβούλιο αποφάσισε να διευρύνει το 25 % σε 59 %.

2.2.3. Τον Οκτώβριο 1994, η κοινοβουλευτικού επιπέδου Ισομερής Συνέλευση ΑΚΕ/ΕΕ τάχθηκε σαφώς υπέρ της ενσωμάτωσης της Νότιας Αφρικής στη Σύμβαση του Λομέ και της παραχώρησης στη χώρα αυτή ευνοϊκής εμπορικής πρόσβασης στις αγορές της ΕΕ.

2.2.4. Στο μέλλον, η ΕΕ επιθυμεί να συντονίσει το σχεδιασμό περιφερειακών αναπτυξιακών προγραμμάτων και σχεδίων στο νότιο τμήμα της Αφρικής. Είναι απαραίτητο να υποστηριχθούν οι ημεδαπές και αλλοδαπές επενδύσεις στους παραγωγικούς κλάδους της οικονομίας και, ειδικότερα, η κατεργασία και η παραγωγή στην περιοχή αυτή και, επίσης, να επιδιωχθεί μια μακροπρόθεσμη, στενή οικονομική συνεργασία με τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

Η προηγούμενη μαζική υποστήριξη νοτιοαφρικανικών μη κυβερνητικών οργανώσεων στο πλαίσιο των θετικών μέτρων πρέπει να συνεχιστεί και να μεταφερθεί σε διμερή βάση με την νοτιοαφρικανική κυβέρνηση. Η ΕΕ επιθυμεί την ενίσχυση της συνεργασίας με τις μη κυβερνητικές οργανώσεις και τη συμμετοχή τους σε κάθε σχέδιο που χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Ανοικοδόμησης και Ανάπτυξης. Θα πρέπει, κατ'αρχήν, να υπάρξει πρόβλεψη ώστε να τίθενται στη διάθεση αναγνωρισμένων ΜΚΟ και άμεσες πιστώσεις για σχέδια.

Η Επιτροπή προτίθεται να παράσχει άμεση βοήθεια μέσω του νέου ευρωπαϊκού προγράμματος επανοικοδόμησης και ανάπτυξης στη Νότιο Αφρική. Το ειδικό αυτό ταμείο προβλέπει τη χορήγηση από το 1995 έως το 1999 βοήθειας ύψους 125 εκατ. Ecu ετησίως. Προτεραιότητες αποτελούν η αγωγή, η εκπαίδευση, η υγεία και η στήριξη των δημοκρατικών θεσμών σε τοπικό επίπεδο. Για το 1995, έχει ήδη εγκριθεί ένα μεγάλο μέρος των σχεδίων, τα οποία επικεντρώνονται κυρίως σε πιστικές βασικές ανάγκες και στην προώθηση του τομέα των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.

2.2.5. Προκειμένου να χορηγηθεί πλήρης χρηματοδοτική στήριξη στη Νότιο Αφρική και επιπλέον από το πρόγραμμα ανοικοδόμησης και ανάπτυξης, το Συμβούλιο αποφάσισε την 1η Ιουνίου 1995, να εξασφαλίσει κοινοτική εγγύηση ύψους 300 εκατ. Ecu για δάνεια της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕ) για διάστημα δύο ετών.

3. Η εντολή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Από την εκλογή του Νέλσον Μαντέλα στη θέση του Προέδρου της Νότιας Αφρικής, η στήριξη που παρείχε η ΕΕ στη νέα κυβέρνηση εθνικής ενότητας (βλ. κεφάλαιο 2) είχε μάλλον αποσπασματικό χαρακτήρα. Στα τέλη Μαρτίου 1995, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε στα κράτη μέλη σχέδιο για ένα κοινό συμβατικό πλαίσιο προκειμένου να δώσει στη συνεργασία με τη Νότια Αφρική μακροπρόθεσμη προοπτική και βάση. Η εντολή δόθηκε από το Συμβούλιο Υπουργών στις 19 Ιουνίου 1995, κατά τη διάρκεια της Γαλλικής Προεδρίας. Στις 30 Ιουνίου 1995, άρχισαν επισήμως οι διαπραγματεύσεις μετά τις οποίες ο Νοτιοαφρικανικός Αντιπρόεδρος Mbeki συμφώνησε με τη διπλή προσέγγιση («twin-track approach») όπως είχε εκπονηθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

3.1. Γενικοί στόχοι

Η διπλή αξιολόγηση που προβλέπεται από την Επιτροπή θα πρέπει, λόγω της ιδιαιτερότητας των νέων εξελίξεων στη Νότια Αφρική, να ολοκληρωθεί: κατά πρώτον, πρέπει να εξετασθεί η ενδεχόμενη ειδική προσχώρηση στη Σύμβαση Λομέ IV.

Σχετικά, η Επιτροπή υπογραμμίζει την πρόθεσή της να υποστηρίξει τη Νότια Αφρική κατά τη διάρκεια της παρούσας διεργασίας μεταβολής, δηλαδή να συμβάλει στην ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής σταθεροποίησης. Την πρώτη θέση πρέπει να καταλάβει η καταπολέμηση της φτώχειας· επίσης, η διαδικασία εκδημοκρατισμού πρέπει να σταθεροποιηθεί. Βάση αποτελεί η πίστη στις δημοκρατικές αρχές και ο σεβασμός των δικαιωμάτων του ανθρώπου, όπως αναφέρονται στην Προκήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του ανθρώπου.

Εξάλλου, θα πρέπει να διεξαχθούν διαπραγματεύσεις σχετικά με μια διμερή συμφωνία εμπορίου και συνεργασίας, η οποία μέσω της προοδευτικής ελευθέρωσης του εμπορίου να επιδιώκει τη σύσταση μιας ζώνης ελευθέρων συναλλαγών. Η Επιτροπή απορρίπτει τη δυνατότητα σύναψης μη αμοιβαίων εμπορικών σχέσεων με τη Νότια Αφρική (όπως ισχύει με άλλες αφρικανικές χώρες).

Η ΕΕ επιδιώκει, μεταξύ άλλων, να διανοίξει περαιτέρω τη νοτιοαφρικανική αγορά στις δικές της εξαγωγές. Η Νότια Αφρική αποτελεί ήδη έναν πολλά υποσχόμενο εμπορικό εταίρο για τα ευρωπαϊκά βιομηχανικά και καταναλωτικά προϊόντα (το έλλειμμα του διμερούς εμπορικού ισοζυγίου της Νότιας Αφρικής σε βιομηχανικά προϊόντα ανήρχετο το 1994 σε 3 δισ. Ecu περίπου, χωρίς ωστόσο να συμπεριλαμβάνονται στα στοιχεία αυτά οι εξαγωγές χρυσού).

Παράλληλα, θα πρέπει να δημιουργηθούν σχέσεις συνεργασίας μεταξύ των χωρών του νοτίου τμήματος της Αφρικής. Η νέα θέση που θα καταλάβει η Νότια Αφρική θα πρέπει να προωθήσει την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη στην ταραγμένη αυτή περιοχή.

3.2. Χρονικό πλαίσιο και δομή της εντολής

Η διπλή προσέγγιση («twin-track approach») αποτελεί μοναδικό γεγονός στην ιστορία των εταιρικών σχέσεων μεταξύ ΕΕ και τρίτων χωρών. Δύο εναλλακτικές λύσεις εξετάστηκαν και απορρίφθηκαν. Με το αμοιβαίο καθεστώς του πλέον ευνοούμενου εταίρου, η παρούσα κατάσταση της Νότιας Αφρικής δεν θα άλλαζε. Με το σύστημα γενικευμένων προτιμήσεων (ΣΓΠ),

το οποίο εφαρμόζεται ήδη (αν και εν μέρει), τα αποτελέσματα υπολείπονται των αμοιβαίων προσδοκιών.

Το Πρωτόκολλο («first track») αναμένεται να αποτελέσει αναπόσπαστο τμήμα της Σύμβασης Λομέ IV, με την ίδια διάρκεια ισχύος και τους ίδιους όρους.

Η εν λόγω συμφωνία σύνδεσης με 70 κράτη της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ) έχει δεκαετή διάρκεια (έναρξη ισχύος την 1η Μαρτίου 1990 και λήξη την 29η Φεβρουαρίου 2000) και διασφαλίζει την ελεύθερη πρόσβαση των χωρών αυτών στην ευρωπαϊκή αγορά, για όλα τα βιομηχανικά προϊόντα και για μεγάλο αριθμό αγροτικών προϊόντων.

Η διμερής συμφωνία («second track») θα συναφθεί για πενταετή περίοδο και θα είναι δυνατή η ετήσια επαναδιαπραγματεύση. Ωστόσο, η ΕΕ έχει επισημάνει την πρόθεσή της να δεσμευθεί για 10 έως 15 έτη.

Οι μέχρι σήμερα διαπραγματευτικές οδηγίες έχουν την εξής δομή:

3.2.1. Πρωτόκολλο στη Σύμβαση Λομέ IV

Το Πρωτόκολλο περιγράφει τους όρους υπό τους οποίους η Νότια Αφρική μπορεί να γίνει δεκτή στη Σύμβαση Λομέ IV. Οι διαπραγματεύσεις εξαρτώνται κυρίως από τις διαβουλεύσεις με τις χώρες ΑΚΕ, δηλαδή από την απόφαση που θα ληφθεί από το Συμβούλιο Υπουργών ΑΚΕ-ΕΕ.

Η οικονομία της Νότιας Αφρικής παρουσιάζει σημαντικά χαρακτηριστικά, τα οποία μπορούν να συγκριθούν με τα αντίστοιχα των χωρών ΑΚΕ. Ωστόσο, η Επιτροπή, επικαλούμενη τα ισχυρά σημεία και τις δυνατότητες της νοτιοαφρικανικής οικονομίας, επιθυμεί να μην εφαρμοστούν ορισμένα κεφάλαια και άρθρα κατά τη δεύτερη περίοδο της τρέχουσας Σύμβασης Λομέ. Πρόκειται για τα εξής:

- Κεφάλαιο για τις «Γενικές εμπορικές ρυθμίσεις» (άρθρα 167-185)·
- Κεφάλαιο για το STABEX (άρθρα 186-212)·
- Κεφάλαιο για το SYSMIN (άρθρα 214-219)·
- Άρθρα σχετικά με τη βοήθεια για τη διαρθρωτική προσαρμογή (άρθρα 239-250)·
- Πρωτόκολλο 5 (μπανάνες)·
- Πρωτόκολλο 6 (ρούμι)·
- Πρωτόκολλο 7 (βόειο και μοσχारीσιο κρέας)·
- Πρωτόκολλο 8 (ζάχαρη)·
- Πρωτόκολλο 9 (προϊόντα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα).

Με εξαίρεση τις εμπορικές ρυθμίσεις, τούτα ανταποκρίνονται στις προσδοκίες της Νότιας Αφρικής. Μια γενική ρήτρα διασφαλίζει επιπλέον ότι κάθε χρηματοδοτική βοήθεια θα χορηγείται απευθείας από τον προϋπολογισμό της ΕΕ και όχι από το αναπτυξιακό ταμείο για τις χώρες ΑΚΕ. Μοναδική εξαίρεση αποτελεί η βοήθεια για τους πρόσφυγες (άρθρα 255-257). Η

Νότια Αφρική απέκλεισε να της χορηγηθεί βοήθεια μέσω των χρηματοδοτικών πιστώσεων ΑΚΕ και, κυρίως, ζητεί την εφαρμογή των εμπορικών ρυθμίσεων.

Ένα ιδιαίτερο άρθρο σχετικά με μια ειδική προσχώρηση της Νότιας Αφρικής στη Σύμβαση Λομέ συμπεριελήφθη εν τω μεταξύ (μετά τον Ιούνιο 1995) στο κείμενο. Σε περίπτωση συζητήσεων περί νέας συμφωνίας μεταξύ ΕΕ και χωρών ΑΚΕ, πρέπει να ληφθεί υπόψη και η νέα κατάσταση της Νότιας Αφρικής.

3.2.2. Διμερής συμφωνία εμπορίου και συνεργασίας

3.2.2.1. Η διμερής συμφωνία ρυθμίζει τις σχέσεις ΕΕ και Νότιας Αφρικής που δεν καλύπτονται από το Πρωτόκολλο. Η Επιτροπή επιδιώκει μια αμοιβαία «ασύμμετρη συμφωνία ελεύθερου εμπορίου». Σε πρώτη φάση, θα δοθεί στην Πραιτώρια η δυνατότητα βελτιωμένης πρόσβασης στην αγορά της ΕΕ.

3.2.2.2. Υπάρχει πρόβλεψη για τη διενέργεια τακτικού πολιτικού διαλόγου, ο οποίος θα διεξάγεται σε υπουργικό ή άλλο επίπεδο και θα πρέπει να διασφαλίσει την προσέγγιση των δύο συμβαλλομένων μερών. Προκειμένου να εξασφαλισθεί μακροπρόθεσμη σταθερότητα και ειρήνη στο νότιο τμήμα της Αφρικής, θα πρέπει να συμπεριληφθούν όλες οι χώρες της Νοτιοαφρικανικής Αναπτυξιακής Κοινότητας (SADC). Ο διάλογος επιδιώκει κυρίως:

- τη στήριξη της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου·
- το σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου και την προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης·
- τη δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών για την εξάλειψη της φτώχειας και των άλλων μορφών διακρίσεων όπως φυλετικές, πολιτικές, θρησκευτικές και πολιτιστικές.

Τα κύρια σημεία των συνομιλιών σχετικά με ζητήματα εμπορίου και συνεργασίας είναι:

- η διασαφήνιση ζητημάτων που αφορούν τις ρυθμίσεις για την εμπορική και οικονομική συνεργασία·
- η συνεργασία στις βιομηχανικές δραστηριότητες και στην παροχή υπηρεσιών·
- ο τομέας των επενδύτων (προστασία και προώθηση)·
- αναπτυξιακή συνεργασία.

Μια ανώτερου επιπέδου επιτροπή θα ελέγχει την εφαρμογή της συμφωνίας. Άλλα κύρια ζητήματα είναι:

- η επιστήμη και η έρευνα·
- η δημιουργία δομών επικοινωνίας και πληροφόρησης, π.χ. δίκτυο δεδομένων (κοινωνία των πληροφοριών)·
- η εντονότερη δέσμευση στους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της υγείας·
- η ιδιαίτερη συνεκτίμηση των περιβαλλοντικών ζητημάτων καθώς και
- οι θεσμικές συμφωνίες.

Όπως συμβαίνει και σε άλλες εμπορικές συμφωνίες μεταξύ ΕΕ και τρίτων χωρών, δεν προβλέπονται ειδικές χωριστές ρυθμίσεις για τους κάτωθι τομείς: ρήτρα προέλευσης, τελωνεία, πολιτική ανταγωνισμού, αμοιβαία κεφάλαια, δημιουργία θέσεων απασχόλησης, συμβουλές προς τις επιχειρήσεις, περιφερειακή ανάπτυξη, συνεργασία και ολοκλήρωση, τηλεπικοινωνίες, ενέργεια, μεταφορές, τουρισμός, γεωργία, αλιεία, οικονομικές υπηρεσίες, πνευματική, βιομηχανική και εμπορική ιδιοκτησία, επιστήμη και έρευνα, πολιτιστικές επαφές, καταπολέμηση της νομιμοποίησης παράνομου χρήματος και εμπορία ναρκωτικών.

Κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων, βασικές οδηγίες θα διασαφηνίσουν την εντολή.

3.2.2.3. Στις 23 Οκτωβρίου, η Επιτροπή ολοκλήρωσε την πρόταση συμπληρωματικής οδηγίας σχετικά με συμφωνία εμπορίου και συνεργασίας, με την οποία λαμβάνει συγκεκριμένη μορφή η διαδικασία που προέβλεπε το Συμβούλιο σχετικά μια προοδευτική και αμοιβαία ελευθέρωση του εμπορίου. Σε αυτήν περιλαμβάνονται επίσης κανονιστικές προτάσεις για τη ρήτρα προέλευσης, το εμπόριο με παροχή υπηρεσιών και την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων.

Από την άποψη της ΕΕ, η πρόταση προσανατολίζεται στις ρυθμίσεις του ΠΟΕ και στην τήρηση των ευαίσθητων συμφερόντων και προτάσεων.

Ενώ η νοτιοαφρικανική κυβέρνηση δεν σχεδίαζε τη σύναψη συμφωνίας ΕΤΑ, ύστερα από τις διμερείς διαπραγματεύσεις του Σεπτεμβρίου 1995, άλλαξε γνώμη και έκανε σαφή την πρόθεσή της να διεξάγει εφεξής συνομιλίες σχετικά με την ΕΤΑ, υπό την προϋπόθεση ότι «τίποτα δεν συμφωνείται οριστικά εάν δεν υπάρξει ολική συμφωνία». Επιπλέον, αναμένει πρόταση της Επιτροπής η οποία να λαμβάνει υπόψη και τα βήματα που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί στον τομέα της απελευθέρωσης του εμπορίου και της αναδιάρθρωσης της οικονομίας καθώς και την συμβατότητα με την τρέχουσα αναδιάρθρωση της SACU [Στα αγγλικά: Southern African Customs Union (SACU)] και την περιφερειακή ολοκλήρωση στο νότιο τμήμα της Αφρικής.

Οι κανόνες της ΠΟΕ προβλέπουν ότι, ύστερα από μεταβατική περίοδο 10 ετών, θα πρέπει να καλύπτεται τουλάχιστον το 90 % του συνολικού όγκου του εμπορίου. Μόνο σε ειδικά αιτιολογημένες περιπτώσεις θα μπορεί να παραταθεί η διαδικασία στα 12 έτη.

Ύστερα από την πάροδο πενταετίας πρέπει να αναληφθεί έλεγχος σχετικά με τα ευαίσθητα προϊόντα και με εκείνα που από την έναρξη ισχύος της συμφωνίας είχαν εξαιρεθεί από τις τελωνειακές απαλλαγές.

Η πορεία έχει χαραχθεί κατά τρόπο ασύμμετρο και προβλέπονται οι αποκαλούμενες «ανάπαυλες» για την διεξαγωγή διαδικασιών αναδιάρθρωσης και από τις δύο πλευρές.

Για τα χωριστά στάδια προβλέπονται μόνο ποσοστά και όχι συγκεκριμένα προϊόντα. Τούτα παρουσιάζονται σε γενικές γραμμές, με εξαίρεση ορισμένους «ευαίσθητους» τομείς, όπου και μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου και σύμφωνα με σημερινές εκτιμήσεις, φαίνεται να αποκλείεται μια πλήρης τελωνειακή απαλλαγή.

4. Περιφερειακή συμβατότητα στο νότιο τμήμα της Αφρικής

4.1. Για την ΕΕ, η νέα Νότια Αφρική κατέχει καίρια θέση όχι μόνο στο νότιο τμήμα της Αφρικής αλλά και σε όλη την ήπειρο. Ο εκδημοκρατισμός της Νότιας Αφρικής προσφέρει

μια σημαντική ευκαιρία για την ανάπτυξη, τη σταθερότητα και την ασφάλεια σε όλη την περιοχή π.χ. στην Ανγκόλα και τη Μοζαμβίκη. Από την αρχή των διαπραγματεύσεων, η νοτιοαφρικανική κυβέρνηση έκανε γνωστή την πρόθεσή της να προωθήσει την περιφερειακή οικονομική ολοκλήρωση και να συμπεριλάβει το σύνολο του νοτίου τμήματος της Αφρικής στη φάση της ανοικοδόμησής της.

4.1.1. Τον Αύγουστο 1994, η Νότιος Αφρική προσχώρησε στη Νοτιοαφρικανική Αναπτυξιακή Κοινότητα, (SADC), η οποία σήμερα αποτελείται από 12 μέλη. Όπως αποφασίστηκε στη σύνοδο του Υπουργικού Συμβουλίου της SADC το Φεβρουάριο 1995, η Νότια Αφρική ανέλαβε την ευθύνη του συντονισμού του οικονομικού και επενδυτικού τομέα της SADC. Επίσης η Νότια Αφρική συμμετείχε καθοριστικά στη διαμόρφωση μιας συμφωνίας εμπορίου και ολοκλήρωσης.

4.1.2. Εξάλλου, η Νότια Αφρική κινητοποιείται υπέρ της περιφερειακής βιομηχανικής ανάπτυξης στο πλαίσιο της Νοτιοαφρικανικής Τελωνειακής Ένωσης (SACU), με μέλη τη Νότια Αφρική, τη Ναμίμπια, τη Μποτσουάνα, το Λεσότο και τη Σουαζιλάνδη. Ήδη, κατόπιν αιτήματος της νοτιοαφρικανικής κυβέρνησης άρχισαν να διαμορφώνονται δίκτυα. Επί του παρόντος αναπτύσσεται κοινή βιομηχανική στρατηγική στην οποία μελλοντικά θα συμπεριληφθεί και η SADC.

Η ΕΕ είναι πρόθυμη να διασφαλίσει στα «εμπορικά προϊόντα» αυτής της περιφερειακής συνεργασίας, μια προτιμησιακή πρόσβαση στην ευρωπαϊκή αγορά. Έτσι, θα αντιμετωπισθούν οι φόβοι της Νοτιοαφρικανικής Τελωνειακής Ένωσης (SACU) ότι σε περίπτωση υλοποίησης μιας ζώνης ελευθέρων συναλλαγών, θα απωλέσει τα ίδια εμπορικά πλεονεκτήματά της στη Νότια Αφρική.

4.2. Το ειδικό καθεστώς των χωρών ΑΚΕ έχει αναγνωρισθεί από την ΠΟΕ. Από την ελεύθερη κυκλοφορία θα επωφεληθούν όλα τα κράτη της SACU και της SADC.

Προκειμένου να προσαρμοσθεί ικανοποιητικά η Νότια Αφρική στη δομή της Σύμβασης του Λομέ, πρέπει να τηρηθούν οι ρυθμίσεις της ΠΟΕ, η οποία συστάθηκε την 1η Ιανουαρίου 1995. Δεν θα πρέπει να συναφθεί συμφωνία, η οποία να αντιτίθεται στις ρυθμίσεις της ΠΟΕ, προκειμένου να διασφαλισθούν η συμβατότητα των συμφερόντων και η αποδοχή της συμφωνίας. Ως μέλη της ΠΟΕ, η Νότια Αφρική και η ΕΕ επιθυμούν να εφαρμόσουν το συντομότερο δυνατόν τα αποτελέσματα του Γύρου της Ουρουγουάης.

4.3. Η Σύμβαση Λομέ διαθέτει μέσα που θα επιτρέψουν στη Νότια Αφρική να δώσει ώθηση στη βιομηχανική ανάπτυξη του νότιου τμήματος της Αφρικής (π.χ. ρυθμίσεις περί σώρευσης). Μια καλύτερη πρόσβαση για ορισμένες βιομηχανικές και γεωργικές εξαγωγές στην ΕΕ θα έπρεπε να δώσει τη δυνατότητα στη Νότιο Αφρική να παραχωρήσει σημαντικότερες εμπορικές προτιμήσεις στα κράτη του νότιου τμήματος της Αφρικής.

4.4. Όσον αφορά τις έντονες διαπραγματεύσεις της νοτιοαφρικανικής κυβέρνησης με την ΕΕ, εκφράστηκαν ενίοτε στη Νότια Αφρική παράπονα για «ευρωκεντρισμό». Αντί για αυτό, η Νότια Αφρική θα έπρεπε να προσανατολισθεί προς την Αφρική και το «Νότο». Λόγω της ανάγκης να αποκτήσει μια θέση στην παγκόσμια αγορά, η Νότια Αφρική βρίσκεται προφανώς ενώπιον ενός βασικού διλήμματος: πρέπει άραγε να συνάψει, στο μέτρο του δυνατού, μακροπρόθεσμες συμφωνίες με τις αναπτυσσόμενες χώρες ή να επικεντρώσει εντονότερα

τις προσπάθειές της στις ταχέως αναπτυσσόμενες αγορές της Ασίας και της Λατινικής Αμερικής; Οι νοτιοαφρικανικές επιχειρήσεις εκ των πραγμάτων αναπτύσσουν τις αγορές αυτές.

5. Γνωμοδότηση της ΟΚΕ

5.1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της, πρώτον, για την απόφαση του Συμβουλίου Υπουργών της 19ης Ιουνίου 1995 για την διεξαγωγή, σύμφωνα με διπλή διαδικασία, διαβουλεύσεων όσον αφορά τις σχέσεις Ευρωπαϊκής Ένωσης και Νότιας Αφρικής και, δεύτερον, για την επί της αρχής συμφωνία της Νότιας Αφρικής ως προς τη διαδικασία.

5.2. Αναγνωρίζει ότι το περίπλοκο της εντολής και η σχετική ελευθερία που παρέχει είναι απαραίτητες προκειμένου οι πολιτικές και οικονομικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων στη Νότια Αφρική, να σταθμιστούν, κατά ευέλικτο τρόπο, με τα διάφορα συμφέροντα που απαντώνται σε διάφορα επίπεδα: τόσο στην ΕΕ έναντι της SACU, της SADC και των χωρών ΑΚΕ όσο και στο εσωτερικό της ΠΟΕ.

5.3. Υποστηρίζει, παράλληλα, το αίτημα της Νότιας Αφρικής,

- δεδομένου ότι η ΕΕ έχει υποσχεθεί ότι θα υποστηρίξει πλήρως τον εκδημοκρατισμό, τη διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την οικονομική και κοινωνική αποκατάσταση και την καταπολέμηση της φτώχειας·
- δεδομένου ότι ένα πολύ μεγάλο τμήμα της διπολικής νοτιοαφρικανικής κοινωνίας, ως θύμα των φυλετικών διακρίσεων, διαβιώνει υπό συνθήκες αναπτυσσόμενης χώρας·
- δεδομένου ότι με τη μεταβολή συνδέονται μεγάλες ελπίδες για καλύτερη κάλυψη των βασικών αναγκών·
- δεδομένου ότι η κοινωνική και οικονομική βάση του «οικονομικού θαύματος» είναι ακόμη επισφαλής και
- δεδομένου ότι η Νότια Αφρική έχει δείξει πρόθεση για την επίτευξη — βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα — ενός εποικοδομητικού, εκτεταμένου και χωρίς περιπλοκές συμβιβασμού.

5.4. Η ΟΚΕ δεν συμμερίζεται τη διαδεδομένη εκτίμηση ότι, λαμβανομένων υπόψη των διαφορών στις αρχικές θέσεις όσον αφορά τους δασμούς και τις ενισχύσεις, είτε λόγω των ειδικών υποχρεώσεων της Νότιας Αφρικής στο πλαίσιο του Γύρου της Ουρουγουάης, είτε λόγω των περιορισμών που τίθενται από την κοινή γεωργική πολιτική, μια συμφωνία ελεύθερου εμπορίου θα εξυπηρετήσει μόνο τα συμφέροντα της ΕΕ. Κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου πρέπει να διασφαλισθεί η αντιστάθμιση των συμφερόντων με την κατάλληλη ασυμμετρία. Τέλος, οι συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου ωφελούν και τα δύο μέρη ακόμη και όταν δεν διασφαλίζεται μια απόλυτη ισοτιμία ευκαιριών και πλεονεκτημάτων.

Ωστόσο, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή ώστε, κατά τις εισαγωγές της ΕΕ από τη Νότια Αφρική και μετά την τήρηση όλων των υποχρεώσεων που έχουν αναλάβει και οι δύο πλευρές στο πλαίσιο του Γύρου της Ουρουγουάης, η σχετική δασμολογική επιβάρυνση των γεωργικών προϊόντων να είναι περίπου στο ίδιο ύψος με εκείνη των μη γεωργικών προϊόντων (1999

χωρίς ΕΤΑ: αδασιολόγητο το 83 %, δασμολογική επιβάρυνση στο 8 % των γεωργικών προϊόντων και στο 9 % των μη δασμολογικών προϊόντων).

Η ΟΚΕ έχει πλήρη εμπιστοσύνη ότι η Επιτροπή θα δώσει το συντομότερο δυνατόν τέλος στην πρόσφατη φάση της χορήγησης αποσπασματικής μάλλον βοήθειας κατά τη μεταβατική διαδικασία στη Νότια Αφρική. Σε σύγκριση με παρόμοιες χώρες, η Νότια Αφρική πρέπει να θέσει στο περιθώριο όσο το δυνατόν συντομότερα τα επιβληθέντα για ιστορικούς λόγους εμπορικά μειονεκτήματα.

Κατά τη μελλοντική συνεργασία, πρέπει να ληφθούν επαρκώς υπόψη τόσο οι βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες ηθικές και πολιτικές υποχρεώσεις ενώπιον της Νότιας Αφρικής όσο και τα μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα αμοιβαία συμφέροντα των δύο ισοτίμων εταίρων.

5.5. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της διότι με την ευκαιρία του ενδιάμεσου απολογισμού της Σύμβασης του Λομέ και με βάση την εντολή, προβλέπεται η θέσπιση ειδικής ρήτρας σχετικά με την ένταξη της Νότιας Αφρικής στην εν λόγω Σύμβαση, προκειμένου να αποφευχθεί μακρόχρονη διαδικασία κύρωσης. Ακόμη, εκφράζει την ικανοποίησή της για την εφαρμογή, σε ειδική βάση, για τη Νότια Αφρική των διατάξεων σώρευσης της Σύμβασης του Λομέ. Ωστόσο, καλεί σε ανάκληση το συντομότερο δυνατόν αυτής της ειδικής επιφύλαξης. Ακόμη εκφράζει την ικανοποίησή της για το δικαίωμα των νοτιοαφρικανικών επιχειρήσεων να συμμετέχουν σε διαγωνισμούς για προγράμματα που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ. Το ίδιο θα πρέπει να ισχύει και για τις επιχειρήσεις από τις χώρες ΑΚΕ για προκηρύξεις στη Νότια Αφρική.

5.6. Η ΟΚΕ ζητεί με έμφαση από την Επιτροπή να συμβάλει στην ταχεία διεξαγωγή των διαπραγματεύσεων. Επίσης οι βασικές οδηγίες που ενδεχομένως καθυστερούν, θα πρέπει να υιοθετηθούν κατά το δυνατόν χωρίς αναβολές και οι παραχωρήσεις που επιτεύχθηκαν ήδη στις διαπραγματεύσεις, ιδίως όσον αφορά την πρόσβαση νοτιοαφρικανικών προϊόντων στην αγορά, να τεθούν σε ευρύτερη εφαρμογή πριν από τη σύναψη συνολικής συμφωνίας.

5.7. Οι συζητήσεις σχετικά με μια πλήρη εμπορική πρόσβαση της Νότιας Αφρικής στη Σύμβαση Λομέ IV θα πρέπει να τερματισθούν. Η Νότια Αφρική πρέπει να καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια προκειμένου να οικοδομήσει την εμπιστοσύνη των επενδυτών.

5.8. Η κυβέρνηση της Νότιας Αφρικής, υπερβαίνοντας τις υποχρεώσεις που είχε αναλάβει στο πλαίσιο της ΓΣΔΕ, άρχισε κατά τρόπο πειστικό την επανένταξη σε μια ταχέως μεταβαλλόμενη και ανταγωνιστική παγκόσμια οικονομία, η οποία δεν παρέχει ειδικές ρυθμίσεις για τις ιστορικές ιδιαιτερότητες. Εφεξής, τηρεί όλες τις υποχρεώσεις που ανέλαβε στο πλαίσιο της ΓΣΔΕ.

5.9. Μια βιώσιμη οικονομική συνεργασία με εταίρο την ΕΕ θα μπορούσε να προσδώσει μια ιδιαίτερη κοινωνική και οικολογική πτυχή στην επάνοδο της Νότιας Αφρικής στην παγκόσμια οικονομία. Η ΟΚΕ υποστηρίζει με έμφαση την άμεση και πλήρη συμμετοχή της Νότιας Αφρικής στο σύστημα γενικευμένων προτιμήσεων (ΣΓΠ) ως σημαντικό ενδιάμεσο βήμα για την ταχεία και εξαιρετικά αναγκαία προώθηση των νοτιοαφρικανικών εξαγωγών, δεδομένου ότι ήδη έχει μερική πρόσβαση και της έχει παρασχεθεί πλήρης πρόσβαση για τα βιομηχανικά προϊόντα.

Επίσης, η ΟΚΕ συνηγορεί υπέρ της σύναψης διμερούς συμφωνίας ελεύθερων συναλλαγών, η οποία να προβλέπει την απαιτούμενη ασυμμετρία για τη μεταβατική περίοδο. Όσον αφορά τα γεωργικά προϊόντα, πρέπει να τηρηθεί η κοινή γεωργική

πολιτική (ΚΓΠ). Οι δυσχέρειες που σχετίζονται με το εμπόριο γεωργικών προϊόντων θα εξομαλυνθούν με την εφαρμογή των περιορισμών των ενισχύσεων στη γεωργία, οι οποίες συμφωνήθηκαν στο Γύρο της Ουρουγουάης. Επιπλέον, υπάρχει η δέσμευση να μειωθούν ακόμη περισσότερο οι ενισχύσεις στον επόμενο γύρο συνομιλιών.

5.10. Ο εκσυγχρονισμός των δομών της οικονομίας και του εξωτερικού εμπορίου της Νότιας Αφρικής, ιδίως όσον αφορά την αύξηση της αποδοτικότητας και της παραγωγικότητας της μεταποιητικής βιομηχανίας, θα απαιτήσει μακρές μεταβατικές περιόδους σε ορισμένους τομείς, δεδομένου ότι μειώνονται οι τελωνειακοί δασμοί ενόψει της σύναψης συμφωνίας ελευθέρων συναλλαγών. Είναι αναπόφευκτο να προβεί πρώτη η ΕΕ σε μονομερείς παροχές για τη σταδιακή διαμόρφωση διμερών εμπορικών σχέσεων προκειμένου να υλοποιηθούν οι στόχοι που διατύπωσαν οι δύο πλευρές στην ενδιάμεση συμφωνία, δηλαδή «να ενισχύσουν τις προσπάθειές τους για την επίτευξη μιας κοινωνικά και οικονομικά αρμονικής και σταθερής ανάπτυξης».

5.11. Η έντονη ανάγκη της Νότιας Αφρικής για εισαγωγές βραχυπρόθεσμων κεφαλαιουχικών αγαθών θα μπορούσε να οδηγήσει σε ανισορροπία του ισοζυγίου πληρωμών εάν δεν υπάρξει αντιστάθμιση με αντίστοιχη αύξηση των εξαγωγών και μεσοπρόθεσμα με εισαγωγές προϊόντων αντικατάστασης. Η εξαιρετικά σημαντική εξάρτηση της Νότιας Αφρικής από τις εξαγωγές ορυκτών προς την ΕΕ πρέπει να μειωθεί με τη σταδιακή αύξηση των εξαγωγών των γεωργικών προϊόντων και των προϊόντων έντασης εργασίας της μεταποιητικής βιομηχανίας. Η ΟΚΕ, χωρίς να παραβλέπει τα συμφέροντα των κρατών μελών της ΕΕ στους ευαίσθητους τομείς, τάσσεται υπέρ του να χορηγηθεί στη Νότια Αφρική βραχυπρόθεσμη βελτιωμένη πρόσβαση στην αγορά για τομείς όπως η γεωργία, ο διατροφικός τομέας, η μεταποίηση κρεάτων, η κατεργασία ξύλου, η ένδυση κ.λπ.

5.12. Η ΟΚΕ αναγνωρίζει το βάσιμο των νοτιοαφρικανικών αναλύσεων και επιχειρημάτων που αναφέρουν:

- ότι δεν πλήττονται τα συμφέροντα των ευρωπαϊκών κρατών στην περίπτωση ορισμένων γεωργικών προϊόντων που δεν παράγονται στην Ευρώπη·
- ότι ο αριθμός των προϊόντων που στο ενδοκοινοτικό εμπόριο παρουσιάζουν άξια λόγου ανταγωνιστικότητα έναντι των κοινοτικών προϊόντων είναι κατά πολύ μικρότερος από ό,τι πιστεύετο μέχρι σήμερα·
- ότι η κατανομή ανά χώρα των επιπτώσεων του ανταγωνισμού είναι πολύ πιο ισορροπημένη από ότι αναμένετο και

ζητεί τα συμπεράσματα αυτά να αντιπαρατεθούν με λεπτομερή ευρωπαϊκή εξέταση ανά προϊόν, ανά χώρα και σύμφωνα με δυναμικές πτυχές (διευρωπαϊκό εμπορικό δυναμικό).

5.13. Εάν τεθούν κατά μέρος όλες οι επιφανειακές μυθοπλασίες, η Νότια Αφρική διαθέτει σημαντικό αναπτυξιακό δυναμικό. Σε μια εποχή διεθνοποίησης, το δυναμικό αυτό μπορεί να αξιοποιηθεί μέσω ενός προσεκτικού και συνεκτικού ανοίγματος της αγοράς, το οποίο θα δώσει στους ημεδαπούς και αλλοδαπούς επενδυτές νέους προσανατολισμούς. Οι άμεσες αλλοδαπές επενδύσεις θα μπορούσαν να επηρεάσουν θετικά

τις συνθήκες για μια βιώσιμη ανάπτυξη, η οποία με τη σειρά της θα οδηγούσε σε σημαντική μείωση της ανεργίας. Κατ'αυτόν τον τρόπο θα μπορούσε να αντισταθμισθούν εν μέρει τα στενά περιθώρια της εγχώριας κεφαλαιαγοράς (χαμηλό ποσοστό αποταμίευσης). Για το σκοπό αυτό, είναι απαραίτητο ένα σύνολο πολιτικών και οικονομικών μέτρων για τη θεμελίωση της εμπιστοσύνης και διατάξεων για την προώθηση και τη διασφάλιση των επενδύσεων.

Η ΟΚΕ συμφωνεί με την ανάλυση ότι η σύναψη μιας μακροπρόθεσμης συμφωνίας εμπορίου και συνεργασίας με την ΕΕ, η οποία θα είχε τη μορφή μιας ασύμμετρης συμφωνίας και θα συνέβαλε περαιτέρω στον επαναπροσανατολισμό, την επίτευξη σαφήνειας και εμπιστοσύνης εκ μέρους των ημεδαπών και αλλοδαπών επενδυτών και των εμπορικών εταιριών παγκοσμίως.

5.14. Η αβεβαιότητα σχετικά με τον γεωγραφικό και οικονομικό προσανατολισμό της Νότιας Αφρικής, τις τομεακές συνέπειες και τις δυνατότητες ανταγωνισμού, (κυρίως όσον αφορά τα υψηλής αξίας καταναλωτικά αγαθά) θα πρέπει, σε περίπτωση σταδιακού ανοίγματος της αγοράς προς την κατεύθυνση των ελεύθερων συναλλαγών, να αντιμετωπισθεί στο σύνολό της. Η ΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να προσφερθεί να χρηματοδοτηθεί, κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων, υποθέσεις και αναλύσεις σε τομεακό επίπεδο.

5.15. Η συνεργασία των οργανισμών των αρμόδιων για θέματα διοικητικά, οικονομικά και μεταφορών που αφορούν το εμπόριο και τις επενδύσεις οδεύει προς υλοποίηση. Επίσης, διεξάγονται συνομιλίες σχετικά με τη συμβατότητα των προτύπων και της πιστοποίησης. Επιπλέον, θα πρέπει να ζητηθεί από την κυβέρνηση της Νότιας Αφρικής εάν και πώς σκοπεύει να αναπτύξει περαιτέρω το υφιστάμενο σύστημα διασφάλισης για τους προμηθευτές εμπορευμάτων, τους επενδυτές και την πνευματική ιδιοκτησία και με ποιο τρόπο και πότε προβλέπει την πραγματοποίηση της ανακοινωθείσας άρσης των ελέγχων στις κινήσεις κεφαλαίων. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι έτσι θα βελτιωθεί η δυνατότητα των ενδεχόμενων επενδυτών να υπολογίζουν τους κινδύνους.

5.16. Το άνοιγμα της παγκόσμιας αγοράς με την μεγάλη πρόοδο που συνεπάγεται για τη βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας καθώς και η διατήρηση μακροοικονομικών προτύπων σταθερότητας (νομισματικά, φορολογικά), τα οποία βελτιώνουν την αξιοπιστία, προκειμένου να προστατευθούν οι αλλοδαποί πιστωτές και επενδυτές καθώς και ο ιδιαίτερος χαρακτήρας του πολιτικού συμβιβασμού στη Νότια Αφρική περιορίζουν τη βραχυπρόθεσμη ανάπτυξη της αγοραστικής δύναμης των ιδιωτών και, συνεπώς, δεν αφήνουν περιθώρια για καμμία ταχεία ώθηση στην ανάπτυξη και την απασχόληση.

Η ΕΕ πρέπει να συνεκτιμά τις επιπτώσεις στην απασχόληση όταν λαμβάνει μέτρα διευκόλυνσης των νοτιοαφρικανικών εξαγωγών και την προώθηση της χρηματοδότησης σχεδίων και επενδύσεων στη Νότια Αφρική. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για τη δέσμευση πολλών επιχειρήσεων σε σχέδια επανοικοδόμησης (RDP). Η συνεργασία με μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (συμπεριλαμβανομένου του «ανεπίσημου τομέα» και των «αναδυόμενων επιχειρήσεων») διανοίγει, με την υποστήριξη της κυβέρνησης, εύκολες και ταχείες δυνατότητες απασχόλησης. Επίσης, συμβάλει στη δημιουργία μιας μαύρης μεσαίας τάξης.

Η αναπτυξιακή ώθηση της εσωτερικής αγοράς μπορεί να επιτευχθεί, χωρίς να επιβαρυνθεί το ισοζύγιο πληρωμών, κυρίως μέσω του δυναμικού των ΜΜΕ, δηλαδή ειδικότερα με την περαιτέρω ανάπτυξη του «ανεπίσημου τομέα» και των «αναδυόμενων επιχειρήσεων».

5.17. Πρέπει να βελτιωθούν οι όροι χρηματοδότησης των ΜΜΕ. Θα πρέπει να εξετασθούν προσεκτικά και να χρηματοδοτηθούν από την ΕΕ οι πολυάριθμες εναλλακτικές λύσεις. Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ), οι οποίες πληρούν ορισμένες απαιτήσεις διαχείρισης, οικονομικής βιωσιμότητας, πιστωτικής εμπειρίας και ελέγχου, μπορούν, μέσω των δανειστών τους, να συμβάλουν αναλαμβάνοντας μεταξύ άλλων το ρόλο των μεσολαβητών μεταξύ των εμπορικών τραπεζών και των ΜΜΕ (ανεπίσημος τομέας, αναδυόμενες επιχειρήσεις). Οι εμπορικές τράπεζες πρέπει να προσαρμοσθούν προοδευτικά στους νέους κινδύνους προκειμένου η εξαιρετικά ανεπτυγμένη χρηματοπιστωτική υποδομή να επωφεληθεί από τη νέα επιχειρηματική νοοτροπία.

5.18. Η υλοποίηση κυβερνητικών προγραμμάτων (RDP) σε τοπικό επίπεδο δεν είναι εφικτή χωρίς τη μεσολάβηση σοβαρών και ικανών ΜΚΟ, οι οποίες χαίρουν μακροχρόνιας εμπιστοσύνης. Οι νέες τοπικές διοικητικές δομές αναγκάστηκαν να αποδεχθούν την κατάσταση αυτή. Η ΟΚΕ υποστηρίζει τις προσπάθειες της Επιτροπής να επιβάλει τάξη στις διαδικασίες, διαφάνεια και απόδοση λογαριασμών στη Νότια Αφρική. Ωστόσο, συνιστά να συνεχίσουν οι ΜΚΟ που πληρούν αυτές τις προϋποθέσεις να εκλαμβάνονται ως ανεξάρτητοι οργανισμοί. Η νοτιοαφρικανική κυβέρνηση αναμένεται να συμβάλει σε μια θετική αξιολόγηση (screening), η οποία θα λαμβάνει τη μορφή της εξέτασης των εγγραφών (track records) και του ελέγχου των λογαριασμών (state audits). Η σημασία των ΜΚΟ για την ανάπτυξη της πολιτικής κοινωνίας στη Νότια Αφρική παραμένει αναμφισβήτητη.

5.19. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόσφατη κοινή πρωτοβουλία που ανέλαβαν στη Νότια Αφρική σημαντικοί κοινωνικοί εταίροι κατά της διαφθοράς, της απάτης, της εγκληματικότητας, της εγκληματικότητας που σχετίζεται με τα ναρκωτικά και της βίας. Θεωρεί ότι πρόκειται για σταθερή ηθική στήριξη της συνολικής προσπάθειας καταπολέμησης της διαφθοράς, η οποία θα πρέπει να δώσει τη δυνατότητα για στενότερη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων οργανισμών. Ωστόσο, σημειώνει με ανησυχία την αύξηση της διαφθοράς παγκοσμίως. Στο θέμα αυτό, κανένας δεν μπορεί να επιρρίψει ευθύνες στον άλλον. Όλοι θα πρέπει να συνεργαστούν για τον έλεγχο της. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της πρέπει να καταβάλουν έντονες προσπάθειες για την εξάλειψη των κανονισμών και πρακτικών που ανέχονται ή προωθούν τη διαφθορά.

Η ΟΚΕ συνιστά επίσης να συμφωνηθεί, εγκαίρως και σε συνεργασία με τη νοτιοαφρικανική κυβέρνηση, το θεσμικό και νομοθετικό πλαίσιο, το οποίο θα διασφαλίζει την αποτελεσματική, διαφανή και υπεύθυνη διαχείριση των δημόσιων πόρων και της αναπτυξιακής βοήθειας, ιδίως όσον αφορά σχέδια και δημόσιες προμήθειες σε όλα τα επίπεδα. Μια συνεπής κοινή καταπολέμηση των κινδύνων διαφθοράς στο πλαίσιο των διμερών οικονομικών σχέσεων θα εξυπηρετούσε την οικονομική αποτελεσματικότητα και, συνεπώς, τις αναπτυξιακές διεργασίες στη Νότια Αφρική. Ως πρώτο βήμα, πρέπει να αποφασισθεί η εντατική αμοιβαία ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ των αρμόδιων οργανισμών.

5.20. Η εντολή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκτός από την αναπτυξιακή συνεργασία, περιλαμβάνει και τη συνεργασία σε τομείς της οικονομίας που αποτελούν τα ισχυρά σημεία της Νότιας Αφρικής. Σε αυτούς τους τομείς συγκεκριμένα, οι μεγάλες επιχειρήσεις, σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους τους, εκπόνησαν ποιοτικά κριτήρια επαγγελματικών προσόντων. Η ΟΚΕ θεωρεί ωστόσο, ότι για να είναι αποτελεσματικό ένα σύστημα επαγγελματικών προσόντων πρέπει να διαθέτει τόσο ευρύτητα όσο και βάθος. Συνεπώς, η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της διότι η Επιτροπή θεωρεί τον τομέα αυτό ως πρωταρχικό στόχο της συνεργασίας. Επίσης, εκφράζει την ελπίδα ότι τα κράτη μέλη θα μπορέσουν να προσφέρουν, βοηθούμενα από τα μέχρι σήμερα σχέδια και εμπειρίες τους.

5.21. Μια διμερής συμφωνία συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και Νότιας Αφρικής πρέπει αφενός, να μην έρχεται σε αντίθεση με τα συμφέροντα της SACU, της SADC και των χωρών ΑΚΕ στους τομείς της περιφερειακής ανάπτυξης και, αφετέρου, να συμβαδίζει με τα όσα προεβλέπει η ΠΟΕ. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την έντονη ευαισθησία που επέδειξε η νοτιοαφρικανική διπλωματία και εξωτερική πολιτική όσον αφορά τα εν λόγω συμφέροντα. Πρέπει να αναγνωριστεί η σημασία τους και να προωθηθούν περαιτέρω η βελτίωση της πρόσβασης των χωρών αυτών στη νοτιοαφρικανική αγορά, η ανάπτυξη κοινών αρχών στον τομέα της βιομηχανικής πολιτικής, η αναδιάρθρωση του περιφερειακού εμπορίου προς όφελος μιας ισόρροπης περιφερειακής ανάπτυξης και η εντατικοποίηση των περιφερειακών εμπορικών ροών και επενδύσεων. Η ΟΚΕ υποστηρίζει την άποψη ότι οι χώρες του νότιου τμήματος της Αφρικής καθώς και οι χώρες ΑΚΕ πρέπει να συμμετάσχουν στις διαβουλεύσεις που διεξάγονται σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένου του πολιτικού διαλόγου σε υπουργικό επίπεδο και αναμένει από τους νοτιοαφρικανούς εταίρους να αναλάβουν δέσμευση επ' αυτού.

5.22. Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι η επιτυχία της Νότιας Αφρικής είναι προς όφελος όλης της περιοχής ενώ μια ενδεχόμενη αποτυχία θα είχε ως συνέπεια πιο αποσταθεροποιητικές επιδράσεις από μια προσωρινή, περιορισμένη οικονομική εξέλιξη. Επίσης, θεωρεί ότι η σύναψη συμφωνίας μεταξύ Νότιας Αφρικής και του μεγαλύτερου εμπορικού της εταίρου, δηλαδή της ΕΕ, με σκοπό την επανένταξη της πρώτης στην παγκόσμια οικονομία, δεν πρέπει να εμποδισθεί δυσανάλογα από τα συμφέροντα που μπορεί να έχουν άλλες σημαντικές βιομηχανικές χώρες στην αγορά της Νότιας Αφρικής.

5.23. Ο προβλεπόμενος εκτεταμένος πολιτικός διάλογος, που διεξάγεται τόσο σε υπουργικό επίπεδο όσο και σε άλλα επίπεδα πολιτικής αρμοδιότητας και δημοκρατικών δομών, αποτελεί σημαντική συμβολή στην περαιτέρω σταθεροποίηση της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου, την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης και την καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε μορφής διακρίσεων. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόθεση να συνοδεύεται ο εν λόγω διάλογος από θεσμικά μέτρα, τα οποία να προβλέπουν τακτικές επαφές των δύο κοινοβουλίων για όλα τα θέματα που διέπονται από τη συμφωνία συνεργασίας. Η ΟΚΕ συνιστά σαφώς να συμμετάσχουν στο διάλογο οι κοινωνικοί και επαγγελματικοί κύκλοι και οι κοινωνικοί εταίροι της ΕΕ.

5.24. Η Νότια Αφρική πρέπει να μετακινηθεί από τη θέση που κατείχε για πολιτικούς λόγους όσον αφορά τους δασμούς

και τις επιδοτήσεις. Οι ήδη αναληφθείσες υποχρεώσεις στο πλαίσιο του Γύρου της Ουρουγουάης, όπου εκτός από τη συμφωνηθείσα δασμολογική απαλλαγή ύψους 27 % στις εισαγωγές αυτοκινήτων και την πλήρη δασμολογική απαλλαγή στα είδη ένδυσης και στα υφαντουργικά προϊόντα σε περίοδο 7 ετών (γραμμική μείωση), αποτελούν πολύ ισχυρή κοινωνική πρόκληση, εάν ληφθεί υπόψη η μαζική ανεργία και η περιθωριοποίηση.

Έπονται τα βήματα που προβλέπει η Επιτροπή στην πρότασή της σχετικά με την κατάργηση των δασμών κατά την οποία η Νότια Αφρική λόγω των διαφορετικών αρχικών συνθηκών στο μεταβατικό διάστημα θα πρέπει να προβεί σε πρόσθετη δασμολογική απαλλαγή των εισαγωγών της κατά 36 % ενώ η ΕΕ αντίστοιχα μόνο κατά 7 % περίπου για τις εισαγωγές της από τη Νότια Αφρική. Επί του παρόντος, το 78 % των εισαγωγών της ΕΕ από τη Νότια Αφρική δεν επιβαρύνεται με δασμούς ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για την ΕΕ είναι μόλις 44 %. Για το θέμα αυτό, η ΕΕ δεν θα πρέπει να συνυπολογίζει ως απόδειξη ελευθέρωσης του εμπορίου το ότι δεν επιβαρύνονται δασμολογικά οι εισαγωγές χρυσού και ορυκτών από τη Νότια Αφρική, τα οποία αποτελούν το 50 % του συνολικού όγκου των εισαγωγών.

Το αυξανόμενο έλλειμα στο εμπόριο μη γεωργικών προϊόντων καθιστά σαφή την αυξανόμενη ανάγκη για πρόσθετες εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών καθώς και πρόσθετων εισαγωγών κεφαλαίου.

Η κοινωνική σταθεροποίηση αποτελεί σημαντική προϋπόθεση για την επιτυχή πορεία της Νότιας Αφρικής. Η αναμφισβήτητη ευαισθησία της ευρωπαϊκής γεωργίας πρέπει να θεωρηθεί κατ'αναλογία με την απώλεια θέσεων εργασίας και εισόδηματος των νοτιοαφρικανών εργαζομένων. Με ένα εισόδημα από την εργασία μπορούν να διαβιώσουν 5 έως 10 άτομα. Οι προβλεπόμενοι ασύμμετροι κανόνες θα πρέπει να διασφαλίσουν αυτήν την αναλογία.

Οι αναμφίβολες συνέπειες για τις θέσεις απασχόλησης, την κοινωνική ασφάλιση, την εκπαίδευση, την κατάρτιση, τα επαγγελματικά και άλλα προσόντα θα πρέπει να αντιμετωπισθούν με τη θαρραλέα δέσμευση της ΕΕ, η οποία δεν εξαντλείται με το κοινοτικό πρόγραμμα για την ανάπτυξη και την ανοικοδόμηση. Η παροχή συμβουλών, η εξειδίκευση, η συνεργασία και η ενίσχυση των κοινωνικών κύκλων αξίζουν μεγαλύτερης προσοχής εκ μέρους της ΕΕ.

Οι βραχυπρόθεσμες επιπτώσεις από ένα αναπόφευκτο άνοιγμα της παγκόσμιας αγοράς, μια μακροοικονομική πολιτική σταθερότητας και η δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος για επενδύσεις πρέπει να συνεκτιμηθούν. Εξάλλου, πρέπει να υπάρξει μέριμνα για τις δίκαιες προσδοκίες εκατομμυρίων ανθρώπων που διαβιούν κάτω το όριο της φτώχειας.

Ο κοινωνικός διάλογος πρέπει να διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο στη Νότια Αφρική ως μέσο κοινωνικού κατευνασμού.

5.25. Οι εργασιακές σχέσεις στη Νότια Αφρική θα διαδραματίσουν αυξανόμενο καθοριστικό ρόλο στην αποκλιμάκωση της γενικής κοινωνικής κατάστασης και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας. Το Εθνικό Συμβούλιο Οικονομίας και Ανάπτυξης (NEDLAC), το οποίο συστάθηκε το 1995, αποτελείται από ίσο αριθμό εκπροσώπων της κυβέρνησης, των οργανώσεων εργοδοτών και εργαζομένων· ακόμη περιλαμβάνει αντιπροσώπους άλλων μη κυβερνητικών οργανώσεων. Κύριο έργο του Συμβουλίου είναι να πείθει τους κοινωνικούς εταίρους να υποβάλλουν κοινές συστάσεις για τη λήψη αντίστοιχων νομοθετικών μέτρων.

Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι η πρώτη δύσκολη δοκιμασία αντιμετώπισης επιτυχώς με την κοινή υποστήριξη που δόθηκε στο εργατικό νομοσχέδιο της Νότιας Αφρικής. Επίσης, συμφωνία επιτεύχθηκε όσον αφορά το περίπλοκο ζήτημα του δικαιώματος απεργίας, το οποίο λόγω της ιστορίας της Νότιας Αφρικής περιλαμβάνει μεγάλη φόρτιση, τις τομεακές διαπραγματεύσεις για τις συλλογικές συμβάσεις και τη σύσταση επιχειρησιακών συμβουλίων. Όλα τα μέρη χρειάστηκε κάποια στιγμή να προβούν σε σημαντικές συμβασιακές υποχωρήσεις.

Η βιομηχανία της Νότιας Αφρικής πρέπει να συνεχίσει τις διαδικασίες αναδιάρθρωσης και προσαρμογής (με έντονους ρυθμούς και σημαντικές κοινωνικές επιπτώσεις). Οι διεργασίες αυτές θα είναι εντονότερες από εκείνες που υπέστη η ευρωπαϊκή βιομηχανία στη δεκαετία του '90 και οι κοινωνικοί οργανισμοί θα συνεχίσουν στο μέλλον να αντιμετωπίζουν δυσχέρειες. Συνεπώς, η ΟΚΕ υποδεικνύει να επεκταθεί ο πολιτικός διάλογος και σε επίπεδο ΟΚΕ/NEDLAC. Ο διάλογος αυτός πρέπει να θεσμοθετηθεί στη συμφωνία με την ενσωμάτωση του κάτωθι κειμένου:

- α) θεσπίζεται ισομερής συμβουλευτική επιτροπή προκειμένου να προωθήσει το διάλογο και τη συνεργασία·
- β) η επιτροπή αποτελείται από έξι μέλη της ΟΚΕ και έξι μέλη του NEDLAC·
- γ) ο διάλογος και η συνεργασία καλύπτουν όλες τις οικονομικές και κοινωνικές πτυχές των μελλοντικών σχέσεων μεταξύ ΕΕ και Νότιας Αφρικής και προσδίδουν ιδιαίτερη σημασία στους τομείς που καθορίζονται από τη μελλοντική συμφωνία μεταξύ ΕΕ και Νότιας Αφρικής·
- δ) η ισομερής συμβουλευτική επιτροπή καταρτίζει τον εσωτερικό κανονισμό της.

Βρυξέλλες, 20 Δεκεμβρίου 1995.

Ο Πρόεδρος της

Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Carlos FERRER

Γνωμοδότηση για την άμεση και έμμεση φορολογία

(96/C 82/11)

Στις 24 Φεβρουαρίου 1994, και σύμφωνα με το άρθρο 23, παράγραφος 3 του Εσωτερικού Κανονισμού, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση σχετικά με το παραπάνω θέμα.

Το τμήμα οικονομικών, δημοσιονομικών και νομισματικών υποθέσεων, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 5 Δεκεμβρίου 1995 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Janssen.

Κατά την 331η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίασή της 21ης Δεκεμβρίου 1995) η ΟΚΕ υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με μεγάλη πλειοψηφία, 20 ψήφους κατά και 18 αποχές.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο τομέας της φορολογίας συνιστά ένα ιδιαίτερα ευρύ πεδίο μελέτης. Για το λόγο αυτό, στην παρούσα γνωμοδότηση πρωτοβουλίας εξετάζονται τα περισσότερο σημαντικά ή επείγοντα φορολογικά θέματα.

Ως κριτήριο χρησιμοποιήθηκε το θέμα κατά πόσο η φορολογία περικλείει επαρκείς ευρωπαϊκές πτυχές. Από την άποψη αυτή και ιδιαίτερα όσον αφορά την αλληλεπίδραση με την εσωτερική αγορά και την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας κεφαλαίων επιβάλλεται να εξετασθούν περαιτέρω οι έμμεσοι φόροι καθώς και δύο ειδικοί άμεσοι φόροι (επί των αποταμιεύσεων και επί των κερδών επιχειρήσεων).

Συμπληρωματικά, αναφέρονται συνοπτικά ορισμένα άλλα προβλήματα που περικλείουν, επίσης, ευρωπαϊκές πτυχές (φόρος κεφαλαίου, κληρονομιάς, και εισοδήματος φυσικών προσώπων).

Παράλληλα, χρησιμοποιήθηκαν και συνεκτιμήθηκαν γνωμοδοτήσεις που είχε εκπονήσει η ΟΚΕ τα προηγούμενα χρόνια.

Η ουσιαστική πρόκληση που αντιμετωπίζεται στο άμεσο μέλλον αφορά την εναρμόνιση της φορολογίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο και την ανεύρεση στα κράτη μέλη μιας φορολογικής διάρθρωσης ούτως ώστε:

- α) να μειωθούν, οπουδήποτε επιβάλλεται, οι φορολογικές και παραφορολογικές επιβαρύνσεις της εργασίας,
- β) να βελτιστοποιηθούν οι φορολογικές επιβαρύνσεις κατά τρόπο ώστε να προάγουν τη βιώσιμη και μη πληθωριστική οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση,
- γ) να διατηρηθεί η ακεραιότητα του υφιστάμενου ευρωπαϊκού κοινωνικού προτύπου και να συνεχισθεί η περαιτέρω ανάπτυξή του,
- δ) να διευκολυνθεί η ανάπτυξη της ενιαίας αγοράς.

1. Εισαγωγή

1.1. Η εξουσία επιβολής φόρων αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο της αυτονομίας των εθνικών κρατών (μελών της Κοινότητας). Ταυτόχρονα, η πρόοδος της οικονομικής ολοκλήρωσης της Ευρώπης καθιστά αναγκαία την άσκηση μιας συμπληρωματικής ευρωπαϊκής φορολογικής πολιτικής.

1.1.1. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα έχει σήμερα εξελιχθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αφού υπήρξε επί πολλά έτη μια ζώνη ελευθέρων συναλλαγών, η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί σήμερα μια ενιαία αγορά χωρίς τελωνειακούς ελέγχους που να εμποδίζουν την κυκλοφορία των εμπορευμάτων. Οι πολίτες κάθε κράτους μέλους μπορούν να διαβιούν, να απασχολούνται και να διακινούνται ελεύθερα σε όλη την επικράτεια της Ένωσης. Οι συνοριακοί έλεγχοι επί προσώπων εξακολουθούν να υφίστανται, πρόκειται όμως να καταργηθούν σύντομα. Η ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων δεν παρεμποδίζεται από σχετικούς ελέγχους.

1.1.2. Πολύ λιγότερη πρόοδος έχει σημειωθεί στον τομέα της εναρμόνισης των άμεσων φόρων. Κάθε κράτος μέλος εξακολουθεί να φορολογεί επιχειρήσεις και ιδιώτες με βάση διαφορετικούς συντελεστές, διαφορετικά συστήματα και διαφορετικούς κανόνες υπολογισμού. Οι νέες ελευθερίες στον τομέα της κυκλοφορίας τονίζουν ιδιαίτερα τη σημασία των διαφορών που εξακολουθούν να υφίστανται μεταξύ φορολογικών κανόνων και μεθόδων. Από την έκθεση Neumark (1962) έως την έκθεση Ruding (1992) το πρόβλημα της φορολογικής εναρμόνισης στην Ευρωπαϊκή Ένωση εξετάστηκε από πολλές ομάδες, επιτροπές και μεμονωμένα άτομα, με λίγη όμως επιτυχία.

1.1.3. Στον τομέα της έμμεσης φορολογίας, έχει σημειωθεί μια κάποια πρόοδος· ωστόσο, εξακολουθούν, να υφίστανται προβλήματα, ιδιαίτερος όσον αφορά τις υπηρεσίες· υπάρχει ένα κοινό σύστημα ΦΠΑ, αν και οι συντελεστές που ισχύουν είναι διαφορετικοί.

1.2. Τρεις είναι οι στόχοι που επιδιώκονται με τη χάραξη ευρωπαϊκής φορολογικής πολιτικής:

1.2.1. Η συνεπής εφαρμογή της λογικής της «εσωτερικής αγοράς» σημαίνει ότι κατά τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών πρέπει να εφαρμόζονται οι ίδιοι όροι που ισχύουν, από φορολογική άποψη, και για τις εσωτερικές συναλλαγές σε ένα κράτος μέλος.

Παραδείγματα του προαναφερθέντος αξιώματος αποτελούν οι ακόλουθες περιπτώσεις:

— η μεταρρύθμιση και οι προσπάθειες για τη μεγαλύτερη σύγκλιση των συστημάτων έμμεσης φορολογίας με στόχο την οριστική κατάργηση των συνοριακών ελέγχων, καθώς και την κατάργηση των ελέγχων και διατυπώσεων που επιβαρύνουν τις επιχειρήσεις στα πλαίσια του μεταβατικού συστήματος·

— η οδηγία για τις «μητρικές-θυγατρικές επιχειρήσεις» στο πλαίσιο της οποίας συνδεδεμένες επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες σε διάφορα κράτη μέλη θα τυγχάνουν της ίδιας μεταχείρισης, όπως οι εθνικές επιχειρήσεις με την κατάργηση, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, της εισπραξης στην πηγή του φόρου επί μερισμάτων.

1.2.2. Με βάση την προσέγγιση του Λευκού Βιβλίου «Ανάπτυξη, ανταγωνιστικότητα και απασχόληση» υποβάλλονται προτάσεις για την ανάληψη συντονισμένων ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών στο φορολογικό τομέα με στόχο την αύξηση της προσφοράς απασχόλησης. Μία από τις προτάσεις αυτές είναι η πρόταση για την επιβολή ενός ευρωπαϊκού ενεργειακού φόρου για το CO₂ ο οποίος, σύμφωνα με την Επιτροπή, θα οδηγούσε σε μείωση των παραφορολογικών επιβαρύνσεων του ανειδίκευτου εργατικού δυναμικού σε ποσό αντίστοιχο του 1 % του ΑΕΠ και σε αύξηση της προσφοράς απασχόλησης κατά 2 %.

1.2.3. Η κατάργηση των συνόρων και η ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων μπορούν σε ορισμένες περιπτώσεις να οδηγήσουν στη δημιουργία μιας καθοδικής σπείρας «φορολογικού ανταγωνισμού» μεταξύ των κρατών μελών. Η πιθανότητα να συμβεί αυτό αυξάνει ανάλογα με τη μεταβλητότητα της φορολογικής βάσης. Παρόμοια καθοδική σπείρα σε ορισμένα «κινητά» είδη φόρων, συνεπάγεται, σε πολλές περιπτώσεις, αύξηση άλλων φόρων, όπως του φόρου επί εισοδημάτων εργασίας ή ορισμένων έμμεσων φόρων. Πρέπει να αναληφθούν οι κατάλληλες πρωτοβουλίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο για τον τερματισμό του «φορολογικού ντάμπινγκ».

2. Έμμεσοι φόροι

2.1. Η σημερινή κατάσταση

2.1.1. Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας αποτελεί ένα ουσιαστικό και διακριτικό στοιχείο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πρόκειται για ένα φόρο ο οποίος πρέπει να επιβάλλεται από όλα τα κράτη μέλη στο μεγαλύτερο μέρος των καταναλωτικών δαπανών. Παράλληλα, απαγορεύεται η επιβολή οποιουδήποτε άλλου είδους παρεμφερών φόρων.

2.1.2. Ο ΦΠΑ έχει σχεδιασθεί με στόχο να έχει οικονομικά ουδέτερο χαρακτήρα, δηλαδή για να επηρεάζει όσο το δυνατό λιγότερο τις επιλογές των καταναλωτών και των επιχειρηματιών. Η ουδετερότητα αυτή ισχύει για τις συναλλαγές που διενεργούνται σε μία και μόνη χώρα, αλλά υποτίθεται ότι ισχύει και για τις συναλλαγές μεταξύ διαφόρων χωρών. Αυτό είναι το στοιχείο που προσδίδει στο ΦΠΑ μια ιδιαίτερη θέση στο σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ένας από τους βασικούς στόχους της οποίας είναι η εξασφάλιση ίσων όρων ανταγωνισμού για τα αγαθά και τις υπηρεσίες, ανεξαρτήτως του κράτους μέλους από το οποίο προέρχονται.

2.1.3. Παρά την πρόσφατη προσέγγιση των συντελεστών ΦΠΑ ενόψει της καθιέρωσης της εσωτερικής αγοράς, στις 31 Δεκεμβρίου 1992, πρέπει να διαπιστωθεί ότι οι συντελεστές εξακολουθούν να διαφέρουν σημαντικά και η ποσοστιαία διαφορά μεταξύ του υψηλότερου και του χαμηλότερου είναι όχι μικρότερη από 10 ποσοστιαίες μονάδες. Στην περίπτωση των «μειωμένων» δεικτών, η διαφορά αυτή ανέρχεται μάλιστα σε 21 ποσοστιαίες μονάδες. Είναι γνωστό ότι οι διαφορές οφείλονται στη διαφωνία μεταξύ των κρατών μελών, ορισμένα από τα οποία βρίσκονται στο ανώτερο τμήμα της κλίμακας και υποστηρίζουν την προσέγγιση προς τα άνω, ενώ άλλα εφαρμόζουν χαμηλότερους φορολογικούς συντελεστές και επιθυμούν την καθιέρωση ενός ελάχιστου μέσου φορολογικού συντελεστή. Επίσης, οι χώρες που εφαρμόζουν μηδενικό φορολογικό συντελεστή σε ορισμένα αγαθά και προϊόντα θα αρνηθούν να μεταβάλουν το συντελεστή αυτό επειδή τον θεωρούν ως στοιχείο της εθνικής τους πολιτικής. Δεδομένου ότι απαιτείται ομοφωνία για φορολογικά θέματα, οι αποκλίσεις αυτές απόψεων οδήγησαν τελικά σε συμβιβασμό που απεικονίζεται στον παρακάτω πίνακα. Οι αποκλίσεις αυτές απόψεων δεν κατέστησαν επίσης δυνατή την εισαγωγή του οριστικού συστήματος φορολογίας στη χώρα προέλευσης, για το οποίο, δεδομένου ότι ο ΦΠΑ αποδίδεται δικαιωματικά στη χώρα κατανάλωσης δεν κατέστη δυνατό να αναπτυχθεί ένα εφικτό σύστημα αντιστάθμισης μεταξύ των χωρών με καθαρές πληρωμές και των χωρών με καθαρές εισπράξεις φόρων.

Πίνακας 1

Συντελεστής του ΦΠΑ των χωρών της ΕΕ (κατάσταση πριν την 1η Απριλίου 1995)
(πλην της Γαλλίας: κανονικός συντελεστής 20,5 % από 1ης Ιουλίου 1995)

(σε %)

Κράτη μέλη	Κατώτατος συντελεστής	Μειωμένος συντελεστής	Κανονικός συντελεστής	Ενδιάμεσος συντελεστής
Βέλγιο	1,0	6,0	20,5	12,0
Δανία	—	—	25,0	—
Γερμανία	—	7,0	15,0	—
Ελλάδα	4,0	8,0	18,0	—
Ισπανία	4,0	7,0	16,0	—
Γαλλία	2,1	5,5	20,6	—
Ιρλανδία(*)	2,5	12,5	21,0	12,5
Ιταλία	4,0	10,0	19,0	16,0
Λουξεμβούργο	3,0	6,0	15,0	12,0
Κάτω Χώρες	—	6,0	17,5	—
Αυστρία	—	10/12	20,0	—
Πορτογαλία	—	5,0	17,0	—
Φινλανδία	—	6/12	22,0	—
Σουηδία	—	12/21	25,0	—
Ηνωμένο Βασίλειο(*)	—	8,0	17,5	—

(*) Στην Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο ισχύει ο μηδενικός συντελεστής σε συνδυασμό με το δικαίωμα επιστροφής του φόρου που καταβάλλεται στην πηγή.

ΣΗΜ.: Δεν υπάρχουν στοιχεία σχετικά με τις φορολογικές απαλλαγές σε συνδυασμό με το δικαίωμα επιστροφής του φόρου (μηδενικός συντελεστής).

Πηγή: Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

2.1.4. Προκειμένου να αποφευχθεί το ενδεχόμενο το άνοιγμα των συνόρων να οδηγήσει σε μετατόπιση των εμπορικών συναλλαγών και σε απώλεια φορολογικών εσόδων για ορισμένα κράτη μέλη, καταρτίστηκε ένα «μεταβατικό σύστημα» για τον ΦΠΑ.

2.1.5. Είναι γεγονός ότι το μεταβατικό σύστημα το οποίο, χάρη στις επενδύσεις στον τομέα της πληροφορικής, έχει αφομοιωθεί καλά από τις επιχειρήσεις που πραγματοποιούν ενδοκοινοτικές συναλλαγές, εξακολουθεί πάντα να είναι περίπλοκο όσον αφορά τις διοικητικές επιβαρύνσεις που συνεπάγεται και συνεχίζει να προκαλεί ορισμένα προβλήματα. Ωστόσο, το πλεονέκτημά του είναι ότι επέτρεψε την κατάργηση των ελέγχων στα σύνορα, με τα σχετικά έξοδά τους.

2.1.6. Για την περίπτωση παραδόσεων μεταξύ επιχειρήσεων που υπόκεινται σε ΦΠΑ το μεταβατικό σύστημα εισάγει την αρχή της «φορολογίας σύμφωνα με το καθεστώς της χώρας προορισμού»: μια επιχείρηση στη χώρα Α η οποία παραγγέλλει εμπορεύματα στη χώρα Β υποχρεούται να καταβάλλει τον ΦΠΑ που ισχύει στη χώρα Α, εγγύαται η ίδια την απόδοση του αντίστοιχου ποσού, και είναι υπεύθυνη για τη δήλωση του φόρου, επωφελούμενη ταυτόχρονα, σε περίπτωση που η χώρα Α προβεί σε αντιστάθμιση στο πλαίσιο της δήλωσης του μηνιαίου ή τριμηνιαίου ΦΠΑ, από την έκπτωση ως φόρου επιβληθέντος κατά τα προηγούμενα στάδια του ΦΠΑ λόγω εξαγωγής. Στο μεταβατικό σύστημα, η επιχείρηση της χώρας Β είναι υποχρεωμένη να καταρτίζει κατάλογο των πελατών της στις άλλες κοινοτικές χώρες με αριθμό μητρώου ΦΠΑ. Στη συνέχεια αποτελεί αντικείμενο ανταλλαγών δεδομένων μεταξύ των διοικητικών υπηρεσιών του ΦΠΑ σε κοινοτικό επίπεδο. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι σε ορισμένες περιπτώσεις ο ΦΠΑ δεν πρέπει πλέον να εισπράττεται από τον πωλητή αλλά από τον αγοραστή.

2.1.7. Επιχειρήσεις οι οποίες δεν δικαιούνται έκπτωσης του ΦΠΑ και νομικά πρόσωπα που δεν υπόκεινται σε ΦΠΑ σε εθνικό επίπεδο μπορούν να προβαίνουν σε αγορές έως ένα ορισμένο ποσό στην ΕΕ, καταβάλλοντας τον ΦΠΑ που καταλογίζεται στις χώρες από τις οποίες προέρχονται τα εμπορεύματα.

2.1.8. Για τους τελικούς χρήστες ισχύει κατά κανόνα η αρχή της «φορολόγησης σύμφωνα με το καθεστώς της χώρας προέλευσης». Η αρχή αυτή περιορίζεται από διάφορα καθεστώτα εξαιρέσεως:

- για την αγορά νέων μέσων μεταφοράς ισχύει ο συντελεστής ΦΠΑ της χώρας προορισμού,
- σε περίπτωση που μια αγορά υπερβαίνει το όριο των 100 000 Ecu, για τις πωλήσεις εξ αποστάσεως εισπράττεται ο συντελεστής ΦΠΑ που ισχύει στη χώρα προορισμού. Τα κράτη μέλη δικαιούνται να μειώσουν το όριο στο ποσό των 35 000 Ecu.

2.1.9. Η εκτίμηση του μεταβατικού συστήματος είναι συνεπώς αμφιλεγόμενη.

2.1.9.1. Θετικές πλευρές του συστήματος:

- σημαντική μείωση των διοικητικών και των μεταφορικών δαπανών που διασυνδέονται με τελωνειακές διατυπώσεις,

— βελτίωση της ρευστότητας των επιχειρήσεων λόγω της κατάργησης των τελωνειακών εγγυήσεων και ορισμένων υποχρεώσεων προκαταβολής δασμών,

— μείωση των τιμών των εμπορευμάτων λόγω της αύξησης του διεθνούς ανταγωνισμού.

2.1.9.2. Αρνητικές πλευρές του συστήματος:

— αβεβαιότητα και φόβος όσον αφορά την τελική φορολογική ευθύνη: επιχειρήσεις που παραδίδουν εμπορεύματα βάσει της αρχής της «φορολογίας σύμφωνα με το καθεστώς ΦΠΑ της χώρας προορισμού» πρέπει να αποδεικνύουν ότι για τα εμπορεύματα αυτά δεν καταλογίζεται ΦΠΑ στη χώρα προέλευσης. Ορισμένα κράτη μέλη απαιτούν στην περίπτωση αυτή απόδειξη καταβολής του ΦΠΑ στη χώρα προορισμού. Η απαίτηση αυτή αυξάνει, όμως, τις διοικητικές επιβαρύνσεις των επιχειρήσεων και τις καθιστά ευπρόσβλητες από τα λάθη ή τις παραλείψεις στις οποίες μπορεί να υποπέσουν οι εμπορικοί τους εταίροι·

— δημιουργία και πολλαπλασιασμός παράλληλων κυκλωμάτων: επιχειρήσεις μπορούν να αγοράζουν εμπορεύματα σε μια κοινοτική χώρα όπου ο συντελεστής ΦΠΑ είναι χαμηλός χωρίς να καθιστούν γνωστό ότι πρόκειται για ενδοκοινοτικές συναλλαγές. Τα εμπορεύματα αυτά μπορούν στη συνέχεια να υποστούν κατεργασία και να πωληθούν με βάση έναν υψηλότερο συντελεστή ΦΠΑ, χωρίς να καταβάλλονται ουσιαστικά στο Δημόσιο ο ΦΠΑ και οι λοιποί φόροι που οφείλονται. Ωστόσο, η απάτη δεν είναι δυνατό να εξαλειφθεί εντελώς σε κανένα σύστημα. Επομένως, δεν είναι δυνατό να απαντηθεί το ερώτημα αν η απάτη θα λάβει μεγαλύτερες διαστάσεις κατά τη διάρκεια του μεταβατικού συστήματος απ'ό,τι πριν από την ισχύ του συστήματος αυτού.

Με την κατάργηση των συνοριακών ελέγχων καθίσταται δυνατή η διοργάνωση φαινομενικών μετακινήσεων εμπορευμάτων σε αναξιόπιστες και αφεργγυες επιχειρήσεις στο εξωτερικό, ενώ στην πραγματικότητα τα εμπορεύματα «εξαφανίζονται» στο χώρο της παραοικονομίας·

— για τις πωλήσεις εξ αποστάσεως, εφόσον υπάρξει υπέρβαση των ορίων, η σχετική επιχείρηση πρέπει να το αναφέρει στις φορολογικές αρχές της χώρας στην οποία παραδίδει εμπορεύματα. Εάν ληφθούν υπόψη οι διαφορές μεταξύ των κανόνων που πρέπει να τηρηθούν, η περίπτωση αυτή επιβαρύνει την επιχείρηση με δαπάνες που δεν είναι καθόλου αμελητέες. Γι αυτό και δεν πρέπει να προξενεί απορία το γεγονός ότι ορισμένες επιχειρήσεις είτε αρνούνται να εκτελέσουν παραγγελίες από άλλες κοινοτικές χώρες, προκειμένου να μην υπερβούν ένα συγκεκριμένο όριο, είτε χρησιμοποιούν μεσάζοντες στη χώρα προορισμού·

— ΜΜΕ οι οποίες σε μια χώρα απολαύουν ενός ειδικού προνομίου και δεν υποχρεούνται να καταλογίζουν ΦΠΑ κατά τις πωλήσεις που πραγματοποιούν, υποχρεούνται στην περίπτωση ενδοκοινοτικών συναλλαγών να γνωστοποιούν τον αριθμό ΦΠΑ που έχουν και να καταθέτουν περιοδικούς καταλόγους πελατών.

2.2. Από το μεταβατικό σε ένα οριστικό σύστημα ΦΠΑ:

2.2.1. Σύμφωνα με τις σημερινές προτάσεις, το οριστικό σύστημα που προβλέπεται να τεθεί σε λειτουργία το 1996 θα

στηρίζεται στην αρχή της «φορολόγησης στη χώρα προέλευσης». Ένας από τους επιδιωκόμενους στόχους είναι η κατάργηση του μηδενικού συντελεστή για τις «εξαγωγές» σε άλλα κράτη μέλη.

2.2.2. Υπάρχουν όμως και ορισμένα μειονεκτήματα, δεδομένου ότι:

- σε περίπτωση που δεν υπάρχει αντισταθμιστικό σύστημα μεταξύ των κρατών μελών, ένα από τα χαρακτηριστικά του οριστικού συστήματος είναι ότι τα φορολογικά έσοδα μεταφέρονται από τη χώρα εγκατάστασης του αγοραστή στη χώρα εγκατάστασης του προμηθευτή. Σε αυτή την περίπτωση και σε αντίθεση με τη σημερινή κατάσταση, η αρχή της «χώρας προέλευσης» θα ευνοεί τις χώρες-εξαγωγείς στις οποίες έχουν αγοραστεί πραγματικά τα εμπορεύματα.

Κατ' αυτόν τον τρόπο, οι υπερβολικές διαφορές των δεικτών στον τομέα των έμμεσων φόρων ενδέχεται να οδηγήσουν σε μετατόπιση της ροής των συναλλαγών: ακόμη και στην περίπτωση που ο καταβληθείς ΦΠΑ μπορεί να εισπραχθεί αργότερα από τον τελικό χρήστη ή (τον δημόσιο τομέα), οι επιχειρήσεις θα προτιμούν να αγοράζουν εμπορεύματα σε κράτη μέλη με χαμηλό συντελεστή ΦΠΑ προκειμένου να καταστήσουν καλύτερη τη διαχείριση των οικονομικών τους. Ταυτόχρονα θα υπάρξουν επιχειρήσεις που θα επιδοθούν στη μέθοδο των «πωλήσεων εξ αποστάσεως», εντοπίζοντας ή μετατοπίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τις δραστηριότητές τους σε χώρες με χαμηλό συντελεστή ΦΠΑ.

2.2.3. Συνέπεια των προαναφερθέντων είναι ότι:

- αφενός, ορισμένα κράτη μέλη θα πάψουν πλέον να εισπράττουν έμμεσους φόρους για τις διακοινοτικές συναλλαγές, που σε διαφορετική περίπτωση θα εκλαμβάνονταν ως εσωτερικές συναλλαγές.
- η κατάσταση αυτή θα οδηγήσει σε στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και σε μετατοπίσεις στους τομείς της παραγωγής και της απασχόλησης στα κράτη μέλη.

2.2.4. Από την άλλη πλευρά, εκτός από πλεονεκτήματα, οι μειωμένοι συντελεστές ΦΠΑ έχουν και ένα μειονέκτημα που μπορεί να περιγραφεί μέσω του ακόλουθου παραδείγματος.

2.2.5. Για ένα συγκεκριμένο προϊόν καταβάλλεται στη χώρα Α ΦΠΑ 16 % και στη χώρα Β 0 %. Σε περίπτωση που ένα πολυκατάστημα εγκατεστημένο στη χώρα Β αγοράσει το προϊόν αυτό στη χώρα Α πρέπει να καταβάλει ΦΠΑ 16 %, ο οποίος περιέχεται στο δημόσιο ταμείο της χώρας Α. Σε περίπτωση που το προϊόν μεταπωληθεί στη χώρα Γ, η επιχείρηση δεν θα εισπράξει ΦΠΑ και θα υποχρεωθεί να ζητήσει την επιστροφή του ΦΠΑ που κατέβαλε από τη χώρα Γ. Κατ' αυτόν τον τρόπο δημιουργείται μια κατάσταση στην οποία το δημόσιο ταμείο της χώρας Γ χρηματοδοτεί τον δημόσιο τομέα στη χώρα Α, πράγμα που δημιουργεί αναμφισβήτητα διάφορα πολιτικά και οικονομικά προβλήματα...

2.2.6. Όμως, η συχνότητα εμφάνισης του προβλήματος αυτού μειώνεται κατά πολύ εάν δεν υπάρχει μηδενικός συντελεστής. Στην περίπτωση αυτή και εφόσον η προστιθέμενη αξία είναι αρκετά μεγάλη υπάρχει η δυνατότητα αντιστάθμισης των μεγάλων διαφορών μεταξύ των φορολογικών συντελεστών, όπως αποδεικνύεται από τα ακόλουθα:

2.2.7. Ας επανέλθουμε στο παράδειγμα δύο χωρών Α και Β με αντίστοιχους συντελεστές ΦΠΑ 20 % και 10 %. Ας υποθέσουμε ότι μια επιχείρηση διανομής από τη χώρα Β πραγματοποιεί αγορές για το ποσό του 1 εκατομμυρίου στη χώρα Α και πωλεί τα εμπορεύματα αυτά στη χώρα της για 1,5 εκατομμύρια. Ο ΦΠΑ που κατέβαλε στη χώρα Α ανέρχεται σε 200 000 από τις οποίες εισπράττει 150 000 από ΦΠΑ για τις πωλήσεις που πραγματοποίησε στην εσωτερική αγορά. Σε περίπτωση που ένα μέρος των εμπορευμάτων αγοραστεί στη χώρα Β το πρόβλημα της απώλειας ΦΠΑ εξουδετερώνεται σχεδόν εντελώς. Όντως, εάν η επιχείρηση αγοράσει στη χώρα της εμπορεύματα αξίας 1 εκατομμυρίου και τα πωλήσει στην εγχώρια αγορά για 1,5 εκατομμύρια το ποσό του ΦΠΑ που θα εισπράξει από τη συναλλαγή αυτή ανέρχεται σε 50 000 (10 % του ποσού των 1,5 εκ. μείον 1 εκ) αντισταθμίζοντας πλήρως τον ΦΠΑ που κατέβαλε στη χώρα Α.

2.2.8. Στη συνεδρίαση του Οκτωβρίου του 1994, το Συμβούλιο Ecofin θέσπισε ορισμένες αρχές οι οποίες πρέπει να πληρούνται από το νέο σύστημα ΦΠΑ:

- περιορισμός των δαπανών και του φόρτου εργασιών σε διοικητικό επίπεδο με την όσο το δυνατό μεγαλύτερη απλοποίηση των διαδικασιών και περιορισμό των περιπτώσεων όπου μια επιχείρηση πρέπει να συλλέγει πληροφορίες στο εξωτερικό σχετικά με τον κύκλο εργασιών ενός εμπορικού εταίρου της ή όπου πρέπει να εκπροσωπείται ενώπιον των φορολογικών αρχών·
- αποφυγή της απώλειας φορολογικών εσόδων ή της μεταφοράς αυτών μεταξύ των κρατών μελών·
- περιορισμός του κινδύνου απάτης. Στην επίτευξη του στόχου αυτού θα πρέπει να συμβάλλουν η απλοποίηση και η αύξηση της διαφάνειας των διαδικασιών καταλογισμού ΦΠΑ και η βελτιωμένη συνεργασία μεταξύ των φορολογικών αρχών των κρατών μελών.

2.3. Συστάσεις της ΟΚΕ

2.3.1. Η ΟΚΕ είναι της άποψης ότι το μεταβατικό σύστημα ΦΠΑ συνέβαλε σημαντικά στην υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς με την κατάργηση των συνοριακών ελέγχων.

2.3.1.1. Παρόλα αυτά, το σύστημα είναι πολύπλοκο και σε ορισμένες περιπτώσεις αυξάνει την ανασφάλεια.

2.3.2. Για το λόγο αυτό, η ΟΚΕ τάσσεται υπέρ ενός απλούστερου και διαφανέστερου συστήματος που θα συνεπάγεται την, όσο το δυνατόν περισσότερο, ίση μεταχείριση των διακοινοτικών και των εσωτερικών συναλλαγών. Η καθολική εφαρμογή της αρχής της «φορολογίας σύμφωνα με το καθεστώς της χώρας προορισμού», που προβλέπεται στην πρόταση για το οριστικό σύστημα, καλύπτει αυτές τις προϋποθέσεις.

2.3.3. Όμως, η καθολική εφαρμογή της αρχής αυτής δε συμβιβάζεται με τις υπερβολικές διαφορές μεταξύ των συντε-

λεστών ΦΠΑ και άλλων εμμέσων φόρων. Η μετατόπιση της ροής των εμπορικών συναλλαγών και η στρέβλωση του ανταγωνισμού που θα προκύψουν από την κατάσταση αυτή δεν πρέπει να υποτιμηθούν.

2.3.4. Χωρίς να τίθεται θέμα πλήρους εναρμόνισης (βλ. έξοδα μεταφοράς), οι συντελεστές πρέπει να περιληφθούν σε ένα στενότερο φάσμα προσέγγισης και να αποφασισθεί, αν όχι μια κατάργηση, τουλάχιστον η καλύτερη συγκρισιμότητα των μειωμένων φορολογικών συντελεστών, και μάλιστα μια μείωση του αριθμού τους. Το θέμα των μηδενικών συντελεστών εξακολουθεί να υφίσταται.

2.3.5. Η σύγκλιση των έμμεσων φορολογικών επιβαρύνσεων μπορεί να είναι ανοδική και καθοδική, ενώ οι αρμόδιες αρχές πρέπει να προβούν σε ορισμένες επιλογές μεταξύ διαφόρων προτεραιοτήτων όπως είναι:

- η ανάγκη δημοσιονομικής εξυγίανσης στα κράτη μέλη της Ένωσης και της ανεύρεσης φορολογικών πόρων για την άσκηση μιας πολιτικής απασχόλησης·
- το γεγονός ότι οι έμμεσοι φόροι συνιστούν ένα είδος φθίνουσας φορολογίας που, λόγω του γραμμικού χαρακτήρα των συντελεστών, πλήττει περισσότερο τα χαμηλά από ό,τι τα υψηλά εισοδήματα. Η ΟΚΕ επισημαίνει ότι σε ορισμένα κράτη μέλη η τάση τη στιγμή αυτή φαίνεται να είναι εκ νέου ανοδική, δεδομένου ότι ορισμένες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για να επιτύχουν την απαιτούμενη μείωση των αυξημένων δημοσίων ελλειμμάτων, έχουν προσπαθήσει να αυξήσουν το ΦΠΑ, πράγμα που θα καταστήσει ακόμη πιο προβληματική την στενή προσέγγιση των φορολογικών συντελεστών που προϋποθέτει η εισαγωγή του οριστικού συστήματος·
- η εναρμόνιση των συντελεστών ΦΠΑ σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα πρέπει να συντελέσει σε μείωση των άμεσων φόρων επί των μισθών. Επομένως, στα κράτη μέλη, στα οποία θα αυξηθούν οι έμμεσοι φόροι λόγω της κοινοτικής εναρμόνισης, θα πρέπει συγχρόνως να μειωθούν οι άμεσοι φόροι επί των μισθών. Κατ' αυτό τον τρόπο τα έσοδα από φόρους διατηρούνται στο ίδιο επίπεδο και προωθείται η απασχόληση. Συγχρόνως, είναι αναγκαίο να ληφθούν συνοδευτικά μέτρα ώστε να περιοριστούν οι συνέπειες που θα έχει η αύξηση των έμμεσων φόρων επί των χαμηλών εισοδημάτων.

2.3.6. Κατά την εναρμόνιση των φορολογικών συντελεστών είναι αναγκαίο να διατηρηθούν δύο διαφορετικοί συντελεστές: ένας μειωμένος και ένας κανονικός. Ενδεχομένως, θα μπορούσε να εξετασθεί η δυνατότητα διεύρυνσης των προϊόντων και υπηρεσιών για τα οποία εφαρμόζεται ο μειωμένος συντελεστής τόσο για λόγους προώθησης της απασχόλησης, όσο και για περιβαλλοντικούς λόγους και λόγους εισοδηματικής πολιτικής. Η εφαρμογή μειωμένου συντελεστή στις τοπικές υπηρεσίες καθώς και στις υπηρεσίες επισκευών και ανακύκλωσης συμβάλλει στην ανάπτυξη της παραγωγής με εντατική χρήση του παράγοντα εργασία, αλλά και στην οικονομικότερη χρήση των πρώτων υλών. Ο μειωμένος συντελεστής θα πρέπει να εφαρμόζεται στα προϊόντα που φέρουν το ευρωπαϊκό οικολογικό σήμα, ώστε να προωθηθούν παραγωγικές μέθοδοι που δεν προσβάλλουν το περιβάλλον. Από άποψη εισοδηματικής πολιτικής η εφαρμογή χαμηλού συντελεστή θα οδηγήσει σε μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης επί των προϊόντων ζωτικής σημασίας.

2.3.7. Πρέπει να διατυπωθούν λεπτομερείς προτάσεις σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους και τους επιχειρημα-

τικούς κύκλους. Θα πρέπει να υπάρξουν ευθύς εξ αρχής ολοκληρωμένες διαβουλεύσεις σχετικά με τις ανάγκες των επιχειρήσεων και το κόστος της συμμόρφωσης προς εναλλακτικές επιλογές καθώς και το πρόσθετο κόστος και ο γραφειοκρατικός φόρτος που είναι αποτέλεσμα των μέτρων κατά της φοροδιαφυγής.

2.3.8. Πρέπει να καταρτισθεί κατάλληλο χρονοδιάγραμμα το οποίο θα επιτρέπει τη διεξαγωγή ολοκληρωμένων διαβουλεύσεων μετά τη λεπτομερή διασαφήνιση των προτάσεων, στις οποίες θα συμπεριλαμβάνονται μέτρα κατά της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής, και πριν από την εφαρμογή οποιασδήποτε πολιτικής απόφασης. Ένα ολοκληρωμένο σύστημα θα πρέπει να τίθεται σε εφαρμογή μόνον εφόσον έχουν προσδιορισθεί πλεονεκτήματα (αρχικά και τρέχοντα) που να αιτιολογούν τις δαπάνες της αλλαγής. Επίσης, θα πρέπει να μεσολαβεί επαρκές χρονικό διάστημα μεταξύ της απόφασης και της πραγματικής ημερομηνίας από την οποία θα αρχίσουν να ισχύουν αλλαγές που απαιτούν σημαντική τροποποίηση των προγραμμάτων υπολογιστών, καθώς και των συστημάτων των επιχειρήσεων.

2.3.9. Η προσπάθεια αναζήτησης μια περισσότερο ολοκληρωμένης Ευρώπης δεν πρέπει να προάγει τη νοοτροπία μιας «Ευρώπης οχυρό». Το διεθνές εμπόριο δεν πρέπει να παρεμποδίζεται από μέτρα προστατευτισμού.

2.3.10. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στις επιπτώσεις των προτεινόμενων αλλαγών για τις μικρομεσαίες και τις μικροεπιχειρήσεις, οι οποίες πρόκειται μάλλον να είναι σημαντικότερες απ' ό,τι στην περίπτωση των μεγαλύτερων επιχειρήσεων.

3. Φορολογία των αποταμιεύσεων

3.1. Η σημερινή κατάσταση

3.1.1. Ιστορικό

3.1.1.1. Η ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων στην ΕΕ αποτελεί γεγονός από την 1η Ιουλίου 1990. Κατ' αυτόν τον τρόπο οι κάτοικοι ενός κράτους μέλους της Ένωσης είναι απολύτως ελεύθεροι να επενδύουν τις αποταμιεύσεις τους σε ένα άλλο κράτος μέλος. Δεδομένου ότι τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν καταργήσει τους ελέγχους συναλλάγματος, οι πολίτες των κρατών αυτών μπορούν να επενδύουν τις αποταμιεύσεις τους και σε χώρες εκτός της ΕΕ. Ταυτόχρονα, όμως, μεταξύ των κρατών μελών εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικές διαφορές ως προς το φορολογικό καθεστώς που ισχύει για τα εισοδήματα από αποταμιεύσεις.

3.1.1.2. Κατά τη συζήτηση για την οδηγία του 1988, με την οποία θα ρυθμιζόταν η απελευθέρωση της κυκλοφορίας κεφαλαίων, διάφορα κράτη μέλη επεσήμαναν τον κίνδυνο της μετατόπισης αποταμιεύσεων για καθαρά φορολογικούς λόγους, σε περίπτωση που η απελευθέρωση δεν συνοδευόταν από τα κατάλληλα φορολογικά μέτρα. Για το λόγο αυτό, το Συμβούλιο είχε αναθέσει στην Επιτροπή την επεξεργασία μίας πρότασης για την προσέγγιση των διαφόρων συστημάτων φορολογίας των αποταμιεύσεων.

3.1.1.3. Την άνοιξη του 1989, η Επιτροπή υπέβαλε δύο προτάσεις: μια πρόταση για την καθιέρωση σε επίπεδο Κοινότητας ενός κατώτατου ορίου παρακράτησης φόρων στην πηγή της τάξης του 15 % επί των τόκων που προέρχονται από ομολογίες και τραπεζικές καταθέσεις, και πρόταση για τη βελτίωση της

συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων αρχών. Και οι δύο προτάσεις απορρίφθηκαν. Το μοναδικό επίτευγμα ήταν μια συμφωνία με βάση την οποία 11 κράτη μέλη θα μεριμνούσαν για τη βελτίωση της αμοιβαίας υποστήριξης.

3.1.1.4. Εν τω μεταξύ ολοκληρώθηκε η εσωτερική αγορά (και όσον αφορά την παροχή τραπεζικών υπηρεσιών). Το γεγονός αυτό προσφέρει πρόσθετα κίνητρα για τη διεθνοποίηση των χρηματαγορών, ενώ τα φορολογικά συστήματα εξακολουθούν να διαφέρουν μεταξύ τους. Η ενδεχόμενη προσέγγιση σε ευρωπαϊκό επίπεδο των διαφορών που υφίστανται μεταξύ των φορολογικών συστημάτων μπορεί να πραγματοποιηθεί με βάση το άρθρο 100 της Συνθήκης.

3.1.1.5. Το 1993, επαναλήφθηκε η συζήτηση για την επίτευξη ορισμένης εναρμόνισης των συστημάτων. Η βελγική Προεδρία πρότεινε να αφαιρεθεί στην κρίση των κρατών μελών να επιλέξουν

μεταξύ της καθιέρωσης ενός κατώτατου ορίου προκαταβολικής παρακράτησης φόρων της τάξης του 15 % ή της υποχρεωτικής δήλωσης των εισοδημάτων από αποταμιεύσεις στο κράτος μέλος στο οποίο κατοικεί ο φορολογούμενος. Η φορολογία των αποταμιεύσεων τοποθετήθηκε στην ημερήσια διάταξη και της γερμανικής Προεδρίας, η οποία μπορούσε σχετικώς να λάβει υπόψη και τις επαφές της Επιτροπής με ορισμένες τρίτες χώρες. Στη Διάσκεψη Κορυφής του Εσπεν δεν ελήφθησαν αποφάσεις σχετικά με το θέμα αυτό.

3.1.2. Συγκρίσεις

3.1.2.1. Από συγκριτικές μελέτες που διεξήχθησαν προκύπτει ότι υπάρχει μια σαφής τάση: ενώ κάθε κράτος φορολογεί, από τη μια πλευρά, τις αποταμιεύσεις των κατοίκων του, από την άλλη, μεριμνά για τη μη φορολογία των αποταμιεύσεων ατόμων που δεν κατοικούν μόνιμως στις επικράτειά του:

Πίνακας 2⁽¹⁾

Παρακράτηση στην πηγή για εισοδήματα από τραπεζικές καταθέσεις

(σε %)

Χώρα διαμονής	Χώρα της πηγής											
	B	DK	F	D	GR(*)	IRL	IT	L	NL	P	SP	UK
B	10	—	—	—	10	—	15	—	—	15	—	—
DK	—	Bar	—	—	10	—	15	—	—	15	—	—
F	—	—	15	—	10	—	10	—	—	15	—	—
D	—	—	—	30	10	—	—	—	—	15	—	—
GR	—	—	—	—	15	—	10	—	—	20	—	—
IRL	—	—	—	—	10	27	10	—	—	20	—	—
IT	—	—	—	—	10	—	30	—	—	15	—	—
L	—	—	—	—	10	—	30	Bar	—	20	—	—
NL	—	—	—	—	10	—	30	—	Bar	20	—	—
P	—	—	—	—	10	—	—	—	—	20	—	—
SP	—	—	—	—	10	—	12	—	—	15	25	—
UK	—	—	—	—	—	—	15	—	—	20	—	25

(¹) Πίνακας προερχόμενος από τη μελέτη του Christian Valduc «L'harmonisation fiscale et la construction européenne» δημοσιεύθηκε στο «Le courrier hebdomadaire du centre de recherche et d'information sociopolitiques», nr. 1994/1441-1442, ορισμένα στοιχεία του οποίου έχουν προσαρμοστεί στα σημερινά δεδομένα. Η ίδια παρατήρηση ισχύει και για τον πίνακα 3.

(*) Η τροπολογία στην πηγή δεν εφαρμόζεται επί καταθέσεων σε συνάλλαγμα.

Οι συντελεστές παρακράτησης στην πηγή που αναγράφονται με έντονα στοιχεία στα τετραγωνίδια διαγωνίως, ισοδυναμούν με τους οριστικούς συντελεστές: οι λοιποί φόροι συμψηφίζονται (και, ενδεχομένως, επιστρέφονται) με βάση τους συντελεστές που ισχύουν για τα διάφορα κλιμάκια εισοδήματος. Η λέξη «Bar» σημαίνει ότι ο συμψηφισμός σύμφωνα με το κλιμάκιο εισοδήματος διενεργείται μετά από ανταλλαγή δεδομένων.

3.1.2.2. Η ΟΚΕ θεωρεί την κατάσταση αυτή αντικανονική και συνιστά την καθιέρωση της έννοιας «κάτοικος της Ευρώπης» δεν είναι πλέον δυνατόν να υποστηρίζεται η κατάργηση των εσωτερικών συνόρων και να διατηρείται ταυτόχρονα η διάκριση μεταξύ «κατοίκων» και «μη κατοίκων» (η οποία βασίζεται στην ύπαρξη συνόρων), τη στιγμή που οι όροι αυτοί αφορούν πολίτες κρατών μελών. Στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά οι μοναδικοί «μη κάτοικοι» είναι πολίτες κρατών που δεν είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3.1.2.3. Η πλήρης απελευθέρωση της κυκλοφορίας κεφαλαίων με παράλληλη διατήρηση των διαφορών όσον αφορά

τους φορολογικούς συντελεστές και τη διαφορετική μεταχείριση των μόνιμων και των μη μόνιμων κατοίκων οδηγεί σε ανταγωνιστική αποφυγή επιβολής φόρων. Οι αποταμιευτές έχουν όφελος να τοποθετούν τα χρήματά τους στο εξωτερικό και να αποφεύγουν τη φορολογία τους. Το γεγονός αυτό υποχρεώνει τα κράτη μέλη να μειώνουν τους φόρους που επιβάλλουν στις αποταμιεύσεις των μόνιμων κατοίκων τους. Ο κίνδυνος αυτός αυξάνεται σε περίπτωση που οι συναλλαγματικοί κίνδυνοι είναι ελάχιστοι ή ανύπαρκτοι.

3.1.3. Ανταγωνιστική αποφυγή επιβολής φόρων: σκιαγράφηση της κατάστασης

3.1.3.1. Στον ακόλουθο πίνακα παρατίθεται μια συνοπτική εικόνα των τροποποιήσεων στον τομέα της φορολογίας των αποταμιεύσεων των μόνιμων κατοίκων των κρατών μελών:

Πίνακας 3

Κύριες μεταβολές της φορολογίας των εισοδημάτων από
αποταμιεύσεις κατοίκων μεταξύ 1989 και 1993

Βέλγιο	— Ο συντελεστής προείσπραξης φόρων επί εισοδημάτων από τόκους μειώθηκε τον Ιανουάριο του 1990 από 25 % σε 10 %. — Εισαγωγή των αμοιβαίων κεφαλαίων (Sicav) κεφαλαιοποίησης. — Την περίοδο 1993-1994 ο συντελεστής προείσπραξης φόρων αυξήθηκε από 10 % σε 13,39 %.
Δανία	— Τα εισοδήματα από κεφάλαια απαλλάσσονται από τον πρόσθετο φόρο του 12 % που ισχύει για ποσά μεγαλύτερα των 231 800 DKR.
Γαλλία	— Μείωση του συντελεστή αποσβεστικής προείσπραξης φόρων από 25 % σε 15 % για δανειακούς τίτλους του δημοσίου και από 45 % σε 15 % για τους λοιπούς διαπραγματεύσιμους τίτλους και τις τραπεζικές καταθέσεις. — καθιέρωση των Οσεκα κεφαλαιοποίησης. — καθιέρωση της αποσβεστικής προείσπραξης φόρων για την περίπτωση των τίτλων κεφαλαιοποίησης. — καθιέρωση της γενικευμένης κοινωνικής εισφοράς για εισοδήματα από κινητές αξίες.
Γερμανία	— Καθιέρωση, τον Ιανουάριο του 1989, και κατάργηση, το Μάιο του 1989, της παρακράτησης φόρων στην πηγή με συντελεστή 10 % για τα εισοδήματα από τόκους προερχόμενους από καταθέσεις όψεως, προθεσμιακές καταθέσεις, ομολογίες, τίτλους του δημοσίου και άλλους διαπραγματεύσιμους τίτλους. — καθιέρωση, το Νοέμβριο του 1991, μετά από απόφαση του Συνταγματικού Δικαστηρίου, μιας παρακράτησης φόρων στην πηγή 30 % για τα εισοδήματα άνω των 6 100 DM (μεμονωμένο άτομο) ή 12 200 DM (ζεύγη).
Ιταλία	— Η παρακράτηση φόρων στην πηγή προσλαμβάνει αποσβεστικό χαρακτήρα. — ο συντελεστής παρακράτησης φόρων στην πηγή που ισχύει στην περίπτωση των εισοδημάτων από τόκους από τραπεζικές καταθέσεις και ομολογίες, εκτός από τους δανειακούς τίτλους του Δημοσίου και τις ομολογίες επιχειρήσεων που έχουν εισαχθεί στο χρηματιστήριο, αυξήθηκε από 25 % σε 30 %.
Λουξεμβούργο	— Αύξηση της έκπτωσης που χορηγείται για εισοδήματα από τόκους.
Κάτω Χώρες	— Αύξηση της έκπτωσης που χορηγείται για εισοδήματα από τόκους.
Ισπανία	— Ο συντελεστής παρακράτησης φόρων στην πηγή αυξήθηκε από 20 % και 25 %.

Πηγή: βλ. υποσημείωση 1, Πίνακας 2.

3.1.3.2. Εντύπωση προξενεί το γεγονός ότι οι χώρες που υποχρεώθηκαν, μεταξύ άλλων, υπό την πίεση του «φορολογικού ανταγωνισμού» με άλλες, να μειώσουν τους φόρους που επιβάλλουν στις αποταμιεύσεις των κατοίκων τους είναι εκείνες που έχουν προχωρήσει περισσότερο με την οικονομική και νομισματική σύγκλιση.

3.1.4. Συνέπειες

3.1.4.1. Μία σημαντική συνέπεια της κατάστασης αυτής είναι η στρέβλωση των συνδυασμών των συντελεστών της παραγωγής σε βάρος της εργασίας και της δημιουργίας απασχόλησης. Πράγματι, ο συντελεστής εργασία φορολογείται περισσότερο από το συντελεστή κεφάλαιο. Από την άλλη πλευρά, το ύψος των φόρων που επιβάλλονται επί των κερδών μπορεί επίσης να επηρεάσει τις επενδύσεις ανάπτυξης των επιχειρήσεων.

3.2. Ποια προσέγγιση θα υιοθετηθεί;

3.2.1. Το πρόβλημα του φορολογικού ανταγωνισμού όσον αφορά τα εισοδήματα από αποταμιεύσεις μπορεί να αντιμετωπιστεί με την καθιέρωση ενός κατώτερου συντελεστή παρακράτησης στην πηγή σε ευρωπαϊκό επίπεδο και σε επίπεδο ΟΟΣΑ. Τα κράτη μέλη θα μπορούν να επιβάλλουν συντελεστές υψηλότερους του κατώτερου, ποτέ όμως χαμηλότερους. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ο «καθοδικός φορολογικός ανταγωνισμός» δεν πρόκειται να εξουδετερωθεί εντελώς, αλλά θα συγκρατηθεί εντός ορισμένων ορίων.

3.2.2. Επιπλέον, θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην κατάργηση της διάκρισης μεταξύ μονίμων και μη μονίμων κατοίκων.

3.2.3. Προκειμένου να εφαρμοστούν με επιτυχία οι αρχές που αναφέρθηκαν πρέπει να ληφθούν υπόψη ορισμένα πρακτικά προβλήματα και εμπόδια.

3.2.4. Το πρώτο πρόβλημα αφορά το συνδυασμό της παρακράτησης φόρων στην πηγή με συστήματα βάσει των οποίων τα εισοδήματα από αποταμιεύσεις δηλώνονται στις φορολογικές αρχές. Η καθιέρωση της παρακράτησης φόρων στην πηγή δεν εξυπηρετεί άμεσα τα κράτη μέλη τα οποία φορολογούν τα εισοδήματα από αποταμιεύσεις με βάση υποχρεωτική δήλωση (που στηρίζεται, συνήθως, στην ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων). Παράλληλα, η καθιέρωση της παρακράτησης φόρων στην πηγή θα δημιουργούσε το θέμα κατά πόσο το σύστημα αυτό πρέπει να έχει απαλλακτικό χαρακτήρα.

3.2.5. Επιπλέον, κάθε κράτος μέλος μπορεί να προσθέτει τα έσοδα αυτά σε άλλα εισοδήματα ή να χορηγεί συγκεκριμένες απαλλαγές για εισοδήματα από αποταμιεύσεις (π.χ. για τους μικροαποταμιευτές).

3.2.6. Ένα δεύτερο πρόβλημα είναι ο κίνδυνος διαφυγής κεφαλαίων σε τρίτες χώρες. Λαμβανομένης υπόψη της εξαιρετικής κινητικότητας κεφαλαίων σε παγκόσμιο επίπεδο, η εν λόγω διαφυγή κεφαλαίων ενδέχεται να οδηγήσει σε έλλειψη κεφαλαίων, τα οποία η Ευρώπη χρειάζεται απαραίτητως (πραγματοποίηση μεγάλων έργων υποδομής) και συγχρόνως σε φορολογικά έσοδα χαμηλότερα των αναμενόμενων. Ο κίνδυνος αυτός γίνεται αμεσότερος με την αύξηση του συντελεστή παρακράτησης στην πηγή πέραν ενός συγκεκριμένου «ορίου αδρανείας», που κατά πάσα πιθανότητα κυμαίνεται σε 10-15 %.

3.2.6.1. Όσον αφορά τους μικρούς και μικρομεσαίους επενδυτές, ο κίνδυνος διαφυγής κεφαλαίων είναι σχετικά περιορισμένος επειδή:

- η απόσταση μεταξύ επενδυτών και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων θα αποτρέπει, αναμφισβήτητα, πολλούς επενδυτές από τη μεταφορά των αποταμιεύσεών τους εκτός Ευρώπης·
- λόγω των συναλλαγματικών κινδύνων, οι επενδύσεις σε μη ευρωπαϊκά νομίσματα δεν προσφέρουν πάντοτε την ίδια ασφάλεια.

3.2.6.2. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο επιβάλλεται να μην περιορισθεί μόνο στην Ευρωπαϊκή Ένωση η εναρμόνιση των φόρων στα έσοδα από τις αποταμιεύσεις, αλλά να διεξαχθούν διαπραγματεύσεις για την εξεύρεση λύσεως που να είναι εφικτή σε ευρύτερο διεθνές πλαίσιο, όπως π.χ. για όλα τα κράτη μέλη του ΟΟΣΑ.

3.2.7. Εάν, μετά τη διεκπεραίωση των όσων συνιστώνται στο σημείο 3.6.2.2.1, η καθιέρωση ενός ενιαίου συντελεστή παρακράτησης οδηγήσει πραγματικά στην αύξηση της φορολογίας στα έσοδα από αποταμιεύσεις, υπάρχει το ενδεχόμενο οι αποταμιευτές και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να επιχειρήσουν να μεταφέρουν τις αυξημένες φορολογικές επιβαρύνσεις στους δανειολήπτες μέσω της αύξησης των επιτοκίων. Μια παρόμοια αύξηση θα μπορούσε να επιδράσει αρνητικά στις ιδιωτικές επενδύσεις, και ως εκ τούτου στην ανάπτυξη και την απασχόληση, και θα οδηγούσε σε αύξηση των δαπανών για την εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους.

3.2.7.1. Το μέγεθος και η πιθανότητα εμφάνισης του κινδύνου αυτού εξαρτάται από τους ακόλουθους παράγοντες:

- την ελαστικότητα της προσφοράς κεφαλαίων αποταμιεύσης. Η κλασική οικονομική ανάλυση διδάσκει ότι ένας

φόρος βαρύνει σχεδόν ολοκληρωτικά την πλευρά της προσφοράς (στην προκειμένη περίπτωση, τους αποταμιευτές) σε περίπτωση που οι διακυμάνσεις των επιτοκίων είτε την επηρεάζουν σε βαθμό αμελητέο, είτε την αφήνουν εντελώς ανεπηρέαστη. Ακόμη και στην περίπτωση που η προσφορά αποταμιεύσεων αντιδρά «φυσιολογικά» στην επιβολή φόρων, οι φόροι αυτοί θα βαρύνουν δύο πλευρές: τους επενδυτές (αύξηση του μικτού επιτοκίου) και τους αποταμιευτές (μείωση των καθαρών εσόδων από τόκους)·

- η εν λόγω ελαστικότητα καθορίζεται, εκτός άλλων, και από τη δυνατότητα μεταφοράς των επενδυμένων κεφαλαίων στο εξωτερικό.

3.2.7.2. Η εφαρμογή της παρακράτησης στην πηγή σε όλα τα κράτη μέλη του ΟΟΣΑ θα μειώσει στο ελάχιστο κάθε επίδραση της φορολόγησης της προσφοράς κεφαλαίων.

3.3. Προσανατολισμοί της ΟΚΕ

3.3.1. Με στόχο τον περιορισμό του φορολογικού ανταγωνισμού και την ανεύρεση των απαραίτητων μέσων για τη χρηματοδότηση των πρωτοβουλιών για τη δημιουργία απασχόλησης και την ενίσχυση της θέσης της ΕΕ στην παγκόσμια αγορά κεφαλαίων, η ΟΚΕ υποστηρίζει τα ακόλουθα μέτρα, κατά την εφαρμογή των οποίων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι διεθνείς κανόνες.

3.3.2. Καθιέρωση της έννοιας «κάτοικος της Ευρώπης» με ταυτόχρονη κατάργηση των εσωτερικών συνόρων. Στην περίπτωση αυτή, οι έννοιες «κάτοικος» και «μη κάτοικος» — που υπονοούν την ύπαρξη συνόρων — δεν είναι πλέον δυνατόν να διατηρηθούν.

3.3.3. Προσέγγιση σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο της φορολογίας επί των αποταμιεύσεων σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Η ευρωπαϊκή πολιτική θα πρέπει να σέβεται τις διαφορές που υφίστανται μεταξύ κρατών μελών όσον αφορά τη φορολογία των εσόδων των αποταμιεύσεων (φορολογία στην πηγή ή υποχρεωτική δήλωση), χωρίς να ευνοεί το ένα ή το άλλο σύστημα. Στα κράτη μέλη στα οποία η επιβολή του φόρου πραγματοποιείται με βάση τη φορολογική δήλωση πρέπει να βεβαιώνονται για την ορθότητα των εσόδων από αποταμιεύσεις των υπηκόων τους σε άλλο κράτος μέλος.

3.3.3.1. Αντιθέτως, τα κράτη μέλη στα οποία ισχύει η φορολογία στην πηγή θα πρέπει να διασφαλίζουν:

- είτε την παρακράτηση ενός κατωτέρου ορίου φόρου στην πηγή, επί των εσόδων από αποταμιεύσεις των υπηκόων τους σε άλλο κράτος μέλος·
- είτε τη συστηματική αναφορά των υπηκόων τους σχετικά με έσοδα από αποταμιεύσεις σε άλλα κράτη μέλη.

3.3.3.2. Συγκεκριμένα, αυτό σημαίνει ότι τα κράτη μέλη θα μπορούν να επιλέγουν ανάμεσα στην καθιέρωση ενός συντελεστή φορολογίας στην πηγή της τάξης του 15 % (το κατώφλι αδιαφορίας) και στην συστηματική δήλωση στις φορολογικές αρχές του κράτους προέλευσης των εισπραχθέντων τόκων και μερισμάτων.

3.3.4. Πρέπει να ληφθούν μέτρα που να ευνοούν τους μικροαποταμιευτές, πράγμα που πρέπει να γίνει ανεξάρτητα από το είδος της αποταμίευσης, π.χ. με τον καθορισμό ενός κατώτατου ορίου κεφαλαίων κάτω του οποίου τα έσοδα από την αποταμίευση θα τυγχάνουν φορολογικής εξαιρέσης, ή με την καθιέρωση μιας μείωσης της φορολογίας των τόκων.

3.3.5. Στην ΕΕ, οι φορολογικοί παράδεισοι που ανήκουν στην επικράτεια των κρατών μελών καταργούνται. Πρέπει επίσης να διεξαχθούν διαπραγματεύσεις με αντικείμενο τη διευθέτηση της κατάστασης των άλλων ευρωπαϊκών εδαφών εκτός της Ένωσης, καθώς επίσης και των εξωτικών φορολογικών παραδείσων εκτός των χωρικών συνόρων.

3.3.6. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη το φαινόμενο της μεταφοράς αποταμιεύσεων σε χώρες εκτός της ΕΕ, είναι αναγκαίο να επιδιωχθεί, με βάση τα συμπεράσματα που επιτεύχθηκαν σε ευρωπαϊκό επίπεδο ή παρόμοια συμπεράσματα του ΟΟΣΑ, η ανεύρεση λύσεως είτε με τη μορφή παρακράτησης στην πηγή είτε με τη μορφή ανταλλαγής πληροφοριών.

3.3.7. Η έννοια της ομοιόμορφης φορολόγησης θα πρέπει να επεκταθεί και σε προσόδους κεφαλαίων που μπορούν να εξομοιωθούν με τις αποταμιεύσεις σταθερού επιτοκίου.

4. Φορολογία επιχειρήσεων

4.1. Η σημερινή κατάσταση

4.1.1. Η φορολογική πολιτική έναντι των επιχειρήσεων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα επικεντρωνόταν μέχρι σήμερα στην κατάργηση της διπλής φορολογίας των διασυννοριακών ροών εισοδημάτων (οδηγία για τις μητρικές και τις θυγατρικές επιχειρήσεις και σχέδια οδηγίας για το συνυπολογισμό των ζημιών που προέρχονται από μόνιμες εγκαταστάσεις και θυγατρικές επιχειρήσεις που εδρεύουν σε άλλο κράτος μέλος καθώς και σχετικά με την πληρωμή τόκων και δικαιωμάτων εντός συγχροτημάτων επιχειρήσεων). Ο στόχος αυτής της πολιτικής είναι η άρση των φορολογικών εμποδίων στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά.

4.1.2. Η ορθή προσέγγιση, ασφαλώς, στην εναρμόνιση του φόρου εταιριών είναι να αντιμετωπισθούν τα προβλήματα και οι λύσεις τους. Γιατί δεν μπορεί μια γαλλική εταιρεία να συγχωνευθεί με μια γερμανική που βρίσκεται πέραν των συνόρων; Γιατί μια επιχείρηση του Μπίρμιγχαμ, που επιθυμεί να ανοίξει ένα γραφείο πωλήσεων στο Μιλάνο, να βρίσκεται αντιμέτωπη με τα αιτήματα δύο ανταγωνιζόμενων φορολογικών αρχών; Γιατί υπάρχει τόση γραφειοκρατία σχετικά με μια φινλανδική εταιρεία που αγοράζει αγαθά από έναν ισπανό προμηθευτή εντός της υποτιθέμενης ενότητας της Ενιαίας Αγοράς; Γιατί μια ολλανδική εταιρεία με ένα υποκατάστημα στην Ελλάδα έχει τόσα πολλά προβλήματα με τη μεταφορά των τιμολογίων της (στην τελευταία); Τι μπορεί να γίνει για να εξαιρεθεί ή περιοριστεί η οξύτητα του προβλήματος της προκαταβολής του εταιρικού φόρου;

4.1.3. Η εναρμόνιση των συστημάτων, των συντελεστών και των βάσεων για τη φορολογία των επιχειρήσεων δεν αποτελούσε στοιχείο της μέχρι τούδε ευρωπαϊκής φορολογικής πολιτικής. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υπέδειξε, ορθώς, ότι στερεί-

ται ουσίας η τυποποίηση των συντελεστών εφόσον δεν υπάρχει παράλληλη τυποποίηση της φορολογικής βάσης, δηλ. της μεθόδου με την οποία υπολογίζεται η φορολογική υποχρέωση.

4.1.4. Από την έκθεση Ruding προκύπτουν τα ακόλουθα:

— Η φορολογία συμβάλλει, παράλληλα με την πολιτική, οικονομική και κοινωνική διάσταση, στην επιλογή του τόπου άσκησης δραστηριοτήτων. Αυτό ισχύει κυρίως για τις επιχειρηματικές δραστηριότητες και σε μικρότερο βαθμό για τη βιοτεχνία·

— η υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς έχει ως συνέπεια ότι οι αποφάσεις των επιχειρήσεων θα επηρεάζονται περισσότερο από τις υφιστάμενες φορολογικές διαφορές·

— τα «καθοριστικά» στοιχεία στο φορολογικό τομέα είναι, σε φθίνουσα σειρά προτεραιότητας: ο γενικός συντελεστής που ισχύει για τη φορολογία επιχειρήσεων και τη φορολογία φυσικών προσώπων (μη μετοχικές επιχειρήσεις), η διασυννοριακή φορολογία στην πηγή των εισοδημάτων που προέρχονται από αποδόσεις μετοχών και από τόκους, τα συστήματα απόσβεσης και τα φορολογικά κίνητρα για την πραγματοποίηση επενδύσεων, οι υπόλοιποι παράγοντες για τον προσδιορισμό της φορολογικής βάσης και, τέλος, οι «δαπάνες» που συνεπάγεται η συμμόρφωση στις υποχρεώσεις που επιβάλλει η φορολογική νομοθεσία·

— ο φορολογικός ανταγωνισμός οδηγεί, ενδεχομένως, σε μείωση των επιβαρύνσεων των μεταβλητών παραγωγικών συντελεστών και σε αύξηση των επιβαρύνσεων των σταθερών παραγωγικών συντελεστών, με αποτέλεσμα στρεβλώσεις στη διάρθρωσή τους.

4.1.5. Εκτός και αν υπάρχουν σοβαροί οικονομικοί λόγοι, είναι απίθανο να εξακολουθήσουν να υφίστανται για μεγάλο χρονικό διάστημα σημαντικές διαφορές μεταξύ των φορολογικών συντελεστών και βάσεων σε μια ελεύθερη αγορά. Υπό την προϋπόθεση ότι η κυκλοφορία προσώπων, κεφαλαίων και εμπορευμάτων, είναι ελεύθερη, τα κράτη μέλη δεν θα είναι σε θέση να επιβάλλουν φόρους το ύψος των οποίων θα έχει ως αποτέλεσμα τη διαρροή κεφαλαίων, την αποθάρρυνση των εσωτερικών επενδύσεων, την αύξηση της ανεργίας και τη διάβρωση της ίδιας της φορολογικής βάσης.

4.1.6. Ο φορολογικός ανταγωνισμός είναι περισσότερο έντονος στον τομέα των ειδικών καθεστώτων και των καθεστώτων εξαιρέσης. Σε πολλά κράτη μέλη ισχύουν διαφορετικά φορολογικά συστήματα για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Πολλά από τα ιδρύματα αυτά διασυνδέονται με «εξωχωρικές» περιοχές και χρησιμοποιούνται για τη διοχέτευση κερδών που επιτυγχάνονται σε άλλους τομείς της οικονομίας (π.χ. στη βιομηχανία) σε επιχειρήσεις που είτε φορολογούνται λιγότερο, είτε δεν φορολογούνται καθόλου.

4.1.6.1. Ο πίνακας που ακολουθεί προσφέρει μια (ελλιπή) εικόνα της κατάστασης. Ταυτόχρονα, πρέπει να σημειωθεί ότι τα περισσότερα κράτη μέλη διαθέτουν ένα ειδικό σύστημα για τα «κεντρικά γραφεία», σύμφωνα με το οποίο η φορολογία δεν υπολογίζεται με βάση τα κέρδη αλλά με βάση τη μέθοδο «κόστος πλέον ορισμένο κέρδος».

Πίνακας 4

Σημαντικότερα αποκλίνοντα συστήματα φορολογίας που προσφέρουν άμεσα ή έμμεσα πλεονεκτήματα στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα

Βέλγιο	— συντονιστικά κέντρα
Λουξεμβούργο	— εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου
	— συντονιστικά κέντρα
	— χρηματοδοτικά ιδρύματα
	— εταιρείες επενδύσεων
Γαλλία	— Μονακό και Ανδόρρα
Ιταλία	— Campione d'Italia
	— Άγιος Μαρίνος
Ιρλανδία	— Διεθνή χρηματοπιστωτικά κέντρα
	— εξωχωρικές επιχειρήσεις και ελεύθερες ζώνες
Κάτω Χώρες	— καθεστώς εταιρειών χαρτοφυλακίου
	— Ολλανδικές Αντίλλες
Πορτογαλία	— Μαδέιρα
Ηνωμένο Βασίλειο	— Νησιά της Μάγχης: «φορολογούμενες επιχειρήσεις» και «μη φορολογούμενες επιχειρήσεις»
	— Sarq: δεν επιβάλλεται ουδείς φόρος
	— Νήσος Μαν: «μη φορολογούμενες επιχειρήσεις»
	— Γιβραλτάρ: «πιστοποιητικό απαλλαγής»

4.1.6.2. Οι ΜΜΕ που έχουν τη νομική μορφή της ατομικής ή προσωπικής εταιρείας αντιμετωπίζουν σε ορισμένα κράτη μέλη την αποθαρρυντική επίδραση της προοδευτικής φορολογίας προσώπων. Πρόσφατα, η Επιτροπή δημοσίευσε σύσταση προς τα κράτη μέλη να παραχωρήσουν στις επιχειρήσεις αυτές τη δυνατότητα, όσον αφορά την εκ νέου επένδυση των κερδών, να επιλέξουν μεταξύ της φορολογίας επιχειρήσεων ή/και του περιορισμού του φόρου σε ένα επίπεδο που να αντιστοιχεί σε αυτό της φορολογίας επιχειρήσεων.

4.2. Αξιολόγηση των πιθανών προτάσεων

4.2.1. Η προβληματική που περιγράφεται ανωτέρω μπορεί να αντιμετωπιστεί με την προσέγγιση ορισμένων κανόνων και τμημάτων της φορολογίας επιχειρήσεων, λαμβανομένης υπόψη της αρχής της επικουρικότητας.

Σχετικά με αυτό, υπάρχουν σκέψεις για:

- την καθιέρωση ενός κατώτερου φορολογικού συντελεστή·
- την εναρμόνιση των σημαντικότερων παραμέτρων για τον προσδιορισμό της φορολογήσιμης βάσης.

4.2.1.1. Είναι αναμφισβήτητο ότι μια παρόμοια προσέγγιση θα εξυπηρετούσε την ισορροπία της φορολογικής πολιτικής έναντι των επιχειρήσεων και θα οδηγούσε σε αύξηση των χρηματοοικονομικών δυνατοτήτων των δημοσίων αρχών σε ορισμένα κράτη μέλη. Από την άλλη πλευρά, μπορεί να δημιουργηθούν προβλήματα στον τομέα της περιφερειακής πολιτικής ενώ με την ίδρυση της ΟΝΕ τα κράτη μέλη θα στερηθούν και ένα δεύτερο μέσο προσαρμογών (τη δυνατότητα νομισματικής υποτίμησης και την παροχή φορολογικών κινήτρων). Ταυτόχρονα, πρέπει να ληφθούν υπόψη και οι σχέσεις με τρίτες χώρες.

4.2.2. Για τον προσδιορισμό ενός ελάχιστου ορίου εναρμόνισης της φορολογίας επιχειρήσεων πρέπει να συνεκτιμηθεί και ο περιφερειακός παράγων. Για το σκοπό αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως παράδειγμα το σύστημα της άμεσης ενίσχυσης των επενδύσεων: κατά τον ίδιο τρόπο που μπορούν να προσφερθούν σημαντικά μεγαλύτερα πλεονεκτήματα σε καθυστερημένες περιοχές στον τομέα των επενδυτικών ενισχύσεων, θα πρέπει να δοθεί στις περιοχές αυτές η δυνατότητα να προσφέρουν διαφορετικά αλλά και ευρύτερα φορολογικά πλεονεκτήματα.

4.2.3. Όπως συμβαίνει και με την περίπτωση των φορολογικών συντελεστών, οι φορολογικές βάσεις διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών για ορισμένους λόγους. Αυτοί μπορεί να έχουν χαρακτήρα τυχαίο, ιστορικό, ή να είναι το αποτέλεσμα της παροχής συγκεκριμένων κινήτρων (ή της επιβολής κυρώσεων) για την ενθάρρυνση (ή την αποθάρρυνση) συγκεκριμένων μορφών επενδύσεων ή επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Τα κίνητρα αυτά ενδέχεται να αποσκοπούν στην ενθάρρυνση των επενδύσεων σε μια συγκεκριμένη περιοχή ενός κράτους μέλους, η οποία παρουσιάζει καθυστέρηση, ή των επενδύσεων στο σύνολο της επικράτειάς του. Παρόμοια φορολογικά κίνητρα συνιστούν ουσιαστικό τμήμα της περιφερειακής και βιομηχανικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και δεν είναι καθεαυτά ασυμβίβαστα με την υιοθέτηση μιας προσέγγισης του θέματος της εναρμόνισης με βάση τις αρχές της ελεύθερης αγοράς.

4.2.4. Είναι, επίσης, αναγκαίο να ληφθεί υπόψη η απώλεια του μέσου της νομισματικής υποτίμησης στα πλαίσια της συζήτησης για την ΟΝΕ. Αν η μελλοντική Νομισματική Ένωση υποστεί ασύμμετρους νομισματικούς κλυδωνισμούς, το Δημόσιο θα μπορεί να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο, παρά την προτεινόμενη εναρμόνιση: η μείωση της φορολογίας επιχειρήσεων σημαίνει ότι τα συγκεκριμένα κράτη μέλη διαθέτουν ορισμένα φορολογικά περιθώρια, τα οποία μπορούν κάλλιστα να χρησιμοποιηθούν για τη βελτίωση άλλων ανταγωνιστικών παραγόντων με στόχο την προσέλκυση επενδύσεων (π.χ. μείωση των κοινωνικών επιβαρύνσεων, προσφορά φθηνότερων βιομηχανικών χώρων).

4.2.5. Σε περίπτωση ομοφωνίας των κρατών μελών για την καθιέρωση ενός ελάχιστου συντελεστή πρέπει και στον τομέα αυτό να λαμβάνεται υπόψη και η πολιτική που εφαρμόζεται από τρίτες χώρες.

4.2.6. Οι διαφορές μεταξύ φορολογικών βάσεων ενδέχεται επίσης να οφείλονται στον πληθωρισμό. Κανένα κράτος μέλος δεν έχει επιβάλει ακόμα φόρους με βάση «νομισματικές διορθώσεις» ή έστω και «τις τρέχουσες δαπάνες», παρότι το Ηνωμένο Βασίλειο έχει ακολουθήσει εν μέρει αυτή την κατεύθυνση με την τιμαριθμική αναπροσαρμογή των κερδών κεφαλαίων. Εφόσον και μέχρι τη στιγμή που τα κράτη μέλη υιοθετήσουν ένα εναρμονισμένο σύστημα το οποίο θα συνεκτιμά τις επιπτώσεις του πληθωρισμού (ή τη στιγμή που θα πάψει πλέον να υπάρχει πληθωρισμός — πράγμα απίθανο) η φορολογική βάση θα εξακολουθήσει να υφίσταται στρεβλώσεις που θα οφείλονται τόσο στον ίδιο των πληθωρισμό όσο και στα μέτρα που λαμβάνουν τα κράτη μέλη για τον περιορισμό των επιπτώσεών του. Το πρόβλημα αυτό θα μπορούσε να επιδεινωθεί με την κίνηση ξένων κεφαλαίων, ιδιαιτέρως εκείνων τα οποία δεν αντανakλούν ισοτιμία αγοραστικών δυνάμεων. Η πτυχή αυτή δεν εξετάζεται στα έγγραφα της Επιτροπής.

4.3. Η θέση της ΟΚΕ

4.3.1. Η ΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της διότι η φορολογική πολιτική που ασκήθηκε μέχρι σήμερα στην Ευρώπη δεν στόχευε στην εναρμόνιση των συστημάτων σε ένα ελάχιστο όριο των φορολογικών συντελεστών και των φορολογικών βάσεων.

4.3.2. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι η μερική εναρμόνιση της φορολογίας επιχειρήσεων είναι, μακροπρόθεσμα, ευκαταία και απολύτως αναγκαία. Από τη στιγμή που η ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων αποτελεί γεγονός, αυξάνει η επιρροή των φορολογικών παραγόντων όσον αφορά την επιλογή του χώρου άσκησης οικονομικών δραστηριοτήτων. Στην περίπτωση της εσωτερικής αγοράς έχει εξαιρετική σημασία οι διαφορές μεταξύ των φορολογικών συστημάτων των κρατών μελών να μην οδηγούν σε υπερβολική στρέβλωση των συνθηκών ανταγωνισμού και να αποφευχθεί η χρήση των διαφορών αυτών για σκοπούς φορολογικού ανταγωνισμού.

4.3.3. Στο πλαίσιο αυτό, η ΟΚΕ δεν υποστηρίζει την απόλυτη εξίσωση των φόρων που βαρύνουν τις επιχειρήσεις, ακόμη και μεσοπρόθεσμα. Αυτό είναι ανεπιθύμητο επειδή τα κράτη μέλη πρέπει να εξακολουθήσουν να διαθέτουν μέσα για την άσκηση οικονομικής πολιτικής.

4.3.4. Η ΟΚΕ τάσσεται υπέρ του καθορισμού κατώτερων προτύπων για τον προσδιορισμό του συντελεστή φορολογίας επιχειρήσεων και των κυριότερων παραμέτρων για τον προσδιορισμό της φορολογικής βάσης. Ο εν λόγω κατώτερος συντελεστής πρέπει να είναι επαρκώς ευμετάβλητος και να αντιστοιχεί κατά έναν τρόπο στις φορολογικές επιβαρύνσεις σε τρίτες χώρες.

4.3.5. Όσον αφορά τα φορολογικά κίνητρα, η ΟΚΕ, λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της επικουρικότητας, επιθυμεί να ισχύσει το ίδιο καθεστώς με αυτό που ισχύει για τις άμεσες επιδοτήσεις. Η απευθείας χορήγηση ενισχύσεων παραμένει αρμοδιότητα των κρατών μελών, ενώ η Επιτροπή ελέγχει τη συμβατότητα των ενισχύσεων αυτών με τους κανόνες του

ανταγωνισμού. Ο ίδιος έλεγχος θα πρέπει να ασκείται και στο φορολογικό τομέα. Ο έλεγχος που ασκείται σήμερα επί των φοροοπαλλαγών δεν οδηγεί στην επίτευξη του επιθυμητού στόχου επειδή περιορίζεται στις παρεκκλίσεις από το γενικό σύστημα που ισχύει στα κράτη μέλη. Ετσι δε λαμβάνεται υπόψη ότι, όπως έχουν τα πράγματα σήμερα, οι εκατέρωθεν διαφορές μεταξύ των γενικών συστημάτων οδηγούν σε στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, που σε ορισμένες περιπτώσεις είναι μεγαλύτερες από τις στρεβλώσεις που επιφέρουν ορισμένες φορολογικές ελαφρύνσεις.

4.3.6. Δεδομένου ότι μερικές ΜΜΕ αντιμετωπίζουν ορισμένη έλλειψη κεφαλαίων καθώς και ότι οι ΜΜΕ προσφέρουν ένα μεγάλο μέρος των θέσεων απασχόλησης, η ΟΚΕ υποστηρίζει τη σύσταση της Επιτροπής να περιορισθεί το ύψος της φορολογίας επί κερδών που επενδύονται σε σχέδια που δημιουργούν θέσεις απασχόλησης σε ένα επίπεδο συγκρίσιμο με αυτό του φόρου επί των κερδών των επιχειρήσεων.

4.3.7. Η ΟΚΕ κρίνει ότι οι ισχύουσες διμερείς συμφωνίες περί διπλής φορολογίας που έχουν συναφθεί μεταξύ των κρατών μελών θα πρέπει να αντικατασταθούν από μια ενιαία ευρωπαϊκή συμφωνία

5. Άλλα είδη φορολογίας

5.1. Προσωπική φορολογία

5.1.1. Τα διάφορα συστήματα προσωπικής φορολογίας που ισχύουν στην ΕΕ διαφέρουν σημαντικά μεταξύ τους. Στον πίνακα που ακολουθεί, η προσωπική φορολογική επιβάρυνση υπολογίζεται σε ποσοστά του ΑΕΠ. Αν και στο δείκτη αυτό δεν συνυπολογίζονται οι διαφορές μεταξύ των διαφόρων κρατών μελών όσον αφορά τη βάση για τον καταλογισμό προσωπικού φόρου, η μέθοδος που εφαρμόζεται προσφέρει ήδη μια εικόνα των διαφορών στον τομέα της προσωπικής φορολογίας, οι οποίες κυμαίνονται από 4 έως 26 % του ΑΕΠ. Δηλαδή, μια αναλογία μεγαλύτερη του 1 προς 6.

Πίνακας 5

Προσωπική φορολογία ως ποσοστό

(σε % του ΑΕΠ, τιμές 1992)

Αυστρία	9
Βέλγιο	14
Δανία	26
Φινλανδία	17
Γαλλία	6
Γερμανία	11
Ελλάδα	4
Ιρλανδία	12
Ιταλία	10
Λουξεμβούργο	11
Κάτω Χώρες	12
Πορτογαλία	6
Ισπανία	8
Σουηδία	18
Ηνωμένο Βασίλειο	10

Πηγή: ΟΟΣΑ.

5.1.2. Παρά το μέγεθος των διαφορών αυτών, η ΟΚΕ δεν θεωρεί ότι είναι ανάγκη να αναληφθεί δράση εκ μέρους της Κοινότητας για τη μείωσή τους, ή για την καθιέρωση μιας ελάχιστης κοινής βάσης όπως στην περίπτωση των έμμεσων φόρων και των φόρων επί εισοδημάτων από αποταμιεύσεις. Σε αντίθεση με το «κεφάλαιο» και ορισμένα τμήματα της καταναλωτικής ζήτησης, η εργασία στην Κοινότητα παρουσιάζει πολύ μικρότερη κινητικότητα. Ακόμη και με την περαιτέρω αύξηση της ελεύθερης κυκλοφορίας προσώπων, οι πολιτιστικές διαφορές και το πρόβλημα της γλώσσας θα αποτελούν εμπόδιο για την κινητικότητα της εργασίας στην Κοινότητα. Κατά συνέπεια, οι εκατέρωθεν επιπτώσεις των διαφορών όσον αφορά την προσωπική φορολογία στα διάφορα κράτη μέλη είναι αμελητέες.

5.1.3. Ωστόσο, οι διαφορές στον τομέα της προσωπικής φορολογίας μπορούν να έχουν απρόσμενες και ανεπιθύμητες συνέπειες για ορισμένες κατηγορίες εργαζομένων.

5.1.4. Πράγματι, άτομα με υψηλή κατάρτιση είναι περισσότερο κινητικά και εμποδίζονται λιγότερο από τον γλωσσικό ή τον πολιτιστικό παράγοντα. Συνεπώς, η ομάδα αυτή επηρεάζεται περισσότερο από τις σημαντικές διαφορές στον τομέα των φορολογικών επιβαρύνσεων.

5.1.4.1. Για το λόγο αυτό, η ΟΚΕ συνιστά την περαιτέρω διερεύνηση των επιπτώσεων των σημαντικών διαφορών μεταξύ των φορολογικών επιβαρύνσεων για την περίπτωση των εργαζομένων με υψηλή κατάρτιση. Πρέπει να εξεταστεί κατά πόσο οι διαφορές αυτές δημιουργούν σημαντικά πρακτικά προβλήματα.

5.1.5. Μια δεύτερη κατηγορία είναι οι διαμεθοριακοί εργαζόμενοι. Δεδομένου ότι οι εργαζόμενοι αυτοί καταβάλλουν κοινωνικές εισφορές που επιβάλλονται στους μισθούς τους σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους υποδοχής, αλλά εξακολουθούν να υπόκεινται γενικά σε φόρο εισοδήματος, στο πλαίσιο της ετήσιας φορολογικής τους δήλωσης, σύμφωνα με τη φορολογική κλίμακα της χώρας διαμονής τους, αφού παρακρατείται φόρος στο μισθό τους, οι μετατοπίσεις της φορολογίας προς την έμμεση φορολογία στο κράτος μέλος υποδοχής μπορεί να προκαλέσουν χρηματοπιστωτικά προβλήματα.

5.2. Φόρος περιουσίας

5.2.1. Σύμφωνα με μακροοικονομικές στατιστικές, μπορεί να συμπερασθεί ότι οι επιβαρύνσεις όσον αφορά το φόρο περιουσίας διαφέρουν σημαντικά μεταξύ τους: τα έσοδα που αποφέρει ο φόρος περιουσίας είναι σε ορισμένες χώρες αμελητέα και σε άλλες υπολογίσιμα. Στην περίπτωση αυτή είναι περισσότερο από πιθανό ότι υπάρχει θέμα «φορολογικού ανταγωνισμού», δεδομένου ένα μεγάλο μέρος των περιουσιακών στοιχείων (ρευστά) χαρακτηρίζεται από έντονη κινητικότητα και μπορεί να μεταφερθεί χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα σε γειτονικά κράτη μέλη, όπου η φορολογική επιβάρυνση είναι σημαντικά μικρότερη.

6. Φορολογικές επιβαρύνσεις της μισθωτής απασχόλησης

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Δεδομένου ότι η ΟΚΕ αποδίδει πρωταρχική σημασία στην απασχόληση, στη γνωμοδότηση εξετάζεται πιο εμπεριστατωμένα η σχέση μεταξύ της φορολογίας και της απασχόλησης. Η ΟΚΕ έχει, ωστόσο πλήρη συνείδηση του γεγονότος ότι τόσο η απασχόληση όσο και η ανεργία επηρεάζονται με διάφορους τρόπους από την πολιτική για την άμεση και έμμεση φορολογία. Λόγω της επικαιρότητας του θέματος «φορολογική επιβάρυνση της μισθωτής απασχόλησης», η γνωμοδότηση θίγει μόνο το θέμα αυτό. Η ΟΚΕ επιφυλάσσεται να αναλύσει το θέμα αυτό διεξοδικότερα σε μεταγενέστερες γνωμοδοτήσεις και να εξετάσει τις επιδράσεις άλλων φορολογικών συστημάτων καθώς και τις συνέπειές τους για την απασχόληση και την ανεργία.

6.1. Κριτική του ευρωπαϊκού κοινωνικού προτύπου

6.1.1. Σε πολλές χώρες της ΕΕ οι φορολογικές επιβαρύνσεις της μισθωτής απασχόλησης είναι υψηλές. Στο Λευκό Βιβλίο υπολογίζεται ότι αντιστοιχούν στο 23,5 % του ΑΕΠ της ΕΕ. Το ποσοστό αυτό είναι υψηλότερο απ' ό,τι, για παράδειγμα, στις ΗΠΑ (19,4 %) ή την Ιαπωνία (16,6). Σημαντικές διαφορές υφίστανται και μεταξύ των κρατών μελών της Ένωσης. Ως ποσοστό του ΑΕΠ, οι φορολογικές επιβαρύνσεις της εργασίας κυμαίνονται μεταξύ 14 % στην Ελλάδα και 32 % στη Σουηδία.

Πίνακας 6

Φορολογική επιβάρυνση της εργασίας

(Προσωπικοί φόροι + κοινωνικές εισφορές εργοδοτών και εργαζομένων)

(σε ποσοστό % του ΑΕΠ, τιμές 1992)

Αυστρία	22
Βέλγιο	29
Δανία	27,3
Φινλανδία	30
Γαλλία	24
Γερμανία	26
Ελλάδα	14
Ιρλανδία	17
Ιταλία	24
Λουξεμβούργο	23
Κάτω Χώρες	27
Πορτογαλία	15
Ισπανία	19
Σουηδία	32
Ηνωμένο Βασίλειο	16

Πηγή: ΟΟΣΑ.

6.1.2. Αν και με αυτούς και άλλους φόρους χρηματοδοτείται το ευρωπαϊκό κράτος πρόνοιας, μπορεί να τεθεί το ερώτημα κατά πόσο η αυξημένη φορολογική επιβάρυνση των μισθωτών οδηγεί σε απώλεια θέσεων απασχόλησης.

6.1.2.1. Ορισμένοι υπερασπίζονται την άποψη ότι η αυξημένη φορολογική επιβάρυνση των μισθωτών δημιουργεί ένα φαύλο κύκλο δεδομένου ότι οδηγεί σε αύξηση του ακαθάριστου μισθού, γεγονός το οποίο οδηγεί σε απώλεια θέσεων απασχόλησης, η οποία οδηγεί σε μείωση των εσόδων από εισφορές και σε αύξηση του δημοσιονομικού ελλείμματος, με αποτέλεσμα την επιβολή νέων φόρων στην εργασία για την κάλυψη του ελλείμματος αυτού...

6.2. Κριτική στην κριτική

6.2.1. Πριν εξαχθεί το συμπέρασμα ότι η οργάνωση του ευρωπαϊκού κράτους προνοίας συνιστά άμεση απειλή κατά την απασχόληση, πρέπει κατ' αρχάς να εξεταστεί κατά πόσο αληθεύουν οι υποθέσεις που προαναφέρθηκαν σχετικά με τη βάση του ανωτέρω μηχανισμού. Τα ερωτήματα που πρέπει να τεθούν είναι συγκεκριμένα τα εξής:

- οδηγεί η αύξηση των φορολογικών επιβαρύνσεων της εργασίας σε ανάλογη αύξηση των μισθών;
- οδηγεί η αύξηση των μισθών σε σημαντική απώλεια θέσεων απασχόλησης;

6.2.2. Η αύξηση των φορολογικών επιβαρύνσεων της εργασίας δεν οδηγεί μόνο σε μείωση των καθαρών μισθών, αλλά και στην προσφορά προστασίας στους εργαζόμενους για την περίπτωση ασθένειας, ανεργίας και γήρατος. Αυτό σημαίνει ότι οι δαπάνες των εργαζόμενων για αυτασφάλιση και για άλλα αποταμιευτικά συστήματα μειώνονται. Κατ' αυτόν τον τρόπο μπορούν να αντισταθμιστούν οι πιέσεις για την αύξηση των μισθών.

6.2.2.1. Κατάλληλο παράδειγμα των προαναφερθέντων αποτελεί η βελγική οικονομία: το Βέλγιο διαθέτει ένα εκτενές σύστημα δημόσιων κοινωνικών ασφαλίσεων για το οποίο δαπανά ένα συγκριτικά υψηλό ποσοστό του ΑΕΠ του. Έτσι, οι φορολογικές επιβαρύνσεις της εργασίας είναι αρκετά υψηλές. Όμως, η εικόνα αυτή αλλάζει εντελώς εάν εξετασθούν οι δαπάνες κοινωνικής ασφάλισης με την ευρεία έννοια του όρου (δημόσιες και ιδιωτικές ασφαλίσεις). Ως ποσοστό του ΑΕΠ, οι δαπάνες αυτές είναι πολύ χαμηλότερες από τις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ. Με άλλα λόγια, παρά την προχωρημένη ανάπτυξη του κράτους προνοίας, που χρηματοδοτείται με την αυξημένη φορολογική επιβάρυνση της εργασίας, οι συνολικές δαπάνες κοινωνικής ασφάλισης είναι συγκριτικά χαμηλότερες από ότι σε άλλες χώρες με τις οποίες μπορεί να υπάρξει σύγκριση.

6.2.3. Σε περίπτωση που η χρηματοδότηση του κοινωνικού προτύπου θα οδηγούσε σε αύξηση των μισθών, θα πρέπει να εξεταστεί η ακριβής σχέση μεταξύ διαμόρφωσης των μισθών και της απασχόλησης.

6.2.4. Στο σημείο αυτό, δεν είναι δυνατό να παραγνωρισθεί η αρνητική σχέση μεταξύ αύξησης των μισθών και μείωσης της απασχόλησης. Ταυτόχρονα, όμως, πρέπει να αναγνωριστεί ότι οι εμπειρίες σχετικά με τις επιπτώσεις μιας γραμμικής μισθολογικής πολιτικής για την απασχόληση δεν προξενούν αισιοδοξία. Πολλές μελέτες και οικονομετρικά πρότυπα καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι υπάρχει μια ασθενής σχέση μεταξύ

απασχόλησης και εξέλιξης των μισθών: η μέση ελαστικότητα της προσφοράς απασχόλησης ανέρχεται βραχυπρόθεσμα σε 0,2 και μακροπρόθεσμα σε 0,5. Αυτό σημαίνει ότι η μείωση των μισθών κατά 1 % θα οδηγήσει σε αύξηση της απασχόλησης μόνο μακροπρόθεσμα και σε ποσοστό 0,5 %.

6.2.4.1. Επιπλέον, τα ανωτέρω δεδομένα έχουν υπολογιστεί με βάση την υπόθεση ότι η μισθολογική πολιτική στις άλλες χώρες παραμένει αναλλοίωτη. Σε αντίθετη περίπτωση και εάν τα διάφορα κράτη μέλη ασκήσουν την ίδια πολιτική, λαμβανομένων υπόψη των αλληλεπιδράσεων της ενιαίας αγοράς, δεν μπορεί κανείς να τρέφει πολλές ελπίδες για βελτίωση της ανταγωνιστικής σχέσης μεταξύ των κρατών μελών ενώ πρέπει επίσης να αναμένονται και ορισμένες αποπληθωριστικές τάσεις. Οι επιπτώσεις μιας γενικής μείωσης των μισθών για την απασχόληση στην Ευρώπη θα είναι τότε μικρότερες απ' ό,τι θα ήταν αναμενόμενο με βάση τους προαναφερθέντες δείκτες ελαστικότητας.

6.2.5. Δηλαδή, η οικονομική πραγματικότητα προξενεί την εντύπωση ότι οι επιπτώσεις του ευρωπαϊκού κράτους προνοίας για την απασχόληση δεν είναι τόσο σημαντικές όσο θα μπορούσε να υποτεθεί από πρώτη άποψη. Αυτό επιβεβαιώνεται και από τις στατιστικές. Από τον πίνακα 9 προκύπτει ότι η σχέση μεταξύ φορολογικών επιβαρύνσεων της εργασίας και απασχόλησης δεν είναι αυτονόητη. Χώρες όπου η εργασία επιβαρύνεται με υψηλή φορολογία έχουν χαμηλό ποσοστό ανεργίας και το αντίθετο.

Πίνακας 7

Ανεργία και φορολογικές επιβαρύνσεις

(σε ποσοστό %, τιμές 1992)		
	Ποσοστό ανεργίας(*)	Φορολογική επιβάρυνση της εργασίας(**)
Αυστραλία	10,7	12
Αυστρία	5,9	22
Βέλγιο	7,9	29
Καναδάς	11,2	20
Φινλανδία	13,0	30
Γαλλία	10,4	24
Γερμανία	4,6	26
Ελλάδα	8,7	14
Ιρλανδία	15,5	17
Ιταλία	10,5	24
Ιαπωνία	2,2	16
Κάτω Χώρες	6,7	27
Νέα Ζηλανδία	10,3	16
Νορβηγία	5,9	24
Πορτογαλία	4,1	15
Ισπανία	18,1	19
Σουηδία	4,8	32
Ηνωμένο Βασίλειο	10,0	16
ΗΠΑ	7,3	18

(*) σε ποσοστό % του ενεργού πληθυσμού.

(**) σε ποσοστό % του ΑΕΠ.

Πηγή: ΟΟΣΑ.

6.3. Η ορθή εικόνα της προβληματικής της κοινωνικής Ευρώπης

6.3.1. Παρόλα όσα αναφέρθηκαν, με την υψηλή παραφορολογική επιβάρυνση της εργασίας, η οργάνωση της Κοινωνικής Ευρώπης μπορεί να καταστεί προβληματική για ορισμένες κατηγορίες εργαζομένων. Πρόκειται, κατ' αρχάς, για τους εργαζόμενους με χαμηλή κατάρτιση, που πλήττονται σημαντικά από τις υψηλές φορολογικές επιβαρύνσεις της εργασίας:

- για τους εργαζόμενους με χαμηλή κατάρτιση (και κυρίως για τις γυναίκες) η χαμηλή προσφοράς εργασίας είναι αρκετά ελαστική, με αποτέλεσμα η μεγαλύτερη διαφορά μεταξύ ακαθάριστου και καθαρού μισθού να οδηγεί σε αρκετά σημαντικές απαιτήσεις αύξησης του ακαθάριστου μισθού χωρίς να μειώνεται σημαντικά ο καθαρός (επιπλέον, η ύπαρξη ανώτατων ορίων εισφορών σε πολλά κράτη μέλη έχει ως αποτέλεσμα οι εργαζόμενοι με χαμηλή κατάρτιση να επωμίζονται συγκριτικά μεγαλύτερα φορολογικά βάρη από τους συναδέλφους τους με υψηλή κατάρτιση).
- παράλληλα, η αύξηση των μισθών των εργαζομένων χαμηλής κατάρτισης θα είχε μεγαλύτερες επιπτώσεις για την απασχόληση: σύμφωνα με το Λευκό Βιβλίο, η ελαστικότητα προσφοράς εργασίας σε σχέση με το ύψος των μισθών είναι δύο φορές μεγαλύτερη: αυτό εξηγείται, εκτός άλλων, από το γεγονός ότι οι εργαζόμενοι χαμηλής κατάρτισης εμφανίζουν μεγαλύτερη ομοιογένεια και δε χρειάζεται να διαθέτουν ιδιαίτερα προσόντα, με αποτέλεσμα «η τιμή» (ο μισθός) να επηρεάζει περισσότερο τη ζήτηση, καθώς επίσης και από το γεγονός ότι η κατηγορία αυτή απασχολείται σε συγκριτικά μεγάλο βαθμό σε τομείς υψηλής έντασης εργασίας.
- οι εξελίξεις αυτές πρέπει να θεωρηθούν στο πλαίσιο της διεθνοποίησης της οικονομίας και της τεχνολογικής εξέλιξης που έχουν ως αποτέλεσμα την περαιτέρω μείωση της ζήτησης εργασίας χαμηλής κατάρτισης.

Πίνακας 8

Ποσοστά ανεργίας του εργατικού δυναμικού χαμηλής κατάρτισης σε σχέση με τα ποσοστά γενικής ανεργίας (πληθυσμός 25-29 ετών)

	(σε %)	
	Γενικό ποσοστό ανεργίας	Άτομα με χαμηλή κατάρτιση(*)
Βέλγιο	6,9	10,7
Δανία	10,3	15,3
Γερμανία	7,7	12,6
Ελλάδα	6,3	5,8
Ισπανία	18,4	20,3
Γαλλία	9,7	13,0
Ιρλανδία	13,8	21,0
Ιταλία	7,1	7,9
Λουξεμβούργο	2,0	3,2
Κάτω Χώρες	5,5	9,5
Πορτογαλία	4,3	4,6
Ηνωμένο Βασίλειο	8,8	11,2
EUR 12	9,0	11,9

(*) Άτομα που δεν έχουν επίπεδο άνω της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Πηγή: Έρευνα για το εργατικό δυναμικό 1993, Eurostat 1995.

6.3.2. Παρεμπιπτόντως, αυτή η ασυνείδητη «συνωμοσία» κατά της απασχόλησης των εργαζομένων χαμηλής κατάρτισης εκφράζεται στις σχετικές στατιστικές: το ποσοστό ανεργίας μεταξύ των ατόμων της κατηγορίας αυτής είναι πολλαπλάσιο τόσο του αντίστοιχου ποσοστού για άτομα με υψηλή κατάρτιση, όσο και του μέσου όρου. Αυτό σημαίνει ότι η ανεργία αυτής της κατηγορίας έχει διαρθρωτικό χαρακτήρα.

6.4. Προς ένα αποτελεσματικό κοινωνικό πρότυπο

6.4.1. Ενόψει των όσων προαναφέρθηκαν, η ΟΚΕ τάσσεται υπέρ μιας οικονομικής πολιτικής στα πλαίσια της οποίας η θέση των ατόμων με χαμηλή κατάρτιση στην αγορά εργασίας θα επανεξεταστεί ως ένας από τους βασικούς πυλώνες της ευρωπαϊκής στρατηγικής στον τομέα της απασχόλησης. Ετσι, πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στη βελτίωση των επαγγελματικών προσόντων της κατηγορίας αυτής μέσω της αύξησης των προσπαθειών που καταβάλλονται στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης και με την άσκηση μιας ενεργητικής πολιτικής απασχόλησης.

6.4.2. Η μέθοδος αυτή πρέπει να συμπληρωθεί από μια οικονομική πολιτική που θα αξιοποιεί τις φορολογικές και τις παραφορολογικές επιβαρύνσεις ως μέσο για την ουσιαστική αύξηση των δυνατοτήτων των ατόμων με χαμηλή κατάρτιση να αποκτήσουν μια θέση απασχόλησης.

6.4.3. Συγκρινόμενη με γραμμικά μέτρα για όλες τις κατηγορίες εργαζομένων, η πολιτική αυτή θα έχει περισσότερο διαρκείς επιπτώσεις επί της απασχόλησης:

- σε σύγκριση με μια δέσμη γραμμικών μέτρων, η πιθανότητα αύξησης του καθαρού μισθού λόγω της μείωσης των παραφορολογικών επιβαρύνσεων είναι μειωμένη (όπως προκύπτει από τα στοιχεία που παρατέθηκαν προηγουμένως).
- η θέσεις απασχόλησης που θα δημιουργηθούν θα είναι μάλλον το αποτέλεσμα την βελτίωσης της ανταγωνιστικής θέσης έναντι των χωρών όπου οι μισθοί είναι χαμηλοί, της μικρότερης υποκατάστασης της εργασίας από το κεφάλαιο και της διεύρυνσης του τομέα των υπηρεσιών. Παράλληλα, δεν υπάρχει κίνδυνος να εξανεμιστούν μακροπρόθεσμα οι αρχικές επιτυχίες στον τομέα της απασχόλησης, επειδή μια γενικευμένη ευρωπαϊκή πολιτική μείωσης των μισθολογικών δαπανών δεν επηρεάζει την εκατέρωθεν ανταγωνιστική θέση των κρατών μελών.

6.4.4. Για τη χρηματοδότηση της ελάττωσης των φορολογικών βαρών προς όφελος των ατόμων με χαμηλή κατάρτιση μπορούν να αξιοποιηθούν οι ακόλουθες πηγές:

6.4.4.1. Εξοικονομούμενοι πόροι

Η εξοικονόμηση πόρων που είναι λογικό να αναμένεται (περισσότερα έσοδα και λιγότερα έξοδα λόγω αύξησης της απασχόλησης) δεν θα επαρκήσει για την πλήρη αντιστάθμιση της μείωσης των παραφορολογικών επιβαρύνσεων. Στο Λευκό Βιβλίο, για παράδειγμα, το σχετικό ποσό υπολογίζεται ότι

ανέρχεται στο ένα τρίτο της συνολικής μείωσης των φορολογικών επιβαρύνσεων. Για τη διασφάλιση της χρηματοδοτικής ισορροπίας των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης πρέπει να ληφθούν συμπληρωματικά μέτρα.

6.4.4.2. Μετατόπιση των φορολογικών επιβαρύνσεων

Πρέπει να διευρυνθεί η βάση των εσόδων και των εξόδων κοινωνικής ασφάλισης. Τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης πρέπει να επιβαρύνουν λιγότερο τον παράγοντα εργασία (που ήδη φέρει αρκετά βάρη) και να αναζητήσουν εναλλακτικές μεθόδους χρηματοδότησης.

6.4.4.3. Έλεγχος των δαπανών

Η τρίτη και τελευταία πηγή πόρων αφορά τις ίδιες τις δαπάνες. Χωρίς να θιγεί η ουσία της κοινωνικής συνοχής που διασφαλίζεται από ορισμένα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης στην ΕΕ, πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για να τεθεί υπό έλεγχο η πραγματική αύξηση των δαπανών. Αυτό μπορεί, για παράδειγμα, να συμβεί με τη συστηματική διερεύνηση των σημείων που μπορούν να αυξήσουν την αποτελεσματικότητα των συστημάτων.

6.4.5. Παράδειγμα

Σύμφωνα με υπολογισμούς της Επιτροπής⁽¹⁾, η επιβολή μιας ενεργειακής εισφοράς της τάξης του 1 % του ΑΕΠ θα απέδιδε μακροπρόθεσμα (σε μια επταετία) αύξηση της απασχόλησης κατά ποσοστό μεγαλύτερο από 3 %, υπό την προϋπόθεση ότι η μείωση των φορολογικών επιβαρύνσεων δεν θα έχει επιπτώσεις για τον προϋπολογισμό και θα είναι προσανατολισμένη στα άτομα με χαμηλή κατάρτιση και στα χαμηλά εισοδήματα. Βεβαίως, παρόμοιοι υπολογισμοί εμπερικλείουν ορισμένες αβεβαιότητες και βασίζονται σε οικονομετρικά μοντέλα. Όμως, ακόμη και αν η απόδοση ήταν η μισή από την υπολογιζόμενη, θα είχε ήδη γίνει ένα σημαντικό βήμα προς τη μείωση της ανεργίας στην Ευρώπη. Όταν η φορολογική επιβάρυνση θίγει άμεσα τους εργαζόμενους, έχει σαν αποτέλεσμα τη μείωση του καθαρού εισοδήματος και συνεπώς τη μείωση της αγοραστικής δύναμης. Η ιδιωτική κατανάλωση περιορίζεται, με αποτέλεσμα να αναχαιτίζεται η οικονομική ανάπτυξη.

(¹) Βλέπε μελέτη αριθ. 3 «Φορολογία, απασχόληση και περιβάλλον: φορολογική μεταρρύθμιση για τη μείωση της ανεργίας» στο έντυπο Ευρωπαϊκή Οικονομία, αριθ. 56, 1994.

Βρυξέλλες, 21 Δεκεμβρίου 1995.

Ο Πρόεδρος της

Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Carlos FERRER

Γνωμοδότηση για την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με την ποιότητα του νερού που προορίζεται για την ανθρώπινη κατανάλωση⁽¹⁾

(96/C 82/12)

Στις 29 Μαΐου 1995, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει, με βάση το άρθρο 130 Ρ της Συνθήκης ΕΟΚ, τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την παραπάνω πρόταση.

Το τμήμα περιβάλλοντος, δημόσιας υγείας και κατανάλωσης, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 28 Νοεμβρίου 1995 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Kienle.

Κατά την 331η σύνοδο ολομέλειάς της (συνεδρίαση της 21ης Δεκεμβρίου 1995), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με πλειοψηφία και 3 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εγκρίνει την πρόταση της Επιτροπής με την επιφύλαξη των ακόλουθων συλλογισμών και παρατηρήσεων.

1. Εισαγωγή

1.1. Το νερό αποτελεί στοιχειώδη προϋπόθεση για την ύπαρξη κάθε μορφής ζωής στην γη. Μπορεί να γίνει ακόμη και πηγή συγκρούσεων και όπλο σε καιρούς πολέμου και αναταραχής. Καθαρό νερό δεν χρειάζεται μόνον ο άνθρωπος αλλά και η φύση. Επομένως, τόσο για την προστασία της υγείας του ανθρώπου όσο και για τη διασφάλιση ενός ισορροπημένου οικοσυστήματος είναι απολύτως απαραίτητο να προστατεύεται το νερό όσο το δυνατό περισσότερο από τη ρύπανση για το όφελος όλης της ανθρωπότητας.

Πρέπει να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια προκειμένου να διασφαλισθεί ότι στις περιπτώσεις που ρυπαίνεται το νερό εφαρμόζεται η αρχή σύμφωνα με την οποία ο ρυπαίνων πληρώνει.

1.2. Το πόσιμο νερό αποτελεί το υπ'αριθμόν ένα είδος διατροφής. Το πόσιμο νερό που διατίθεται στον καταναλωτή πρέπει να είναι διάφανο, εύγευστο, ευχάριστο και ποιοτικά ασφαλές. Η προστασία του καταναλωτή έχει γι' αυτό θεμελιώδη σημασία. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αναγνωρίζει ότι η οδηγία σχετικά με την ποιότητα του νερού που προορίζεται για ανθρώπινη κατανάλωση (80/778/ΕΟΚ) της 15ης Ιουλίου 1980, συνέβαλε ουσιαστικά στη βελτίωση της ποιότητας του πόσιμου νερού στην Ευρώπη. Η Ευρώπη κατέχει σε παγκόσμιο επίπεδο την πρώτη θέση όσον αφορά την ποιότητα του πόσιμου νερού.

Ωστόσο, τα επιχειρήματα που προβάλλει η Επιτροπή για να υποστηρίξει την ανάγκη επανεξέτασης της οδηγίας 80/778/ΕΟΚ, με σκοπό την εξάλειψη ορισμένων αδυναμιών αλλά και την προσαρμογή της οδηγίας στο νεώτερο επιστημονικό επίπεδο και στις διαθέσιμες τεχνολογίες, δεν πείθουν. Η δημόσια συζήτηση που διεξάγεται σχετικά με την πρόταση οδηγίας για το πόσιμο νερό δημιουργήσε ανησυχίες στον πληθυσμό, σε πολλά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η συζήτηση δεν πρέπει επομένως να αποβεί σε βάρος μιας αντικειμενικής και ισορροπημένης απόφασης.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επιδοκιμάζει κατ'αρχήν την πρόταση της Επιτροπής. Ιδιαίτερα θετικό θεωρεί

το γεγονός ότι, αφενός, καταργούνται λανθασμένες ή πεπαιωμένες παράμετροι, καθώς και οι τιμές προσανατολισμού και, αφετέρου, προστίθενται ρυθμίσεις σχετικά με την υπέρβαση των οριακών τιμών.

2.2. Η ΟΚΕ τονίζει ότι η οδηγία για την ποιότητα του πόσιμου νερού αποτελεί κατ'αρχήν μέτρο της πολιτικής για την προστασία της δημόσιας υγείας. Επιπλέον, η πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την οικολογική ποιότητα των υδάτινων πόρων αποτελεί το σημαντικότερο μέτρο που έχει ληφθεί για την ολοκλήρωση των μέτρων προστασίας των υδάτινων πόρων της Κοινότητας [βλ. έγγο. COM(93) 680 τελικό]. Η «οριζόντια» σύγκριση των επιμέρους μέτρων που λαμβάνει η Ευρωπαϊκή Ένωση στον τομέα της πολιτικής για την προστασία υδάτινων πόρων αποκάλυψε την έλλειψη αρμονίας που υφίσταται σχετικά στο κοινοτικό δίκαιο.

2.2.1. Καθώς η Επιτροπή προανήγγειλε πρόσφατα την υποβολή μιας ανακοίνωσης και μιας νέας οδηγίας-πλαίσιο για την πολιτική του νερού, η ΟΚΕ ελπίζει ότι θα μπορέσει να καλυφθεί η έλλειψη συνοχής που υπάρχει σήμερα.

2.3. Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει το γεγονός ότι η Επιτροπή έλαβε σε μεγάλο βαθμό υπόψη τις συστάσεις που διατύπωσε πρόσφατα η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, οι οποίες στηρίζονται σε επιστημονικές έρευνες και λαμβάνουν υπόψη την πτυχή της πρόληψης. Η υιοθέτηση των συστάσεων της ΠΟΥ θα συμβάλει στην περαιτέρω βελτίωση της προστασίας του πόσιμου νερού στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

2.3.1. Σχετικά με τα φυτοφάρμακα, αντίθετα η Επιτροπή διατηρεί την οριακή τιμή του 0,1 μg/λίτρο πόσιμου νερού. Η τιμή αυτή είναι πολύ αυστηρότερη από αυτήν που συνιστά η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, αντιστοιχεί σχεδόν σε μηδενική τιμή και μπορεί να δικαιολογηθεί μόνο ως προληπτικό μέτρο. Μπορεί να παρουσιαστεί, συνεπώς, μια κατάσταση, κατά την οποία η παρουσία μιας ουσίας στο πόσιμο νερό να απαγορεύεται όταν προέρχεται από φυτοφάρμακα, ενώ να επιτρέπεται όταν προέρχεται από άλλες πηγές.

2.4. Γενικά, επιδοκιμάζεται η πρόθεση της Επιτροπής να επιδιώξει μεγαλύτερη διαφάνεια κατά την εφαρμογή της οδηγίας, διότι, κατ' αυτό τον τρόπο, θα επιτευχθεί η ομοιόμορφη εφαρμογή της στα κράτη μέλη και η ευρύτερη αποδοχή των περιβαλλοντικών διατάξεων εκ μέρους των πολιτών.

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 131 της 30. 5. 1995, σ. 5.

Θα πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι η αύξηση της συχνότητας υποβολής των εκθέσεων από πλευράς των κρατών μελών θα αυξήσει τις διοικητικές δαπάνες και δεν θα οδηγήσει αυτόματως σε καλύτερη πληροφόρηση. Η διαφώτιση και η πληροφόρηση των καταναλωτών για την ποιότητα του πόσιμου νερού έχει, πράγματι, μεγαλύτερη σημασία από τη μείωση του χρονικού διαστήματος μεταξύ των εκθέσεων. Ο τακτικός έλεγχος της ποιότητας του κατά τόπους πόσιμου νερού έχει επίσης μεγάλη σημασία.

2.5. Τα μέτρα που προβλέπονται στο σχέδιο οδηγίας για τη διασφάλιση και τη βελτίωση της ποιότητας του πόσιμου νερού συνεπάγονται σημαντικό κόστος. Συνεπώς, μια σοβαρή εκτίμηση της σχέσης κόστους/αποδοτικότητας αποτελεί προϋπόθεση για την αποδοχή των μέτρων αυτών εκ μέρους των πολιτών και της οικονομίας.

2.5.1. Οι εκτιμήσεις της Επιτροπής, σύμφωνα με τις οποίες το κόστος για την αντικατάσταση εντός μιας δεκαπενταετίας των μολυβδοσωλήνων κυμαίνεται μεταξύ 34 και 70 δισ. Ecu, όχι μόνο δεν προσφέρουν μεγαλύτερη διαφάνεια, αλλά δεν είναι γενικά αντιπροσωπευτικές.

Προκειμένου να περιοριστεί σε ένα ανεκτό και λογικό επίπεδο το κόστος που θα επιβαρύνει τα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος λόγω της αντικατάστασης των μολυβδοσωληνώσεων, η ΟΚΕ προτείνει να εφαρμοσθούν κατάλληλα προγράμματα ενισχύσεων στα κράτη μέλη.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Άρθρο 2.1 β)

Το άρθρο 2.1 β) του σχεδίου οδηγίας υποχρεώνει τις βιομηχανίες τροφίμων να χρησιμοποιούν νερό ποιότητας πόσιμου νερού για παραγωγικές διαδικασίες κατά τις οποίες το νερό δεν έρχεται σε άμεση επαφή με τα τρόφιμα, όπως π.χ. στους εναλλακτικές θερμότητας. Θα ήταν σκόπιμο να διευκρινισθεί — ενδεχομένως, στο άρθρο 3 — ότι το νερό που διοχετεύεται σε κλειστά συστήματα δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας. Η υποχρέωση να χρησιμοποιείται ακόμη και σε κλειστά συστήματα νερό ποιότητας πόσιμου δεν μπορεί να στηριχθεί σε επιχειρήματα που έχουν σχέση με την προληπτική προστασία της υγείας, εφόσον, σε αυτή την περίπτωση, τα τρόφιμα δεν έρχονται σε άμεση επαφή με το νερό. Άλλωστε, η χρήση πόσιμου νερού σε αυτές τις περιπτώσεις δεν θα αποτελούσε μόνο παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας, αλλά και σπατάλη μεγάλων ποσοτήτων πόσιμου νερού.

3.2. Άρθρο 7, παράγραφος 3

Για λόγους προστασίας της υγείας, ο περιορισμός της ρύπανσης από μόλυβδο πρέπει να επιτευχθεί και στις οικιακές υδραυλικές εγκαταστάσεις. Επίσης, θα πρέπει να εξετασθεί αν αξιοποιείται επαρκώς η οδηγία περί οικοδομικών υλικών.

3.3. Άρθρο 14

Επειδή οι συγκεκριμένες τιμές και ταξινομήσεις κατά κατηγορία των διάφορων παραμέτρων ενδέχεται να τροποποιηθούν με βάση νέα επιστημονικά στοιχεία, η διαδικασία που εκτίθεται στο άρθρο 14 θα πρέπει να αναθεωρηθεί ώστε να διασφαλισθεί ότι ζητείται γνωμοδότηση και της ΟΚΕ, εκτός από του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

3.4. Παράρτημα 1, μέρος Β, χημικές παράμετροι

3.4.1. Οι ενώσεις του βορίου είναι ευρύτατα διαδεδομένες. Το πόσιμο νερό, το οποίο προέρχεται σε μεγάλο βαθμό από επιφανειακά και υπόγεια ύδατα που δεν έχουν υποστεί ανθρώπινη ρύπανση, ήδη περιέχει βόριο. Στα επιφανειακά ύδατα προστίθεται βόριο το οποίο προέρχεται από τη βιομηχανική και οικιακή χρήση βορικού αλάτος.

Η κοινοτική οριακή τιμή καθορίστηκε με βάση τις συστάσεις που εξέδωσε η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας το 1993, για τις οριακές τιμές σχετικά με το πόσιμο νερό. Κατά την εξέταση των οριακών αυτών τιμών δεν είχαν, ωστόσο, ληφθεί υπόψη τα πλέον πρόσφατα πορίσματα της επιστήμης, με βάση τη μεθοδολογία του ΟΟΣΑ. Η ΠΟΥ θεώρησε, ωστόσο, τα νέα αυτά πορίσματα τόσο σημαντικά, ώστε να δηλώσει γραπτώς ότι θα αναθεωρήσει, το συντομότερο δυνατό, τις οριακές τιμές του βορίου. Είναι πολύ πιθανόν να μη διατηρηθεί ως σύσταση η χαμηλή τιμή των 0,3 mg βορίου ανά λίτρο νερού. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει επίσης από την πλευρά της να λάβει υπόψη τα τελευταία επιστημονικά πορίσματα, όπως και την αναθεώρηση της οριακής τιμής του βορίου εκ μέρους της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας. Έως τότε προτείνεται να διατηρηθεί για το βόριο η παραμετρική τιμή που ισχύει από το 1980 στην Ευρωπαϊκή Ένωση, δηλαδή 1 mg βορίου ανά λίτρο νερού.

3.4.2. Κάδμιο

Η οριακή τιμή για το κάδμιο θα πρέπει να περιοριστεί στα 3 μg ανά λίτρο, όπως προτείνει και η ΠΟΥ.

3.4.3. Μόλυβδος

Οι μολυβδοσωλήνες για πόσιμο νερό αποτελούν κίνδυνο ιδιαίτερα για την υγεία των βρεφών και των παιδιών προσχολικής ηλικίας, δηλαδή των πιο αδύναμων και πιο εκτεθειμένων σε κινδύνους μελών της κοινωνίας μας. Η πρόληψη έχει, επομένως, για τα άτομα αυτά εξαιρετική σημασία. Η προτεινόμενη μείωση της τιμής του μολύβδου κρίνεται βάσιμη από επιστημονική άποψη και, συνεπώς, επιδοκιμάζεται.

Η ΟΚΕ είναι ωστόσο της γνώμης ότι η σημείωση 3 του Παραρτήματος Ι, Μέρος Β, θα πρέπει να ενσωματωθεί υπό τη μορφή άρθρου στην οδηγία. Επιπλέον, η ΟΚΕ ζητεί από την Επιτροπή να προτείνει — αφού συμβουλευθεί τα κράτη μέλη, τη βιομηχανία ύδατος και άλλα μέρη — έναν σαφή ορισμό της έννοιας «αντιπροσωπευτικό δείγμα». Ο ορισμός αυτός θα πρέπει να στηριχθεί σε μια εναρμονισμένη μεθοδολογία, η οποία να επιτρέπει τον έλεγχο συγκρίσιμων και σχετικών δεδομένων. Τα συμπεράσματα θα πρέπει να υιοθετηθούν με βάση τη διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 14.

Κατά την εφαρμογή των μέτρων που αποβλέπουν στην επίτευξη της οριακής τιμής, τα κράτη μέλη θα πρέπει να δίδουν προτεραιότητα στις περιοχές όπου τα μέτρα μπορούν να έχουν τη μεγαλύτερη ωφέλεια.

Λόγω του υψηλού κόστους, η ΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να μελετήσει εντατικά και τις εναλλακτικές μεθόδους περιορισμού του μολύβδου, έχοντας δε υπόψη τους κινδύνους που ενέχουν τα υποκατάστατα του μολύβδου, να μεριμνήσει ώστε να δια-

σφαλισθεί ότι η επιλογή και εγκατάσταση των υλικών αντικατάστασης γίνονται κατά τρόπο συνεπή με τους στόχους της οδηγίας για το πόσιμο νερό.

3.4.4. Βρωμοδιχλωρομεθάνιο· Χλωροφόρμιο

Οι οριακές τιμές που προτείνονται για το βρωμοδιχλωρομεθάνιο, της τάξης των 15 $\mu\text{g}/\text{λίτρο}$, και για το χλωροφόρμιο, της τάξης του 40 $\mu\text{g}/\text{λίτρο}$, αποτελούν συμβιβαστική λύση μεταξύ της αναγκασίας απολύμανσης και της τοξικότητας των παρασκευασμάτων απολύμανσης. Είναι αναγκαίο να αξιοποιηθεί κάθε δυνατότητα περιορισμού της χρήσης τοξικών απολυμαντικών στο ελάχιστο.

3.4.5. Χαλκός

Θα πρέπει και στην περίπτωση του χαλκού να προβλεφθεί πενταετής μεταβατική ρύθμιση.

3.4.6. Φυτοφάρμακα

Λόγω των αυστηρών κριτηρίων έγκρισης που ισχύουν εν τω μεταξύ στην Ευρωπαϊκή Ένωση για τα φυτοφάρμακα, αλλά και χάρη στις τεράστιες και δαπανηρές προσπάθειες που κατέβαλαν η γεωργία, οι συμβουλευτικοί οργανισμοί και η βιομηχανία (ιδίως οι επιχειρήσεις ύδρευσης — και οι πελάτες τους — οι οποίες και πληρώνουν τον εξοπλισμό για την αφαίρεση των καταλοίπων των φυτοφαρμάκων), κατέστη δυνατή η τήρηση της παραμετρικής τιμής στο 0,1 $\mu\text{g}/\text{λίτρο}$ για κάθε φυτοφάρμακο που βρίσκεται στο νερό στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Σε ορισμένες περιοχές της Ευρώπης, η συνεργασία μεταξύ γεωργίας και επιχειρήσεων διαχείρισης υδάτων οδήγησαν σε εντυπωσιακά αποτελέσματα.

Πάντως, η συνεργασία αυτή θα πρέπει να επεκταθεί σε όλες τις περιοχές που δεν έχουν ακόμη υιοθετήσει την πρακτική αυτή. Επίσης, η Επιτροπή θα πρέπει να εξετάσει τη δυνατότητα στενότερης σύζευξης των περιβαλλοντικών και των γεωργικών πολιτικών που αφορούν τη χρήση φυτοφαρμάκων.

Από τα τέλη της δεκαετίας του 1980 και μετά, η χρήση φυτοφαρμάκων στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχει μειωθεί αισθητά. Σε αυτό συνέβαλαν, μεταξύ άλλων, η αυξανόμενη εφαρμογή της ολοκληρωμένης καλλιέργειας, η ενθάρρυνση της εντατικής καλλιέργειας μέσω των συνοδευτικών μέτρων της μεταρρύθμισης της κοινής γεωργικής πολιτικής καθώς και ο έλεγχος των συσκευών φυτοφαρμάκων.

3.4.6.1. Η εφαρμογή ενιαίας οριακής τιμής για όλα τα φυτοφάρμακα που χρησιμοποιούνται στην ΕΕ οδηγεί στον περιορισμό των επιτρεπόμενων και διαθέσιμων φυτοφαρμάκων. Το γεγονός αυτό δυσχεραίνει και καθιστά ακριβότερη την εύστοχη και οικονομική χρήση φυτοφαρμάκων στα πλαίσια της ολοκληρωμένης καλλιέργειας. Επιπλέον, ο περιορισμός

των δυνατοτήτων αντικατάστασης φυτοφαρμάκων ενδέχεται να οδηγήσει στην ανάπτυξη μιας ανεπιθύμητης ανθεκτικότητας. Σε τελική ανάλυση, οι ευρωπαίοι γεωργοί ενδέχεται να βρεθούν σε μειονεκτική ανταγωνιστική θέση έναντι άλλων χωρών που εξάγουν αγροτικά προϊόντα για τα φυτοφάρμακα που περιέχονται στο πόσιμο νερό και στις οποίες εφαρμόζονται αποκλειστικά διαφοροποιημένες προδιαγραφές, με κριτήριο την προστασία της υγείας.

3.4.6.2. Στο σημείο 5δ (παράρτημα I), η Επιτροπή δηλώνει την πρόθεσή της να εξετάσει κατά πόσο μπορεί να καθοριστεί μια συγκεκριμένη τιμή για μία δεδομένη ουσία κατόπιν αξιολόγησης των διαθέσιμων σχετικά επιστημονικών στοιχείων, μία δήλωση η οποία καταδεικνύει την αβεβαιότητα της Επιτροπής σχετικά με το θέμα αυτό. Προτείνεται, συνεπώς, να συμπεριληφθεί ήδη σε αυτό το στάδιο σε άρθρο της οδηγίας η ρύθμιση που αναφέρεται στο σημείο 5δ. Το άρθρο αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει σαφείς διατάξεις σχετικά με τον καθορισμό παραμετρικών τιμών για κάθε φυτοφάρμακο, εφόσον οι ουσίες που περιέχει περιλαμβάνονται στον κατάλογο του παραρτήματος I της οδηγίας 91/414/ΕΟΚ σχετικά με τη διάθεση στην αγορά των φυτοφαρμάκων. Αυτές οι παραμετρικές τιμές θα πρέπει να προκύπτουν από τοξικολογικές μελέτες και να αφορούν συγκεκριμένες επιμέρους ουσίες.

3.4.6.3. Κατά τον καθορισμό παρόμοιων ειδικών παραμετρικών τιμών με βάση διεθνώς αναγνωρισμένες επιστημονικές αρχές θα πρέπει να λαμβάνεται σε μεγάλο βαθμό υπόψη ο παράγοντας της ασφάλειας, καθώς και οι πτυχές των προληπτικών μέτρων.

3.4.6.4. Το επιχείρημα που προβάλλει η Επιτροπή για να δικαιολογήσει την κατάργηση της ολικής τιμής συγκέντρωσης όλων των φυτοφαρμάκων, η οποία είχε καθοριστεί στα 0,5 $\text{mg}/\text{λίτρο}$, φαίνεται βάσιμο. Πολύ ορθά διαπιστώνει ότι κατά τον καθορισμό παραμετρικών τιμών των διαφόρων ουσιών πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι αλληλεπιδράσεις και οι αθροιστικές δράσεις τους. Όπως τονίζει και η ίδια η Επιτροπή, αυτό δεν είναι δυνατόν να γίνει με αυθαίρετο τρόπο για το σύνολο των ουσιών.

3.5. Παράρτημα II

3.5.1. Η συχνότητα και η έκταση των ερευνών θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν τη σημασία των παραμέτρων (μικροβιολογία), καθώς και τη διάδοσή τους σε τοπικό επίπεδο. Επομένως, είναι αναγκαίο να επανεξετασθούν οι κατάλογοι των παραμέτρων, ώστε να αποφευχθεί η δημιουργία δαπανηρών «νεκροταφείων δεδομένων».

3.5.2. Γενικά, η συχνότητα που έχει ορισθεί ως ελάχιστη συχνότητα δοκιμαστικού ελέγχου μπορεί να περιοριστεί σημαντικά, ιδιαίτερα στην περίπτωση μεγάλου όγκου παρεχόμενου νερού (άνω των 60 000 m^3). Αυτό ισχύει κυρίως για τις χημικές παραμέτρους.

Βρυξέλλες, 21 Δεκεμβρίου 1995.

Ο Πρόεδρος της

Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Carlos FERRER

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Τροπολογίες που απορρίφθηκαν

Οι κατωτέρω τροπολογίες, οι οποίες υπερψηφίστηκαν από άνω του 25 % των ψηφισάντων, απορρίφθηκαν στην πορεία των συζητήσεων:

Σημείο 3.2 — Άρθρο 7, παράγραφος 3

Μετά τη δεύτερη περίοδο να παρεμβληθούν τα εξής:

«Θα πρέπει να προσδιοριστεί η ευθύνη για την επίτευξη των παραμετρικών τιμών όσον αφορά κάθε ένα από τα βασικά στοιχεία της αλυσίδας παραγωγής του εφοδιασμού νερού.»

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 40, ψήφοι κατά: 40, αποχές: 26.

Σημείο 3.5.1

Μετά την πρώτη περίοδο να προστεθούν τα εξής:

«... και να λαμβάνουν υπόψη τη μεθοδολογία που χρησιμοποιείται για το σχεδιασμό των ενδεικτικών προγραμμάτων ποιότητας νερού όπως συνιστάται από το Διεθνή Οργανισμό Προτύπων.»

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 31, ψήφοι κατά: 53, αποχές: 4.

Γνωμοδότηση για τις σχέσεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Μεξικού

(96/C 82/13)

Στις 30 Μαρτίου 1995, και σύμφωνα με την τρίτη παράγραφο του άρθρου 23 του Εσωτερικού Κανονισμού, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση για το παραπάνω θέμα.

Το τμήμα εξωτερικών σχέσεων, εμπορικής και αναπτυξιακής πολιτικής, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 11 Δεκεμβρίου 1995 (εισηγητής: ο κ. Rodríguez García-Caro).

Κατά την 331η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 21ης Δεκεμβρίου 1995), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε κατά πλειοψηφία (δύο αποχές) την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή έδειξε κατά τα τελευταία χρόνια ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την εξέλιξη των σχέσεων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και των χωρών της Λατινικής Αμερικής. Στην κατεύθυνση αυτή συνέταξε διάφορα ενημερωτικά έγγραφα και γνωμοδοτήσεις με σκοπό να συμβάλει στη βελτίωση της ανάπτυξης των σχέσεων μεταξύ των δύο περιοχών.

1.2. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Έσσεν, της 9ης και 10ης Δεκεμβρίου 1994, επιβεβαίωσε τη βούληση για ενίσχυση και διεύρυνση των σχέσεων της με τις χώρες της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής και κάλεσε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (εφεξής Επιτροπή) να καταλήξει το συντομότερο δυνατόν σε συγκεκριμένες αποφάσεις για τη μελλοντική διαμόρφωση των σχέσεων της με το Μεξικό.

1.3. Στο βασικό έγγραφο για τις σχέσεις της ΕΕ με τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική, που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων της 31ης Οκτωβρίου 1994, η ΕΕ εκδηλώνει την πρόθεσή της να αρχίσει διαπραγματεύσεις για νέες, πιο φιλόδοξες συμφωνίες, που να αντικατοπτρίζουν καλύτερα το οικονομικό δυναμικό των εταίρων της, καθώς και την εμφάνιση συστημάτων περιφερειακής ολοκλήρωσης.

Κατά συνέπεια, στις 8 Φεβρουαρίου 1995, η Επιτροπή ενέκρινε Ανακοίνωση⁽¹⁾ στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με θέμα τη στρατηγική ενίσχυσης των σχέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις Ηνωμένες Μεξικανικές Πολιτείες (εφεξής Μεξικό), και πρότεινε «συμφωνία οικονομικής σύνδεσης και πολιτικής συνεργασίας».

1.4. Κατόπιν αυτού και σύμφωνα με τα πορίσματα του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων της 10ης Απριλίου 1995,

υπεγράφη στις 2 Μαΐου στο Παρίσι κοινή επίσημη Διακήρυξη⁽²⁾ μεταξύ εκπροσώπων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Μεξικού. Με αυτήν επαναβεβαιώνεται η απόφαση για τόνωση της συνεργασίας μεταξύ των δύο μερών, με κατ'αλήξη μία νέα πολιτική, εμπορική και οικονομική συμφωνία.

Τα μέρη διακηρύσσουν ότι θα ενεργούν με γνώμονα την ενίσχυση της δημοκρατίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των ατομικών ελευθεριών, θα διαφυλάττουν την ειρήνη και θα προωθούν τη διεθνή ασφάλεια και ότι θα συμβάλουν στη δημιουργία μιας υγιούς παγκόσμιας οικονομίας που θα χαρακτηρίζεται από οικονομική ανάπτυξη με βάση τις αρχές της οικονομίας της αγοράς, του νέου Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) και του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΕΑ).

1.5. Σύμφωνα με τα πορίσματα του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων της 10ης Απριλίου, η Επιτροπή οφείλει να υποβάλει στο Συμβούλιο πρόταση για τη χορήγηση εντολής διαπραγματεύσεων για τη νέα Συμφωνία μεταξύ της ΕΕ και του Μεξικού. Η ισπανική προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ προώθησε αυτή την εντολή διαπραγματεύσεων και ελπίζεται ότι, κατ'αρχήν, θα εγκριθεί στη διάρκεια της ιταλικής προεδρίας το πρώτο εξάμηνο του 1996.

2. Κατάσταση και προοπτικές του Μεξικού: πολιτική, οικονομία, κοινωνία**2.1. Πολιτική**

2.1.1. Την 1η Δεκεμβρίου 1994, ο Ernesto Zedillo ανέλαβε την προεδρία του Μεξικού, αξίωμα στο οποίο είχε εκλεγεί στις 24 Αυγούστου του ίδιου έτους, στις εκλογές που έγιναν αντικείμενο του μεγαλύτερου ελέγχου που έγινε ποτέ σε εκλογές στο Μεξικό τα τελευταία χρόνια. Η άνοδος στην εξουσία του νέου προέδρου αποτέλεσε ένα σημαντικό βήμα για τη διατήρηση της σταθερότητας μετά την αλυσίδα γεγονότων που επηρέασαν την θεσμική ζωή της χώρας την περίοδο μεταξύ Ιανουαρίου και Δεκεμβρίου 1994.

(¹) Έγγρ. COM(95) 03 τελικό.

(²) Κοινή Επίσημη Διακήρυξη ΕΕ — Μεξικού, 2 Μαΐου 1995 (Παρίσι).

Ο Πρόεδρος και η Κυβέρνησή του, που έχουν ήδη πειραματισθεί με διάφορες υπουργικές αναπροσαρμογές, ανέλαβαν διάφορες πολιτικές πρωτοβουλίες, μεταξύ των οποίων ξεχωρίζει η απόσταση έναντι του έργου που πρέπει να επιτελεσθεί στα πλαίσια του Θεσμικού Επαναστατικού Κόμματος (PRI), δεν θέλουν δηλαδή να συγχέεται το κόμμα με το κυβερνητικό έργο. Πρόκειται δηλαδή για καθαρή πρόθεση να ξεχωριστεί το κράτος από το κόμμα.

2.1.2. Το PRI, μετά τα διάφορα επεισόδια που το συγκλόνισαν ιδιαίτερα, η δολοφονία του υποψηφίου του για την Προεδρία και του Γενικού Γραμματέα του εισήλθε σε μία φάση μεταρρύθμισης. Καλό σχετικό σημάδι είναι οι αλλαγές που συντελέστηκαν στο εσωτερικό του τελευταία. Θα επιστρέψει άραγε το PRI στις αρχές του, διαρρηγνύοντας τα δεσμά με ένα παρελθόν που χαρακτηρίστηκε από την ανεξέλεγκτη άσκηση της εξουσίας με κύριο χαρακτηριστικό της τον συγκεντρωτισμό; Είναι ήδη έτοιμο να δώσει απάντηση σ' αυτό το ερώτημα. Οι δύο μεγάλες προσεχείς εκλογικές ετημγορίες του Μεξικού (κοινοβουλευτικές εκλογές το 1997 και προεδρικές το 2000) πρέπει λογικά να συμβάλουν στην επιβεβαίωση της πορείας που έχει ήδη αρχίσει προς την πολυμέρεια της πολιτικής ζωής της χώρας.

2.1.3. Τα κόμματα της αντιπολίτευσης ευνοήθηκαν στις τελευταίες εκλογικές αναμετρήσεις κατά τις οποίες ενίσχυσαν σημαντικά τη θέση τους. Το Κόμμα Εθνικής Δράσης (PAN), ιστορικό κόμμα της κεντροδεξιάς, κόμμα συντηρητικό, που υπεραμύνεται των αξιών της Καθολικής Εκκλησίας, γνώρισε τα τελευταία χρόνια θεαματική άνοδο, η οποία ευνοήθηκε από τον πραγματισμό του και από την εικόνα της ακεραιότητας και της καλής διαχείρισης που έχει δημιουργήσει. Από την πλευρά του το Δημοκρατικό Επαναστατικό Κόμμα (PRD), με κεντροαριστερές τάσεις που περιλαμβάνει στους κόλπους του την παραδοσιακή μεξικάνικη αριστερά και ένα διασπασμένο τμήμα του PRI, παγίωσε σιγά σιγά τη θέση του ως τρίτο κόμμα σε εθνικό επίπεδο και δεύτερο σε ορισμένα κρατίδια.

2.1.4. Το μεξικανικό πολιτικό σύστημα είναι σήμερα πιο ανοιχτό και με μία λιγότερο πολυπράγμονα εκτελεστική εξουσία. Το Κογκρέσο, στο οποίο η αντιπολίτευση καταλαμβάνει πάνω από το ένα τρίτο των εδρών, ασκεί μεγάλη πίεση στην Κυβέρνηση και την κατευθύνει προς ενέργειες, το πιο ενδεικτικό παράδειγμα των οποίων είναι η εγκατάλειψη του αυταρχικού πνεύματος, που επικρατούσε μέχρι προσφάτως. Η αποφασιστικότητα του Προέδρου Zedillo σχετικά με αυτό το θέμα και η αποφασιστική δέσμευσή του να θέσει τέλος στη διαφθορά ενισχύει το κράτος δικαίου και προωθεί στην πολιτική μεταρρύθμιση στοιχεία που αν συνεχισθούν θα συμβάλουν στο να γίνει πιο δημοφιλής.

2.1.5. Άλλο σημαντικό στοιχείο που είχε αντίκτυπο στην εθνική πολιτική ζωή από τότε που είδε το φως της ημέρας τον Ιανουάριο 1994 είναι η εξέγερση των Chiapas, σαφής εκδήλωση, μεταξύ άλλων, ύπαρξης σημαντικών τομέων φτώχειας, που υπάρχει μέχρι σήμερα στο Μεξικό και το καθιστά μια χώρα με βαθιές αντιθέσεις.

Πρέπει να αναγνωριστεί ότι οι διαπραγματεύσεις μεταξύ της Κυβέρνησης και του Εθνικού Απελευθερωτικού Στρατού των Ζαπατίστας (EZLN) μολονότι διεξάγονται με βραδύτητα αποτελούν κάποια νέα προσέγγιση αυτού του τύπου προβλημάτων. Δεδομένου του βάθους των διαπραγματευόμενων θεμάτων (κυρίως, κοινωνική ανάπτυξη και δικαιώματα των ιθαγενών)

δεν υπάρχουν εύκολες λύσεις. Οι Ζαπατίστας ζήτησαν από τους μεξικανούς εκλογείς να εκφραστούν, σχετικά με την ενδεχόμενη σταδιακή ένταξη του κινήματός τους στην εθνική πολιτική ζωή. Για το λόγο αυτό πραγματοποιήθηκε δημοψήφισμα στις 21 Αυγούστου 1995 από μη κυβερνητικές οργανώσεις.

Οι Μεξικανοί που ψήφισαν, το έπραξαν υπέρ αυτής της ένταξης, αλλά κατά (51 %) της ένταξης του κινήματος των Ζαπατίστας στις ήδη υπάρχουσες δυνάμεις της αριστεράς (Κόμμα της Δημοκρατικής Επανάστασης). Πρέπει να τονισθεί πως, ανεξάρτητα από τα αποτελέσματα του δημοψηφίσματος, η διοργάνωσή της και η συμμετοχή περισσότερων από 1,2 εκατομμύρια Μεξικανών θα ήταν πράγματα αδιανόητα εδώ και λίγα μόλις χρόνια. Αυτό δείχνει ότι ο μεξικανικός πληθυσμός αρχίζει να αντιλαμβάνεται ότι το άνοιγμα του πολιτικού χώρου δεν είναι ασυμβίβαστο με τη διατήρηση της εθνικής ενότητας.

2.1.6. Στο Μεξικό συντελείται σήμερα μια γνήσια αναδιάρθρωση ρόλων, τόσο εντός όσο και μεταξύ των διάφορων πολιτικών δυνάμεων. Κάτι παρόμοιο συμβαίνει και μεταξύ των ομοσπονδιακών, κρατικών και τοπικών αρχών.

Την 1η Σεπτεμβρίου 1995 ο Πρόεδρος Zedillo παρουσίασε στο Κογκρέσο, σύμφωνα με το άρθρο 69 του Συντάγματος, την πρώτη του έκθεση για τη γενική κατάσταση της δράσης της δημόσιας διοίκησης της χώρας. Με την ευκαιρία αυτή, επιβεβαίωσε την πρόθεσή του να αναλάβει ενέργειες που θα συμβάλουν στην αναμόρφωση της νομοθετικής και της δικαστικής εξουσίας, μια μεγάλη μελλοντική πρόκληση για την κυβέρνηση Zedillo.

2.2. Οικονομία

2.2.1. Η δημοσιονομική και οικονομική κρίση που εκδηλώθηκε στα τέλη του 1994 (στις 22-12-94 η Κεντρική Τράπεζα του Μεξικού έπαψε να παρεμβαίνει στην αγορά συναλλάγματος) κυφορείτο επί αρκετό καιρό και η φύση και το μέγεθός της δεν είχαν μία μόνο αιτία. Μεταξύ των εσωτερικών αιτίων της ξεχωρίζουν: ότι το έντονο και αυξανόμενο έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών χρηματοδοτείτο με εισροές ασταθών κεφαλαίων· ότι χρηματοδοτούνταν μακροπρόθεσμα σχέδια με βραχυπρόθεσμα μέσα· ότι επιτρεπόταν πέραν του ορίου της σωφροσύνης η υπερτίμηση της πραγματικής τιμής συναλλάγματος· και ότι, αντί για δραστικές αλλαγές στις εσωτερικές και εξωτερικές συνθήκες, προτιμούνταν δημοσιονομικές πολιτικές βραδείας αντίδρασης και υψηλού κινδύνου, όπως στην περίπτωση της μετατροπής του εσωτερικού χρέους σε δολάρια μέσω των λεγόμενων «Tesobonos» (ομολόγων του Δημοσίου).

2.2.2. Ορισμένα από τα στοιχεία που επηρέασαν την κυφορία της κρίσης δεν είχαν προηγούμενο: η μη τραπεζική προέλευση μεγάλου μέρους των ροών εξωτερικού κεφαλαίου που συντελούνταν στη χώρα επί πολλά χρόνια και τα βίαια γεγονότα που συνέβησαν το 1994.

2.2.3. Η κρίση δεν θα είχε ποτέ αποκτήσει τόσο βαρύτητα, αν δεν είχε παραμεληθεί η δημιουργία εσωτερικής αποταμίευσης. Ενώ το 1988 η εσωτερική αποταμίευση αντιπροσώπευε

το 22 % του ΑΕγχΠ, το 1994 είχε μειωθεί σε 16 %. Η έλλειψη εσωτερικής αποταμίευσης ανέκοψε το δυναμισμό των παραγωγικών επενδύσεων, πράγμα το οποίο, σε συνδυασμό με το αυξανόμενο έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, που καλυπτόταν με εξωτερικά κεφάλαια, προξένησε την πτώση της οικονομικής ανάπτυξης.

Αυτή η έλλειψη εσωτερικής αποταμίευσης, επενδύσεων και ανάπτυξης κατέστησε τη μεξικανική οικονομία ενάλωτη στις βραχυπρόθεσμες κινήσεις κεφαλαίων, μια αδυναμία που επιτάχθηκε με τα τραγικά γεγονότα του 1994 και την άνοδο των εξωτερικών επιτοκίων.

2.2.4. Ξαφνικά το Μεξικό έπαψε να στηρίζεται στο εθνικό του εισόδημα, με την ογκώδη, συσσωρευμένη επί σειράν ετών, εξωτερική αποταμίευση, και οι επενδύσεις άρχισαν να φεύγουν από τη χώρα. Παρά την προσαρμογή των συναλλαγματικών ισοτιμιών και την άνοδο των επιτοκίων, η φυγή κεφαλαίων δεν αντιστράφηκε, φέρνοντας έτσι τη χώρα στα πρόθυρα δημοσιονομικής και παραγωγικής κατάρρευσης.

2.2.5. Με τη σειρά του, ο παγκόσμιος περίγυρος έδρασε ως καταλύτης της μεξικανικής κρίσης. Πράγματι η αστάθεια των διεθνών χρηματιστικών αγορών προκαλούσε τα τελευταία χρόνια σημαντικές διακυμάνσεις των επιτοκίων και των συναλλαγματικών ισοτιμιών, ιδιαίτερα στις χώρες υψηλού βαθμού ανάπτυξης. Πρόσφατα, το 1994, τα επιτόκια στις Ηνωμένες Πολιτείες που αποτελούν τον κυριότερο οικονομικό εταίρο του Μεξικού, παρουσίασαν επτά διαδοχικές αυξήσεις που προκάλεσαν αντίστροφες πιέσεις στις ροές εξωτερικών κεφαλαίων προς το Μεξικό.

2.2.6. Ενώπιον μιας τέτοιας κατάστασης, το Μεξικό κατήρτισε ένα πρόγραμμα προσαρμογής, το οποίο περιλάμβανε την ενίσχυση των δημόσιων οικονομικών, τη διαπραγμάτευση της εξωτερικής χρηματοδότησης για να μεταστραφεί η τάση απώλειας βραχυπρόθεσμων κεφαλαίων και την εφαρμογή ειδικών προγραμμάτων για να αμβλυνθούν οι επιπτώσεις της ύφεσης και του πληθωρισμού.

Στις 29 Δεκεμβρίου 1994 η μεξικανική κυβέρνηση παρουσίασε ένα «Πρόγραμμα Έκτακτης Ανάγκης», για να αντιμετωπισθεί και να ελεγχθεί η οικονομική κρίση μέσω της εφαρμογής σκληρών μέτρων. Προβλεπόταν μια εντατική προσαρμογή του προγράμματος, ώστε να μειωθεί στο ελάχιστο η διάρκειά του και να αποφευχθεί κατά το δυνατόν η πτώση σε μια πληθωριστική σπείρα, που θα οδηγούσε σε παρατεταμένη οικονομική ύφεση και σε απώλεια θέσεων απασχόλησης. Η «Συμφωνία Ενότητας για την Αντιμετώπιση της Έκτακτης Οικονομικής Ανάγκης» περιλαμβάνει όλους τους κοινωνικούς εταίρους, καθώς υπογράφηκε μεταξύ εκπροσώπων των εργατών, των γεωργών, των επιχειρηματιών, της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης και της Τράπεζας του Μεξικού. Η συμφωνία αυτή ενισχύθηκε τον Μάρτιο του 1995 με το πρόγραμμα πρόσθετης υποστήριξης⁽¹⁾ των μέτρων προσαρμογής που εφαρμόζεται ως σήμερα.

Το πρόγραμμα ως κύριους στόχους έχει τον έλεγχο του πληθωρισμού, τη σταθερότητα της τιμής του συναλλάγματος, την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στη χρηματοπιστωτική αγορά

και την προώθηση των απαιτούμενων διαρθρωτικών αλλαγών προκειμένου να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας σε παγκόσμιο επίπεδο, ενώ, ταυτόχρονα, επιζητά να αποκαταστήσει την εμπιστοσύνη των εξωτερικών επενδυτών.

2.2.7. Η μεξικανική κυβέρνηση, κατά το 1995, επιτάχυνε τη διαδικασία ιδιωτικοποιήσεων σημαντικών οικονομικών δραστηριοτήτων στο πλαίσιο της πολιτικής διαρθρωτικών αλλαγών. Έτσι, κατά το έτος αυτό, έγιναν οι απαιτούμενες νομοθετικές αλλαγές ώστε το ιδιωτικό κεφάλαιο να μπορεί να συμμετέχει στους ακόλουθους τομείς: τηλεπικοινωνίες, σιδηρόδρομοι, αεροδρόμια, λιμένες, πετροχημική βιομηχανία και, τέλος, μεταφορά και αποθήκευση φυσικού αερίου.

Ως προς την ενίσχυση των δημόσιων οικονομικών, το Μεξικό μείωσε τις δημόσιες δαπάνες που έχουν προγραμματιστεί για το 1995 κατά 10 % σε σχέση με το προηγούμενο έτος ενώ παράλληλα τροποποιήθηκαν οι τιμές και τα τέλη του δημόσιου τομέα και αυξήθηκε ο ΦΠΑ από 10 % σε 15 %.

Όσον αφορά την εξωτερική χρηματοδότηση, έγιναν διαπραγματεύσεις με την Κυβέρνηση των ΗΠΑ σχετικά με μία γραμμή πιστώσεων έως 20.000 εκατομμύρια δολάρια και, με την υποστήριξη πολυμερών οργανισμών, άλλων χωρών και εμπορικών εταιρών, και συμφωνήθηκε συνολική χρηματοδοτική υποστήριξη περίπου 50.000 εκατομμυρίων δολλαρίων. Οι πόροι αυτοί δεν σημαίνουν πρόσθετο χρέος για τη χώρα, αλλά είναι γραμμές πιστώσεων που επέτρεψαν να μετατραπούν βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις υψηλού κόστους σε μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις μικρότερου κόστους, και να ενισχυθούν τα διεθνή συναλλαγματικά αποθεματικά του Μεξικού. Έτσι, απομακρύνθηκε η απειλή χρεωκοπίας, σταθεροποιήθηκε η συναλλαγματική και η χρηματοπιστωτική αγορά και δόθηκε η εγγύηση για μια διεργασία προσαρμογής το συντομότερο δυνατό.

2.3. Κοινωνία

2.3.1. Ωστόσο, δεν μπορούμε να ξεχάσουμε τα κοινωνικά προβλήματα που πλήττουν τον πληθυσμό του Μεξικού: περίπου το 20 % του πληθυσμού ζει κάτω από τα όρια της φτώχειας όπως ορίζονται από την Παγκόσμια Τράπεζα, υφίσταται ένα χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης ενώ παράλληλα η εξέγερση των *chirapas* αποκάλυψε τις σημαντικές κοινωνικές διαφορές των πιο καθυστερημένων περιοχών της χώρας.

2.3.2. Μεταξύ των κοινωνικών επιπτώσεων που προκάλεσε η κρίση, μπορούν να αναφερθούν τα ακόλουθα δεδομένα:

— το ποσοστό ανεργίας από 3,2 % τον Δεκέμβριο του 1994 αυξήθηκε σε 6,6 % τον Ιούνιο του 1995·

— το Μεξικανικό Ίδρυμα Κοινωνικής Ασφάλισης (IMSS)⁽²⁾ κατέγραψε απώλεια 824 000 μελών το πρώτο εξάμηνο του 1995·

⁽¹⁾ Πρόγραμμα δράσης για την ενίσχυση της συμφωνίας ενότητας για το ξεπέρασμα της οικονομικής κρίσης, 9 Μαρτίου 1995.

⁽²⁾ Το Μεξικανικό Κογκρέσο ενέκρινε, στις 9 Δεκεμβρίου 1995, τη μεταρρύθμιση του εν λόγω Οργάνου.

- αύξηση 35 % των τιμών πετρελαίου και 20 % των τιμών ηλεκτρικής ενέργειας·
- προβλεπόμενη αύξηση 12 % των μισθών για το 1995, ενώ οι προβλέψεις για τον πληθωρισμό ανέρχονται σε 45 %·
- πάνω από 19 500 χρεωκοπίες επιχειρήσεων το πρώτο τρίμηνο μόνο του 1995, σύμφωνα με στοιχεία του IMSS·
- πτώση 25 % της αγοραστικής δύναμης των μεξικανών το 1995 σύμφωνα με τις προβλέψεις του Κέντρου Πολυκλαδικής Ανάλυσης (CAM) του Εθνικού Αυτόνομου Πανεπιστημίου του Μεξικού.

2.3.3. Το κόστος της κρίσης θα ήταν μεγαλύτερο αν δεν είχε υπάρξει προσαρμογή του προγράμματος οικονομικής διάρθρωσης.

Μεταξύ των ειδικών σχεδίων που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος προσαρμογής, για να αμβλυνθούν οι κοινωνικές συνέπειες της κρίσης, διακρίνονται: το Ειδικό Πρόγραμμα Προσωρινής Απασχόλησης, με ομοσπονδιακή συνεισφορά 1 700 εκατομμύρια νέα πέσος, και το Ειδικό Πρόγραμμα Διατήρησης των Αγροτικών Δρόμων, με επένδυση 300 εκατομμύρια νέα πέσος, τα οποία προβλέπεται να δημιουργήσουν πάνω από 710 000 προσωρινές θέσεις εργασίας.

Επίσης, τέθηκαν σε λειτουργία διάφορα προγράμματα επισιτιστικής βοήθειας που προορίζονται για τις ζώνες με τα σημαντικότερα προβλήματα⁽¹⁾. Τέθηκε σε λειτουργία ένα πρόγραμμα έκτακτης ανάγκης κατά της ξηρασίας με επιχορήγηση 746 εκατομμύρια νέα πέσος, από το οποίο ωφελούνται 3 274 κοινότητες και πάνω από 480 000 παραγωγοί. Αυξήθηκαν επιδοτήσεις όπως εκείνες που αφορούν την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας για αγροτική χρήση και η επιδότηση για τη στήριξη των τιμών των λιπασμάτων.

Στο πλαίσιο της στρατηγικής για την αύξηση της παραγωγικότητας και της αποδοτικότητας της γεωργίας και της κτηνοτροφίας και για τη βελτίωση του εισοδήματος των παραγωγών, τέθηκε σε ισχύ μία νέα πολιτική τιμών και εμπορίας, προκειμένου να προσαρμοσθούν οι αποφάσεις των παραγωγών στη φυσική τάση της γης και στη μεταβαλλόμενη κατάσταση των αγορών.

Στους τομείς της υγείας και της εκπαίδευσης έγιναν προσπάθειες να επεκταθούν οι υπηρεσίες, ιδίως σε περιφέρειες έντονης ένδειας, και να διατηρηθεί η υπάρχουσα υποδομή, επεκτείνοντας την υγειονομική κάλυψη από 2 σε 6 μήνες για τους ασφαλισμένους που έχασαν την εργασία τους.

Από την άποψη της κατοικίας και λόγω των επιπτώσεών της στην απασχόληση, τέθηκε σε εφαρμογή από το δεύτερο εξάμηνο του έτους το Ειδικό Πρόγραμμα Κατοικίας, το οποίο θα δημιουργήσει 200 000 πρόσθετες θέσεις απασχόλησης. Στην αναζωπύρωση αυτού του κλάδου θα συμβάλει επίσης η αναδιάρθρωση των ενυπόθηκων δανείων, η αύξηση των πόρων

για νέα δάνεια, η απλοποίηση των διαδικασιών και η μείωση του έμμεσου κόστους και των τίτλων ιδιοκτησίας.

Για να ενισχυθεί μια υποδομή που θα δίνει κίνητρα για ανάπτυξη, δημιουργήθηκε το Ταμείο Επενδύσεων σε Υποδομές, πράγμα που σημαίνει χορήγηση περίπου 2 000 εκατ. δολλαρίων το 1995 για την ανέγερση κατοικιών κοινωνικού ενδιαφέροντος. Με τον ίδιο στόχο της προώθησης της οικονομικής ανάκαμψης, και ως θετικό αποτέλεσμα του προγράμματος προσαρμογής, τέθηκαν σε εφαρμογή προγράμματα αναδιάρθρωσης των οφειλών επιχειρήσεων, παραγωγών και οικογενειών με την εμπορική και αναπτυξιακή τράπεζα. Το πρόγραμμα ανακούφισης των οφειλετών περιλαμβάνει μειώσεις για 2 εκατ. χρήστες τραπεζικών υπηρεσιών των καταβαλλόμενων τόκων, διαγραφή των τόκων υπερημερίας, αποσβέσεις των επιστροφών που θα πρέπει να καταβάλουν οι οφειλέτες εξαιτίας της αναδιάρθρωσης των οφειλών τους, αναστολές πληρωμών ύστερα από δικαστική απόφαση και περιορισμούς των πρόσθετων επενδύσεων που ενδέχεται να ζητούν οι τράπεζες.

2.3.4. Από την άλλη μεριά το Μεξικό χρειάζεται να εξασφαλίσει την εφαρμογή του Κράτους Δικαίου και της δημόσιας ασφάλειας.

Οι πολίτες εξακολουθούν να είναι θύματα της απόστασης που υπάρχει μεταξύ του γράμματος του νόμου και της τήρησής του, μεταξύ των κανόνων και της εφαρμογής τους, μεταξύ των τύπων της δικαιοσύνης και της εφαρμογής τους.

Για να γίνει ο νόμος πραγματική βάση της κοινωνικής, πολιτικής και οικονομικής συμβίωσης, είναι απαραίτητο να προωθηθεί η βαθιά αναμόρφωση των συστημάτων της δικαιοσύνης και της δημόσιας ασφάλειας.

2.3.5. Ως ένα βαθμό, ο πολλαπλασιασμός των αξιόποινων πράξεων είναι αποτέλεσμα οικονομικών και κοινωνικών παραγόντων. Αλλά η μεγάλη συχνότητα με την οποία σημειώνονται στο Μεξικό είναι επίσης προϊόν των πεπαλαιωμένων μεθόδων και των περιορισμών των οργάνων πρόληψης και δίωξης των αδικημάτων. Τα αστυνομικά και δικαστικά σώματα σε όλη την εθνική επικράτεια λειτουργούν χωρίς αποτελεσματικό συντονισμό και με πολύ ανομοιογενείς διαδικασίες και τεχνικά μέσα.

Οι ανεπάρκειες, οι περιορισμοί και η έλλειψη κοινωνικής αξιοπιστίας στη δίωξη των αδικημάτων εκδηλώθηκαν σαφώς επ' ευκαιρία των ερευνών για τα εγκλήματα που διεπράχθησαν κατά διακεκριμένων φυσιολογικών της πολιτικής ζωής της χώρας.

Δεδομένης της εγκληματικής δεινότητας και της συχνότητας εμφάνισης των εγκληματικών συμμοριών, το Μεξικό χρειάζεται αποτελεσματική δράση κατά του οργανωμένου εγκλήματος και, γενικά, κατά της εγκληματικότητας. Μία από τις πιο ανησυχητικές εκδηλώσεις της τελευταίας είναι η διακίνηση ναρκωτικών. Αυτός είναι, ίσως, ο πιο επικίνδυνος εχθρός για τη γενική σταθερότητα της μεξικανικής κοινωνίας και, επομένως, αυτός που πρέπει να καταπολεμηθεί ενεργά και γενναία.

2.3.6. Το Μεξικό πρέπει να επιτείνει την οικοδόμηση ενός Κράτους Δικαίου, όπου η δικαιοσύνη θα εφαρμόζεται βάσει εγγυήσεων, χωρίς εξαιρέσεις και με πλήρη έλλειψη οποιασδήποτε ευνοϊκής μεταχείρισης. Ένα καθήκον επίπονο και δύσκολο, στο οποίο πρέπει να συμβάλουν όλοι οι Μεξικανοί, αναλαμβάνοντας καθέννας τις ευθύνες του.

(1) Μεταξύ των προγραμμάτων αυτών περιλαμβάνονται το πρόγραμμα Οικογενειακής Διατροφής, το Πρόγραμμα Επιδότησης για Τορτίγια, το Πρόγραμμα Κοινωνικής Κατανάλωσης Γάλακτος.

2.4. Εξέλιξη και προοπτικές της οικονομίας του Μεξικού

2.4.1. Το σύνολο των μέτρων που υιοθετήθηκαν από την κυβέρνηση του Μεξικού στα θέματα της οικονομικής πολιτικής, από κοινού με την εξωτερική χρηματοδοτική ενίσχυση οδήγησαν, από το πρώτο τρίμηνο του 1995, στην εμφάνιση ορισμένων σημάτων ανάκαμψης της οικονομίας. Έτσι, η συναλλαγματική ισοτιμία αυξήθηκε αισθητά και φαίνεται, με ορισμένες μεταπτώσεις, να έχει σταθεροποιηθεί σε σχέση με το δολλάριο. Τα διατραπεζικά επιτόκια, ακολούθησαν γενικευμένη πτωτική τάση από το Μάρτιο του 1995. Επίσης, ο μηνιαίος πληθωρισμός σημείωσε αισθητή πτώση από τον Απρίλιο του 1995, κατά τον οποίο αυξήθηκε κατά το 8 %.

2.4.2. Εντούτοις, οι δείκτες που αντέδρασαν πιο γρήγορα είναι εκείνοι που σχετίζονται με τον εξωτερικό τομέα. Έτσι, το εμπορικό ισοζύγιο παρουσίασε θετική εξέλιξη, με πλεονάσματα κατά το 1995 σε σύγκριση με την ελλειμματική τάση που παρατηρήθηκε στη διάρκεια του 1994. Από την πλευρά τους, τα διεθνή αποθεματικά αυξήθηκαν σημαντικά, λόγω κυρίως της διεθνούς χρηματοδοτικής συμβολής.

2.4.3. Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Κυβέρνησης του Μεξικού, το τρίτο και το τέταρτο τρίμηνο του 1995 το ΑΕγχΠ άρχισε να αυξάνεται, έστω και συγκρατημένα, σε σχέση με τις άμεσως προηγούμενες περιόδους. Σ' αυτό συμβάλλει η σταθερότητα των χρηματοπιστωτικών αγορών, η μείωση των επιτοκίων, η βοήθεια στους οφειλότες, η ανάσπαρση του τομέα κατοικίας, η προγραμματισμένη αύξηση των δημόσιων επενδύσεων, η επέκταση των εξαγωγών και η επανέναρξη των άμεσων ξένων επενδύσεων. Όλα αυτά πρέπει να μεταφραστούν σε ενίσχυση της οικονομικής πειθαρχίας. Τα υγιή δημόσια οικονομικά, η ενδεδειγμένη νομισματική πολιτική με στόχο τη μείωση του πληθωρισμού και η συναλλαγματική πολιτική που να ενθαρρύνει σταθερά τον εξαγωγικό τομέα πρέπει να αποτελούν μόνιμες κατευθύνσεις του κυβερνητικού έργου.

2.4.4. Το Μεξικό είναι, χωρίς αμφιβολία, μία χώρα με σημαντικό οικονομικό δυναμικό, ωστόσο η κρίση που πέρασε στα τέλη του 1994 φάνερωσε την ύπαρξη σοβαρών διαρθρωτικών προβλημάτων στην οικονομία του, που υφίσταντο ήδη επί δεκαετίες. Η πραγματική πρόκληση που αντιμετωπίζει είναι η επίτευξη πραγματικής σταθερότητας της οικονομίας του μέσω των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που προωθούν την εσωτερική αποταμίευση και τις επενδύσεις, όπως επίσης της βιομηχανικής ανταγωνιστικότητάς του, προωθώντας τα συστήματα εκείνα που επιτρέπουν πιο δίκαια κατανομή των κερδών που αποφέρει η ίδια.

3. Σχέσεις ΕΕ-Μεξικού

3.1. Το Μεξικό έχει σχέσεις με την ΕΕ σε όλα τα επίπεδα. Στο πολιτικό επίπεδο βρίσκεται σε διπλό διάλογο: στο πλαίσιο της ομάδας του Ρίο και στο υπερπαραφερειακό επίπεδο, στο πλαίσιο του διαλόγου του San José. Στο οικονομικό και εμπορικό επίπεδο, οι σχέσεις μεταξύ της ΕΕ και του Μεξικού θεσμοθετήθηκαν με τη συμφωνία του 1975 την οποία αντικατέστησε αργότερα η Συμφωνία-Πλαίσιο συνεργασίας του Απριλίου του 1991 που ισχύει σήμερα⁽¹⁾.

3.2. Σύμφωνα με στοιχεία του Ιουνίου 1995, το εξωτερικό εμπόριο του Μεξικού διεξάγεται κυρίως με τους εταίρους του στη Συνθήκη Ελευθέρου Εμπορίου (ΣυνΕΕ), ενώ οι ΗΠΑ αποτελούν τον πρώτο εμπορικό του εταίρο με μεγάλη διαφορά από τους υπόλοιπους, κατέχοντας περίπου το 78 % του συνολικού όγκου των συναλλαγών. Εάν στον αριθμό αυτό προστεθεί η αντίστοιχη τιμή της συμμετοχής του Καναδά, καταλήγουμε στο ότι η ΣυνΕΕ απορροφά το 80 % και πλέον του μεξικανικού εμπορίου. Η Ευρωπαϊκή Ένωση από την πλευρά της είναι ο δεύτερος σημαντικότερος εμπορικός εταίρος του Μεξικού (με επικεφαλής τη Γερμανία, την Ισπανία και τη Γαλλία), με 6,9 % περίπου του συνολικού του εμπορίου, μολονότι οι ασιατικές χώρες (Ιαπωνία, Κορέα, Ταϊβάν, κ.ά.), με 6,6 %, πλησιάζουν την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι υπόλοιπες χώρες της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής αποτελούν ένα τέταρτο εμπορικό σχηματισμό που κατέχει το 4,4 % του μεξικανικού εμπορίου⁽²⁾.

Οι εμπορικοί δεσμοί μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Μεξικού αναπτύχθηκαν σταδιακά κατά τα τελευταία έτη με τρόπο ανοδικό αν και άνισο. Από το 1985 οι εξαγωγές της ΕΕ διπλασιάστηκαν, και το 1994 έφτασαν να αντιπροσωπεύουν το 23,8 % των εξαγωγών της ΕΕ στη Λατινική Αμερική. Εντούτοις, οι εξαγωγές του Μεξικού προς την ΕΕ αυξήθηκαν ελάχιστα και διατηρούνται στο 4,5 % περίπου των συνολικών εξαγωγών.

Κατ' αυτόν τον τρόπο, το εμπορικό ισοζύγιο της ΕΕ με το Μεξικό πέρασε από έλλειμμα 2 184 εκατ. Ecu το 1985 σε πλεόνασμα 4 144 εκατ. Ecu το 1994⁽³⁾.

Όσον αφορά τις ευρωπαϊκές επενδύσεις στο Μεξικό, οι τελευταίες κατευθύνθηκαν κυρίως προς τον μεταποιητικό τομέα (47 %), τις μεταφορές και επικοινωνίες (15 %), τις κοινωνικές υπηρεσίες και τον ιδιωτικό τομέα (12 %). Εντούτοις, κατά τα τελευταία έτη, αυτές οι ροές επενδύσεων περιορίστηκαν, ενώ οι προερχόμενες από τις ΗΠΑ και τον Καναδά αυξήθηκαν, κυρίως το 1993. Το 1994 οι άμεσες ευρωπαϊκές επενδύσεις στο Μεξικό ανήλθαν σε 2 105 εκατ. δολάρια, αντιπροσωπεύοντας το 26 % του συνόλου των εξωτερικών επενδύσεων στη χώρα αυτή.

3.3. Όσον αφορά την οικονομική συνεργασία με την ΕΕ, το Μεξικό αποτελεί το βασικό ενεργητούμενο του προγράμματος ECIP (*European Community Investment Partners* — Εταίροι Επενδύσεων ΕΚ) (93 εγκεκριμένα σχέδια σε σύνολο 126 προτάσεων από το 1988 έως το 1994) και έναν από τους κύριους εταίρους της ΕΕ σε θέματα τεχνολογικής συνεργασίας. Εξάλλου, επωφελείται από διάφορα χρηματοδοτικά μέσα για την προώθηση της συνεργασίας των επιχειρήσεων όπως το BC-NET (*Business Cooperation Network* — Ευρωπαϊκό δίκτυο συνεργασίας και προσέγγισης επιχειρήσεων), το BRE (*Bureau de rapprochement des entreprises* — Γραφείο προσέγγισης επιχειρήσεων) και το πρόγραμμα AL-Invest (Πρόγραμμα επιχειρησιακής συνεργασίας Ευρώπης-Λατινικής Αμερικής).

3.4. Στο ενδεχόμενο μιας πιθανής Συμφωνίας Ελευθέρου Εμπορίου (ΣυνΕΕ) με το Μεξικό, τα πλεονεκτήματα που θα

(1) Απόφαση του Συμβουλίου της 7ης Οκτωβρίου 1991 σχετικά με το Σύμφωνο Συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και του Μεξικού. ΕΕ αριθ. L 340 του 1991, σ. 1 (Συμφωνία Τρίτης Γενιάς).

(2) Πηγή: Πρεσβεία του Μεξικού στην ΕΕ.

(3) Πηγή: έργο. COM(95) 03 τελικό Eurostat: Commerce Extérieur, 8-9/1995.

υπήρχαν μακροπρόθεσμα για την ΕΕ είναι, κυρίως, η εξασφάλιση της πρόσβασης, σήμερα και στο μέλλον, σε μία δυναμική αγορά με σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης. Από την άποψη αυτή, θα πρέπει να σημειωθεί το ιδιαίτερο ενδιαφέρον που παρουσιάζει το Μεξικό, κυρίως λόγω του γεγονότος ότι υπήρξε επικεφαλής μιας διαδικασίας εκσυγχρονισμού που κατέστησε την οικονομία του μία από τις πιο ανοιχτές της Λατινικής Αμερικής.

— Κατά τα τελευταία έτη το ΑΕγχΠ παρουσίασε σημαντική σωρευτική αύξηση (το κατά κεφαλήν εισόδημα αυξήθηκε επίσης), που ήταν ιδιαίτερα ευνοϊκή σε σύγκριση με την αύξηση που σημείωσε τη δεκαετία του '80.

— Πραγματοποιήθηκε πρόοδος άνευ προηγουμένου στον ορθολογισμό του εμπορικού του καθεστώτος και στη μείωση των δασμών. Το Μεξικό εφαρμόζει σήμερα μέσους τελωνειακούς δασμούς της τάξης του 10 %, ενώ οι δασμοί που ορίζει η ΓΣΔΕ κυμαίνονται μεταξύ του 25 % και του 50 %.

Ο σταθμισμένος μέσος όρος των δασμών που επιβάλλονται από το Μεξικό στις εισαγωγές προϊόντων των οποίων η ΕΕ αποτελεί τον πρώτο ή δεύτερο προμηθευτή είναι 11 %.

— Την τελευταία δεκαετία το Μεξικό προσχώρησε σε σημαντικούς διεθνείς οργανισμούς, ενισχύοντας τον ρόλο του στη διεθνή σκηνή: προσχώρηση στη ΓΣΔΕ το 1986, ιδρυτικό μέλος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ΕΤΑΑ το 1990) και πλήρες μέλος του ΟΟΣΑ από το 1994.

— Εξάλλου συμμετέχει σε διάφορες συμφωνίες απελευθέρωσης του εμπορίου με στόχο τις εξαγωγές και με σημαντικό δυναμικό για την ανάπτυξη του ενδοπεριφερειακού εμπορίου δηλαδή:

- Τη Συνθήκη Ελεύθερου Εμπορίου (ΣυνΕΕ) μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών, Μεξικού και Καναδά, που επηρεάζει το 20 % του παγκόσμιου εμπορίου.
- Συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου με την Κόστα Ρίκα (1η Ιανουαρίου 1995), τη Βολιβία (Σεπτέμβριος 1994) και ένα Σύμφωνο Οικονομικής Συμπληρωματικότητας με τη Χιλή (1991).
- Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου με την ομάδα των τριών (G-3), που απαρτίζεται από την Κολομβία, το Μεξικό και τη Βενεζουέλα. Η ομάδα αυτή αντιπροσωπεύει το 35 % του συνολικού ΑΕγχΠ της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής.
- Κυφορούνται άλλες συμφωνίες με την ομάδα που αποτελούν η Γουατεμάλα, η Ονδούρα και το Ελ Σαλβαδόρ, με τη Νικαράγουα, το Περού, τον Ισημερινό και με την Κοινή Αγορά του Νότου (Mercosur) με την οποία έχει αρχίσει διάλογος για να μελετηθεί η οικονομική και εμπορική σχέση.
- Η Ένωση Χωρών της Καραϊβικής (ΕΧΚ), που περιλαμβάνει το Μεξικό, τη Βενεζουέλα, την Κολομβία και τα άλλα κράτη της Καραϊβικής και της Κεντρικής Αμερικής.
- Το Μεξικό είναι μέλος της Οικονομικής Συνδιάσκεψης Ασίας-Ειρηνικού (APEC).

3.5. Μία ΣυμΕΕ θα απέβαινε επίσης προς όφελος της ΕΕ στη μακροπρόθεσμη εμπορική στρατηγική της που αποσκοπεί στη διατήρηση και τη βελτίωση της θέσης της στη διεθνή οικονομία. Η συμμετοχή του Μεξικού σε διάφορα προγράμματα περιφερειακής ολοκλήρωσης, ιδιαίτερα στη ΣυνΕΕ, με την συμμετοχή των ΗΠΑ και η ενδεχόμενη διεύρυνσή τους προς άλλες σημαντικές οικονομικά χώρες και ομάδες κρατών της Λατινικής Αμερικής θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση του μεριδίου αγοράς της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Εξάλλου, συνεχώς κερδίζει έδαφος η ιδέα για τη δημιουργία μιας ζώνης ελεύθερου εμπορίου που να περιλαμβάνει όλο το ημισφαίριο, με βάση την «πρωτοβουλία για την Αμερική» του αμερικανού Προέδρου Κλίντον, πράγμα που σημαίνει ότι μία ΣυμΕΕ με το Μεξικό θα εδραίωνε την παρουσία της ΕΕ στη Λατινική Αμερική και θα ενίσχυε την πρόσβασή της σε μία από τις αγορές του κόσμου με τις μεγαλύτερες προοπτικές ανάπτυξης.

3.6. Το κυριότερο πλεονέκτημα για το Μεξικό θα ήταν η ευκολότερη πρόσβαση των προϊόντων του στην ευρωπαϊκή αγορά την μεγαλύτερη του κόσμου. Στο διάστημα 1990-94, οι εξαγωγές του Μεξικού στην ΕΕ μειώθηκαν σε πραγματικούς όρους. Πρέπει να σημειωθεί ότι λόγω του αυξανόμενου ανταγωνισμού των βιομηχανικών προϊόντων που προέρχονται από τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, με τις οποίες η ΕΕ έχει συνάψει συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου ή τους παρέχει γενικευμένες προτιμήσεις, υπάρχει ο κίνδυνος δυσκολιών στην πρόσβαση των μεξικανικών βιομηχανικών προϊόντων στην αγορά της Ένωσης. Λόγω της κατάστασης αυτής, κομβική σημασία αποκτά για το Μεξικό το ενδεχόμενο διαπραγματεύσεως με την ΕΕ μιας συμφωνίας του τύπου αυτού, στο πλαίσιο της στρατηγικής του για την ανάκτηση της ανταγωνιστικής του θέσης στην αγορά της Ένωσης και για την τόνωση της εμπορικής και οικονομικής του παρουσίας μεσοπρόθεσμα. Τούτο θα διευκόλυνε τη μεγαλύτερη διαφοροποίηση των οικονομικών και εμπορικών του σχέσεων που, σε μεγάλο βαθμό, είναι επικεντρωμένες στη Βόρειο Αμερική.

Μία συμφωνία αυτού του τύπου θα επιτρέψει στο Μεξικό να παγιάσει και να διευρύνει τις ροές των ευρωπαϊκών άμεσων εξωτερικών επενδύσεων προς τη χώρα αυτή. Ο παράγοντας αυτός είχε μεγάλη σημασία, λόγω των απαιτήσεων εξωτερικού κεφαλαίου που ιστορικά είχε το Μεξικό για να συμπληρώσει τις συνολικές ανάγκες του σε επενδύσεις ανάπτυξης.

Εξάλλου, μία συμφωνία οικονομικής σύνδεσης θα δώσει στο Μεξικό καλύτερη πρόσβαση στην ευρωπαϊκή τεχνολογία και μεγαλύτερη τεχνική και οικονομική βοήθεια, πράγμα που θα συμβάλει στη βελτίωση του επιπέδου ανταγωνιστικότητας και στην επιτάχυνση της διαδικασίας διεθνοποίησης της οικονομίας του.

4. Οι προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

4.1. Η Ανακοίνωση της Επιτροπής της 8ης Φεβρουαρίου για την εμβάθυνση των σχέσεων ΕΕ-Μεξικού αναφέρει ότι μόνον η σύναψη μιας συμφωνίας οικονομικής συνεργασίας και πολιτικής εναρμόνισης θα μπορούσε να ικανοποιήσει

απόλυτα τα αμοιβαία συμφέροντα της ΕΕ και του Μεξικού. Η συμφωνία αυτή θα είχε τρεις διαστάσεις: πολιτική, οικονομική και συνεργασία.

4.2. Ο πολιτικός διάλογος θα βασίζεται στο σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των αρχών της δημοκρατίας και του κράτους του δικαίου και θα υλοποιείται υπό τη μορφή συνεδριάσεων μεταξύ προέδρων, υπουργών και ανωτέρων δημοσίων λειτουργών. Στη μέθοδο που θα υιοθετηθεί θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι στη ΣυνΕΕ, το Μεξικό είναι εταίρος των ΗΠΑ και του Καναδά, χώρες με τις οποίες η ΕΕ έχει διαμορφώσει πολιτικό διάλογο και διατηρεί προνομιακή σχέση στον τομέα της ασφάλειας.

4.3. Ο οικονομικός τομέας θα επικεντρωθεί σε σταδιακή και αμοιβαία απελευθέρωση του εμπορίου που να λαμβάνει υπόψη την ευπάθεια ορισμένων προϊόντων, τις επιταγές της Κοινωνικής Γεωργικής Πολιτικής και το σεβασμό των διεθνών υποχρεώσεων της Κοινότητας, όπως οι κανόνες του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου. Πριν μάλιστα από την έναρξη των διαπραγματεύσεων για τη συμφωνία αυτή, θα υπογραφεί με το Μεξικό ένα ειδικό πρωτόκολλο για την πάταξη της φοροδιαφυγής, την αμοιβαία τελωνειακή βοήθεια και τους κανόνες περί καταγωγής.

Πέραν των εμπορικών θεμάτων, θα απελευθερωθεί η διακίνηση υπηρεσιών και κεφαλαίων, και θα καταβληθεί ιδιαίτερη προσπάθεια για τη σταδιακή και αμοιβαία απελευθέρωση των προϋποθέσεων για τις επενδύσεις και των κανονιστικών μέτρων για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες.

4.4. Όσον αφορά τη συνεργασία, προβλέπεται ενίσχυση των προγραμμάτων στήριξης της προσέγγισης επιχειρήσεων, την ανάπτυξη διοικητικής συνεργασίας ώστε να αυξηθεί η ευελιξία των ανταλλαγών μεταξύ των δύο μερών και ιδιαίτερη προσοχή στη συνεργασία στους τομείς του περιβάλλοντος, της επιστήμης και της τεχνικής καθώς και της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Θα προβλεφθεί ιδιαίτερα η δυνατότητα συμμετοχής του Μεξικού σε ορισμένα ευρωπαϊκά σχέδια και προγράμματα συνεργασίας στους τομείς: της βιομηχανίας, του πολιτισμού, της έρευνας και ανάπτυξης και των τεχνολογιών της πληροφορίας, των τηλεπικοινωνιών και της «κοινωνίας των πληροφοριών». Εξάλλου, θα εκτιμηθεί η προοπτική επεξεργασίας επιμέρους συμφωνιών σε τομείς όπως η συνεργασία στην εκπαίδευση και κατάρτιση, τη στατιστική, τα τελωνεία, τον ανταγωνισμό, τους έμμεσους φόρους, τις κανονιστικές ρυθμίσεις και την ενέργεια.

5. Προσανατολισμοί για τις μελλοντικές σχέσεις ΕΕ-Μεξικού

5.1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επικροτεί τις απόψεις και τις προτάσεις της προαναφερθείσας Ανακοίνωσης της Επιτροπής για τη σύσφιγξη των σχέσεων μεταξύ της ΕΕ και του Μεξικού, με επίκεντρο τη σύναψη νέας συμφωνίας μεταξύ των δύο μερών που θα αντικαθιστά τη συμφωνία του

1991. Η εν λόγω συμφωνία θα πρέπει, κατά τη γνώμη της ΟΚΕ, να ενισχύσει τις υπάρχουσες σχέσεις μεταξύ της ΕΕ και του Μεξικού στο επίπεδο της πολιτικής, της οικονομίας και της συνεργασίας, με βάση τα αμοιβαία συμφέροντα και με προοπτική μακροπρόθεσμης σταθερότητας.

5.2. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή έχει γνώση των προσπαθειών που καταβάλλει η μεξικανική κυβέρνηση υπέρ του εκδημοκρατισμού των δομών του μεξικανικού κράτους, της ενίσχυσης της πολιτικής πολυφωνίας και της εφαρμογής μιας πολιτικής σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Εντούτοις, ορισμένα γεγονότα που έθιξαν το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δυσχεραίνουν τη διαδικασία αυτή και καθιστούν προφανή την ένταση του προβλήματος αυτού στο Μεξικό.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή θεωρεί απαραίτητο να προβλέπεται από τη νέα Συμφωνία η απαραίτητη δέσμευση της μεξικανικής κυβέρνησης να βαδίζει στο δρόμο του πολιτικού εκδημοκρατισμού και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, απαραίτητα στοιχεία για τις γενικότερες σχέσεις μεταξύ της ΕΕ και του Μεξικού. Αυτή η δημοκρατική ήττα θα εφαρμόζεται με τρόπο αμοιβαίο και από τα δύο μέρη.

5.3. Όσον αφορά το πλαίσιο του διαλόγου, η Ανακοίνωση δεν αναφέρει τις ενδεχόμενες συνέπειες που θα μπορούσε να έχει ο νέος αυτός διάλογος στις σχέσεις με τις υπόλοιπες χώρες της Λατινικής Αμερικής, αφενός, στα πλαίσια του διαλόγου με τις χώρες της Ομάδας του Ρίο⁽¹⁾, όπου ο ρόλος του Μεξικού είναι καθοριστικός, και, αφετέρου, στις σχέσεις με την Κοινή Αγορά του Νότου (Mercosur)⁽²⁾.

Υπό το πρίσμα αυτό, η ΟΚΕ θεωρεί σκόπιμο να εκφραστεί σε εμβάθυνση του πολιτικού διαλόγου η νέα διεθνής διάσταση που απέκτησε η Λατινική Αμερική τα τελευταία χρόνια, τόσο στο επίπεδο της ημηςφαιρικής (Ομάδα του Ρίο) όσο και σε περιφερειακό (Mercosur, Σύμφωνο των Άνδεων), όπως επίσης και σε διμερές επίπεδο, και σ' αυτή την περίπτωση μέσω ενίσχυσης του διαλόγου ΕΕ-Μεξικού.

5.4. Όσον αφορά το περιεχόμενο του διαλόγου αυτού, η ΟΚΕ φρονεί ότι θα έπρεπε να περιλαμβάνει κυρίως:

— τα διμερή στοιχεία της σχέσης,

— τις πτυχές πολυμερούς χαρακτήρα που συνεπάγονται συντονισμό των αντίστοιχων θέσεων τόσο στους διεθνείς οργανισμούς, όπως ο ΟΟΣΑ, ο ΠΟΕ και ο ΟΗΕ, όσο και στη στρατηγική για τη Λατινική Αμερική.

5.5. Η Ανακοίνωση ορίζει ότι ο εν λόγω διάλογος θα πραγματοποιηθεί με συντονισμό που θα είχε τη μορφή μονίμων επαφών σε διάφορα επίπεδα μεταξύ της μεξικανικής και της κοινοτικής διοίκησης και μεταξύ των διαφόρων πολιτικών

(1) Μεξικό, Αργεντινή, Βραζιλία, Παραγουάη, Ουρουγουάη, Κολομβία, Βενεζουέλα, Εκουαδόρ, Περού, Βολιβία, Χιλή, Παναμάς και οι χώρες της Κεντρικής Αμερικής και Καραϊβικής.

(2) Αργεντινή, Βραζιλία, Παραγουάη και Ουρουγουάη.

δυνάμεων που ανήκουν στο μεξικανικό και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Επ'αυτού, η ΟΚΕ φρονεί ότι η εν λόγω διάρθρωση θα πρέπει να ανταποκρίνεται στις αρχές της αποτελεσματικότητας, της διαφάνειας και του σεβασμού της πολιτικής πολυφωνίας, εντάσσοντας στο διάλογο αυτό τους οικονομικούς και κοινωνικούς εκπροσώπους οι οποίοι, στην περίπτωση της ΕΕ, εκπροσωπούνται από την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΟΚΕ).

Όσον αφορά το τελευταίο αυτό σημείο και με βάση τις οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες της συμφωνίας αυτής, η ΟΚΕ θα μπορούσε να εξετάσει το ενδεχόμενο να έχει, επί μονίμου βάσεως, ανταλλαγή πληροφοριών με τα αντίστοιχα μεξικανικά όργανα όσον αφορά το εμπόριο και την εξέλιξη ζητημάτων σχετικών με τα κοινωνικά, περιβαλλοντικά, κλπ., θέματα. Ως παραδείγματα, αναφέρονται κατωτέρω ορισμένα ζητήματα που έχουν αναφερθεί σε προηγούμενες εκθέσεις⁽¹⁾ της ΟΚΕ.

- η σύγκριση της αποκτηθείσας εμπειρίας όσον αφορά τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, τα κοινωνικά θέματα και το εμπόριο, η επαγγελματική κατάρτιση, η υγεία καθώς και τα προγράμματα καταπολέμησης της χρήσης ναρκωτικών, η ανεργία και άλλα καθεστάτα κοινωνικής πρόνοιας·
- η πρόοδος που σημειώθηκε στον τομέα της πολιτικής των κανονιστικών ρυθμίσεων, της πολιτικής για τον ανταγωνισμό και τις αρχές-πρότυπα για τις επιχειρηματικές δραστηριότητες·
- τα προβλήματα που σχετίζονται με την οικονομική και τη νομισματική πολιτική·
- η διαφορά μεταξύ των γεωργικών πολιτικών, των μειώσεων των ενισχύσεων των εισαγωγών από αμφότερα τα μέρη στα πλαίσια της ΠΟΕ και η συμβολή της γεωργίας στην προστασία του περιβάλλοντος·
- η συνεργασία στα θέματα επιμόρφωσης και παιδείας·
- η πολιτική για την προστασία του περιβάλλοντος στους διάφορους τομείς, η εξέλιξη του τρόπου ζωής και η πληροφόρηση των καταναλωτών·
- ο ρόλος των κοινωνικοοικονομικών παραγόντων·
- οι καινοτόμες πρωτοβουλίες των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ), συμπεριλαμβανομένων και των πατριωτικών οργανώσεων, των οργανώσεων κοινής ωφελείας και των οργανώσεων εθελοντών·
- η συνεργασία σε θέματα κατανάλωσης, όπως η διασυννοριακή αποζημίωση, οι αυστηροί κανόνες υγείας και υγιεινής, ο προστατευτικός έλεγχος και η συντήρηση υπηρεσιών σε αγροτικές περιοχές.

5.6. Όσον αφορά τις εμπορικές σχέσεις, η ΟΚΕ διάκειται ευμενώς στη διεξαγωγή διαπραγματεύσεων μεταξύ ΕΕ και Μεξικού για σύναψη νέας συμφωνίας που να προωθή την αύξηση των ανταλλαγών μεταξύ των δυο μερών και με τελικό

στόχο τη βαθμιαία εγκαθίδρυση ζώνης ελεύθερου εμπορίου στον τομέα της βιομηχανίας και των υπηρεσιών καθώς και την προοδευτική απελευθέρωση των γεωργικών ανταλλαγών, που θα λαμβάνει υπόψη την ευπάθεια ορισμένων προϊόντων και θα είναι σύμφωνη με τους κανόνες του ΠΟΕ. Ορισμένοι από τους κυριότερους λόγους που στηρίζουν την άποψη αυτή είναι οι ακόλουθοι:

- η αυξανόμενη σημασία της μεξικανικής αγοράς για τις ευρωπαϊκές εξαγωγές, που κατά τα τελευταία έτη αυξήθηκαν με τρόπο που τοποθετεί το Μεξικό στη δέκατη όγδοη θέση των κρατών που απορροφούν τις ευρωπαϊκές εξαγωγές και το καθιστά κύριο εμπορικό εταίρο στη Λατινική Αμερική, με το 24 % του συνόλου των εξαγωγών του στην περιοχή·
- ο κίνδυνος να πληγεί η θέση των ευρωπαϊκών εξαγωγών στη μεξικανική αγορά, ως συνέπεια των δασμολογικών διαφορών μεταξύ των ευρωπαϊκών προϊόντων και εκείνων που προέρχονται από χώρες με τις οποίες το Μεξικό έχει συνάψει συμφωνία ελεύθερων ανταλλαγών⁽²⁾·
- η διάρθρωση των μεξικανικών εξαγωγών που επικεντρώνονται κυρίως στις ΗΠΑ και μία συμπληρωματική τομιακή εξειδίκευση προς τη διάρθρωση της ΕΕ·
- το αναπτυξιακό δυναμικό της μεξικανικής οικονομίας. Η πρόσφατη νομισματική κρίση δεν πρέπει να επιτρέψει να λησμονηθούν οι σημαντικές οικονομικές αλλαγές που πραγματοποίησε το Μεξικό κατά τα τελευταία έτη·
- οι μειωμένες επιπτώσεις στην ευρωπαϊκή αγορά, λόγω της μεγάλης ποικιλίας και του περιορισμένου όγκου των προϊόντων που εξάγει το Μεξικό προς την ΕΕ. Στον κατάλογο των πλέον εισαγόμενων προϊόντων στην ΕΕ από το Μεξικό, τα προϊόντα μετά το όγδοο συμμετέχουν με ποσοστό μικρότερο του 1 %.

Εξάλλου, η σύναψη μιας ΣυνΕΕ μεταξύ του Μεξικού και της ΕΕ θα πρέπει να πληροί τις προϋποθέσεις που ορίζει το άρθρο 24 των κανόνων του ΠΟΕ. Το άρθρο αυτό επιτρέπει παρεκκλίσεις από την εφαρμογή της ρήτρας του πλέον ευνοούμενου κράτους στην περίπτωση δημιουργίας δασμολογικών ενώσεων ή ζωνών ελεύθερου εμπορίου.

5.7. Η ΟΚΕ, παρότι θεωρεί τη δημιουργία ζώνης ελεύθερων ανταλλαγών μεταξύ της ΕΕ και του Μεξικού ως σεβαστό στόχο μακροπρόθεσμα, επιθυμεί να τονίσει την πρωτοτυπία δύο εκ των κυριότερων χαρακτηριστικών του: αφενός, θα συνδέει κράτη πολύ διαφορετικού αναπτυξιακού επιπέδου, με μοναδικό, σήμερα, υπαρκτό παράδειγμα τη ΣυνΕΕ· αφετέρου, θα ενέπλεκε δύο διαφορετικές γεωγραφικές ζώνες.

⁽¹⁾ Ενημερωτικό έγγραφο για τις Σχέσεις μεταξύ ΗΠΑ και ΕΕ, 13 και 14 Σεπτεμβρίου 1995.

⁽²⁾ Μολονότι δεν υπάρχουν διαθέσιμες επιστημονικές μελέτες, εκτιμάται ότι οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις υπέστησαν τις συνέπειες της εφαρμογής της ΣυνΕΕ, κυρίως στους τομείς των τηλεπικοινωνιών, της κλωστοϋφαντουργίας, του αυτοκινήτου, της πετροχημικής βιομηχανίας και των γεωργικών προϊόντων (ζάχαρη, κρέας και γαλακτομικά προϊόντα).

Εξάλλου, με την προοπτική μιας τέτοιας συμφωνίας με το Μεξικό, αξίζει να υπομνησθεί η ιδέα που έχει αναφερθεί επανειλημμένα σχετικά με μία Υπερατλαντική Συνθήκη Ελευθέρων Ανταλλαγών. Αναφορικά με το σημείο αυτό, η ΟΚΕ επιστράτη την προσοχή της Επιτροπής ως προς τη σκοπιμότητα να πραγματοποιηθεί εις βάθος μελέτη σχετικά με την αναγκαιότητα χάραξης κοινής στρατηγικής όσον αφορά τα τρία κράτη μέλη της ΣυνΕΕ.

5.8. Στο πλαίσιο της προτεινόμενης συμφωνίας ελευθέρων συναλλαγών μεταξύ της ΕΕ και του Μεξικού, είναι σκόπιμο να συμπεριληφθούν κοινωνικές διατάξεις ή ακόμη και κοινωνικό πρωτόκολλο, που θα τονίζουν ορισμένα από τα δικαιώματα των εργαζομένων. Υφίστανται σήμερα και στις δύο πλευρές, ένα υψηλό επίπεδο διαβουλευσεων και κοινωνικής προστασίας και η ύπαρξη παρόμοιων διατάξεων, τόσο στη Συνθήκη της Ένωσης όσο και στην ΣυνΕΕ, υποδεικνύουν τη δέσμευση και των δύο πλευρών να προσταστευθούν οι βασικές προδιαγραφές εργασίας. Για το λόγο αυτό είναι επιθυμητό και για τις δύο πλευρές να συμπεριληφθούν τα δικαιώματα των εργαζομένων στη μελλοντική συμφωνία. Με στόχο να επιτευχθεί η μεγαλύτερη δυνατή συμβατότητα με τις σημερινές κοινωνικές διατάξεις της ΕΕ, το σημείο αναφοράς πρέπει να είναι ο Κοινωνικός Χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων των εργαζομένων. Η ΟΚΕ θεωρεί σκόπιμο να συμπεριληφθούν, ως ελάχιστο, οι πέντε αρχές που συμφωνήθηκαν από τους Αρχηγούς Κρατών στη Διάσκεψη Κορυφής των Ηνωμένων Εθνών για την Παγκόσμια Κοινωνική Ανάπτυξη (Κοπεγχάγη, Μάρτιος 1995) ως απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη της. Οι αρχές αυτές είναι η ελευθερία του συνέρχεσθαι, το δικαίωμα συλλογικών διαπραγματεύσεων, η απαγόρευση της καταναγκαστικής εργασίας, η απαγόρευση της εργασίας των παιδιών και η αρχή της μη διάκρισης.

5.9. Όσον αφορά τη διαδικασία των διαπραγματεύσεων για την εμπορική απελευθέρωση, η ΟΚΕ θεωρεί ότι η Ανακοίνωση της Επιτροπής αναφέρεται στο δασμολογικό αφοπλισμό, χωρίς να σημειώνει σαφώς τη σημασία της ταυτόχρονης κατάργησης των μη δασμολογικών φραγμών (πιστοποιήσεις, πρότυπα, κ.λπ.).

Κατά τις διαπραγματεύσεις θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι επιπτώσεις μιας εμπορικής απελευθέρωσης στον τομέα της εργασίας φασόν που παρέχει ειδικά κίνητρα στους εξαγωγείς.

Εξάλλου, η ΟΚΕ φρονεί ότι ένα από τα καθοριστικά στοιχεία για την επιτυχία των εμπορικών διαπραγματεύσεων είναι η δέσμευση και των δύο μερών να διατηρήσουν κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων συνθήκες πραγματικής και σύγχρονης πρόσβασης στις αντίστοιχες αγορές τους.

5.10. Η ΟΚΕ θεωρεί σημαντικό, προ των διαπραγματεύσεων για μια πιθανή συμφωνία ελεύθερων ανταλλαγών, να εξετάσει η Επιτροπή εις βάθος ορισμένα τεχνικά ζητήματα όσον αφορά, μεταξύ άλλων, τον καθορισμό των κανόνων προέλευσης ώστε να υποδεικνύεται ποια μεξικανικά και ευρωπαϊκά προϊόντα

θα μπορούν να επωφελούνται από την εμπορική απελευθέρωση τον καθορισμό μεταβατικών περιόδων για τα βιομηχανικά προϊόντα με ειδικά χρονοδιαγράμματα για ορισμένα προϊόντα τους μηχανισμούς επίλυσης διαφορών καθώς και την προστασία των ευρωπαϊκών δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στη μεξικανική αγορά.

5.11. Η ανάπτυξη κατά τα τελευταία έτη του τομέα των υπηρεσιών τον καθιστά ιδιαίτερα σημαντικό στο πλαίσιο της διεθνούς οικονομίας, γεγονός που επιβεβαιώνεται από την ένταξή του στις πολυμερείς διαπραγματεύσεις της ΓΣΔΕ. Η Επιτροπή στην Ανακοίνωσή της περιλαμβάνει τον τομέα αυτόν μεταξύ εκείνων που θα πρέπει να εξετασθούν στη διαδικασία απελευθέρωσης μεταξύ της ΕΕ και του Μεξικού.

Στην κατεύθυνση αυτή, η ΟΚΕ φρονεί ότι στις διαπραγματεύσεις θα πρέπει να ληφθούν μεταξύ άλλων υπόψη τα ακόλουθα:

- μεγαλύτερες νομικές εγγυήσεις για τις επενδύσεις από το εξωτερικό⁽¹⁾·
- όροι που να μην επιτρέπουν τις διακρίσεις όσον αφορά τα δικαιώματα εγκατάστασης·
- ενδεδειγμένος τρόπος χειρισμού κατά τη μετακίνηση των εργαζομένων·
- καθορισμός χρονοδιαγράμματος στον τομέα της παροχής διασυννοριακών υπηρεσιών·
- μηχανισμοί για την εφαρμογή της Τριμερούς Δήλωσης των αρχών για τις Πολυεθνικές Επιχειρήσεις και την Κοινωνική Πολιτική της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ).

5.12. Σε αντίθεση με το εξαγωγικό προφίλ της Κοινής Αγοράς του Νότου (Mercosur), στην οποία τα γεωργικά προϊόντα αντιπροσωπεύουν το 60 % σχεδόν των εξαγωγών της στην Ένωση, η γεωργία κατείχε κατά μέσο όρο μόλις το 7 % των μεξικανικών εξαγωγών στην ΕΕ κατά την περίοδο 1990-1994. Οι εξαγωγές αυτές επικεντρώθηκαν κυρίως στα ακόλουθα προϊόντα, όσπρια, καφές, μπύρα και φυσικό μέλι.

Οι μεξικανικές εισαγωγές αγροτικών και αγροβιομηχανικών προϊόντων από την ΕΕ αντιπροσώπευσαν το 7,5 % και το 6,1 % των εισαγωγών του το 1993 και 1994, αντιστοίχως. Τα πιο αντιπροσωπευτικά προϊόντα αυτού του εμπορίου ήταν γάλα σε σκόνη — του οποίου το Μεξικό είναι ο κυριότερος εισαγωγέας σε παγκόσμιο επίπεδο, — γαλακτοκομικά προϊόντα, ανθρακούχα ποτά και κρασί.

Το εμπορικό ισοζύγιο του τομέα ήταν, από το 1989, πλεονασματική για την ΕΕ σε αναλογία πάνω από δύο προς ένα.

(1) Στα πλαίσια του ΟΟΣΑ άρχισαν διαπραγματεύσεις για μία Πολυμερή Συμφωνία Επενδύσεων (ΠΣΕ). Η συμμετοχή του Μεξικού στον οργανισμό αυτό θα διευκολύνει την επίτευξη καλύτερων εγγυήσεων για τους ευρωπαίους επενδυτές.

Πρέπει να επισημανθεί ότι πάνω από το 85 % των μεξικανικών εξαγωγών γεωργικών προϊόντων προορίζονται για τις Ηνωμένες Πολιτείες: πρόκειται κυρίως για οπωροκηπευτικά προϊόντα. Από την άλλη μεριά το Μεξικό είναι σημαντικός εισαγωγέας κτηνοτροφικών προϊόντων: το 1994 οι εισαγωγές του τομέα αυτού έφτασαν περίπου τα 7.000 εκατ. δολάρια. Πράγμα που αντιπροσωπεύει αναμφίβολα μία θελκτική αγορά για τις ευρωπαϊκές εξαγωγές.

Σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει με άλλους κοινωνικούς εμπορικούς εταίρους, και αυτό έχει αναγνωριστεί από την ίδια την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το διμερές εμπόριο κτηνοτροφικών προϊόντων μεταξύ της ΕΕ και του Μεξικού είναι συμπληρωματικό και αποτελεί σημαντικό δυναμικό για τις δύο περιοχές. Αυτό σημαίνει ότι το Μεξικό, με την ιδιότητα του εξαγωγέα, συμπληρώνει την ευρωπαϊκή γεωργική παραγωγή, ενώ ως εισαγωγέας αποτελεί πολύ θελκτική αγορά για την Ευρώπη.

5.13. Η εξέλιξη κατά τα τελευταία έτη της οικονομικής συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και του Μεξικού κατέστησε προφανή τη σημασία της όσον αφορά αφενός, τη συμβολή της στις εσωτερικές αλλαγές της χώρας και, αφετέρου, τη σύσταση ενός αποτελεσματικού μέσου για τη διερεύνηση των νέων ευκαιριών που προσφέρονται στους ευρωπαϊκούς οικονομικούς παράγοντες.

Η ΟΚΕ συμφωνεί με την προσέγγιση της Ανακοίνωσης όσον αφορά την ανάπτυξη μιας προωθημένης συνεργασίας που να βασίζεται στην ανταλλαγή πληροφοριών, την υλοποίηση σχεδίων κοινού ενδιαφέροντος και την αρχή της συγχρηματοδότησης.

Η ΟΚΕ φρονεί ότι η προσέγγιση αυτή θα συντελέσει στην καθιέρωση των ενδεδειγμένων συνθηκών που θα ευνοήσουν την ενίσχυση και τη διαφοροποίηση του επιπέδου των ροών εμπορικών και επενδυτικών ανταλλαγών.

5.14. Η Ανακοίνωση της Επιτροπής απαριθμεί τους τομείς στους οποίους πρόκειται να πραγματοποιηθεί η συνεργασία. Η ΟΚΕ, μολονότι αποδέχεται τη σημασία των τομέων αυτών, προτείνει μία ειδική προσοχή στον τουρισμό, των επιμόρφωση και την παιδεία, την αλιεία, την ενέργεια, τη γεωργία, την τεχνολογική Ε & Α, την περιφερειακή ανάπτυξη και τις ΜΜΕ. Η ΟΚΕ φρονεί ότι οι τομείς αυτοί παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον αφενός, από την άποψη της συμβολής τους στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας και τη διεθνοποίηση της μεξικανικής οικονομίας και, αφετέρου, για να δώσουν τη δυνατότητα στους ευρωπαϊκούς οικονομικούς παράγοντες να εισχωρήσουν σε αυτήν περισσότερο.

Τουρισμός

Να ενισχυθεί η ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειρίας καθώς και η ανάπτυξη κοινών δράσεων για μια καλύτερη προώθηση του τουρισμού.

Εκπαίδευση και επιμόρφωση

Να αναπτυχθεί η συνεργασία που κατευθύνεται προς την εκπαίδευση και την επαγγελματική επιμόρφωση με τη συμμετοχή του κόσμου των πανεπιστημίων και των επιχειρήσεων.

Αλιεία

Να προωθηθεί η εκτέλεση προγραμμάτων και κοινών δράσεων που συμπεριλαμβάνουν τόσο τις πτυχές της έρευνας και τις νέες τεχνικές όσο και τις εμπορικές και οικονομικές πτυχές.

Ενέργεια

Να προωθηθεί η ανταλλαγή πληροφοριών και η πραγματοποίηση κοινών σχεδίων και πρωτοβουλιών που να ευνοούν τη μεταφορά τεχνολογίας, την προσέγγιση των αντίστοιχων νομοθεσιών και τη βελτίωση του περιβάλλοντος.

Γεωργία

Να ευνοηθεί η καλύτερη εναρμόνιση των υγειονομικών, φυτοφαρμακευτικών και περιβαλλοντικών κανόνων που ενδέχεται να ενισχύσουν το εμπόριο.

Τεχνολογική Ε & Α

Να αναπτυχθούν κοινές δράσεις που να διευκολύνουν τη μεταφορά τεχνολογιών και τον προσδιορισμό κοινών στόχων, εντείνοντας τους δεσμούς μεταξύ των ενδιαφερόμενων βιομηχανικών τομέων.

ΜΜΕ

Να ενισχυθούν τα κατάλληλα μέσα για να διευκολυνθεί η από κοινού συνεργασία μεταξύ των οικονομικών φορέων και η ανάπτυξη περίγυρου ευνοϊκού για την ανάπτυξη των ΜΜΕ.

5.15. Το περιβάλλον πρέπει, κατά την άποψη της ΟΚΕ, να καταλάβει ένα σημαντικό τμήμα της συνεργασίας ΕΕ-Μεξικού. Ο κυριότερος στόχος πρέπει να είναι η προστασία της ποιότητας του περιβάλλοντος μέσω καλύτερης χρήσης των φυσικών πόρων και μεγαλύτερου ελέγχου της ρύπανσης. Το περιεχόμενο της εν λόγω συνεργασίας, κατά την άποψη της ΟΚΕ, μπορεί να υλοποιηθεί με την ανταλλαγή πληροφοριών, την ανάπτυξη κοινών δράσεων στα θέματα της εκπαίδευσης και της επιμόρφωσης και την προώθηση μεγαλύτερου βαθμού μεταφοράς των καθαρών τεχνολογιών.

5.16. Όσον αφορά τις κοινωνικές συνθήκες στο Μεξικό, μικρή μνεία γίνεται στην Ανακοίνωση της Επιτροπής, εφόσον τα κοινωνικά θέματα δεν περιλαμβάνονται στους τομείς στους οποίους προβλέπεται να πραγματοποιηθεί η συνεργασία.

Μολονότι οι κοινωνικές συνθήκες στο Μεξικό δεν αποτελούν καθοριστικό παράγοντα για να αξιολογηθούν τα πιθανά στρατηγικά πλεονεκτήματα που θα απέφερε μία συμφωνία ελεύθερου εμπορίου με την ΕΕ, μπορεί ωστόσο να υποστηριχθεί η άποψη ότι, μακροπρόθεσμα, οι μακροοικονομικές συνθήκες στο Μεξικό και, συνεπώς, ο ρόλος τους σε μία συμφωνία ελεύθερου εμπορίου και για τα δύο μέρη θα επηρεάζονταν από τις κοινωνικές συνθήκες που επικρατούν σε όλη τη χώρα. Για τούτο, η ΟΚΕ φρονεί ότι θα πρέπει να υπάρχει επίσης συνεργασία στον τομέα των κοινωνικών υποθέσεων, που θα βασίζεται στο διάλογο και την ανάπτυξη σφαιρικών εννοιών σε θέματα που αφορούν τη φτώχεια, τις μειονετικές τάξεις του πληθυσμού, τη δημογραφική εξέλιξη ή την εκπαίδευση, για παράδειγμα.

5.17. Όσον αφορά τα δημοσιονομικά μέσα για την ολοκλήρωση της συμφωνίας αυτής, η Ανακοίνωση δεν ορίζει σημαντικές αυξήσεις στα κονδύλια τα οποία διαθέτει η ΕΕ τα τελευταία έτη στη συνεργασία με το Μεξικό. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την άποψη αυτή, μολονότι ζητεί προσαρμογή των εν λόγω κονδυ-

λίων, σύμφωνα με τις ανάγκες της νέας συμφωνίας, με κύριο αποδέκτη την οικονομική συνεργασία. Επίσης, η ΟΚΕ συνιστά να χρησιμοποιήσει περισσότερο το Μεξικό τις δυνατότητες δανειοδότησης από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

Βρυξέλλες, 21 Δεκεμβρίου 1995.

Ο Πρόεδρος της
Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Carlos FERRER
